
EBI/PN/2014/13

2014. gada 19. decembris

Pamatnostādnes

par kopējām procedūrām un metodoloģiju, ko izmanto uzraudzības pārskatīšanas un novērtēšanas procesā (*SREP*)

Saturs

Diagrammu un tabulu saraksts.....	6
EBI pamatnostādnes par kopējām procedūrām un metodoloģiju, ko izmanto uzraudzības pārskatīšanas un novērtēšanas procesā.....	8
Pamatnostādņu statuss.....	8
Ziņojumu sniegšanas prasības.....	8
1. sadaļa. Priekšmets, definīcijas un piemērošanas pakāpe	9
1.1 Priekšmets.....	9
1.2 Definīcijas	9
1.3 Piemērošanas pakāpe	12
2. sadaļa Kopējais SREP.....	13
2.1 Kopējā <i>SREP</i> regulējuma pārskats	13
2.2 <i>SREP</i> vērtējums.....	18
2.3 Organizatoriskie pasākumi	19
2.4 Proporcionalitāte un uzraudzības saistības.....	20
3. sadaļa. Galveno rādītāju uzraudzība	25
4. sadaļa Uzņēmējdarbības modeļa analīze	27
4.1 Vispārīgi apsvērumi	27
4.2 Iepriekšējais novērtējums	28
4.3 <i>BMA</i> svarīgo jomu noteikšana.....	29
4.4 Uzņēmējdarbības vides novērtēšana	30
4.5 Pašreizējā uzņēmējdarbības modeļa analīze	31
4.6 Stratēģijas un finanšu plānu analīze.....	32
4.7 Uzņēmējdarbības modeļa dzīvotspējas novērtēšana.....	33
4.8 Iestādes stratēģijas ilgtspējas novērtēšana.....	34
4.9 Galveno apdraudējumu noteikšana	34
4.10 Konstatējumu un novērtējumu kopsavilkums	35
5. sadaļa. Iekšējās pārvaldības un iestādes mēroga kontroles novērtēšana.....	38
5.1. Vispārēji apsvērumi	38
5.2. Vispārējā iekšējās pārvaldības sistēma	39

5.3 Korporatīvā un riska kultūra.....	39
5.4. Vadības struktūras organizācija un darbība	40
5.5. Atalgojuma politika un prakse.....	40
5.6. Riska pārvaldības sistēma.....	41
5.7. Iekšējās kontroles sistēma.....	45
5.8. Informācijas sistēmas un uzņēmējdarbības nepārtrauktība	47
5.9. Atvēršanās plānošana	47
5.10. Pieteikums konsolidētā līmenī, un tā ietekme uz grupas vienībām.....	47
5.11. Konstatējumu un novērtējumu kopsavilkums	48
6. sadaļa. Kapitāla risku novērtēšana	53
6.1. Vispārīgi apsvērumi	53
6.2. Kredītriska un darījuma partnera riska novērtēšana	57
6.3. Tirgus riska novērtēšana	74
6.4. Operacionālā riska novērtējums	86
6.5. Novērtējums procentu likmes riskam, kas izriet no darbībām, kuras nav saistītas ar tirdzniecību.....	102
7. sadaļa. SREP kapitāla novērtējums	113
7.1. Vispārīgi apsvērumi	113
7.2. Nosakot papildu pašu kapitāla prasības.....	114
7.3. Saskaņošana ar kapitāla rezerves prasībām un makroprudenciālām prasībām	117
7.4. TSCR noteikšana	118
7.5. Pašu kapitāla prasību artikulācija	118
7.6. Pārmērīgas aizņemto līdzekļu izmantošanas riska novērtēšana	120
7.7. Atbilstība prasībām visa ekonomikas cikla laikā	120
7.8. Konstatējumu un novērtējumu kopsavilkums	125
8. sadaļa Likviditātes un finansējuma risku novērtēšana	128
8.1. Vispārīgi apsvērumi	128
8.2. Novērtējot likviditātes risku	130
8.3. Objektīvā finansējuma riska novērtēšana	134
8.4. Likviditātes un finansējuma riska pārvaldības novērtējums	137
9. sadaļa SREP likviditātes novērtējums.....	150
9.1. Vispārīgi apsvērumi	150

9.2 Kopējais likviditātes novērtējums	150
9.3 Nepieciešamības pēc īpašiem likviditātes pasākumiem noteikšana	152
9.4 Specifisko kvantitatīvās likviditātes prasību noteikšana	152
9.5 Īpašo kvantitatīvo likviditātes prasību formulēšana	157
9.6 Konstatējumu un vērtējumu kopsavilkums.....	158
10. sadaļa Vispārējais SREP novērtējums un uzraudzības pasākumu piemērošana	161
10.1 Vispārīgi apsvērumi	161
10.2 Vispārējais SREP novērtējums	162
10.3 Kapitāla pasākumu piemērošana	164
10.4 Likviditātes pasākumu piemērošana	165
10.5 Citu uzraudzības pasākumu piemērošana.....	165
10.6 Mijiedarbība starp uzraudzības un agrīnās iejaukšanās pasākumiem	173
10.7 Mijiedarbība starp uzraudzības un makrouzraudzības pasākumiem.....	174
11. sadaļa SREP piemērošana pārrobežu grupām	175
11.1 SREP piemērošana pārrobežu grupām.....	175
11.2 SREP kapitāla novērtējums un iestādei specifiskās prudenciālās prasības	177
11.3 SREP likviditātes novērtējums un iestādei specifiskās prudenciālās prasības	178
11.4 Citu uzraudzības pasākumu piemērošana.....	178
12. sadaļa Nobeiguma noteikumi un īstenošana	179
Pielikumi	180
1. pielikums Operacionālais risks, piemēri saiknei starp zaudējumiem un riska virzītājspēkiem ..	180
2. pielikums Izvēlētās atsauces un normatīvās prasības attiecībā uz iekšējo pārvaldību un iestādes mēroga kontroli	181
3. pielikums Izvēlētās atsauces un normatīvās prasības, kas attiecas uz kapitāla riskiem	182
4. pielikums Izvēlētās atsauces un normatīvās prasības, kas attiecas uz likviditātes un finansējuma riskiem	184
9. sadaļa SREP likviditātes novērtējums.....	150
9.1 Vispārīgi apsvērumi	150
9.2 Kopējais likviditātes novērtējums	150
9.3 Nepieciešamības pēc īpašiem likviditātes pasākumiem noteikšana	152
9.4 Specifisko kvantitatīvās likviditātes prasību noteikšana	152
9.5 Īpašo kvantitatīvo likviditātes prasību formulēšana	157

9.6 Konstatējumu un vērtējumu kopsavilkums.....	158
10. sadaļa Vispārējais SREP novērtējums un uzraudzības pasākumu piemērošana	161
10.1 Vispārīgi apsvērumi	161
10.2 Vispārējais SREP novērtējums	162
10.3 Kapitāla pasākumu piemērošana	164
10.4 Likviditātes pasākumu piemērošana	165
10.5 Citu uzraudzības pasākumu piemērošana.....	165
10.6 Mijiedarbība starp uzraudzības un agrīnās iejaukšanās pasākumiem	173
10.7 Mijiedarbība starp uzraudzības un makrouzraudzības pasākumiem.....	174
11. sadaļa SREP piemērošana pārrobežu grupām.....	175
11.1 SREP piemērošana pārrobežu grupām.....	175
11.2 SREP kapitāla novērtējums un iestādei specifiskās prudenciālās prasības	177
11.3 SREP likviditātes novērtējums un iestādei specifiskās prudenciālās prasības	178
11.4 Citu uzraudzības pasākumu piemērošana.....	178
12. sadaļa Nobeiguma noteikumi un īstenošana	179
Pielikumi	180
1. pielikums Operacionālais risks, piemēri saiknei starp zaudējumiem un riska virzītājspēkiem ..	180
2. pielikums Izvēlētās atsauces un normatīvās prasības attiecībā uz iekšējo pārvaldību un iestādes mēroga kontroli	181
3. pielikums Izvēlētās atsauces un normatīvās prasības, kas attiecas uz kapitāla riskiem	182
4. pielikums Izvēlētās atsauces un normatīvās prasības, kas attiecas uz likviditātes un finansējuma riskiem	184

Diagrammu un tabulu saraksts

1.attēls. Kopējā <i>SREP</i> regulējuma pārskats	14
2. attēls. Kapitāla risku novērtēšanas darbplūsma	55
Attēls 3.Pašu kapitāla prasību kārtošanas secība.....	122
Attēls 4. Ilustratīvs piemērs izmaiņām kapitāla resursos (CET1) ekonomiskā ciklā un <i>TSCR</i> pārkāpumu laikā.....	124
Attēls 5. Ilustratīvs piemērs izmaiņām kapitāla resursos (CET1) ekonomiskā ciklā un mērķa rādītāju pārkāpumu laikā	125
Attēls 6. Likviditātes un finansējuma risku novērtējuma elementi.....	129
7. attēls Ilustratīvs piemērs, nosakot īpašu kvantitatīvu likviditātes prasību	156
8. attēls Ilustratīvs piemērs, nosakot īpašas kvantitatīvas likviditātes prasības	156
7. attēls Ilustratīvs piemērs, nosakot īpašu kvantitatīvu likviditātes prasību	156
8. attēls Ilustratīvs piemērs, nosakot īpašas kvantitatīvas likviditātes prasības	156
1. tabula. <i>SREP</i> piemērošana dažādu kategoriju iestādēm	23
2. tabula. Uzraudzības iestāžu apsvērumi, piešķirot uzņēmējdarbības modeļa un stratēģijas vērtējumu	35
3. tabula. Uzraudzības iestāžu apsvērumi iekšējās pārvaldības un iestādes mēroga pārbaužu vērtējumu piešķiršanai	48
4. tabula. Uzraudzības iestāžu apsvērumi, piešķirot kredītriska un darījumu partneru riska izvērtējumu	73
5. tabula. Uzraudzības iestāžu apsvērumi, piešķirot tirgus riska izvērtējumu	84
6. tabula. Uzraudzības iestāžu apsvērumi, piešķirot operacionālā riska izvērtējumu	99
7. tabula. Uzraudzības iestāžu apsvērumi, piešķirot <i>IRRBB</i> izvērtējumu	111
Tabula 8. Uzraudzības iestāžu apsvērumi, piešķirot <i>IRRBB</i> vērtējumu	126
Tabula 9. Uzraudzības iestāžu apsvērumi, piešķirot likviditātes riska vērtējumu.....	147
Tabula 10. Uzraudzības iestāžu apsvērumi, piešķirot finansējuma riska vērtējumu	148
11. tabula Ilustratīvs etalona piemērs likviditātes aprēķināšanai.....	155
Tabula 12. Uzraudzības apsvērumi par likviditātei piešķirto vērtējumu.....	159
Tabula 13. Uzraudzības iestāžu apsvērumi, piešķirot vispārējo <i>SREP</i> vērtējumu	163
Tabula 9. Uzraudzības iestāžu apsvērumi, piešķirot likviditātes riska vērtējumu.....	147

Tabula 10. Uzraudzības iestāžu apsvērumi, piešķirot finansējuma riska vērtējumu	148
11. tabula Ilustratīvs etalona piemērs likviditātes aprēķināšanai.....	155
Tabula 12. Uzraudzības apsvērumi par likviditātei piešķirto vērtējumu.....	159
Tabula 13. Uzraudzības iestāžu apsvērumi, piešķirot vispārējo <i>SREP</i> vērtējumu	163

EBI pamatnostādnes par kopējām procedūrām un metodoloģiju, ko izmanto uzraudzības pārskatīšanas un novērtēšanas procesā

Pamatnostādņu statuss

Šajā dokumentā ietvertas pamatnostādnes saskaņā ar 16. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 24. novembra Regulā (ES) Nr. 1093/2010, ar ko izveido Eiropas Uzraudzības iestādi (Eiropas Banku iestādi), groza Lēmumu Nr. 716/2009/EK un atceļ Komisijas Lēmumu 2009/78/EK („EBI regula”). Kompetentajām iestādēm un finanšu iestādēm saskaņā ar EBI regulas 16. panta 3. punktu jā dara viss iespējamais, lai ievērotu pamatnostādnes.

Pamatnostādnēs izklāstīts EBI viedoklis par atbilstošām uzraudzības praksēm Eiropas Finanšu uzraudzības sistēmā jeb par to, kā Savienības tiesību akti jāpiemēro konkrētā jomā. Tādēļ EBI sagaida, ka pamatnostādnes ievēros visas tās kompetentās iestādes un finanšu iestādes, kurām tās ir adresētas. Kompetentajām iestādēm, uz kurām attiecas pamatnostādnes, tās jāievēro, attiecīgā veidā iekļaujot savās uzraudzības praksēs (piemēram, grozot savu tiesisko regulējumu vai veicot izmaiņas savos uzraudzības procesos), arī tad, ja pamatnostādnes galvenokārt paredzētas iestādēm.

Ziņojumu sniegšanas prasības

Saskaņā ar EBI regulas 16. panta 3. punktu kompetentajām iestādēm līdz 2015. gada 20. februārim jāpaziņo EBI, vai tās ievēro vai plāno ievērot šīs pamatnostādnes, un, ja ne, jānorāda neievērošanas iemesli. Ja līdz minētajam termiņam paziņojums netiks saņemts, EBI uzskatīs, ka kompetentās iestādes vadlīnijas neievēros. Paziņojumi, izmantojot šā dokumenta beigās esošo veidlapu, iesniedzami compliance@eba.europa.eu ar norādi “EBA/GL/2014/13”. Paziņojumus iesniedz personas, kuras ir attiecīgi pilnvarotas savu kompetento iestāžu vārdā ziņot par pamatnostādņu ievērošanu.

Paziņojumi tiek publicēti EBI mājas lapā saskaņā ar 16. panta 3. punktu.

1. sadaļa. Priekšmets, definīcijas un piemērošanas pakāpe

1.1 Priekšmets

1. Ar šīm pamatnostādnēm nosaka kopējās procedūras un metodoloģijas uzraudzības pārskatīšanas un novērtēšanas procesam (*SREP*), kas noteiktas Direktīvas 2013/36/ES 97. pantā un 107. panta 1. punkta a) apakšpunktā, tostarp tās, kas paredzētas organizatoriskās struktūras un risku pārvaldības novērtēšanai un minētas šīs direktīvas 76. līdz 87. pantā, kā arī nepieciešamās procedūras un darbības, atsaucoties uz minētās direktīvas 98., 100., 101., 102., 104., 105. pantu un 107. panta 1. punkta b) apakšpunktu.
2. Šīs pamatnostādnes ir adresētas kompetentajām iestādēm saskaņā ar EBI regulas 4. panta 2. punktu.

1.2 Definīcijas

3. Šajās pamatnostādnēs piemēro šādas definīcijas:

“kapitāla rezerves prasības” ir Direktīvas 2013/36/ES VII sadaļas 4. nodaļā norādītās pašu kapitāla prasības;

“rīcības risks” ir iestādes pašreizējais vai iespējamais zaudējumu risks, ko rada nepiemērotu finanšu pakalpojumu sniegšana, tostarp tīša vai nolaidīga rīcība;

“kompensējošā kapacitāte” ir iestādes spēja turēt, vai nodrošināt piekļuvi likviditātes rezervēm, reaģējot uz stresa situācijām īstermiņa, vidēja termiņa un ilgtermiņa laika prognozēs;

“kredītriska starpības risks” ir risks, kas rodas no parāda finanšu instrumentu tirgus vērtības izmaiņām kredītriska starpības svārstību dēļ;

“finansējuma risks” ir risks, ka iestādei vidējā vai ilgtermiņā nebūs pieejama stabila finansējuma avota, kā rezultātā rodas vai nākotnē var rasties risks, ka iestāde nespēs izpildīt savas finanšu saistības, piemēram, maksājumu un nodrošinājuma vajadzības, iestājoties to izpildes termiņam vidējā līdz ilgtermiņa periodā, vai nu vispār nekādā veidā, vai bez nepieņemamas finansējuma izmaksu palielināšanas;

“FX aizdevumi” ir aizdevumi aizņēmējiem neatkarīgi no kredītlīnijas juridiskās formas (piemēram, tostarp atliktie maksājumi vai līdzīgi finansiāli aizdevumi) valūtās, kas nav likumīgs maksāšanas līdzeklis valstī, kurā aizņēmējs reģistrēts;

“FX aizdevumu risks” ir pašreizējais vai iespējamais risks attiecībā uz iestādes ienākumiem un pašu kapitālu, ko rada FX aizdevumi nenodrošinātiem aizņēmējiem;

“iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas process” (*ICAAP*) ir iekšējā kapitāla identificēšanas, novērtēšanas, pārvaldīšanas un uzraudzības process, ko īsteno iestāde saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 73. pantu;

“iekšējās likviditātes pietiekamības novērtēšanas process” (*LAAP*) ir likviditātes identificēšanas, novērtēšanas, pārvaldīšanas un uzraudzības process, ko īsteno iestāde saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 86. pantu;

“iestādes kategorija” ir iestādes sistēmiskās nozīmes rādītājs, ko nosaka, pamatojoties uz iestādes izmēru un sarežģītību, kā arī tās darbības jomu;

“procentu likmju risks” (*IRR*) ir pašreizējais vai iespējamais risks attiecībā uz iestādes ienākumiem un pašu kapitālu, ko rada negatīvas izmaiņas procentu likmēs;

“tekošās dienas likviditāte” ir līdzekļi, kas ir pieejami darbadienas laikā, lai iestāde varētu veikt maksājumus reālajā laikā;

“tekošās dienas likviditātes risks” ir pašreizējais vai potenciālais risks, ka iestāde nespēs efektīvi pārvaldīt savas tekošās dienas likviditātes vajadzības;

“informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) risks” ir pašreizējais vai potenciālais zaudējumu risks, kas rodas saistībā ar tehniskās infrastruktūras programmatūras un aparatūras nepiemērotību un kā rezultātā var tikt apdraudētas šādas infrastruktūras, kā arī piekļuve datiem, to pieejamība, integritāte, pieejamība un drošība;

“makroprudenciālā prasība” vai “līdzeklis” ir prasība vai pasākums, ko kompetentā vai pilnvarotā iestāde noteikusi makroprudenciālā vai sistēmiskā riska uzraudzībai;

“materiālā valūta” ir valūta, kurā iestādei ir materiālās bilances vai ārpusbilances pozīcijas.

“kopējā kapitāla prasība (*OCR*)” ir kopējās *SREP* kapitāla prasības (*TSCR*), kapitāla rezerves prasību un makroprudenciālo prasību summa, ja izteikta kā pašu kapitāla prasības;

“vispārējais *SREP* novērtējums” ir iestādes aktuālais vispārējās dzīvotspējas novērtējums, kas veikts pamatojoties uz *SREP* elementu novērtējumu;

“vispārējais *SREP* rezultāts” ir iestādes dzīvotspējas vispārējā riska skaitliskais rādītājs, pamatojoties uz vispārējo *SREP* novērtējumu;

“reputācijas risks” ir pašreizējais vai potenciālais risks attiecībā uz iestādes pašu kapitālu, peļņu vai zaudējumiem, kas rodas no kaitējuma iestādes reputācijai;

“vēlme uzņemties risku” ir riska kopējais līmenis vai veidi, ko iestāde ir gatava uzņemties savu riska uzņemšanas spēju robežās saskaņā ar uzņēmējdarbības modeli savustratēģisko mērķu sasniegšanai;

“kapitāla riski” ir atsevišķi riski, kuriem, ja tie īstenojas, ir nozīmīga prudenciālā ietekme uz iestādes pašu kapitālu nākamajos 12 mēnešos. Tie ietver, bet neaprobežojas ar, Direktīvas 2013/36/ES 79. līdz 87. pantā minētajiem riskiem;

“likviditātes un finansējuma riski” ir atsevišķi riski, kuriem, ja tie īstenojas, ir nozīmīga prudenciālā ietekme uz iestādes likviditāti dažādos laikposmos;

“SREP elements” ir viens no šiem: uzņēmējdarbības modeļa analīze, iekšējās pārvaldības un iestādes riska kontroles novērtējums, kapitāla risku novērtējums, SREP kapitāla novērtējums, likviditātes un finansējuma risku novērtējums vai SREP likviditātes novērtējums;

“strukturālais FX risks” ir risks, ko rada pašu kapitāls, kas izvietots ārzonas filiālēs un meitasuzņēmumos, citā valūtā nekā mātes uzņēmuma pārskata valūta;

“uzraudzības kritēriji” ir noteiktu risku kvantitatīvie rīki, ko izstrādājušas kompetentās iestādes, lai sniegtu pašu kapitāla aplēsi, kas nepieciešama to risku vai risku elementu segšanai, uz kuriem neattiecas Regula 2013/575/ES;

“ilgzturības periods” ir laikposms, kurā iestāde var turpināt darboties stresa apstākļos un joprojām izpildīt savas maksājumu saistības;

“kopējā riska darījumu vērtība (TREA)” ir Regulas Nr. 2013/575/ES 92. pantā noteiktā kopējā riska darījumu vērtība;

“kopējā SREP kapitāla prasība (TSCR)” ir Regulas (ES) Nr. 575/2013 92. pantā noteiktās pašu kapitāla prasības un saskaņā ar šajās pamatnostādnēs noteiktajiem kritērijiem noteikto papildu pašu kapitāla prasību summa;

“nenodrošināts aizņēmējs” ir privātpersonu un MVU aizņēmēji bez fiziska vai finansiāla nodrošinājuma, kuri ir pakļauti valūtas svārstībām starp aizdevuma valūtu un nodrošinājuma valūtu; fiziski nodrošinājumi ietver jo īpaši gadījumus, kad aizņēmējs saņem ienākumus ārvalstu valūtā (piemēram, naudas pārvedumu/eksporta ieņēmumi), bet finanšu nodrošinājums parasti paredz, ka pastāv noslēgts līgums ar finanšu iestādi.

1.3 Piemērošanas pakāpe

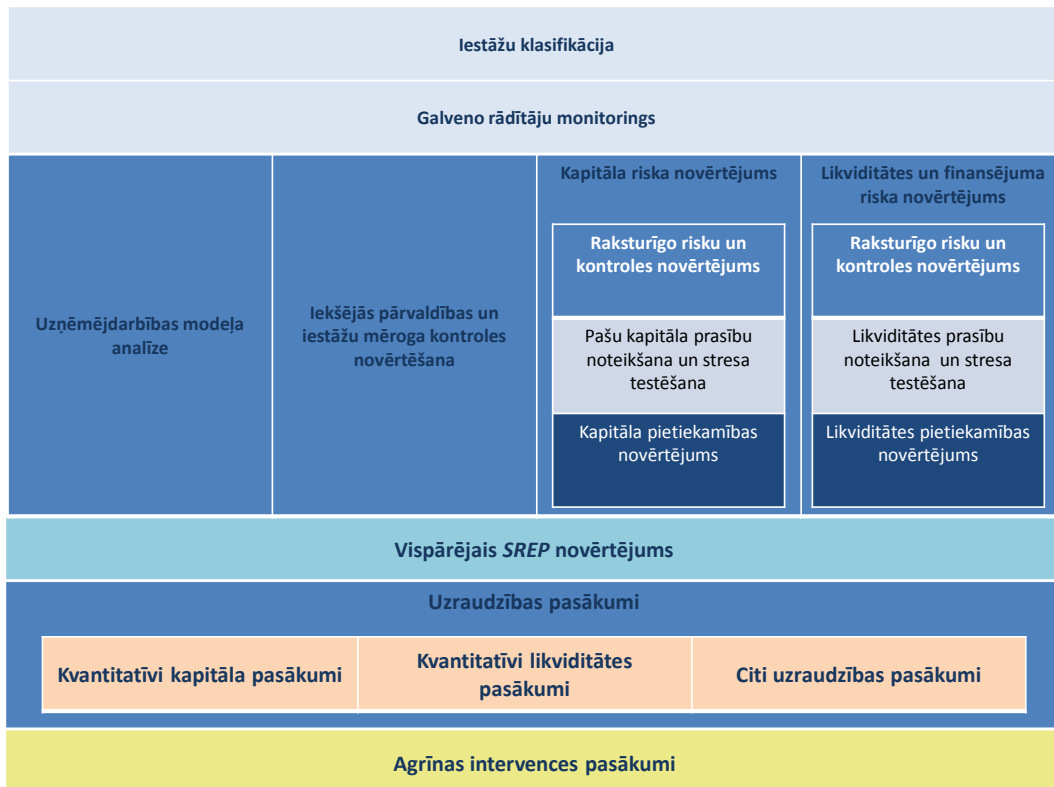
4. Kompetentajām iestādēm jāpiemēro šīs pamatnostādnes saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 110. pantā noteikto piemērošanas pakāpi, ievērojot prasības un atbrīvojumus saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 108. un 109. pantu.
5. Konsolidācijā iekļautajiem mātes uzņēmumiem un meitas uzņēmumiem, kompetentās iestādes pielāgo novērtējumu granularitātes dziļumu un līmeni tā, lai tā atbilstu piemērošanas pakāpei, atbilstoši Regulas (ES) Nr. 575/2013 Pirmās daļas II sadaļas prasībām, jo īpaši atzīstot atbrīvojumus, kas piemēroti saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 7., 10. un 15. pantu un Direktīvas 2013/36/ES 21. pantu.
6. Ja iestādei ir meitas uzņēmums tajā pašā dalībvalstī, bet nav piešķirti Regulas (ES) Nr. 575/2013 Pirmajā daļā noteiktie atbrīvojumi, var tikt piemērota samērīga pieeja, lai veiktu kapitāla un likviditātes pietiekamības novērtēšanu, koncentrējoties uz kapitāla un likviditātes sadalījuma novērtējumu sabiedrībās un iespējamos traucēkļus likviditātes vai kapitāla pārvedamībai grupas ietvaros.
7. Pārrobežu grupām procesuālās prasības jāpiemēro saskaņoti, ievērojot uzraudzītāju kolēģijas, kas izveidotas saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 116. vai 51. pantu. Kā šīs pamatnostādnes attiecas uz pārrobežu grupām un to vienībām, sīkāk paskaidrots 11. sadaļā.
8. Ja iestāde ir izveidojusi likviditātes apakšgrupu saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 8. pantu, kompetentajām iestādēm jāveic likviditātes un finansējuma riska novērtējums un jāpiemēro uzraudzības pasākumi sabiedrībām, kuras ir iekļautas šādā apakšgrupā likviditātes apakšgrupas līmenī.

2. sadaļa. Kopējais SREP

2.1 Kopējā SREP regulējuma pārskats

9. Kompetentajām iestādēm jānodrošina, ka iestādes SREP sedz šādus elementus, kas arī ir apkopoti 1. attēlā:
- a. iestādes iedalījums kategorijā un šā iedalījuma periodiska pārskatīšana;
 - b. galveno rādītāju uzraudzība;
 - c. uzņēmējdarbības modeļa analīze (BMA);
 - d. iestādes pārvaldības un iekšējās kontroles novērtējums;
 - e. kapitāla riska novērtējums;
 - f. likviditātes riska novērtējums;
 - g. iestādes pašu kapitāla pietiekamības novērtējums;
 - h. iestādes likviditātes līdzekļu pietiekamības novērtējums;
 - i. vispārējais SREP novērtējums; un
 - j. uzraudzības pasākumi (un, ja nepieciešams, agrīnas iejaukšanās pasākumi).

1.attēls. Kopējā SREP regulējuma pārskats

2.1.1 Iestāžu iedalījums kategorijās

10. Kompetentās iestādes sistematizē visas to uzraudzībā esošās iestādes šādās kategorijās, pamatojoties uz iestādes izmēru, struktūru un iekšējo organizāciju, kā arī tās darbības būtību, jomu un sarežģītību:

- ▶ 1. kategorija — Direktīvas 2013/36/ES 131. pantā minētās iestādes (globālas sistēmiski svarīgas iestādes (GSSI) un citas sistēmiski svarīgas iestādes (CSSI)) un, ja nepieciešams, citas iestādes, ko nosaka kompetentās iestādes, izvērtējot iestādes izmēru, iekšējo struktūru un tās darbības būtību, jomu un sarežģītību.
- ▶ 2. kategorija — vidējas līdz lielas iestādes, izņemot tās, kas iekļautas 1. Kategorijā un kas darbojas vietējā tirgū vai veic ievērojamus pārrobežu darījumus, nodarbojas vairākās darījumu sfērās, tostarp veic ar bankām nesaistītas darbības un piedāvā kredītu un finanšu produktus privātpersonām, un korporatīvajiem klientiem. Nesistēmiski svarīgas specializētas iestādes ar nozīmīgu tirgus daļu to darījumu vai maksājumu sistēmas sfērā, vai finanšu biržā.
- ▶ 3. kategorija — mazas līdz vidējas iestādes, kas neatbilst 1. vai 2. kategorijai un kas darbojas vietējā tirgū vai veic nenozīmīgus pārrobežu darījumus, darbojas

ierobežotā skaitā darbību jomu, piedāvājot galvenokārt kredītu produktus privātpersonām, MVU un korporatīvajiem klientiem ar ierobežotu finanšu produktu piedāvājumu. Specializētas iestādes ar mazāk nozīmīgu tirgus daļu to darījumu vai maksājumu sistēmas sfērā, vai finanšu biržā.

- ▶ 4. kategorija — visas pārējās mazās un vienkāršās vietējās iestādes, kas neietilpst 1. līdz 3. kategorijā (piemēram, ar ierobežotu darbības jomu un nenozīmīgu tirgus daļu savā darījumu līnijā).
11. Kategorijām jāatspoguļo sistēmiskā riska novērtējums, ko finanšu sistēmai rada iestādes. Kompetentajām iestādēm iedalījums kategorijās jāizmanto kā pamats, lai piemērotu proporcionalitātes principu, kā noteikts 2.4. iedaļā, un nevis kā līdzeklis, lai atspoguļotu iestādes kvalitāti.
 12. Kompetentajām iestādēm iedalījums kategorijās jāpamato ar uzraudzības iestāžu pārskata datiem un ar informāciju, kas iegūta no sākotnējās uzņēmējdarbības modeļa analīzes (skatīt 4.2. iedaļu). Iedalījums kategorijās jāpārskata periodiski vai ievērojamu korporatīvo notikumu, piemēram, liela apjoma atsavināšanas, pārņemšanas, nozīmīgas stratēģiskās darbības u. tml. gadījumos.

2.1.2 Nepārtraukta risku novērtēšana

13. Kompetentajām iestādēm pastāvīgi jānovērtē riski, kuriem ir vai varētu tikt pakļauta iestāde, izmantojot šādas darbības:
 - a. galveno rādītāju uzraudzība, kā noteikts 3. sadaļā;
 - b. uzņēmējdarbības modeļa analīze, kā noteikts 4. sadaļā;
 - c. iestādes pārvaldības un iekšējās kontroles novērtēšana, kā noteikts 5. sadaļā;
 - d. kapitāla risku novērtēšana, ka noteikts 6. sadaļā; un
 - e. likviditātes un finansējuma risku novērtēšana, kā noteikts 8. sadaļā.
14. Novērtējumi jāveic saskaņā ar proporcionalitātes kritērijiem, kas norādīti 2.4. iedaļā. Novērtējumi jāpārskata, ņemot vērā jaunu informāciju.
15. Kompetentajām iestādēm jānodrošina, ka iepriekšminētie konstatējumi novērtējumos:
 - a. ir skaidri dokumentēti konstatējumu kopsavilkumā;
 - b. ir atspoguļoti piešķirtajā vērtējuma rezultātā saskaņā ar konkrētajiem norādījumiem, kas sniegti šo pamatnostādņu sadaļā par elementiem;
 - c. papildina citu elementu novērtējumus vai veicina šo elementu novērtējumu nekonsekvences padziļinātu izmeklēšanu;

- d. atbilst vispārējam *SREP* novērtējumam un rezultātam; un
- e. izraisa uzraudzības pasākumus, ja nepieciešams, un informē par pieņemtajiem lēmumiem attiecībā uz šiem pasākumiem.

2.1.3 Kapitāla un likviditātes pietiekamības periodiskais novērtējums

- 16. Kompetentajām iestādēm regulāri jāpārskata iestādes pašu kapitāla un likviditātes pietiekamība, lai nodrošinātu drošu segumu riskiem, kam ir pakļauta vai varētu tikt pakļauta iestāde, izmantojot šādus novērtējumus:
 - a. *SREP* kapitāla novērtējumu, kā norādīts 7. sadaļā; un
 - b. *SREP* likviditātes novērtējumu, kā norādīts 9. sadaļā.
- 17. Periodiski novērtējumi jāveic laika posmā no 12 mēnešiem līdz trim gadiem, ņemot vērā 2.4. iedaļā noteiktos proporcionalitātes kritērijus. Kompetentās iestādes var veikt biežāku novērtēšanu. Kompetentajām iestādēm jāpārskata novērtējums, ņemot vērā *SREP* riska novērtējuma būtiskus jaunus datus, ja kompetentās iestādes konstatē, ka jaunie konstatējumi var būtiski ietekmēt iestādes pašu kapitāla un/vai likviditātes līdzekļus.
- 18. Kompetentajām iestādēm jānodrošina, ka konstatējumi novērtējumos:
 - a. ir skaidri dokumentēti kopsavilkumā;
 - b. tiek atspoguļoti iestādes kapitāla pietiekamībai un likviditātes pietiekamībai piešķirtajā vērtējumā saskaņā ar noteikumiem, kas sniegti sadaļā par attiecīgajiem elementiem;
 - c. atbilst vispārējam *SREP* novērtējumam un rezultātam; un
 - d. veido pamatu uzraudzības prasībai iestādei uzturēt pašu kapitāla un/vai likviditātes līdzekļus, lielākā apmērā, nekā to paredz Regulā (ES) Nr. 575/2013 noteiktās prasības, vai, vajadzības gadījumā, citiem uzraudzības iestādes pasākumiem.

2.1.4 Vispārējais *SREP* novērtējums

- 19. Kompetentās iestādes nepārtraukti novērtē iestādes riska profilu un tās dzīvotspēju, izmantojot vispārējo *SREP* novērtējumu, kā norādīts 10. sadaļā. Veicot vispārējo *SREP* novērtējumu, kompetentajām iestādēm jānosaka potenciālie riski, kuru dēļ iestāde var kļūt maksātnespējīga, ņemot vērā pašu kapitāla un likviditātes pietiekamības resursus, pārvaldību, kontroli un/vai uzņēmējdarbības modeli un stratēģiju, un ņemot vērā nepieciešamību īstenot agrīnas intervences pasākumus un/vai noteikt, vai var uzskatīt, ka iestāde kļūst vai varētu kļūt maksātnespējīga.

20. Novērtējums ir pastāvīgi jāpārskata, ņemot vērā riska novērtējumu konstatējumus vai *SREP* kapitāla un *SREP* likviditātes novērtējumu iznākumu.
21. Kompetentajām iestādēm jānodrošina, ka novērtējumu konstatējumi:
 - a. ir atspoguļoti piešķirtajā iestādes vispārējās dzīvotspējas vērtējumā saskaņā ar 10. sadaļā sniegtajiem norādījumiem;
 - b. ir skaidri dokumentēti vispārējā *SREP* novērtējuma kopsavilkumā, kas ietver piešķirto *SREP* vērtējumu (kopumā un atsevišķiem elementiem) un visus uzraudzības konstatējumus, kuri veikti laika gaitā iepriekšējos 12 mēnešos; un
 - c. veido pamatu, uzraudzības iestādēm nosakot, vai iestāde “kļūst vai, iespējams, kļūs maksātnespējīga” saskaņā ar Direktīvas 2014/59/ES 32. pantu.

2.1.5 Pārrunas ar iestādēm, uzraudzības pasākumu piemērošana un konstatējumu paziņošana

22. Ievērojot minimālas iejaukšanās modeli, kā norādīts 2.4. iedaļā, kompetentajām iestādēm jāiesaistās pārrunās ar iestādēm, lai novērtētu atsevišķus *SREP* elementus, kā paredzēts ar elementiem saistītajās sadaļās.
23. Pamatojoties uz vispārējo *SREP* novērtējumu un pamatojoties uz novērtējumu atsevišķiem *SREP* elementiem, kompetentajām iestādēm jāveic uzraudzības pasākumi, kā norādīts 10. sadaļā. Uzraudzības pasākumus šajās pamatnostādnēs iedala šādi:
 - a. kapitāla pasākumi;
 - b. likviditātes pasākumi; un
 - c. citi uzraudzības pasākumi (tostarp agrīnās iejaukšanās pasākumi).
24. Ja galveno rādītāju uzraudzības konstatējumu, *SREP* elementu novērtēšanas vai jebkuras cita uzraudzības darbības norāda uz nepieciešamību piemērot uzraudzības pasākumus, lai risinātu radušās bažas, kompetentajām iestādēm nav jāgaida visu *SREP* elementu novērtējumu pabeigšana un vispārējā *SREP* novērtējuma atjaunināšana, bet jālemj par pasākumiem, kas nepieciešami, lai labotu novērtēto situāciju, un tad jāturpina atjaunināt vispārējo *SREP* novērtējumu.
25. Kompetentajām iestādēm jāiesaistās arī pārrunās, pamatojoties uz vispārējā *SREP* novērtējuma rezultātiem līdztekus saistītajiem uzraudzības pasākumiem, un procesa beigās jāinformē iestāde par uzraudzības pasākumiem, kas tai ir jāievēro, kā izklāstīts 2.4. iedaļā.

2.2 SREP vērtējums

26. Saskaņā ar kritērijiem, kas noteikti ar elementiem saistītajās sadaļās, kompetentajām iestādēm jāvērtē iestādes:
- ▶ uzņēmējdarbības modelis un stratēģija;
 - ▶ iekšējā pārvaldība un iestādes mēroga kontrole;
 - ▶ kapitāla individuālie riski;
 - ▶ kapitāla pietiekamība;
 - ▶ likviditātes un finansējuma individuālie riski;
 - ▶ likviditātes pietiekamība; un
 - ▶ vispārējais SREP novērtējums.
27. Kompetentajām iestādēm jānodrošina visu šo rādītāju regulāra pārskatīšana vismaz ar regularitāti, kas noteikta 2.4. iedaļā, un bez liekas kavēšanās sakarā ar būtiskiem jauniem konstatējumiem vai notikumiem.
28. Novērtējot individuālos SREP elementus, kompetentajām iestādēm jāizmanto "1" (nav saskatāms risks) līdz "4" (augsts risks) diapazons, atspoguļojot "uzraudzības viedokli" par risku, pamatojoties uz attiecīgajām vērtēšanas tabulām katrā ar elementiem saistītajā sadaļā. Kompetentajām iestādēm jāizmanto pievienotie "apsvērumi", kas sniegti šajās tabulās attiecībā uz norādēm, lai atbalstītu uzraudzības spriedumu (t. i., iestādei nav nepieciešams izpildīt visus "apsvērumus", kas saistīti ar vērtējumu "1", lai panāktu vērtējumu "1") un/vai tos attīstītu, vai pievienotu papildu apsvērumus. Kompetentajām iestādēm jāpiešķir vērtējums "4", lai atspoguļotu sliktāko iespējamo novērtējumu (t. i., arī tad, ja iestādes pozīcija ir sliktāka, nekā tas ir paredzēts "apsvērumos" ar vērtējumu "4", joprojām jāpiešķir vērtējums "4").
29. Īstenojot pamatnostādnes, kompetentās iestādes var ieviest apkopošanas metodoloģiju un precīzāku vērtēšanu iekšējām vajadzībām, piemēram, resursu plānošanu, nodrošinot, ka tiek ievērota šajās pamatnostādnēs sniegtā vispārējā vērtējumu sistēma.
30. Kompetentajām iestādēm jānodrošina, ka, izmantojot individuālo risku vērtēšanu, tiek noteikta riska potenciālā prudenciālā ietekme uz iestādi pēc tam, kad ir apsvērta riska kontroles kvalitāte šīs ietekmes mazināšanai.
31. Kompetentajām iestādēm jānodrošina, ka uzņēmējdarbības modeļa, iekšējās pārvaldības un iestādes mēroga kontroles, kapitāla pietiekamības un likviditātes pietiekamības vērtēšanas rezultāts sasniedz šādus mērķus:

- ▶ sniedz norādi par apdraudējumu, ko iestādes dzīvotspējai rada *SREP* elementu novērtējums, ņemot vērā individuālā riska novērtējumus;
 - ▶ norāda uz iespējamo nepieciešamību veikt uzraudzības pasākumus, lai risinātu problēmas; un
 - ▶ norāda uz iespējamo nepieciešamību, ka būtu jāveic agrīnās iejaukšanās pasākumi un attiecīgi jāuzāk to piemērošanas process.
32. Kompetentajām iestādēm jānodrošina, ka vispārējā *SREP* novērtējuma rezultāts sasniedz šādus mērķus:
- ▶ sniedz norādi par iestādes vispārējo dzīvotspēju;
 - ▶ norāda uz iespējamo nepieciešamību, ka būtu jāveic agrīnās iejaukšanās pasākumi un attiecīgi jāsāk to piemērošanas process.
 - ▶ noteikt, izmantojot iestādes vispārējās dzīvotspējas novērtējumu, vai šī iestāde kļūst vai, iespējams, kļūs maksātnespējīga.
33. Kompetentajām iestādēm vajadzētu noteikt vispārējo *SREP* novērtējumu ar vērtējumu no “1” līdz “4”, kas atspoguļo vispārējo iestādes dzīvotspēju. Ja vispārējā *SREP* novērtējuma rezultāts liecina, ka iestāde “kļūst vai, iespējams, kļūs maksātnespējīga” saskaņā ar Direktīvas 2014/59/ES 32. pantu, kompetentajām iestādēm jāpiemēro vērtējums “F” un jāievēro procesi sadarbībai ar noregulējuma iestādēm, kā norādīts Direktīvas 2014/59/ES 32. pantā.

2.3 Organizatoriskie pasākumi

34. Kompetentajām iestādēm jānodrošina, ka *SREP* veikšanai to organizatoriskie pasākumi ietver vismaz šādus:
- a. pienākumu un uzraudzības iestāžu darbinieku, kas veic *SREP*, funkciju un pienākumu apraksts, kā arī attiecīgo ziņošanas kārtību gan normālos apstākļos, gan ārkārtas situācijās;
 - b. konstatējumu un uzraudzības iestāžu lēmumu dokumentēšanas un reģistrēšanas procedūras;
 - c. pasākumi konstatējumu un rezultātu apstiprināšanai, kā arī eskalācijas procedūras, ja kompetentās iestādes ietvaros pastāv pretēji viedokļi gan normālos apstākļos, gan ārkārtas situācijās;
 - d. pasākumi pārrunu organizēšanai ar iestādi pēc minimālās iesaistīšanās parauga, kā noteikts 2.4. iedaļā, lai izvērtētu atsevišķus *SREP* elementus; un

e. kārtība, kādā *SREP* rezultāti tiek paziņoti iestādei, atspoguļojot arī sadarbību uzraugu kolēģijās attiecībā uz pārrobežu grupām un to sabiedrībām. Šiem komunikācijas pasākumiem īpaši jāattiecas uz noteikumiem par konsultācijām ar iestādi pirms *SREP* rezultāta pabeigšanas kā kapitāla un likviditātes kopīgiem lēmumiem saskaņā ar prasībām Komisijas 2014. gada 23. jūnija Īstenošanas regulā (ES) Nr. 710/2014, ar ko nosaka īstenošanas tehniskos standartus attiecībā uz kopīgo lēmumu par iestādes specifiskajām prudenciālajām prasībām procesa piemērošanas nosacījumiem saskaņā ar Direktīvu 2013/36/ES.

35. Nosakot pasākumus pārrunām ar iestādēm, kompetentajām iestādēm jāizvērtē *SREP* rezultātā iegūtās informācijas forma un granularitāte, tostarp, vai var tikt paziņots kopējais *SREP* vērtējums un atsevišķu *SREP* elementu vērtējumi. Šajā nolūkā kompetentajām iestādēm jāapsver arī sekas, kas rastos no vērtējumu sniegšanas iestādēm saistībā ar informācijas atklāšanas pienākumiem saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 596/2014 un Direktīvas 2014/57/ES un 2004/109/EK prasībām.

2.4 Proporcionalitāte un uzraudzības iesaistīšanās

36. Kompetentajām iestādēm jāpiemēro proporcionalitātes princips uzraudzības iesaistīšanās un dialoga ar iestādi mēram, regularitātei un intensitātei, un uzraudzības cerībām par standartiem, kas iestādei jāievēro saskaņā ar iestādes kategoriju.

37. Uzraudzības iesaistīšanās regularitātei un intensitātei jābūt proporcionālai, un, plānojot *SREP* darbības, kompetentajām iestādēm jāievēro minimālās iesaistīšanās princips šādi (un kā norādīts 1. tabulā):

1. kategorijas iestādes

- ▶ Kompetentajām iestādēm jāuzrauga katra ceturkšņa galvenie rādītāji.
- ▶ Kompetentajām iestādēm vismaz reizi gadā jāizveido vispārējā *SREP* novērtējuma dokumentēts kopsavilkums.
- ▶ Kompetentajām iestādēm jāatjaunina visu individuālo *SREP* elementu novērtējumi vismaz reizi gadā. Attiecībā uz kapitāla riskiem un likviditātes un finansējuma riskiem, tajā ir jāietver vismaz būtiskāko raksturīgo risku novērtējums.
- ▶ Kompetentajām iestādēm jāinformē iestāde par vispārējā *SREP* novērtējuma rezultātiem vismaz reizi gadā un jo īpaši jāsniedz:
 - paziņojums par pašu kapitāla daudzumu un sastāvu, kas iestādei ir jāuztur, papildus prasībām, kas noteiktas Direktīvas 2013/36/ES VII sadaļas 4. nodaļā un Regulā (ES) Nr. 575/2013 attiecībā uz riska elementiem un riskiem, uz kuriem neattiecas minētās regulas 1. pants;

- paziņojums par likviditāti un par jebkurām īpašām likviditātes prasībām, ko noteikusi kompetentā iestāde; un
 - paziņojums par citiem uzraudzības pasākumiem, tostarp, par visiem agrīnās intervences pasākumiem, ko kompetentā iestāde plāno veikt.
- ▶ Kompetentajām iestādēm jāuztur pastāvīga sadarbība un pārrunas ar iestādes valdi un nodaļu vadību, lai novērtētu katru *SREP* elementu.

2. kategorijas iestādes

- ▶ Kompetentajām iestādēm jāuzrauga katra ceturkšņa galvenie rādītāji.
- ▶ Kompetentajām iestādēm vismaz reizi gadā jāizveido vispārējā *SREP* novērtējuma dokumentēts kopsavilkums.
- ▶ Kompetentajām iestādēm jāatjaunina visu individuālo *SREP* elementu novērtējumi vismaz reizi 2 gados. Attiecībā uz kapitāla riskiem un likviditātes un finansējuma riskiem tajā ir jāietver vismaz būtiskāko raksturīgo risku novērtējums.
- ▶ Kompetentajām iestādēm jāinformē iestāde par vispārējā *SREP* novērtējuma rezultātiem vismaz reizi 2 gados un jo īpaši jāsniedz:
- paziņojums par pašu kapitāla daudzumu un sastāvu, kas iestādei ir jāuztur, papildus prasībām, kuras noteiktas Direktīvas 2013/36/ES VII sadaļas 4. nodaļā un Regulā (ES) Nr. 575/2013 attiecībā uz riska elementiem un riskiem, uz kuriem neattiecas minētās regulas 1. pants;
 - paziņojums par likviditāti un par visām īpašajām likviditātes prasībām, ko noteikusi kompetentā iestāde; un
 - paziņojums par citiem uzraudzības pasākumiem, tostarp, par visiem agrīnās intervences pasākumiem, ko kompetentā iestāde plāno veikt.
- ▶ Kompetentajām iestādēm jāuztur pastāvīga sadarbība un dialogs ar iestādes valdi un nodaļu vadību, lai novērtētu katru *SREP* elementu.

3. kategorijas iestādes

- ▶ Kompetentajām iestādēm jāuzrauga katra ceturkšņa galvenie rādītāji.
- ▶ Kompetentajām iestādēm vismaz reizi gadā jāizveido vispārējā *SREP* novērtējuma dokumentēts kopsavilkums.
- ▶ Kompetentajām iestādēm jāatjaunina visu individuālo *SREP* elementu novērtējumus vismaz reizi 3 gados vai agrāk, ņemot vērā būtisko jauno informāciju par iespējamo risku. Attiecībā uz kapitāla riskiem un likviditātes un finansējuma riskiem, tajā jāietver vismaz būtiskāko raksturīgo risku novērtējums.

- ▶ Kompetentajām iestādēm jāinformē iestāde par vispārējā *SREP* novērtējuma rezultātiem vismaz reizi 3 gados un jo īpaši jāsniedz:
 - paziņojums par pašu kapitāla daudzumu un sastāvu, kas iestādei ir jāuztur, papildus prasībām, kas noteiktas Direktīvas 2013/36/ES VII sadaļas 4. nodaļā un Regulā (ES) Nr. 575/2013 attiecībā uz riska elementiem un riskiem, uz kuriem neattiecas minētās regulas 1. pants;
 - paziņojums par likviditāti un par visām īpašajām likviditātes prasībām, ko noteikusi kompetentā iestāde; un
 - paziņojums par citiem uzraudzības pasākumiem, tostarp, par visiem agrīnās intervences pasākumiem, kurus kompetentā iestāde plāno veikt.
- ▶ Kompetentajām iestādēm jāuztur uz risku balstīta sadarbība un dialogs ar iestādes valdi un nodaļu vadību (t. i., ja nepieciešams), lai novērtētu būtisko(-s) riska elementu(-s).

4. kategorijas iestādes

- ▶ Kompetentajām iestādēm jāuzrauga katra ceturkšņa galvenie rādītāji.
- ▶ Kompetentajām iestādēm vismaz reizi gadā jāizveido vispārējā *SREP* novērtējuma dokumentēts kopsavilkums.
- ▶ Kompetentajām iestādēm jāatjaunina visu individuālo *SREP* elementu novērtējumi vismaz reizi 3 gados vai agrāk, ņemot vērā būtisko jauno informāciju par iespējamo risku. Attiecībā uz kapitāla riskiem un likviditātes un finansējuma riskiem, tajā jāietver vismaz būtiskāko raksturīgo risku novērtējums.
- ▶ Kompetentajām iestādēm jāinformē iestāde par vispārējā *SREP* novērtējuma rezultātiem vismaz reizi 3 gados un jo īpaši jānodrošina:
 - paziņojums par pasu kapitāla daudzumu un sastāvu, kas iestādei ir jāuztur, papildusprasībām, kas noteiktas Direktīvas 2013/36/ES VII sadaļas 4. nodaļā un Regulā (ES) Nr. 575/2013 attiecībā uz riska elementiem un riskiem, uz kuriem neattiecas minētās regulas 1. pants;
 - paziņojums par likviditāti un par visām īpašajām likviditātes prasībām, ko noteikusi kompetentā iestāde; un
 - paziņojums par citiem uzraudzības pasākumiem, tostarp, par visiem agrīnās intervences pasākumiem, ko kompetentā iestāde plāno veikt.
- ▶ Kompetentajām iestādēm jāuztur sadarbība un dialogs ar iestādes valdi un nodaļu vadību vismaz reizi 3 gados.

1. tabula. *SREP* piemērošana dažādu kategoriju iestādēm

Kategorija	Galveno rādītāju uzraudzība	Visu <i>SREP</i> elementu novērtējums (vismaz)	Vispārējais <i>SREP</i> novērtējuma kopsavilkums	Minimālais sadarbības/dialoga līmenis
1.	Reizi ceturksnī	Reizi gadā	Reizi gadā	Pastāvīga sadarbība ar iestādes valdi un nodaļu vadību; sadarbība ar iestādi, lai veiktu visu elementu novērtēšanu.
2.	Reizi ceturksnī	Reizi 2 gados	Reizi gadā	Pastāvīga sadarbība ar iestādes valdi un nodaļu vadību; sadarbība ar iestādi, lai veiktu visu elementu novērtēšanu.
3.	Reizi ceturksnī	Reizi 3 gados	Reizi gadā	Uz risku balstīta sadarbība ar iestādes valdi un nodaļu vadību; sadarbība ar iestādi, lai veiktu būtisku riska elementu novērtēšanu.
4.	Reizi ceturksnī	Reizi 3 gados	Reizi gadā	Sadarbība ar iestādes valdi un nodaļu vadību vismaz reizi trijos gados.

38. Ja kompetentās iestādes nosaka, ka iestādēm ir līdzīgi riska profili, tās var veikt tematiskos *SREP* novērtējumus vairākām iestādēm kā vienotu novērtējumu (piemēram, *BMA* var tikt veikts visiem mazajiem hipotēku aizdevējiem, ņemot vērā, ka visticamāk visām šīm iestādēm uzņēmējdarbības dzīvotspējas problēmas varētu būt vienādas).
39. Kompetentajām iestādēm jānosaka papildu iesaistīšanās līmenis, pamatojoties uz iepriekšējo *SREP* elementu novērtējumu konstatējumiem, jo neatkarīgi no iestādes kategorijas, iestādēm ar sliktu vispārējo *SREP* rezultātu (vismaz uz laiku) būtu nepieciešami plašāki uzraudzības resursi un augstāka intensitāte.
40. Attiecībā uz iestādēm, uz kurām attiecas Direktīvas 2013/36/ES 99. pantā pieprasītā uzraudzības pārbaudes programma, kompetentajām iestādēm jānodrošina, ka iesaistīšanās pakāpi un *SREP* piemērošanu nosaka ar to programmu, kas aizstāj iepriekš minētās prasības.
41. Plānojot *SREP* darbības, kompetentajām iestādēm jāpievērš īpaša uzmanība darbību koordinēšanai ar citām tieši vai netieši novērtējuma veikšanā iesaistītajām personām, jo īpaši tad, ja nepieciešami dati no iestādes un/vai no citām kompetentajām iestādēm, kas iesaistītas pārrobežu grupu uzraudzībā, kā norādīts 11. sadaļā.
42. Attiecībā uz proporcionalitātes jomu, veicot *SREP* pēc šīm pamatnostādnēm, kompetentajām iestādēm jāspēj izprast, ka dažādiem elementiem, metodoloģiskiem aspektiem un

novērtēšanas komponentiem, kas sniegti 4., 5., 6. un 8. sadaļā, nav tāda pati nozīme attiecībā uz visām iestādēm; kompetentajām iestādēm attiecīgi jāpiemēro dažādas pakāpes granularitāte novērtēšanai atkarībā no iestādei piešķirtās kategorijas un atbilstoši iestādes izmēram, raksturam, uzņēmējdarbības modelim un sarežģītībai.

3. sadaļa. Galveno rādītāju uzraudzība

44. Kompetentajām iestādēm regulāri jāuzrauga galvenie finanšu un nefinanšu rādītāji, lai uzraudzītu iestādes finanšu stāvokļa un riska profila izmaiņas. Kompetentajām iestādēm arī jāizmanto šī uzraudzība, lai noteiktu nepieciešamību veikt *SREP* elementu novērtējuma atjaunināšanu, ņemot vērā jaunu būtisku informāciju ārpus plānotajām uzraudzības darbībām. Ja uzraudzībā atklājas būtiskas iestādes riska profila izmaiņas vai jebkādas rādītāju novirzes, kompetentajām iestādēm jānoskaidro cēloņi, un, ja nepieciešams, jāpārskata attiecīgo *SREP* elementu novērtējums, ņemot vērā jauno informāciju.
45. Ievērojot 2. sadaļā apspriesto minimālās iesaistīšanās modeli, kompetentajām iestādēm jāuzrauga galvenie finanšu un nefinanšu rādītāji visām iestādēm vismaz reizi ceturksnī. Tomēr atkarībā no iestādēm raksturīgām īpatnībām vai situācijas, kompetentās iestādes var veikt biežāku uzraudzību, ņemot vērā pieejamību saistītajai informācijai (piemēram, tirgus datiem).
46. Kompetentajām iestādēm jāievieš uzraudzības sistēmas un modeļi, kas ļautu identificēt būtiskas rādītāju izmaiņas un novirzes, kā arī vajadzības gadījumā jānosaka robežvērtības. Kompetentajām iestādēm jāizveido arī eskalācijas procedūras visiem attiecīgajiem rādītājiem (vai rādītāju kombinācijām), uz kuriem attiecas uzraudzība, lai nodrošinātu noviržu un būtisko izmaiņu izskatīšanu.
47. Kompetentajām iestādēm jāpielāgo rādītāju kopums un to robežvērtības atsevišķu iestāžu vai iestāžu grupu ar līdzīgām īpašībām (līdzīgu iestāžu grupu) raksturīgajām īpatnībām. Rādītāju, uzraudzības modeļu un robežvērtību sistēmām jāatspoguļo iestādes izmērs, sarežģītība, uzņēmējdarbības modelis un riska profils un jāaptver ģeogrāfiskie aspekti, nozares un tirgi, kur iestāde darbojas.
48. Kompetentajām iestādēm jānosaka rādītāji, kuriem būtu iespējamssekot galvenokārt, ņemot vērā regulāros uzraudzības iestāžu ziņojumus, kā arī izmantojot definīcijas no vispārējiem ziņojumu sniegšanas standartiem. Ja nepieciešams, EBI paneļus vai rādītājus, ko uzrauga EBI, var izmantot kā informācijas avotu atsevišķu iestāžu uzraudzībai.
49. Noteikto rādītāju sistēma un galveno rādītāju uzraudzības rezultāti arī jāizmanto kā dati, lai veiktu kapitāla risku un likviditātes risku un finansējuma novērtēšanu saskaņā ar attiecīgajiem *SREP* elementiem.
50. Rādītājos, ko izmanto uzraudzībai, jāietver vismaz šādi iestādei raksturīgi rādītāji:
 - a. finanšu un riska rādītāji, kas attiecas uz visām riska kategorijām, uz kurām attiecas šīs pamatnostādnes (skatīt 6. un 8. sadaļu);
 - b. visi rādītāji, kas iegūti, piemērojot Regulu (ES) Nr. 575/2013, un no valsts tiesību aktiem, ar ko īsteno Direktīvu 2013/36/ES, lai aprēķinātu minimālās prudenciālās

- prasības (piemēram, 1. līmeņa pamatkapitālu (*CT1*), likviditātes seguma koeficientu (*LCR*), neto finansējuma stabilitātes rādītāju (*NSFR*) u. tml.);
- c. minimālās prasības attiecībā uz pašu kapitālu un izmantojamām saistībām (*MREL*), kā paredzēts Direktīvā 2014/59/ES;
 - d. attiecīgie tirgus rādītāji (piemēram, akciju cena, kredītriska mijmaiņas darījumu (*CDS*) starpības, obligāciju starpības u. tml.); un
 - e. ja iespējams, darbības atjaunošanas rādītāji, ko iestādes izmanto savos darbības atjaunošanas plānos.
51. Kompetentajām iestādēm jāpievieno iestādei raksturīgajiem rādītājiem attiecīgie makroekonomiskie rādītāji, ja tādi ir pieejami ģeogrāfiskajos reģionos, nozarēs un tirgos, kur iestāde darbojas.
52. Būtisku izmaiņu vai noviržu konstatēšana rādītājos, it īpaši gadījumos, ja izmaiņas ir ārpus līdzīgās grupas darbības, nozīmē, ka kompetentajām iestādēm jāveic papildu izmeklēšana. Jo īpaši, kompetentajām iestādēm:
- a. jānosaka cēlonis un jāsniedz vērtējums par iespējamās prudenciālās ietekmes uz iestādi būtiskumu;
 - b. jādokumentē novērtējuma cēlonis un rezultāts; un
 - c. ja nepieciešams, jāpārskata riska novērtējums un *SREP* rezultāts, ņemot vērā visus jaunus konstatējumus.
53. Kompetentajām iestādēm arī jāapsver galveno finanšu un nefinanšu rādītāju regulārās uzraudzības papildināšana ar neatkarīgu tirgus izpēti un analīzes pārskatu, ja tas ir pieejams, kas var būt noderīgs alternatīvu viedokļu avots.

4. sadaļa Uzņēmējdarbības modeļa analīze

4.1 Vispārīgi apsvērumi

54. Šajā sadaļā tiek noteikti iestādes uzņēmējdarbības modeļa un stratēģijas novērtējuma kritēriji. Kompetentajām iestādēm jāpiemēro šis novērtējums iestādei tādā pašā līmenī kā vispārējais *SREP* novērtējums, bet to var arī piemērot uzņēmējdarbības vai produktu virzienu līmenī, vai arī pēc tematikas.
55. Nemazinot iestādes vadības struktūras atbildību par uzņēmējdarbības veikšanu un organizēšanu vai norādot konkrētu uzņēmējdarbības modeļu priekšrocības, kompetentajām iestādēm jāveic regulāra uzņēmējdarbības modeļa analīze (*BMA*), lai novērtētu uzņēmējdarbības un stratēģiskos riskus un noteiktu:
- ▶ iestādes uzņēmējdarbības pašreizējā modeļa dzīvotspēju, pamatojoties uz tā spēju gūt pieņemamus ieņēmumus nākamo 12 mēnešu laikā; un
 - ▶ iestādes stratēģijas ilgtspēju, pamatojoties uz tās spēju gūt pieņemamus ieņēmumus vismaz 3 gadus ilgā turpmākajam periodam, pamatojoties uz stratēģiskajiem plāniem un finanšu prognozēm.
56. Kompetentajām iestādēm jāizmanto *BMA* rezultāti, lai pamatotu visu citu *SREP* elementu novērtējumu. Kompetentās iestādes var vērtēt konkrētus *BMA* aspektus, jo īpaši uzņēmējdarbības modeļa kvantitatīvo novērtējumu kā daļu no citu *SREP* elementu novērtējuma (piemēram, finansēšanas struktūras izpratne var būt daļa no likviditātes risku novērtējuma).
57. Kompetentajām iestādēm jāizmanto arī *BMA*, lai atbalstītu iestādes galveno apdraudējumu noteikšanu, kuri visticamāk varētu ietekmēt iestādi/radīt tās darbības nepilnības nākotnē.
58. Kompetentajām iestādēm kā daļa no *BMA* jāveic šādi pasākumi:
- a. sākotnējais novērtējums;
 - b. svarīgāko jomu noteikšana;
 - c. uzņēmējdarbības vides novērtējums;
 - d. pašreizējā uzņēmējdarbības modeļa kvantitatīva analīze;
 - e. pašreizējā uzņēmējdarbības modeļa kvalitatīva analīze;

- f. tālredzīgās stratēģijas un finanšu plānu (tostarp, uzņēmējdarbības modeļa plānoto izmaiņu) analīze;
 - g. uzņēmējdarbības modeļa dzīvotspējas novērtējums;
 - h. stratēģijas ilgtspējas novērtējums;
 - i. jānosaka galvenie apdraudējumi, kuriem ir pakļauts vai varētu tikt pakļauts iestādes uzņēmējdarbības modelis un stratēģija; un
 - j. jāapkopo konstatējumi un novērtējuma rezultāti.
59. Lai veiktu *BMA*, kompetentajām iestādēm jāizmanto vismaz šādi kvantitatīvās un kvalitatīvās informācijas avoti:
- a. iestādes stratēģiskais(-ie) plāns(-i) ar pašreizējā gada un turpmākajām prognozēm un pamatotiem ekonomiskajiem pieņēmumiem;
 - b. finanšu pārskats (piemēram, peļņa un zaudējumi (*P&L*), bilances informācija);
 - c. ziņojumi saskaņā ar normatīvajos aktos noteiktajām prasībām (vispārējie pārskati (*COREP*), finanšu pārskati (*FINREP*) un kredītu reģistrs, ja pieejams);
 - d. iekšējie ziņojumi (vadības informācija, kapitāla plānošana, likviditātes pārskats, iekšējā riska ziņojumi);
 - e. atveseļošanas un noregulējuma plāni;
 - f. trešo personu ziņojumi (piemēram, revīzijas ziņojumi, kapitāla/kredītu analītiķu ziņojumi); un
 - g. citi būtiski pētījumi/apsekojumi (piemēram, no Starptautiskā Valūtas fonda (*SVF*), no makroprudenciālajām iestādēm un institūcijām, no ES iestādēm).

4.2 Sākotnējais novērtējums

60. Kompetentajām iestādēm jāanalizē iestādes galvenās darbības, ģeogrāfiskie aspekti un tirgus pozīcija, lai noteiktu iestādes jurisdikcijas augstākajā konsolidācijas līmenī:
- a. nozīmīgākos ģeogrāfiskos aspektus;
 - b. nozīmīgākos meitas uzņēmumus/filiāles;
 - c. nozīmīgākos uzņēmējdarbības virzienus; un
 - d. nozīmīgākās produktu līnijas.

61. Šajā nolūkā kompetentajām iestādēm novērtēšanas brīdī jāizvērtē vairāki būtiski rādītāji ī un to izmaiņas laika gaitā. Šajos rādītājos jāietver:
- ieguldījumi kopējos ieņēmumos/izmaksās;
 - aktīvu daļa;
 - TREA* daļa; un
 - trigus pozīcija.
62. Kompetentās iestādes izmanto iepriekšējo novērtējumu, lai:
- noteiktu uzņēmējdarbības jomu/līniju būtiskumu: kompetentajām iestādēm jānosaka, kuri ģeogrāfiskie aspekti, meitas uzņēmumi/filiāles, uzņēmējdarbības līnijas un produktu līnijas ir visbūtiskākie, pamatojoties uz peļņas ieguldījumu (piemēram, pamatojoties uz *P&L*), risku (piemēram, pamatojoties uz *TREA* vai citiem riska pasākumiem) un/vai organizatoriskām vai likumā noteiktām prioritātēm (piemēram, publiskā sektora banku īpašiem pienākumiem, lai piedāvātu konkrētus produktus). Kompetentajām iestādēm jāizmanto šī informācija kā pamats, lai noteiktu, uz ko jāorientē *BMA* (turpmāk iekļauti 4.3 iedaļā);
 - noteiktu līdzīgo grupu: kompetentajām iestādēm jānosaka iestādei atbilstošā līdzīgā grupa; lai veiktu *BMA*, kompetentajai iestādei jānosaka radniecīgā grupa, balstoties uz konkurentu produktu /uzņēmējdarbības līnijām, kas orientētas uz tādu pašu peļņas avotu/klientiem (piemēram, dažādu iestāžu kredītkaršu uzņēmējdarbība, kuru mērķauditorija ir kredītkaršu lietotāji X valstī);
 - pamatotu proporcionalitātes principa piemērošanu: kompetentās iestādes var izmantot iepriekšējā novērtējuma rezultātus, lai palīdzētu piešķirt iestādēm proporcionalitātes kategorijas, pamatojoties uz noteikto iestādes sarežģītību (kā norādīts 2.1.1. iedaļā).

4.3 *BMA* svarīgo jomu noteikšana

63. Kompetentajām iestādēm jānosaka *BMA* orientācija. Tām jāvērtē uzmanība uz uzņēmējdarbības virzieniem, kas ir vissvarīgākie attiecībā uz pašreizējā uzņēmējdarbības modeļa dzīvotspēju un ilgtspēju nākotnē un/vai kas, visticamāk, palielinātu iestādes pakļautību esošiem vai jauniem apdraudējumiem. Kompetentajām iestādēm jāņem vērā:
- uzņēmējdarbības virzienu būtiskums — vai kāda no uzņēmējdarbības jomām ir svarīgāka peļņas (vai zaudējumu) gūšanas jomā;

- b. uzraudzības iestāžu iepriekšējie konstatējumi — vai konstatējumi par citiem *SREP* elementiem var sniegt rādītājus par uzņēmējdarbības virzieniem, kam nepieciešama turpmāka izmeklēšana;
- c. iekšējo vai ārējo revīzijas ziņojumu konstatējumi un novērojumi — vai revīzijas funkcija ir identificējusi jautājumus, kas saistīti ar kāda uzņēmējdarbības virziena ilgtspēju vai dzīvotspēju.
- d. stratēģisko plānu nozīmība — vai pastāv uzņēmējdarbības virzieni, ko iestāde vēlas būtiski veicināt vai samazināt;
- e. tematisko uzraudzības pārskatu rezultāti — vai nozares mēroga analīzē ir atklāti kopīgi problēmjautājumi, kuru risināšanai ir nepieciešama papildu analīze iestādes līmenī;
- f. uzņēmējdarbības modelī novērotās izmaiņas — vai uzņēmējdarbības modelī ir novērotas *de facto* izmaiņas, kas notikušas bez iestādes ziņojuma par jebkādam plānotajām izmaiņām vai jaunu stratēģisko plānu īstenošanu; un
- g. radniecīguma salīdzinājumi — vai uzņēmējdarbības joma ir darbojusies atipiski (netipiski), salīdzinot ar līdzīgajām iestādēm.

4.4 Uzņēmējdarbības vides novērtēšana

64. Lai izveidotu priekšstatu par iestādes stratēģisko pieņemumu ticamību, kompetentajām iestādēm jāveic uzņēmējdarbības vides analīze. Jāņem vērā pašreizējie un nākotnes uzņēmējdarbības apstākļi, kādos iestāde darbojas vai varētu darboties, pamatojoties uz tās galvenajiem vai būtiskajiem ģeogrāfiskajiem aspektiem un uzņēmējdarbības darījumiem. Kā daļu no šā novērtējuma, kompetentajām iestādēm jāattīsta izpratne par makroekonomikas virzienu un tirgus tendencēm, kā arī līdzīgās grupas stratēģiskajiem nodomiem.
65. Kompetentajām iestādēm jāizmanto šī analīze, lai attīstītu izpratni par:
- a. galvenajiem makroekonomiskajiem mainīgajiem lielumiem, kuros attiecīgais novērtējams uzņēmums, produkts vai segments darbojas vai darbosies, pamatojoties uz galvenajiem ģeogrāfiskajiem aspektiem. Kā galveno mainīgo lielumu piemērus var minēt iekšzemes kopproduktu (IKP), bezdarba līmeni, procentu likmes un mājokļu cenu indeksus;
 - b. konkurences apstākļiem un kā tie varētu attīstīties, ņemot vērā līdzīgās grupas darbības. Pārskatīšanas jomas piemēros ietverta paredzamā mērķa tirgus izaugsme (piemēram, mājokļu hipotekāro aizdevumu tirgus) un galveno konkurentu darbība un plāni mērķa tirgū;

- c. vispārējām tendencēm tirgū, kas var ietekmēt iestādes darbību un peļņu. Te jāietver vismaz normatīvās tendences (piemēram, izmaiņas mazumtirdzniecības banku produktu izplatīšanas tiesību aktos), tehnoloģiju tendences (piemēram, pāreja uz elektronisko platformu attiecībā uz noteiktiem tirdzniecības veidiem) un sabiedrības/demogrāfiskās tendences (piemēram, lielāks pieprasījums pēc islamiskiem banku pakalpojumiem).

4.5 Pašreizējā uzņēmējdarbības modeļa analīze

66. Lai saprastu līdzekļus un metodes, ko iestāde izmanto darbībai un peļņas gūšanai, kompetentajām iestādēm jāveic kvantitatīvā un kvalitatīvā analīze.

4.5.1 Kvantitatīvā analīze

67. Kompetentajām iestādēm jāveic iestādes pašreizējā uzņēmējdarbības modeļa kvantitatīvo iezīmju analīze, lai saprastu tās finanšu darbību un cik lielā mērā to virza vēlme uzņemties augstāku vai zemāku risku nekā līdzīgajām iestādēm.
68. Jomās, kuru analīzi veic kompetentās iestādes, jāiekļauj:
 - a. peļņas un zaudējumu pārskats, tai skaitā tendences: kompetentajām iestādēm jānovērtē pamatā esošā rentabilitāte (piemēram, pēc izņēmuma pozīcijām un vienreizējiem pasākumiem), ienākumu plūsmas sadalījums, izmaksu sadalījums, uzkrājumi sakarā ar vērtības samazināšanos un galvenie koeficienti (piemēram, procentu likmju starpība, izdevumi/ienākumi, aizdevumu vērtība). Kompetentajām iestādēm jāapsver, kā iepriekš minētās pozīcijas ir attīstījušās pēdējo gadu laikā, un jānosaka pamattendences;
 - b. bilance, tostarp tendences: kompetentajām iestādēm jānovērtē aktīvu un pasīvu struktūra, finansēšanas struktūra, *TREA* un pašu kapitāla izmaiņas un galvenie rādītāji (piemēram, uzņēmuma kapitāla rentabilitāte, 1. līmeņa pašu kapitāls, finansējuma deficīts). Kompetentajām iestādēm jāizvērtē, kā iepriekš minētās pozīcijas ir attīstījušās pēdējo gadu laikā, un jānosaka pamattendences;
 - c. koncentrācijas, un to tendences: kompetentajām iestādēm jānovērtē koncentrācijas peļņas un zaudējumu pārskatā un bilancē saistībā ar klientiem, nozarēm un ģeogrāfiskajiem aspektiem. Kompetentajām iestādēm jāizvērtē, kā iepriekš minētās pozīcijas ir attīstījušās pēdējo gadu laikā, un jānosaka pamattendences; un
 - d. vēlme uzņemties risku: kompetentajām iestādēm jānovērtē formālie ierobežojumi, ko iestāde ieviesusi atbilstoši riska veidam (kredītrisks, finansējuma risks u. tml.), un to ievērošana, lai izprastu riskus, ko iestāde ir gatava uzņemties, veicot finanšu darbību.

4.5.2 Kvalitatīvā analīze

69. Kompetentajām iestādēm jāveic iestādes pašreizējā uzņēmējdarbības modeļa kvalitatīvo iezīmju analīze, lai izprastu tās panākumus un galvenās atkarības.
70. Jomās, kuru analīzi veic kompetentās iestādes, jāietver:
- galvenās atkarības no ārējiem faktoriem: kompetentajām iestādēm jānosaka galvenie ārējie faktori, kas ietekmē uzņēmējdarbības modeļa panākumus; tajos var ietvert trešo personu pakalpojumu sniedzējus, starpniekus un īpašus reglamentējošus faktoros;
 - galvenās atkarības no iekšējiem faktoriem: kompetentajām iestādēm jānosaka galvenie iekšējie faktori, kas ietekmē uzņēmējdarbības modeļa panākumus; tajos var ietvert IT platformas kvalitāti, operatīvās darbības un resursu jaudu;
 - franšīzes: kompetentajām iestādēm jānosaka, cik ciešas ir attiecības ar klientiem, piegādātājiem un partneriem; tajās var ietvert iestādes paļaušanos uz savu reputāciju, filiāļu efektivitāti, klientu lojalitāti un partnerības efektivitāti; un
 - konkurences priekšrocības jomas: kompetentajām iestādēm jānosaka jomas, kurās iestādei ir konkurences priekšrocības salīdzinājumā ar tai līdzīgajām iestādēm; tajās var ietvert jebkuru no iepriekš minētajiem, piemēram, iestādes IT platformu kvalitāti, vai arī citus faktoros, piemēram, iestādes globālo tīklu, tās uzņēmējdarbības mērogu vai tās produktu piedāvājumu.

4.6 Stratēģijas un finanšu plānu analīze

71. Kompetentajām iestādēm jāveic iestādes finanšu prognožu un stratēģiskā plāna kvantitatīva un kvalitatīva tālredzīga analīze, lai izprastu tās uzņēmējdarbības stratēģijas pieņemumus, ticamību un bīstamību.
72. Kompetentās iestādes veiktās analīzes apjomā jāietver šādas jomas:
- vispārējā stratēģija: kompetentajām iestādēm jāizvērtē galvenie kvantitatīvie un kvalitatīvie vadības mērķi;
 - plānotās finanšu darbības: kompetentajām iestādēm jāizvērtē plānotie finanšu rādītāji, aptverot tādus pašus vai līdzīgus rādītājus kā tos, kas ietverti pašreizējā uzņēmējdarbības modeļa kvantitatīvā analīzē;
 - stratēģijas un finanšu plāna veiksmes faktori: kompetentajām iestādēm jānosaka galvenās ierosinātās izmaiņas pašreizējā uzņēmējdarbības modelī, lai sasniegtu mērķus;

- d. pieņēmumi: kompetentajām iestādēm jānosaka iestādes noteikto pieņēmumu ticamība un konsekvence, kas virza tās stratēģiju un prognozes; tajos var ietvert pieņēmumus tādās jomās kā makroekonomiskie rādītāji, tirgus dinamika, galveno produktu apjoma un izaugsmes pieaugums, nozares un ģeogrāfiskie aspekti u. tml.; un
- e. izpildes spējas: kompetentajām iestādēm jānosaka iestādes izpildes spējas, kuru pamatā ir vadības darba prakse, ievērojot iepriekšējo stratēģiju un prognozes, kā noteiktās stratēģijas sarežģītība un vārienīgums, salīdzinot ar pašreizējo biznesa modeli.

73. Kompetentās iestādes var veikt daļu no šīs analīzes vienlaikus ar pašreizējā uzņēmējdarbības modeļa kvantitatīvo un kvalitatīvo analīzi, jo īpaši, ar plānoto finanšu darbību un stratēģijas veiksmes faktoru analīzi.

4.7 Uzņēmējdarbības modeļa dzīvotspējas novērtēšana

74. Veicot 4.4. un 4.5. nodaļā noteikto analīzi, kompetentajām iestādēm jāizveido vai jāatjaunina viedoklis par iestādes pašreizējā uzņēmējdarbības modeļa dzīvotspēju, pamatojoties uz tā spēju radīt pieņemamu atdevi nākamo 12 mēnešu laikā, ņemot vērā tā kvantitatīvos rādītājus, galvenos veiksmes faktoros un ietekmi kā arī uzņēmējdarbības vidi.

75. Kompetentajām iestādēm novērtējot ieņēmumu pieņemamību, jāizmanto šādi kritēriji:
- a. kapitāla atdeve (*ROE*) pret uzņēmuma izmaksām (*COE*) vai līdzvērtīgs rādītājs: kompetentajām iestādēm jāizvērtē, vai uzņēmējdarbības modelis rada kapitāla rentabilitāti virs izmaksām (izņemot vienreizējus pasākumus), pamatojoties uz *ROE* pret *COE*; citi rādītāji, piemēram, ieņēmumi no aktīviem vai risku koriģētā kapitāla atdeve, izsverot risku, kā arī izvērtējot izmaiņas šo pasākumu ciklā, var arī atbalstīt šo novērtējumu;
 - b. finansēšanas struktūra: kompetentajām iestādēm jāizvērtē, vai finansējuma veidi ir atbilstoši uzņēmējdarbības modelim un stratēģijai; finansējuma veidu svārstīgums un nesakritības var nozīmēt, ka uzņēmējdarbības modelis vai stratēģija, pat tāds, kas dod lielākus ieņēmumus nekā izmaksas, nevarvar būt dzīvotspējīgs vai ilgtspējīgs, ņemot vērā pašreizējo vai nākotnes uzņēmējdarbības vidi; un
 - c. vēlme uzņemt risku: kompetentajām iestādēm jāizvērtē, vai iestādes uzņēmējdarbības modeļa vai stratēģijas pamatā ir vēlme riskēt atsevišķu risku (piem., kredīta, tirgus) robežās vai plašākā nozīmē ir uzskatāma par pārāk augstu un izlecošu starp līdzīgām grupām, lai nodrošinātu pietiekamus ieņēmumus.

4.8 Iestādes stratēģijas ilgtspējas novērtēšana

76. Veicot analīzi atbilstoši 4.4. un 4.6. nodaļā noteiktajam, kompetentajām iestādēm jāizveido vai jāatjaunina viedoklis par iestādes stratēģijas ilgtspēju, pamatojoties uz tās spēju radīt pieņemamus ienējumus, kā noteikts iepriekš, vismaz nākamo 3 gadu laikā, pamatojoties uz tās stratēģiskajiem plāniem un finanšu prognozēm un ņemot vērā uzņēmējdarbības vides uzraudzības novērtējumu.
77. Jo īpaši kompetentajām iestādēm jānovērtē iestādes stratēģijas dzīvotspēja, pamatojoties uz:
- iestādes pieņēmumu ticamību un plānoto finanšu darbību salīdzinājumā ar uzraudzības iestāžu viedokli par pašreizējo un nākotnes uzņēmējdarbības vidi;
 - ietekmi uz plānotajiem finanšu rādītājiem no uzraudzības iestāžu viedokļa par uzņēmējdarbības vidi (ja tas atšķiras no iestādes pieņēmumiem); un
 - stratēģijas riska līmeni (t. i., stratēģijas sarežģītību un mērķi, salīdzinot ar pašreizējo uzņēmējdarbības modeli) un tam sekojošu panākumu varbūtību, pamatojoties uz iestādes iespējamām izpildes spējām (ko nosaka pēc iestādes panākumiem, izpildot iepriekšējās līdzīga mēroga stratēģijas vai pēc līdzinējiem stratēģiskā plāna rezultātiem).

4.9 Galveno apdraudējumu noteikšana

78. Veicot *BMA*, kompetentajām iestādēm jānovērtē galvenie apdraudējumi, kam ir pakļauts vai varētu tikt pakļauts iestādes uzņēmējdarbības modelis un stratēģija, ņemot vērā:
- vāju sagaidāmo finanšu rādītāju izpildi ;
 - paļaušanos uz nereālu stratēģiju;
 - pārmērīgu koncentrāciju vai svārstīgumu (piemēram, ienākumu);
 - pārmērīga riska uzņemšanos;
 - bažas par finansējuma struktūru; un/vai
 - būtiskus ārējos jautājumus (piemēram, normatīvie draudi, piemēram, uzņēmējdarbības vienību “norobežošana”).
79. Ievērojot iepriekš minēto novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāveido viedoklis par iestādes uzņēmējdarbības modeļa dzīvotspēju un tās stratēģijas ilgtspēju, kā arī par visiem nepieciešamajiem pasākumiem, lai risinātu problēmas un mazinātu bažas.

4.10 Konstatējumu un novērtējumu kopsavilkums

80. Pamatojoties uz uzņēmējdarbības modeļa dzīvotspējas un ilgtspējas novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāizveido vispārējs viedoklis par uzņēmējdarbības modeļa dzīvotspēju un stratēģijas ilgtspēju, kā arī par jebkādiem iespējamiem riskiem iestādes dzīvotspējai, kas izriet no šā novērtējuma. Šim viedoklim kopā ar novērtējumu, kas veikts pamatojoties uz apsvērumiem, kas norādīti 2. tabulā, jābūt atspoguļotam konstatējumu kopsavilkumā.

2. tabula. Uzraudzības iestāžu apsvērumi, piešķirot uzņēmējdarbības modeļa un stratēģijas vērtējumu

Vērtējums	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi
1.	Uzņēmējdarbības modelis un stratēģija nerada izteiktu risku iestādes dzīvotspējai.	<ul style="list-style-type: none"> • Iestāde gūst spēcīgus un stabilus ieņēmumus, kas ir pieņemami, ņemot vērā iestādes vēlmi uzņemties risku un tās finansēšanas struktūru. • Nepastāv būtiska aktīvu koncentrācija vai neilgtspējīgi koncentrēti ienākumu avoti. • Iestādei ir spēcīga konkurences pozīcija tās izvēlētajos tirgos un stratēģija, kas tās varētu pastiprināt. • Iestādei ir finanšu prognozes, kas izstrādātas, balstoties uz ticamiem pieņēmumiem par nākotnes uzņēmējdarbības vidi. • Stratēģiskie plāni ir piemēroti, ņemot vērā pašreizējo uzņēmējdarbības modeli un vadības izpildes spējas.
2.	Uzņēmējdarbības modelis un stratēģija rada zema līmeņa risku iestādes dzīvotspējai.	<ul style="list-style-type: none"> • Salīdzinājumā ar līdzīgām iestādēm un/vai vēsturiskiem rezultātiem iestāde gūst vidējus ieņēmumus, kas ir visnotaļ pieņemami, ņemot vērā iestādes vēlmi uzņemties risku un tās finansēšanas struktūru. • Pastāv aktīvu koncentrācijas vai koncentrēti ienākumu avoti. • Iestāde saskaras ar konkurences spiedienu uz tās

		<p>produktiem/pakalpojumiem vienā vai vairākos galvenajos tirgos. Pastāv šaubas par tās stratēģiju, lai risinātu situāciju.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Iestādei ir finanšu prognozes, kas izstrādātas, balstoties uz optimistiskiem pieņēmumiem par uzņēmējdarbības vidi nākotnē • Stratēģiskie plāni ir pamatoti, taču riskanti, ņemot vērā pašreizējo uzņēmējdarbības modeli un vadības izpildes spējas.
3.	Uzņēmējdarbības modelis un stratēģija rada vidēja līmeņa risku iestādes dzīvotspējai.	<ul style="list-style-type: none"> • Iestāde rada ieņēmumus, kas bieži vien ir vāji vai nav stabili, vai arī balstās uz vēlmi uzņemties risku vai finansēšanas struktūru, lai radītu pienācīgus ieņēmumus, kas paaugstina uzraudzības iestāžu bažas. • Pastāv nozīmīgas aktīvu koncentrācijas vai koncentrēti ienākumu avoti. • Iestādes produktiem/pakalpojumiem ir vāja konkurētspējas pozīcija tās izvēlētajos tirgos, un tai var būt daži uzņēmējdarbības virzieni ar labām izredzēm. Iestādes tirgus daļa var ievērojami samazināties. Pastāv šaubas par tās stratēģiju situācijas uzlabošanai. • Iestādei ir finanšu prognozes, kas izstrādātas, balstoties uz pārāk optimistiskiem pieņēmumiem par nākotnes uzņēmējdarbības vidi. • Stratēģiskie plāni var nebūt ticami, ņemot vērā pašreizējo uzņēmējdarbības modeli un vadības izpildes spējas.
4.	Uzņēmējdarbības modelis un stratēģija rada augsta līmeņa risku iestādes dzīvotspējai.	<ul style="list-style-type: none"> • Iestāde rada ļoti vājus un ļoti nestabilus ieņēmumus vai paļaujas uz nepieļaujamu vēlmi uzņemties risku vai nepieļaujamu finansēšanas struktūru, lai radītu pienācīgus ieņēmumus. • Iestādē pastāv būtiskas aktīvu koncentrācijas vai neilgtspējīgi

		<p>koncentrēti ienākumu avoti.</p> <ul style="list-style-type: none">• Iestādes produktiem/pakalpojumiem ir ļoti vāja konkurētspējas pozīcija tās izvēlētajos tirgos, un tās uzņēmējdarbības virzieniem ir ļoti vājas izredzes. Ļoti maz ticams, ka ar stratēģiskiem plāniem varētu uzlabot šo situāciju.• Iestādei ir finanšu prognozes, kas izstrādātas, balstoties uz ļoti neticamiem pieņēmumiem par nākotnes uzņēmējdarbības vidi.• Stratēģiskie plāni nav ticami, ņemot vērā pašreizējo uzņēmējdarbības modeli un vadības izpildes spējas.
--	--	--

5. sadaļa. Iekšējās pārvaldības un iestādes iekšējās kontroles novērtēšana

5.1. Vispārēji apsvērumi

81. Kompetentajām iestādēm jākoncentrē uzmanība uz iekšējās pārvaldības pasākumu un iestādes iekšējās kontroles novērtējumiem, lai pārbaudītu to atbilstību iestādes riska profilam, uzņēmējdarbības modelim, izmēram un sarežģītībai, un lai noteiktu, cik lielā mērā iestāde ievēro labas iekšējās pārvaldības un riska kontroles prasības un standartus un atbilstoši ES un starptautiskajām pamatnostādnes. Lai veiktu šo novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāizvērtē nozīmīga prudenciālā risks ietekme, ko rada vāji pārvaldības un kontroles pasākumi un to ietekme uz iestādes dzīvotspēju.
82. Lai veiktu *SREP*, iekšējās pārvaldības un iekšējās kontroles novērtējumā jāiekļauj šāds jomu novērtējums:
- a. kopējā iekšējās pārvaldības sistēma;
 - b. korporatīvā un riska kultūra;
 - c. vadības struktūras organizācija un darbība;
 - d. atalgojuma politika un prakse;
 - e. riska pārvaldības sistēma, tostarp *ICAAP* un *ILAAP*;
 - f. iekšējās kontroles sistēma, tostarp iekšējās revīzijas funkcija;
 - g. informācijas sistēmas un uzņēmējdarbības nepārtrauktība; un
 - h. darbības atjaunošanas plānošanas pasākumi.
83. Nodaļā netiek aplūkoti pārvaldības aspekti un riska pārvaldība/kontrole, kas ir specifiska konkrētiem riska veidiem (t. i., kas nav iestādes mēroga), jo kritēriji to novērtēšanai tiek aplūkoti 6. un 8. nodaļā.
84. Iekšējās pārvaldības un iestādes mēroga kontroles novērtējums jāņem vērā riska pārvaldības un kontroles novērtējumā, kā noteikts 6. un 8. nodaļā, kā arī *ICAAP* un *ILAAP* novērtējumā no *SREP* kapitāla novērtējuma (7. nodaļa) un *SREP* likviditātes novērtējumā (9. snodaļa). Tāpat *ICAAP* riska analīzes aprēķini/kapitāla aplēses, ko pārskata saskaņā ar 7. nodaļu, un jebkuri konstatētie trūkumi jāņem vērā, veidojot kopējās *ICAAP* sistēmas novērtējumu saskaņā ar šo nodaļu.

5.2. Vispārējā iekšējās pārvaldības sistēma

85. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādei ir atbilstoša un pārredzama korporatīvā struktūra, kas ir “mērķim atbilstoša”, un ir tā ir īstenojusi atbilstošus pārvaldības pasākumus. Saskaņā ar EBI *pamatnostādnēm par iekšējo pārvaldību*¹, šim novērtējumam vajadzētu ietvert vismaz šādus iestādes darbības sapektus:

- a. stabilu un pārskatāmu organizatorisko struktūru ar skaidri noteiktu atbildību, tostarp valde un tās komiteju;
- b. ka valde zina un izprot iestādes operacionālo struktūru (piemēram, strukturvienības un to savstarpējās saites un attiecības; speciālas nozīmes vai saistītās struktūras), un ar to saistītos riskus ("pazīsti savu struktūru" princips);
- c. riska politiku un politiku, lai apzinātu un novērstu interešu konfliktus;
- d. ārpakalpojumu politiku un stratēģiju, kas aplūko ārpakalpojumu ietekmi uz iestādes uzņēmējdarbību, un riskus, ar kuriem tā saskaras, un ārpakalpojumu politiku, kas atbilst *CEBS pamatnostādnēs par ārpakalpojumiem* noteiktajām prasībām²; un
- e. ka iekšējās pārvaldības sistēma ir pārskatāma ieinteresētajām personām.

5.3 Korporatīvā un riska kultūra

86. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt, vai iestādei ir pareiza korporatīvā un riska kultūra, kas ir piemērota tās uzņēmējdarbības mērogam, sarežģītībai un raksturam, un kas ir balstīta uz pareizām, skaidri izteiktām vērtībām, ņemot vērā iestādes vēlmi uzņemt risku.

87. Saskaņā ar “EBI pamatnostādnēm par iekšējo pārvaldību” kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai:

- a. valde uzņemas galveno atbildību par iestādi un nosaka tās stratēģiju;
- b. valde nosaka pārvaldības principus, korporatīvās vērtības un piemērotus standartus, tostarp, neatkarīgus procesus un darba kārtību ziņošanai par korupcijas gadījumiem;
- c. iestādes ētiskā korporatīvā un riska kultūra rada vidi, kurā efektīvi risina jautājumus un kurā ar lēmumu pieņemšanas procesu tiek veicināta viedokļu dažādība (piemēram, iekļaujot vadības struktūrā neatkarīgus locekļus); un

¹ PN 44 no 27.09.2011.

² 14.12.2006.

- d. pastāv skaidra un spēcīga komunikācija ar visiem attiecīgajiem darbiniekiem par iestādes stratēģiju un politiku un vai riska kultūra tiek piemērota visos iestādes līmeņos.

5.4. Valdes organizācija un darbība

88. Saskaņā ar “EBI pamatnostādņem par iekšējo pārvaldību” un “EBI pamatnostādņem par vadības struktūras locekļu un personu, kas pilda pamatfunkcijas, piemērotības novērtēšanu”³ Kompetentajām iestādēm jānovērtē:

- a. iekšējās pārvaldības sistēmas un tās principu noteikšana, pārraudzība un regulāra novērtēšana, ko veic valdes; un
- b. vai pastāv efektīva mijiedarbība starp valdes funkciju un valdes uzraudzības funkciju.

89. Saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 91. panta 12. punktu un ar “EBI pamatnostādņem par iekšējo pārvaldību un pamatnostādņem par vadības struktūras locekļu un personu, kas pilda pamatfunkcijas, piemērotības novērtēšanu” kompetentajām iestādēm jāpārskata vadības struktūras un tās komiteju sastāvs un darbība, novērtējot, vai:

- a. locekļu skaits struktūrā ir pietiekams un tās sastāvs ir atbilstošs;
- b. locekļi izrāda pietiekamu iesaistīšanās un neatkarības līmeni;
- c. stājoties amatā un turpinot darbu, tiek veikts locekļu atbilstības novērtējums ;
- d. tiek pārskatīta vadības struktūras efektivitāte;
- e. pastāv atbilstoša iekšējās pārvaldības prakse un procedūras attiecībā uz vadības struktūru un tās komitejām ja tās ir nepieciešamas; un
- f. vadības struktūras locekļiem ir atvēlēts pietiekami daudz laika, lai apsvērtu riska jautājumus, un informācijai par riska situāciju iestādē ir nodrošināta atbilstoša piekļuve.

5.5. Atalgojuma politika un prakse

90. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādē pastāv atalgojuma politika, kā norādīts Direktīvas 2013/36/ES 92. līdz 96. pantā, un atbilstoša atalgojuma politika visiem darbiniekiem. Saskaņā ar “EBI pamatnostādņem par iekšējo pārvaldību un EBI

³ EBI/PN/2012/06 no 22.11.2012.

pamatnostādnēm par atalgojuma politiku un praksi⁴ kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai:

- a. atalgojuma politika saskan ar iestādes riska profilu un vai to uztur, apstiprina un pārrauga valdi;
- b. iestādē ieviestās kompensācijas shēmas ir atbilstošas iestādei noteiktajām korporatīvajām vērtībām un tās ir saskaņotas ar iestādes vēlmi uzņemties risku, uzņēmējdarbības stratēģiju un ilgtermiņa interesēm;
- c. ir identificēti darbinieki, kuriem ir būtiska ietekme uz iestādes riska profilu, Regulā (ES) Nr. 604/2014 noteiktās prasības tiek piemērotas, jo īpaši attiecībā uz:
 - i. kvalitatīvo un kvantitatīvo kritēriju piemērošanu šādu darbinieku noteikšanā; un
 - ii. noteikumiem par šādu darbinieku izslēgšanu, kuri noteikti tikai saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 604/2014 4. pantā noteiktajiem kvantitatīvo kritērijiem;
- d. atalgojuma politika veicina pārmērīga riska uzņemšanos; un
- e. ir noteikta atbilstoša mainīgā un fiksētā atalgojuma kombinācija, kā arī n vai tiek ievēroti noteikumi par mainīga atalgojuma daļu ierobežojumiem — līdz 100% no fiksētā atalgojuma daļas (200% ar akcionāru lēmumu) — un vai mainīgais atalgojums netiek izmaksāts, izmantojot instrumentus vai metodes, kas veicina neatbilstību Direktīvai 2013/36/ES vai Regulai (ES) Nr. 575/2013.

5.6. Riska pārvaldības sistēma

91. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādes valde ir ieviesusi atbilstošu riska pārvaldības sistēmu un riska pārvaldības procesus. Šajā novērtējumam jāietver vismaz pārskats par:

- a. iestādes vēlmi uzņemties risku un tās stratēģiju;
- b. ICAAP un ILAAP sistēmu; un
- c. stresa testēšanu.

5.6.1. Iestādes vēlmes uzņemties risku sistēma un stratēģija

92. Lai pārskatītu iestādes vēlmes uzņemties risku sistēmu un stratēģiju, kompetentajām iestādēm jāizvērtē:

⁴ 10.12.2010.

- a. vai šajā sistēmā ir ietverti visi būtiskie riski, kam ir pakļauta iestāde, un vai tā satur riska ierobežojumus, pielaides un robežvērtības;
 - b. vai vēlme uzņemties risku ir saskaņota ar riska stratēģiju un vai abas tiek attiecīgi īstenotas;
 - c. vai riska apetītes sistēma ir tālredzīga, saskaņā ar stratēģiskajā plānā noteikto, un vai tā tiek regulāri pārskatīta;
 - d. vai valde atbildība saistībā ar vēlmi uzņemties risku ir skaidri noteikta un īstenota praksē;
 - e. vai riska stratēģijā ir attiecīgi izvērtēti iestādes finanšu resursi (t. i., vēlmei uzņemties risku jāskaidro ar uzraudzības prasībām pašu kapitāla un likviditātes jomā un citiem uzraudzības pasākumiem); un
 - f. vai vēlme uzņemties risku ir dokumentēta rakstiski un vai ir pierādījumi, ka par ti ir informēti iestādes darbinieki.
93. Novērtējot risku pārvaldības sistēmu, kompetentajām iestādēm jāizvērtē, cik lielā mērā tā ir integrēta un kā tā ietekmē iestādes vispārējo stratēģiju. Kompetentajām iestādēm jo īpaši jāizvērtē saikne starp stratēģiskā plāna, riska un kapitāla un likviditātes pārvaldības sistēmām.

5.6.2 ICAAP un ILAAP sistēmas

94. Kompetentajām iestādēm regulāri jāpārskata iestādes ICAAP un ILAAP un jānosaka to 1) stabilitāte, 2) efektivitāte un 3) vispusīgums saskaņā ar šajā sadaļā noteiktajiem kritērijiem. Kompetentajām iestādēm arī jāizvērtē, kā ICAAP un ILAAP ir integrēti vispārējās riska pārvaldības un stratēģiskās vadības praksēs, tostarp, kapitāla un likviditātes plānošanā.
95. Ar šiem novērtējumiem jāveicina papildu pašu kapitāla prasību aprēķināšana un kapitāla pietiekamības novērtēšana, kā izklāstīts 7. sadaļā, kā arī jāveicina likviditātes pietiekamības izvērtēšanu, kā norādīts 9. sadaļā.

ICAAP un ILAAP stabilitāte

96. Lai novērtētu ICAAP un ILAAP stabilitāti, kompetentajām iestādēm jāizvērtē, vai politika, procesi, dati un modeļi, kas veido ICAAP un ILAAP, ir samērīgi ar iestādes darbības virzienu, apjomu un sarežģītību. Lai to veiktu, kompetentajām iestādēm jāizvērtē ICAAP un ILAAP piemērotība iekšējā kapitāla un likviditātes līmeņa novērtēšanai un uzturēšanai, lai nosegtu riskus, kuriem iestāde ir vai varētu tikt pakļauta, un lai pieņemtu uzņēmējdarbības lēmumus

(piemēram, attiecībā uz kapitāla sadalījumu saskaņā ar biznesa plānu), tostarp stresa apstākļos atbilstoši “CEBS pamatnostādnēm par stresa testēšanu”⁵.

97. Novērtējot *ICAAP* un *ILAAP* stabilitāti, kompetentajām iestādēm, ja nepieciešams, jāizvērtē:
- vai metodes un pieņēmumi, ko piemēro iestādes, ir atbilstoši un konsekventi visiem riskiem, ir pamatoti ar stabiliem empīriskiem ievades datiem, vai tiem tiek izmantoti atbilstoši kalibrēti parametri un vai tie tiek piemēroti vienādi riska noteikšanai un kapitāla un likviditātes pārvaldībai;
 - vai ticamības līmenis atbilst gatavībai uzņemties risku un vai iekšējās diversifikācijas pieņēmumi atspoguļo uzņēmējdarbības modeli un riska stratēģijas;
 - vai pieejamo iekšējā kapitāla vai likviditātes resursu definīcija un sastāvs, ko iestāde izvērtējusi attiecībā uz *ICAAP* un *ILAAP*, atbilst iestādes noteiktajiem riskiem un vai no tiem var aprēķināt pašu kapitālu un likviditātes rezerves; un
 - vai pieejamo iekšējā kapitāla un likviditātes resursu izvietojums/sadalījums starp uzņēmējdarbības līnijām vai juridiskām personām pareizi atspoguļo risku, kuram katrs no tiem ir vai varētu būt pakļauts, un vai atbilstoši tiek ņemti vērā visi likumiskie vai šo resursu nodošanas ierobežojumi.

ICAAP un ILAAP efektivitāte

98. Novērtējot *ICAAP* un *ILAAP* efektivitāti, kompetentajām iestādēm jāizskata to izmantošana lēmumu pieņemšanā un pārvaldības procesā visos iestādes līmeņos (piemēram, ierobežojumu noteikšana, darbības rezultātu novērtēšanā u. tml.). Kompetentajām iestādēm jānovērtē, kā iestāde izmanto *ICAAP* un *ILAAP* tās riska, kapitāla un likviditātes pārvaldībā (izmantošanas tests). Novērtējumā jāizvērtē *ICAAP/ILAAP* savstarpējās saistības un savstarpējā funkcionēšana ar noteikto vēlmi uzņemties risku, , riska pārvaldību, likviditātes un kapitāla pārvaldību, tostarp tālredzīgu finansēšanas stratēģiju, vai tā ir piemērota uzņēmējdarbības modelim un iestādes sarežģītībai.
99. Lai to panāktu, kompetentajām iestādēm jāizvērtē, vai iestādei ir politika, procedūras un instrumenti, kas sekmē:
- skaidru funkciju noteikšanu un/vai tādu vadības komiteju noteikšanu, kas atbildīgas par dažādiem *ICAAP* un *ILAAP* elementiem (piemēram, modelēšanu un kvantitatīvo noteikšanu, iekšējo revīziju un apstiprināšanu, uzraudzību un ziņojumu sniegšanu, jautājumu eskalāciju, u. tml.);

⁵ PN 32 no 26.08.2010.

- b. kapitāla un likviditātes plānošanu: kapitāla un likviditātes resursu aprēķināšanu, pamatojoties uz tendencēm (tostarp pieļaujamā stresa scenārijiem) saistībā ar vispārējo stratēģiju un nozīmīgiem darījumiem;
- c. kapitāla un likviditātes resursu piešķiršanu un uzraudzību starp uzņēmējdarbības jomām un riska veidiem (piemēram, uzņēmējdarbības jomām noteiktie riska ierobežojumi, uzņēmuma vai individuālie riski ir saskaņā ar mērķi nodrošināt iestādes iekšējā kapitāla un likviditātes resursu vispārējo pietiekamību);
- d. regulāru un ātru ziņojumu sniegšanu par kapitāla un likviditātes pietiekamību valdei un nodaļu vadībai. Jo īpaši, ziņojumu sniegšanas regularitātei jābūt pietiekamai attiecībā uz riskiem un uzņēmējdarbības apjoma attīstību, esošajām iekšējām rezervēm un iekšējo lēmumu pieņemšanas procesu, ļaujot iestādes vadībai ieviest korigējošās darbības, pirms kapitāla un likviditātes pietiekamība tiek apdraudēta; un
- e. valdes vai nodaļu vadības informētību un darbības, ja biznesa stratēģija un/vai nozīmīgi atsevišķi darījumi, iespējams, neatbilst *ICAAP* un pieejamam iekšējam kapitālam (piemēram, augstākā līmeņa vadības apstiprinājums nozīmīgiem darījumiem, ja darījumam, iespējams, ir būtiska ietekme uz pieejamo iekšējo kapitālu) un *ILAAP*.

100. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai nodaļu vadība demonstrē atbilstošu apņēmību un zināšanas par *ICAAP* un *ILAAP* un to rezultātiem. Jo īpaši tām jāizvērtē, vai nodaļu vadība apstiprina *ICAAP* un *ILAAP* sistēmas un rezultātus, un, kur nepieciešams, *ICAAP* un *ILAAP* iekšējās apstiprināšanas rezultātus.

101. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, cik lielā mērā *ICAAP* un *ILAAP* raksturs ir tālejošs. Kompetentajām iestādēm tas jā dara, izvērtējot *ICAAP* un *ILAAP* saskaņotību ar kapitāla un likviditātes plāniem un stratēģiskajiem plāniem.

ICAAP un *ILAAP* vispusīgums

102. Kompetentajām iestādēm jānovērtē *ICAAP* un *ILAAP* pārklājums uzņēmējdarbības jomās, juridiskās personas un riskus, kam attiecīgā iestāde ir vai varētu būt pakļauta, un *ICAAP* un *ILAAP* atbilstību likuma prasībām. Jo īpaši tām jānovērtē:

- a. vai *ICAAP* un *ILAAP* tiek īstenoti vienmērīgi un proporcionāli visām attiecīgajām iestādes uzņēmējdarbības jomām un juridiskām personām attiecībā uz riska noteikšanu un novērtēšanu;

- b. vai *ICAAP* un *ILAAP* aptver visus būtiskos riskus neatkarīgi no tā, vai risku rada uzņēmumi, kas nav pakļauti konsolidācijai (īpašam nolūkam dibinātas sabiedrības (*SPV* un *SPE*)); un
- c. ja jebkurai no sabiedrībām ir no pārējām grupas sabiedrībām atšķirīga iekšējās pārvaldības kārtība vai procesi, vai šīs novirzes ir pamatotas (piemēram, progresīvu modeļu pieņemšanu tikai daļai no grupas var pamatot ar datu trūkumu, lai novērtētu kāda uzņēmējdarbības līnijas vai juridiskas personas parametrus ar nosacījumu, ka šie uzņēmējdarbības virzieni vai juridiskas personas neveido riska koncentrācijas avotu atlikušajā portfeli).

5.6.3. Stresa testēšana

103. Saskaņā ar CEBS stresa testu vadlīnijām kompetentajām iestādēm jāizvērtē iestādes stresa testēšanas programmas, kas ietver attiecīgo scenāriju atlases atbilstību, un pamatā esošie pieņēmumi, metodoloģija un infrastruktūra, kā arī stresa testu izmantošanas rezultāti. Šajā novērtējumā vismaz jābūt ietvertam pārskatam par:

- a. pakāpi, kādā stresa testēšana tiek iestrādāta iestādes riska pārvaldības sistēmā;
- b. iestādes iespējām un infrastruktūru, tostarp datiem, lai īstenotu stresa testēšanas programmu atsevišķiem uzņēmējdarbības virzieniem un sabiedrībām un vajadzības gadījumā visā grupā;
- c. augstākās vadības un vadības struktūras iesaistīšanos stresa testēšanas programmā; un
- d. stresa testēšanas un tās rezultātu integrēšanu lēmumu pieņemšanā visā iestādē.

5.7. Iekšējās kontroles sistēma

104. Saskaņā ar EBI *pamatnostādnēm par iekšējo pārvaldību* kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādei ir atbilstoša iekšējās kontroles sistēma. Šajā novērtējumā vismaz jāietver:

- a. kādā mērā iestādē pastāv iekšējās kontroles sistēma ar izveidotām neatkarīgas kontroles funkcijām, kas darbojas skaidrā lēmumu pieņemšanas procesā ar skaidru atbildības sadali par sistēmas un tās elementu īstenošanu;
- b. vai iekšējās kontroles sistēma tiek īstenota visās iestādes jomās un vai ir noteikts, ka uzņēmējdarbības un atbalsta vienības ir atbildīgas par atbilstošas iekšējās kontroles politikas un procedūru izveidi un uzturēšanu.

- c. vai iestāde ir ieviesusi politiku un procedūras, lai identificētu, novērtētu, uzraudzītu, mazinātu un sniegtu ziņojumus par risku un ar to saistīto risku koncentrāciju un vai nodaļu vadība tās ir apstiprinājusi;
- d. vai iestāde ir izveidojusi neatkarīgu riska kontroles funkciju, kas aktīvi iesaistās, iestādes riska stratēģijas noteikšanā un visu būtisko riska pārvaldības lēmumu pieņemšanā un kura nodaļu vadībai un valde nodrošina visu būtisko ar risku saistīto informāciju;
- e. vai neatkarīgā riska kontroles funkcija tiek nodrošina atbilstošu iestādes riska mērīšanas, novērtēšanas un uzraudzības procesu;
- f. vai iestādē ir vadošais riska eksperts ar pietiekamām pilnvarām un neatkarību no lēmumu pieņemšanas attiecībā uz vēlmi uzņemties risku un ar ekskluzīvu atbildību par riska kontroles funkciju un riska pārvaldības sistēmas uzraudzību;
- g. vai iestādei ir atbilstības politika un pastāvīga un efektīva atbilstības funkcija, kas ziņo par to nodaļu vadībai;
- h. vai iestādei ir jaunu produktu apstiprināšanas politika un procesi ar skaidri noteiktu nozīmi neatkarīgās riska kontroles funkcijā, ko apstiprinājusi iestādes nodaļu vadība; un
- i. vai iestādei ir iespēja sastādīt riska ziņojumus un tos izmantot pārvaldības nolūkos, un vai šādi riska ziņojumi ir i) precīzi, vispusīgi, skaidri un noderīgi un ii) sastādīti un iesniegti attiecīgajām pusēm ar atbilstošu regularitāti.

5.7.1 Iekšējās revīzijas funkcija

105. Saskaņā ar “EBI pamatnostādņēm par iekšējo pārvaldību” kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādei ir izveidota efektīva iekšējās revīzijas funkcija:

- a. kas ir izveidota saskaņā ar valsts un starptautiskiem profesionāliem standartiem;
- b. kuras mērķi, pilnvaras un un atbildība ir noteiktas nolikumā, ievērojot starptautiskos profesionālas prakses standartus, un ko ir apstiprinājusi nodaļas vadība;
- c. kurai ir organizatoriskā neatkarība un kuras iekšējo revidentu objektivitāti aizsargā ziņojumu sniegšana tieši nodaļas vadībai;
- d. kurai ir atbilstoši resursi savu uzdevumu veikšanai;

- e. kas adekvāti aptver visas iestādes darbības jomas uz risku balstītā revīzijas plānā, tostarp tādas jomas kā riska pārvaldība, iekšējās kontroles, *ICAAP* un *ILAAP*; un
- f. kas ir efektīva, nosakot atbilstību iekšpolitikas un attiecīgo ES un valsts tiesību aktu ievērošanā, un identificē jebkādas novirzes no tiem.

5.8. Informācijas sistēmas un uzņēmējdarbības nepārtrauktība

106. Saskaņā ar “EBI pamatnostādņem par iekšējo pārvaldību” kompetentajām iestādēm jāizvērtē, vai iestādei ir efektīvas un uzticamas informācijas un sakaru sistēmas un vai šīs sistēmas pilnībā atbalsta riska datu apkopošanas iespējas parastos apstākļos, kā arī stresa situācijās. Jo īpaši kompetentajām iestādēm jāizvērtē, vai iestāde spēj vismaz:

- a. radīt precīzus un ticamus datus par risku;
- b. uztvert un apkopot visus būtiskos riska datus visā iestādē;
- c. izveidot savlaicīgi apkopotus un atjauninātus riska datus; un
- d. izveidot apkopotus riska datus, lai apmierinātu visdažādākos pieprasījumus no vadības struktūras vai kompetentajām iestādēm.

107. Kompetentajām iestādēm jāizvērtē, vai iestāde ir izveidojusi efektīvu uzņēmējdarbības nepārtrauktības pārvaldību ar pārbaudītiem ārkārtas apstākļiem un uzņēmējdarbības nepārtrauktības plāniem, kā arī darbības atjaunošanas plānus visām kritiskajām funkcijām un resursiem.

5.9. Darbības atjaunošanas plānošana

108. Lai novērtētu iekšējo pārvaldību un iestādes mēroga kontroles, kompetentajām iestādēm jāņem vērā visi konstatētie secinājumi un trūkumi, novērtējot darbības atjaunošanas plānus un šajos plānos ietvertos pasākumus, kas veikti saskaņā ar Direktīvas 2014/59/ES 6. un 8. pantu.

109. Līdzīgi *SREP* elementu novērtējuma konstatējumiem, tostarp iekšējās pārvaldības un iestādes mēroga kontroles pasākumiem, jābūt iekļautiem darbības atjaunošanas plānu novērtējumā.

5.10. Pieteikums konsolidētā līmenī, un tā ietekme uz grupas vienībām

110. Konsolidētā līmenī papildus elementiem, uz kuriem attiecas iepriekšējās sadaļas, kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai:

- a. iestādes mātesuzņēmuma nodaļas vadība izprot ne tikai grupas organizāciju, bet arī tās atšķirīgo struktūrvienību nozīmi, kā arī saistības un attiecības starp tām.
- b. organizatoriskā un juridiskā grupas struktūra, ja tas ir attiecināms, ir skaidra un pārskatāma un atbilstoša uzņēmējdarbības un darbību izmēram un sarežģītībai;
- c. iestāde ir izveidojusi efektīvu grupas informācijas un ziņošanas sistēmas pārvaldību, kas piemērojama visām būtiskajām uzņēmējdarbības jomām un juridiskajām vienībām, un vai šī sistēma ir savlaicīgi pieejama iestādes mātes uzņēmuma nodaļas vadībai;
- d. iestādes mātes uzņēmuma nodaļas vadība ir izstrādājusi darbības stratēģijas grupas līmenī, tostarp attiecībā uz vēlmi uzņemties risku;
- e. grupas riska pārvaldība aptver visus būtiskos riskus neatkarīgi no tā, vai risku rada vienības, kas nav pakļautas konsolidācijai (*SPV* un *SPE*); un
- f. iestāde veic regulāru stresa testēšanu, kas aptver visus būtiskos riskus un vienības saskaņā ar "CEBS pamatnostādņem par stresa testēšanu"; un
- g. grupas mēroga iekšējās revīzijas funkcija ir nošķirta no visām citām funkcijām, tai ir grupas mērogā uz risku balstīts revīzijas plāns, tai ir ar atbilstošs personāls un tā sniedz ziņojumus tieši mātesuzņēmuma nodaļas vadībai.

111. Veicot iekšējās pārvaldības novērtējumu un iestādes mēroga kontroles meitas uzņēmuma līmenī, papildus šajā iedaļā uzskaitītajiem elementiem kompetentajām iestādēm jānovērtē, kā grupas mēroga pasākumi, politika un procedūras tiek īstenotas meitas uzņēmumu līmenī.

5.11. Konstatējumu un novērtējumu kopsavilkums

112. Pēc iepriekš minētā novērtējuma kompetentajām iestādēm jāizveido viedoklis par iestādes iekšējās pārvaldības pasākumu un iestādes iekšējās kontroles atbilstību. Šim viedoklim, papildinātam ar novērtējumu, kas veikts pamatojoties uz apsvērumiem, kuri norādīti 3. tabulā, jābūt atspoguļotam konstatējumu kopsavilkumā.

3. tabula. Uzraudzības iestāžu apsvērumi iekšējās pārvaldības un iestādes iekšējās kontroles no vērtēšanai

Novērtējums	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi
1.	iekšējās pārvaldības un iestādes iekšējās kontroles pasākumu trūkumi nerada redzamu risku iestādes dzīvotspējai.	<ul style="list-style-type: none"> • Iestādei ir stabila un pārskatāma organizatoriskā struktūra ar skaidri noteiktu atbildību, un vēlme uzņemties risku ir nošķirta no riska pārvaldības un kontroles funkcijām.

		<ul style="list-style-type: none"> • Pastāv laba korporatīvā kultūra. • Pastāv atbilstošs vadības struktūras sastāvs un darbība. • Atalgojuma politika ir saskaņota ar riska stratēģiju un ilgtermiņa interesēm. • Pastāv piemērota riska pārvaldības sistēma un atbilstoši riska pārvaldības procesi, tostarp <i>ICAAP</i>, <i>ILAAP</i>, stresa testēšanas sistēma, kapitāla plānošana un likviditātes plānošana. • Pastāv atbilstoša iekšējās kontroles sistēma un iekšējās kontroles. • Iekšējās revīzijas funkcija ir neatkarīga un darbojas efektīvi saskaņā ar noteiktajiem starptautiskajiem standartiem un prasībām. • Pastāv piemērotas informācijas sistēmas un atbilstoši uzņēmējdarbības nepārtrauktības nodrošināšanas pasākumi. • Darbības atjaunošanas plāns ir pilnīgs un ticams, un tajā ietvertie plānošanas pasākumi ir piemēroti.
2.	Iekšējās pārvaldības un iestādes mēroga kontroles pasākumu trūkumi rada zemu riska līmeni iestādes dzīvotspējai.	<ul style="list-style-type: none"> • Iestādei ir galvenokārt stabila un pārskatāma organizatoriskā struktūra ar skaidri noteiktu atbildību, un vēlme uzņemties risku ir nošķirta no riska pārvaldības un kontroles funkcijām. • Pastāv galvenokārt laba korporatīvā kultūra. • Pastāv galvenokārt atbilstošs vadības struktūras sastāvs un darbība. • Atalgojuma politika galvenokārt ir saskaņota ar riska stratēģiju un ilgtermiņa interesēm. • Pastāv galvenokārt piemērota riska pārvaldības sistēma un atbilstoši riska pārvaldības procesi, tostarp <i>ICAAP</i>,

		<p><i>ILAAP</i>, stresa testēšanas sistēma, kapitāla plānošana un likviditātes plānošana.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pastāv galvenokārt atbilstoša iekšējās kontroles sistēma, un lielākoties piemērotas iekšējās kontroles. • Iekšējās revīzijas funkcija ir neatkarīga un tās darbības lielā mērā ir efektīvas. • Pastāv galvenokārt piemērotas informācijas sistēmas un atbilstoši uzņēmējdarbības nepārtrauktības nodrošināšanas pasākumi. • Darbības atjaunošanas galvenokārt ir pilnīgs un ticams. Plānā ietvertie plānošanas pasākumi galvenokārt ir piemēroti.
3.	Iekšējās pārvaldības un iestādes mēroga kontroles pasākumu trūkumi rada vidēju riska līmeni iestādes dzīvotspējai.	<ul style="list-style-type: none"> • Iestādes organizatoriskā struktūra un atbildība nav pilnībā pārredzama, un vēlme uzņemties risku nav pilnībā nodalīta no riska pārvaldības un kontroles funkcijām. • Pastāv šaubas par korporatīvās kultūras piemērotību. • Pastāv šaubas par vadības struktūras sastāva un darbības piemērotību. • Pastāv bažas, ka atalgojuma politika var būt pretrunā ar riska stratēģiju un ilgtermiņa interesēm. • Pastāv šaubas par riska pārvaldības sistēmas un riska pārvaldības procesu, tostarp <i>ICAAP</i>, <i>ILAAP</i>, stresa testēšanas sistēmas, kapitāla plānošanas un likviditātes plānošanas piemērotību. • Pastāv šaubas par iekšējās kontroles sistēmas un iekšējās kontroles piemērotību. • Pastāv šaubas par iekšējās revīzijas funkcijas neatkarību un efektīvu

		<p>darbību.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pastāv šaubas par informācijas sistēmu un uzņēmējdarbības nepārtrauktības pasākumu atbilstību. • Darbības atjaunošanas plāns ir nepilnīgs un pastāv noteiktas šaubas par tā ticamību. Pastāv šaubas par plānā ietverto plānošanas pasākumu piemērotību.
4.	<p>Iekšējās pārvaldības un iestādes mēroga kontroles pasākumu trūkumi rada augsta līmeņa risku iestādes dzīvotspējai.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Iestādes organizatoriskā struktūra un atbildība nav pārredzama, un vēlme uzņemties risku nav nodalīta no riska pārvaldības un kontroles funkcijām. • Korporatīvā kultūra nav piemērota. • Vadības struktūras sastāvs un darbība nav atbilstoša. • Atalgojuma politika ir pretrunā ar riska stratēģiju un ilgtermiņa interesēm. • Riska pārvaldības sistēma un riska pārvaldības procesi, tostarp <i>ICAAP</i>, <i>ILAAP</i>, stresa testēšanas sistēma, kapitāla plānošana un likviditātes plānošana, nav piemērota. • Iekšējās revīzijas funkcija nav neatkarīga un/vai nedarbojas saskaņā ar noteiktajiem starptautiskajiem standartiem un prasībām; darbības nav efektīvas. • Iekšējās kontroles sistēma un iekšējās kontroles nav atbilstošas. • Informācijas sistēmas un uzņēmējdarbības nepārtrauktības nodrošināšanas pasākumi nav atbilstoši. • Darbības atjaunošanas plāns nav pilnīgs un ticams. Plānā ietvertie pasākumi nav piemēroti.

6. sadaļa. Kapitāla risku novērtēšana

6.1. Vispārīgi apsvērumi

113. Kompetentajām iestādēm jānovērtē un jāizvērtē kapitāla riski, ko uzskata par iestādei būtiskiem.

114. Šīs sadaļas mērķis ir nodrošināt vienotas metodoloģijas, kas jāņem vērā individuālo risku novērtēšanā, kā arī riska pārvaldību un kontroli. Tās nav visaptverošas un ļauj kompetentām iestādēm ņemt vērā citus papildu kritērijus, ko tās varētu uzskatīt par nozīmīgiem, balstoties uz pieredzi un konkrētajām iestādes īpatnībām.

115. Šajā sadaļā kompetentajām iestādēm tiek sniegtas novērtēšanas un izvērtēšanas pamatnostādnes attiecībā uz šādiem kapitāla riskiem:

- a. kredītrisks un darījuma partneru risks;
- b. tirgus risks;
- c. operacionālais risks;
- d. procentu likmes risks, kas izriet no darbībām, kuras nav saistītas ar tirdzniecību (*IRRBB*).

116. Sadaļā arī nosaka virkni apakškategoriju katrai minētajai riska kategorijai, kas jāņem vērā, novērtējot kapitāla riskus. Atkarībā no tā, cik būtiskas ir jebkuras no šīm apakškategorijām konkrētajai iestādei, tās var tikt novērtētas un pēc rezultātiem ierindotas individuāli.

117. Lēmums par būtiskumu ir atkarīgs no uzraudzības iestāžu sprieduma. Tomēr riskam kredīšanai ārvalstu valūtās, ņemot vērā ESRK ieteikumus par aizdevumiem ārvalstu valūtā⁶, būtiskums jānosaka, ņemot vērā šādas robežvērtības:

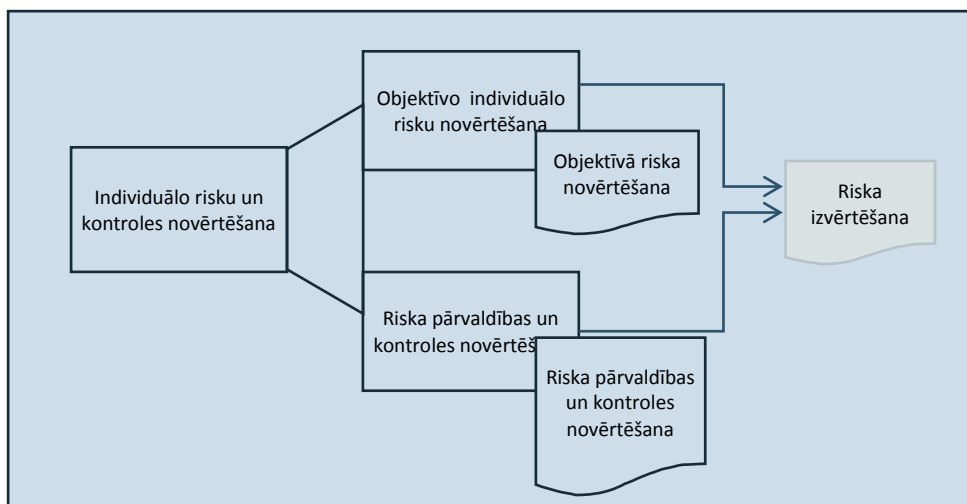
Kredīti ārvalstu valūtā nenodrošinātiem kredītņēmējiem veido vismaz 10 % no iestādes kopējā aizdevumu portfeļa (kopējiem aizdevumiem nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām), ja šis kopējais aizdevumu portfelis sastāda vismaz 25 % no iestādes kopējiem aktīviem.

118. Šajās pamatnostādnēs, nosakot riska apakškategorijas, kompetentajām iestādēm drīzāk jāapsver riska darījumu raksturs, nevis tas, vai tie ir definēti kā kredīta, tirgus un operacionālā riska elementi Regulā (ES) Nr. 575/2013 (piemēram, kapitāla vērtspapīru riska darījumus banku portfelī var izvērtēt saskaņā ar tirgus riska novērtējumu, nevis kā kredītriska elementu Regulā (ES) Nr. 575/2013).

⁶ESRK/2011/1, OV C 342, 22.11.2011., 1. lpp.

119. Tāpat kompetentās iestādes var lemt par citu sadalījumu nekā to, kas ir noteikts šajās pamatnostādņēs, ar nosacījumu, ka tiek novērtēti visi būtiskie riski un ka vajadzības gadījumā par to ir panākta vienošanās uzraudzības kolēģijā.
120. Kompetentajām iestādēm jānovērtē arī citi riski, kas ir būtiski konkrētajai iestādei, bet nav pieminēti augstāk (piemēram, pensijas risks, apdrošināšanas risks vai strukturālais ārvalstu valūtas risks). Identifikācijas procesā var palīdzēt:
- TREA* ietekmējošie faktori;
 - riski, kas identificēti iestādes *ICAAP*;
 - riski, ko rada iestādes uzņēmējdarbības modelis (tostarp tie, ko identificē citas iestādes, kas darbojas ar līdzīgu uzņēmējdarbības modeli);
 - informācija, kas izriet riska indikatoru monitoringa;
 - iekšējās vai ārējās revīzijas ziņojumu konstatējumi un novērojumi; un
 - EBI ieteikumi un pamatnostādnes, kā arī makrouzraudzības iestāžu vai ESRK brīdinājumi un izdotie ieteikumi.
121. Kompetentajām iestādēm jāņem vērā iepriekš minētie elementi, ja tās ieplāno savas uzraudzības darbības intensitāti attiecībā uz specifisku risku novērtēšanu.
122. Attiecībā uz kredītrisku, tirgus un operacionālo risku kompetentajām iestādēm jāpārbauda iestādes atbilstība obligātajām prasībām, kas noteiktas attiecīgajos ES un valsts īstenošanas tiesību aktos. Tomēr šīs pamatnostādnes paplašina novērtēšanas jomu ārpus šīm minimālajām prasībām, lai ļautu kompetentajām iestādēm izveidot visaptverošu viedokli par kapitāla riskiem.
123. Izvērtējot kapitāla riskus, kompetentajām iestādēm arī jāapsvēr finansējuma izmaksu riska iespējamā ietekme saskaņā ar metodiku, kas iekļauta 8. sadaļā, un tās var lemt par nepieciešamību veikt pasākumus šo risku mazināšanai.
124. Šajā sadaļā noteikto metodoloģiju ieviešanai kompetentajām iestādēm jānosaka attiecīgie kvantitatīvie rādītāji un citi rādītāji, ko arī varētu izmantot galveno rādītāju monitoringam, kā norādīts 3. sadaļā.
125. Par katru būtisko risku kompetentajām iestādēm jānovērtē un jāatspoguļo riska izvērtējums:
- objektīvam riskam (riskā darījumiem); un
 - riska pārvaldības un kontroles kvalitātei un efektivitātei.
126. Šī novērtēšanas procesa plūsma ir attēlota 2. attēlā zemāk.

2. attēls. Kapitāla risku novērtēšanas darbplūsma

127. Veicot novērtējumus, kompetentajām iestādēm jāizmanto visi pieejamie informācijas avoti, tostarp regulatīvie ziņojumi, *ad-hoc* ziņojumi, ko apstiprinājusi iestāde, iestādes iekšējie rādītāji un ziņojumi (piemēram, iekšējās revīzijas ziņojumi, riska pārvaldības ziņojumi, informācija no *ICAAP*), uz vietas veiktās pārbaudes ziņojumi un ārējie ziņojumi (piemēram, iestādes paziņojumi ieguldītājiem, kredītreitinga aģentūrām). Lai gan novērtējums ir konkrētai iestādei, jāizdara salīdzinājums ar līdzīgajām iestādēm, lai noteiktu iespējamus kapitāla risku draudus. Šādiem nolūkiem līdzīgas iestādes jānosaka, pamatojoties uz kādu konkrētu risku, un tās var atšķirties no tām, kas noteiktas attiecībā uz *BMA* vai veicot citas analīzes.

128. Veicot kapitāla risku novērtēšanu, kompetentajām iestādēm arī jāizvērtē minimālā pašu kapitāla prasību aprēķināšanas precizitāte un piesardzība, lai noteiktu situācijas, kurās minimālā pašu kapitāla aprēķini var nepietiekami novērtēt faktisko riska līmeni. Šis novērtējums noder papildu pašu kapitāla prasības noteikšanai, kā paredzēts 7.2.3. iedaļā.

129. Visu būtisko risku novērtējumu rezultāti jāatspoguļo konstatējumu kopsavilkumā, kas sniedz skaidrojumu par galvenajiem riska virzītājspēkiem, kā arī un izvērtējumā.

130. Kompetentajām iestādēm jāveic izvērtējums, pārsvarā izmantojot objektīvā riska novērtējumu, bet tām jāatspoguļo arī apsvērumi par riska pārvaldību un kontroli, piemēram, faktu, ka pārvaldības un kontroles atbilstība var palielināt vai — izņēmuma gadījumos — samazināt nozīmīgas prudenciālās ietekmes risku (t. i., apsvērumi par objektīvo risku var nepietiekami vai pārāk augstu novērtēt riska līmeni atkarībā no pārvaldības un kontroles atbilstības). Pārvaldības un kontroles atbilstības novērtējums jāveic, atsaucoties uz 4. līdz 7. tabulā noteiktajiem apsvērumiem.

131. Saskaņā ar šo pamatnostādņu īstenošanu dalībvalstīs kompetentās iestādes var izmantot dažādas metodes, lai lemtu par individuālā riska rādītājiem. Dažos gadījumos objektīvā riska līmeni un riska pārvaldības un kontroles kvalitāti var izvērtēt atsevišķi, izveidojot starpposma

un gala izvērtējumu, savukārt citos novērtēšanas procesos nedrīkst izmantot starpposma rādītājus.

6.2. Kredītriska un darījuma partnera riska novērtēšana

6.2.1. Vispārīgi apsvērumi

132. Kompetentajām iestādēm jānovērtē kredītrisks, kas izriet no visiem bankas portfeļa darījumiem (tostarp ārpusbilances posteņiem). Tām arī jānovērtē darījuma partnera kredītrisks un norēķinu risks.

133. Izvērtējot kredītrisku, kompetentajām iestādēm jāizvērtē visas sastāvdaļas, kas nosaka iespējamus kredītu zaudējumus, un jo īpaši: kredīta riska notikuma varbūtība (t. i., saistību nepildīšana) vai saistītie kredīta notikumi, kas galvenokārt attiecas uz aizņēmējiem un to spēju atmaksāt attiecīgās saistības, kredītriska riska darījumu apjoms un kredītriska darījumu atgūšanas pakāpe gadījumā, ja aizņēmēji nepilda saistības. Attiecībā uz visiem šiem komponentiem, kompetentajām iestādēm jāņem vērā iespēja, ka šie komponenti var pasliktināties laika gaitā un būt sliktāki salīdzinājumā ar gaidāmajiem iznākumiem.

6.2.2. Objektīvā kredītriska novērtēšana

134. Veicot objektīvā kredītriska novērtēšanu, kompetentajām iestādēm jānosaka iestādes kredītriska darījumu galvenie virzītājspēki un jāizvērtē šā riska prudenciālās ietekmes nozīmīgums iestādei. Tādējādi objektīvā kredītriska novērtēšana jāstrukturē šādos galvenajos posmos:

- a. sākotnējā novērtēšana;
- b. kredītportfeļa veida un sastāva novērtējums;
- c. portfeļa kredītu kvalitātes novērtējums;
- d. kredītriska mazināšanas pakāpes un kvalitātes novērtējums; un
- e. uzkrājumu un kredīta vērtēšanas korekciju pakāpes novērtējums.

135. Kompetentajām iestādēm jānovērtē kredītrisks gan pašreizējā, gan perspektīvas ziņā. Kompetentajām iestādēm jāapvieno pašreizējā portfeļa kredītriska analīze ar iestādes kredītriska stratēģijas novērtējumu (iespējams kā daļa no plašāka stratēģijas novērtējuma, kas veikts kā daļa no *BMA*), un jāizvērtē, kā paredzētā, kā arī stresa situāciju radītā makroekonomiskā attīstība varētu ietekmēt šos elementus un galu galā iestādes ienākumus un pašu kapitālu.

136. Kompetentajām iestādēm vispirms jāveic novērtējums gan portfeļa, gan aktīvu klases līmenī. Vajadzības gadījumā kompetentajām iestādēm jāveic arī precīzāks novērtējums, iespējams, atsevišķo aizņēmēju vai darījumu līmenī. Kompetentās iestādes var arī izmantot izlases metodes, novērtējot portfeļa risku.

137. Kompetentās iestādes var veikt novērtējumu vertikāli (t. i., ņemot vērā visus attiecīgo apakšportfeļu izmērus) vai horizontāli (t. i., ņemot vērā vienu izmēru, piemēram, kopējā portfeļa kredītu kvalitāti).

Sākotnējā novērtēšana

138. Lai noteiktu kredītriska novērtēšanas jomu, kompetentajām iestādēm vispirms jāapzina kredītriska avoti, kuriem iestāde ir vai varētu būt pakļauta. Lai to izdarītu, kompetentajām iestādēm jāizmanto zināšanas, kas gūtas no citu *SREP* elementu novērtēšanas, no iestādes pozīcijas salīdzināšanas ar tai līdzīgajām iestādēm un no jebkurām citām uzraudzības iestāžu darbībām.

139. Kompetentajām iestādēm vismaz jāņem vērā:

- a. kredītriska stratēģija un vēlme uzņemties kredītrisku;
- b. pašu kapitāla prasība attiecībā uz kredītrisku, salīdzinot ar kopējo pašu kapitāla prasību, un — vajadzības gadījumā — iekšējo kapitālu, kas izdalīts kredītriskam salīdzinājumā ar kopējo iekšējo kapitālu, ieskaitot šo rādītāju vēsturiskās izmaiņas un prognozes, ja tādas ir pieejamas;
- c. iestādes ar kredītu risku saistīto bilances un ārpusbilances posteņu raksturs, izmērs un sastāvs;
- d. vērtības samazināšana un norakstīšanas, kā arī kredītportfeļa saistību nepildīšanas koeficienta līmeni un izmaiņas laika gaitā; un
- e. kredītportfeļa riskam pakļautie rādītāji.

140. Kompetentajām iestādēm jāveic sākotnējā analīze, apsverot iepriekš minētās izmaiņas laika gaitā, lai veidotu apzinātu priekšstatu par iestādes kredītriska galvenajiem virzītājspēkiem.

141. Kompetentajām iestādēm jāveic novērtēšana tiem virzītājspēkiem un portfeļiem, ko uzskata par visbūtiskākajiem.

Kredītportfeļa veids un sastāvs

142. Kompetentajām iestādēm jānovērtē kredītriska darījumu veids (t. i., aizņēmēju un darījumu veidi), lai identificētu pamatā esošos riska faktoros, un tām jāanalizē iestādes kredītportfeļa riska sastāvs.

143. Veicot šo novērtējumu, kompetentajām iestādēm arī jāapsver, kā kredītriska darījumu veids var ietekmēt darījumu lielumu (piemēram, kredītlīnijas/neizmantotie limiti, kas paredzēti aizņēmējiem, ārvalstu valūtas nominālvērtības u. tml.), ņemot vērā iestādes spēju/tiesības vienpusēji atcelt piešķirtās kredītlīnijas neizmantotās summas.

144. Lai novērtētu kredītriska veidu, kompetentajām iestādēm jāņem vērā vismaz šādas kredītriska apakškategorijas:

- a. kredītu koncentrācijas risks;
- b. darījuma partnera kredītrisks un norēķinu risks;
- c. valstu risks;
- d. kredītrisks no vērtspapīrošanas;
- e. aizdevumu risks ārvalstu valūtā; un
- f. specializēti aizdevumi.

Kredītu koncentrācijas risks

145. Kompetentajām iestādēm vajadzētu veidot viedokli par kredītu koncentrācijas riska pakāpi, kā minēts Direktīvas 2013/36/ES 81. pantā, kuram ir pakļauta iestāde. Konkrēti, kompetentajām iestādēm jānovērtē risks, ka iestādei radīsies ievērojami kredītu zaudējumi, kas izriet no riska darījumu koncentrācijas uz nelielu aizņēmēju grupu, uz aizņēmēju kopumu ar līdzīgu saistību nepildīšanas uzvedību vai uz finanšu aktīviem ar augstu korelācijas pakāpi.

146. Kompetentajām iestādēm jāveic šis novērtējumu, ņemot vērā dažādas kredītu koncentrācijas riska kategorijas, tai skaitā:

- a. individuālās koncentrācijas risks (ieskaitot klientu vai savstarpēji saistītu klientu grupu, kas definēti lieliem riska darījumiem);
- b. nozaru koncentrācijas;
- c. ģeogrāfiskas koncentrācijas;
- d. produktu koncentrācija; un
- e. nodrošinājuma un garantiju koncentrācija.

147. Lai identificētu kredītu koncentrāciju, kompetentajām iestādēm jāņem vērā vispārējie kredītriska faktori riska darījumos un jākoncentrē uzmanība uz riska darījumiem ar līdzīgam tendencēm (t. i., augsta korelācija).

148. Kompetentajām iestādēm jāpievērš īpaša uzmanība kredīta koncentrācijas riska slēptajiem avotiem, kas var materializēties stresa apstākļos, kad kredītriska korelācijas līmenis var palielināties salīdzinājumā ar parastiem apstākļiem un kad ārpusbilances posteņi var radīt papildu kredītriska darījumus.

149. Attiecībā uz grupām kompetentajām iestādēm jāapsver kredīta koncentrācijas risks, kas var rasties no konsolidācijas, kas var nebūt acīmredzama individuālā līmenī.

150. Izvērtējot kredīta koncentrāciju, kompetentajām iestādēm jāapsver pārklāšanās iespēja (piemēram, augsta koncentrācija uz konkrētu valdību, iespējams, var novest pie valsts koncentrācijas un individuālās koncentrācijas riska), un tāpēc vajadzētu izvairīties no dažāda veida kredītu koncentrāciju vienkāršas apkopošanas, un tā vietā vajadzētu apsvērt pamatā esošos faktoros.

151. Lai novērtētu koncentrācijas līmeni, kompetentās iestādes var izmantot dažādus vērtējumus un rādītājus, visbiežāk Herfindāla-Hiršmana indeksu (HHI) un Džini koeficientus, kas pēc tam var tikt iekļauti vairāk vai mazāk sarežģītās metodoloģijās kredītriska papildu ietekmes aplēsei.

Darījuma partnera kredītrisks un norēķinu risks

152. Kompetentajām iestādēm jāizvērtē darījuma partnera kredītrisks un norēķinu risks, ar ko saskaras iestādes un kas izriet no riska darījumiem ar atvasinātajiem finanšu instrumentiem un darījumiem ar finanšu instrumentiem.

153. Šajā novērtējumā jāņem vērā šādi aspekti:

- a. darījumu partneru kvalitāte un attiecīgās kredīta vērtēšanas korekcijas (KVK);
- b. darījumu pamatā esošo finanšu instrumentu sarežģītība;
- c. korelācijas risks, kas izriet no pozitīvās korelācijas starp darījuma partnera kredītrisku un kredītriska darījumiem;
- d. darījuma partnera kredītriska un norēķinu riska apjoms attiecībā gan uz pašreizējo tirgus vērtību, gan uz nominālvērtības apjomu, salīdzinot ar kopējo kredītriska darījumu vērtību un pašu kapitālu;
- e. apstrādāto darījumu īpatsvars, izmantojot finanšu tirgus infrastruktūras (FTI), kas sniedz maksājumu pret piegādes norēķinu darījumiem;
- f. attiecīgo darījumu īpatsvars ar centrālajiem darījumu partneriem (CDP) un aizsardzības mehānismu pret zaudējumiem efektivitāte; un
- g. ieskaita līgumu esamība, nozīmīgums, efektivitāte un izpildes iespējas.

Valstu risks

154. Kompetentajām iestādēm jānovērtē:

- a. koncentrācijas pakāpe visiem riska darījumu veidiem ar valstu risku, tostarp valsts riska darījumi proporcionāli visam iestādes kredītportfelim (vienam debitoram un apjomam);
- b. aizņēmējas valsts ekonomiskais spēks un stabilitāte, kā arī tās sasniegumus laicīgi veikto maksājumu ziņā, un nopietnu saistību neizpildes gadījumu biežumu.
- c. cita veida valsts iejaukšanās risks, kas var būtiski negatīvi ietekmēt aizņēmēju kredīspēju (piemēram, noguldījumu iesaldēšana, atsavināšana vai soda uzlikšana); un
- d. risks, kas izriet no potenciāla notikuma (piemēram, dabas vai sociāli/politiska notikums) un skar visu valsti, kā arī var novest pie maksātnespējas lielu parādnieku grupu (kolektīvais parādnieku risks).

Kompetentajām iestādēm arī jānovērtē darījumu risks, kas saistīts ar pārrobežu ārvalstu valūtas aizdevumiem būtiskiem pārrobežu aizdevumiem un riska darījumiem ārvalstu valūtās.

Kredītrisks no vērtspapīrošanas

155. Kompetentajām iestādēm jānovērtēt kredītrisks, kas saistīts ar vērtspapīrošanu, ja iestādes darbojas kā iniciatori, investori, sponsori vai kredīta kvalitātes uzlabošanas nodrošinātāji.

156. Lai novērtētu attiecīgo riska darījumu raksturu un to iespējamo attīstību, kompetentajām iestādēm:

- a. jāizprot stratēģija, vēlme uzņemties risku un iestādes uzņēmējdarbības motivācija, lai veiktu vērtspapīrošanu; un
- b. jāanalizē vērtspapīrošana, ņemot vērā iestādes nozīmi un vērtspapīrošanas laidieni, kā arī vērtspapīrošanas veids (piemēram, tradicionālais pret sintētisko, vērtspapīrošana pret atkārtotu vērtspapīrošanu).

157. Novērtējot kredītrisku, kas izriet no vērtspapīrošanas riska darījumiem, kompetentajām iestādēm obligāti jānovērtē:

- a. vērtspapīrošanas riska darījumu sadales atbilstība banku portfelim un tirdzniecības portfelim, kā arī saskaņotība ar iestādes vērtspapīrošanas stratēģiju;
- b. regulatīvas procedūras attiecīga piemērošana vērtspapīrošanai;

- c. iestādei piederošo vērtspapīrošanas laidienų reitings un rādītāji, kā arī pakārtoto aktīvu veids, sastāvs un kvalitāte;
- d. kapitāla prasību atvieglojumu konsekvence attiecībā uz faktisko riska nodošanu noteiktas izcelsmes vērtspapīrošanai. Kompetentajām iestādēm arī jāpārbauda, vai iestāde sniedz netiešu (nelīgumisku) atbalstu darījumiem, un tā iespējamā ietekme uz pašu kapitāla kredītrisku;
- e. vai pastāv skaidrs nodalījums starp izmantotām un neizmantotām summām likviditātes nodrošinājumam, kas paredzēts īpašam nolūkam dibinātām sabiedrībām, kuras veic vērtspapīrošanu; un
- f. vai pastāv ar aktīviem nodrošinātu komerciālu vērtspapīru emisijas sabiedrības rīcības plāns, pēc kura vadās iestāde gadījumā, ja komerciālu vērtspapīru emitēšana nav iespējama likviditātes stāvokļa dēļ, kā arī ietekme uz iestādes kopējo kredītriska darījumu vērtību.

Kredītrisks aizdevumiem ārvalstu valūtā

158. Kompetentajām iestādēm jānovērtē esamība un būtiskums attiecībā uz papildu kredītrisku, kas izriet no aizdevumu ārvalstu valūtā riska darījumiem ar nenodrošinātiem aizņēmējiem, un, jo īpaši, nelineāras tirgus riska un kredītriska attiecības, ja valūtas maiņas kurss (tirgus risks) var neproporcionāli ietekmēt iestādes ārvalstu valūtas aizdevumu portfeļa kredītrisku. Tomēr, ja nepieciešams, kompetentajām iestādēm jāpaplašina šā novērtējuma joma cita veida klientiem (t. i., klientiem, kuri nav privāti vai MVU aizņēmēji), kuri ir nenodrošināti. Jo īpaši, kompetentajām iestādēm jānovērtē augstāks kredītrisks, kas izriet no:

- a. gan parāda atlikušās vērtības palielināšanās, gan palielinoties maksājumu plūsmai šāda parāda apkalpošanai; un
- b. atlikušās parāda vērtības palielināšanās, salīdzinot ar nodrošinājuma aktīvu vērtību, kas izteikta aizņēmēja vietējā valūtā.

159. Izvērtējot kredītrisku aizdevumiem ārvalstu valūtā, kompetentajām iestādēm jāņem vērā:

- a. valūtas kursa režīma veids un kā tas varētu ietekmēt ārvalstu valūtas kursa izmaiņas starp vietējo un ārvalstu valūtu;
- b. iestādes riska pārvaldība aizdevumiem ārvalstu valūtā, mērīšanas un kontroles sistēmas, politika un procedūra, tostarp, kādā mērā tās nosedz nelineāras tirgus riska un kredītriska attiecības. Jo īpaši kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai:
 - i. iestāde skaidri identificē vēlmi uzņemties kredītrisku aizdevumiem ārvalstu valūtā un tā darbojas noteiktajās robežvērtībās;

- ii. kredītrisks aizdevumiem ārvalstu valūtā tiek ņemts vērā, novērtējot aizņēmēju un parakstot aizdevumus ārvalstu valūtā.
 - iii. kredītrisks aizdevumiem ārvalstu valūtā, tostarp, riska koncentrācija vienā vai vairākās valūtās, tiek pienācīgi risināta *ICAAP*;
 - iv. iestāde regulāri pārskata aizņēmēju nodrošinājuma stāvokli;
 - v. valūtas kursa svārstību ietekme tiek ņemta vērā saistību neizpildes varbūtības gadījumā;
- c. valūtas kursa svārstību jutības ietekme uz aizņēmēju kredītreitingu/izvērtējumu un parāda apkalpošanas iespējām; un
 - d. iespējamās kreditēšanas aktivitātes koncentrācijas vienā ārvalstu valūtā vai augsti korelējošu ārvalstu valūtu ierobežotā skaitā.

Specializētie aizdevumi

160. Kompetentajām iestādēm jānovērtē specializētā kreditēšana atsevišķi no citām kreditēšanas darbībām, jo šādu riska darījumu risks slēpjas aktīvu rentabilitātē vai finansētā projektā (piemēram, komerciālā nekustamā īpašumā, enerģijas ražošanas iekārtā, kuģniecībā, precēs u. tml.), nevis aizņēmējā (kas ir parasti īpašam nolūkam dibināta sabiedrība).

161. Parasti šie riska darījumi mēdz būt ievērojama izmēra attiecībā pret portfeli un pārstāv kredīta koncentrācijas avotu ilgtermiņā, kas apgrūtina ticamu rentabilitātes prognožu paredzēšanu.

162. Novērtējot attiecīgo risku, kompetentajām iestādēm jāņem vērā:

- a. projektu rentabilitāte un uzņēmējdarbības plānu (tostarp galveno klientu kredītriska) pamatā esošo pieņēmumu konservatīvāte;
- b. regulējuma izmaiņu ietekme, jo īpaši attiecībā uz subsidētajām nozarēm, uz nākotnes naudas plūsmām;
- c. mainīgā tirgus pieprasījuma ietekme, attiecīgā gadījumā, un tas, ka pastāv tirgus finansētā objekta potenciālai turpmākai pārdošanai;
- d. sindikāta vai citu aizdevēju kopīga kredītriska esamība; un
- e. jebkāda veida garantijas, ko ir snieguši sponsori.

Portfeļa kredītu kvalitātes novērtējums

163. Novērtējot objektīvo kredītrisku, kompetentajām iestādēm jāapsvēr kredītportfeļa kvalitāte, veicot sākotnējo analīzi, lai nošķirtu ienākumus nesošo, ienākumus nenesošu un pārskatītu riska darījumu kategorijas.
164. Kompetentajām iestādēm jānovērtē kopējā kredītu kvalitāte portfeļa līmenī un dažādas kvalitātes pakāpes katrā no iepriekš minētajām kategorijām, lai noteiktu iestādes kopējo kredītrisku. Kompetentajām iestādēm jāņem vērā, vai faktiskā kredītu kvalitāte atbilst norādītajai vēlmei uzņemties risku, un jānosaka iemesli jebkādam novirzēm.
165. Novērtējot portfeļa kredītu kvalitāti, kompetentajām iestādēm jāpievērš īpaša uzmanība kredītriska darījumu klasifikācijas atbilstībai un jānovērtē klasifikācijas potenciālo kļūdu ietekme, kā rezultātā iestāde var kavēties ar zaudējumu atzīšanu. Veicot šo novērtējumu, kompetentās iestādes var izmantot līdzīgoestāžu analīzes un salīdzināšanas portfeļus, ja tādi ir pieejami. Kompetentās iestādes var arī izmantot izlases metodes, novērtējot portfeļa kredītu kvalitāti.

Ienākumus nesošie riska darījumi

166. Izvērtējot ienākumus nesošo riska darījumu kredīta kvalitāti, kompetentajām iestādēm jāņem vērā izmaiņas portfeļa sastāvā, izmērā un kredītspējā, tā rentabilitāte un pasliktināšanās risks nākotnē, analizējot vismaz šādus elementus, ja tie ir pieejami:
- aizņēmēju kredītu riska pakāpes sadalījumu (piemēram, iekšējo un/vai ārējo reitingu vai citu informāciju, kas piemērota kredītspējas mērīšanai, piemēram, sviras rādītāju, ieņēmumu daļu, kas paredzēta maksājumu veikšanai u. tml.);
 - pieauguma tempus pēc aizņēmēja veida, nozarēm un produktiem, kā arī atbilstību kredītriska stratēģijām;
 - aizņēmēju kredītu pakāpes jutību vai plašākā nozīmē aizņēmēju atmaksas spēju attiecībā pret ekonomikas ciklu;
 - vēsturiskos migrācijas rādītājus visās kredīta riska pakāpēs, likumpārkāpumu un saistību nepildīšanas rādītājus dažādos laikposmos; un
 - rentabilitāti (piemēram, kredīta starpību, salīdzinot ar kredītu zaudējumiem).
167. Veicot šīs analīzes, kompetentajām iestādēm jāņem vērā gan parādnieku skaits, gan attiecīgās summas, kā arī portfeļa koncentrācijas līmenis.

Pārskatītie riska darījumi

168. Kompetentajām iestādēm jānovērtē neveikto aizdevumu apmērs un iespējamie zaudējumi, kas var izrietēt no tiem. Te jāietver vismaz:

- a. Pārskatīto riska darījumu skaits katram portfelim un izmaiņas laika gaitā arī salīdzinājumā ar līdzīgām iestādēm;
- b. Pārskatīto riska darījumu nodrošinājuma līmenis; un
- c. Pārskatīto riska darījumu migrācijas rādītāji uz ienākumus nesošiem un ienākumus nenesošiem riska darījumiem arī salīdzinājumā ar līdzīgām iestādēm.

Ienākumus nenesošie riska darījumi

169. Kompetentajām iestādēm jānovērtē ienākumus nenesošo aizdevumu būtiskums portfelim un iespējamie zaudējumi, kas var izrietēt no tiem. Te jāietver vismaz:

- a. ienākumus nenesošie īpatsvari katram portfelim, nozare, ģeogrāfiskie aspekti un izmaiņas laika gaitā;
- b. riska darījumu sadalījumu ienākumus nenesošo aktīvu klasēs (t. i., kavējumi, apšaubāmi u. tml.);
- c. atlikušo nodrošinājumu veidi un līmenis;
- d. migrācijas likmes no ienākumus nenesošām klasēm uz ienākumus nesošām klasēm, pārskatītajiem riska darījumiem, kā arī ienākumus nenesošajās klasēs;
- e. atsavinātie aktīvi un izmaiņas laika gaitā;
- f. vēsturiskās atgūšanas rādītāji pēc portfeļa, nozares, ģeogrāfiskā aspekta vai nodrošinājuma veida un atgūšanas procesa ilgumu; un
- g. ienākumus nenesošā aizdevumu portfeļa vecums.

170. Veicot iepriekš minēto analīzi, kompetentajām iestādēm jāizmanto salīdzinošā analīze un standarta portfeļi (t. i., aizņēmēju portfeļi, kas kopīgi iestāžu grupām), ja tas ir nepieciešams un iespējams.

Kredītriska mazināšanas pakāpes un kvalitātes novērtēšana

171. Lai novērtētu iespējamo kredītriska ietekmi uz iestādi, kompetentajām iestādēm arī jāizvērtē garantiju (ieskaitot kredītu atvasinājumus) līmenis un kvalitāte, kā arī pieejamā nodrošinājuma līmenis un kvalitāte, kas varētu mazināt kredītu zaudējumus, ja rodas kredīta notikumi, tostarp tie, kas nav apstiprināti kā atbilstoši kredītrisku mazināšanas paņēmieni pašu kapitāla aprēķināšanai.

172. Jo īpaši, kompetentajām iestādēm jāņem vērā:

- a. nodrošinājuma un garantiju segums pēc portfeļa, aizņēmēja veida, kategorijas, nozares un citiem saistītajiem aspektiem;
- b. vēsturiskie atgūšanas rādītāji pēc nodrošinājuma un garantiju veida un apjoma; un
- c. atgūstamās vērtības samazinājuma riska būtiskums (sk. Regulas (ES) Nr. 575/2013 4. pantu) pārpirktiem debitoru parādu portfeļiem.

173. Kompetentajām iestādēm arī jānovērtē atlikušā riska būtiskums (sk. 80. pantu Direktīvā 2013/36/ES) un jo īpaši:

- a. nodrošinājuma līgumu un garantiju pietiekamība un izpildāmība;
- b. laiks un spēja realizēt nodrošinājumu un izpildes garantijas saskaņā ar valsts tiesisko regulējumu;
- c. likviditāte un svārstīgums nodrošinājuma aktīvu vērtībās;
- d. nodrošinājuma atgūstamā vērtība jebkādos kredītu izpildes pasākumos (piemēram, tirgus pieejamības procedūras); un
- e. garantiju sniedzēja kredīspēja.

174. Kompetentajām iestādēm jānovērtē arī garantiju sniedzēju un nodrošinājuma koncentrācija, kā arī korelācija ar aizņēmēju kredīspēju (t. i., korelācijas risks) un iespējamā ietekme uz aizsardzības efektivitāti.

Aizdevumu zaudējumu uzkrājumu līmeņa novērtēšana un kredīta vērtības korekcijas

175. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai aizdevumu zaudējumu uzkrājumu līmeņa novērtēšana un kredīta vērtības korekcijas ir atbilstošas riska darījumu kvalitātei un, attiecīgos gadījumos, nodrošinājuma līmenim. Kompetentajām iestādēm jānovērtē:

- a. vai aizdevumu zaudējumu uzkrājumu līmenis atbilst riska līmenim dažādos portfeļos, laika gaitā un salīdzinot ar iestādei radniecīgajām iestādēm;
- b. vai kredīta vērtības korekcijas atvasināto instrumentu tirgus vērtībās atspoguļo attiecīgo darījumu partneru kredīspēju;
- c. vai grāmatvedības uzkrājumi kredītu zaudējumiem atbilst piemērojamiem grāmatvedības principiem un tiek novērtēti kā pietiekami, lai segtu paredzamos zaudējumus;

- d. vai zaudējumu uzkrājumi ienākumus nenesošiem, restrukturizētiem un atsavinātiem aktīvi ir bijuši pietiekami, ņemot vērā riska darījumu esošo nodrošinājumu un vecumu; un
- e. vai aizdevumu zaudējumu uzkrājumi ir samērojami ar vēsturiskajiem zaudējumiem un attiecīgās makroekonomikas attīstību un atspoguļo izmaiņas attiecīgajos regulējošajos (piemēram, aizdevumus, kam zaudētas tiesības uz ieķīlātā īpašuma izpirkšanu, īpasumtiešību atjaunošanu, kreditoru aizsardzību u. tml.).

176. Ja to uzskata par nepieciešamu, kompetentajām iestādēm jāveic klātienes pārbaudes vai citi piemēroti uzraudzības pasākumi, lai novērtētu, vai aizdevumu zaudējumu uzkrājumu līmenis un risku segums ir atbilstošs, novērtējot, piemēram, aizdevumu izlasi.

177. Kompetentajām iestādēm jāņem vērā arī jebkādi iekšējo un ārējo revidentu izvirzītie konstatējumi, ja tādi ir pieejami.

Stresa testēšana

178. Izvērtējot iestādes objektīvo kredītrisku, kompetentajām iestādēm jāņem vērā stresa testēšanas rezultāti, ko veikusi iestāde, lai noteiktu jebkādus iepriekš neidentificētus kredītriska avotus, piemēram, izmaiņas kredītu kvalitātē, kredītu koncentrācijas, nodrošinājuma vērtības un kredīta riska darījumus stresa apstākļos.

6.2.3 Kredītriska pārvaldības un kontroles novērtēšana

179. Lai panāktu vispārēju izpratni par iestādes kredītriska profilu, kompetentajām iestādēm arī jānovērtē pārvaldība un riska pārvaldības sistēma, kas ir tās kredītu darbības pamatā. Lai to panāktu, kompetentajām iestādēm jānovērtē:

- a. kredītriska stratēģija un vēlme uzņemties kredītrisku;
- b. organizatoriskā struktūra;
- c. politika un procedūras;
- d. risku identifikācija, mērīšana, pārvaldība, uzraudzība un ziņojumu sniegšana; un
- e. iekšējās kontroles sistēma.

Kredītriska stratēģija un vēlme uzņemties kredītrisku

180. Kompetentajām iestādēm jāizvērtē, vai iestādei ir laba, skaidri formulēta un dokumentēta kredītriska stratēģija, ko apstiprinājusi vadības struktūra. Šajā novērtējumā kompetentajām iestādēm jāņem vērā:

- a. vai vadības struktūra skaidri pauž kredītriska stratēģiju un vēlmi uzņemties kredītrisku, kā arī procesu to pārskatīšanai.

- b. vai augstākā vadība pareizi īsteno un uzrauga vadības struktūras apstiprināto kredītriska stratēģiju, nodrošinot, ka iestādes darbības atbilst pastāvošajai stratēģijai, ka rakstiskās procedūras tiek izstrādātas un īstenotas un ka ir skaidri un atbilstoši noteikta atbildība;
- c. vai iestādes kredītriska un darījumu partnera riska stratēģija atspoguļo līmeni, kādā iestāde vēlas uzņemties kredītrisku, un vai tas saskan ar vispārējo vēlmi uzņemties risku;
- d. vai iestādes kredītriska stratēģija ir iestādei piemērota, ņemot vērā tās:
 - uzņēmējdarbības modeli;
 - vispārējo vēlmi uzņemties risku;
 - tirgus vidi un nozīmi finanšu sistēmā; un
 - finansiālo stāvokli, finansējuma iespējas un pašu kapitāla pietiekamību;
- e. vai iestādes kredītriska stratēģija aptver kredīta piešķiršanas darbības un nodrošinājuma pārvaldību, kā arī ienākumus nenesošo kredītu (INK) pārvaldību un vai šī stratēģija atbalsta uz risku balstītu lēmumu pieņemšanu, atspoguļojot aspektus, kas var ietvert, piemēram, riska darījumu veidu (komerciālais, patēriņa, nekustamā īpašuma, valsts), ekonomisko nozari, ģeogrāfiskais izvietojums, valūtu un termiņus, tostarp koncentrācijas tolerance;
- f. vai iestādes kredītriska stratēģija kopumā aptver visas iestādes darbības, kurās var pastāvēt nozīmīgs kredītrisks;
- g. vai iestādes kredītriska stratēģijā ņem vērā ekonomikas cikliskos aspektus, tostarp stresa apstākļos, un to radītās pārmaiņas kredītriska portfeļa sastāvā; un
- h. vai iestādei ir atbilstošs regulējums, lai nodrošinātu, ka kredītriska stratēģija tiek efektīvi paziņota visiem attiecīgajiem darbiniekiem.

Organizatoriskā sistēma

181. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādei ir atbilstoša organizatoriskā struktūra, ar kuru nodrošina efektīvu kredītriska pārvaldību, mērīšanu un kontroli ar (kvalitatīvi un kvantitatīvi) pietiekamiem cilvēku un tehniskiem resursiem, lai veiktu nepieciešamos uzdevumus. Tām ir jāņem vērā, vai:

- a. pastāv skaidras atbildības jomas attiecībā uz kredītriska mērīšanu, uzraudzību, pārvaldību un ziņojumu iesniegšanu;
- b. kredītriska kontroles un uzraudzības sistēmām veic neatkarīgu pārskatīšanu un vai tie, kuri uzņemušies risku, ir skaidri nošķirti no riska pārvaldītājiem;

- c. riska pārvaldības, mērīšanas un kontroles funkcijas aptver kredītrisku visā iestādē; un
- d. kredīta piešķiršanas darbībās iesaistītajiem darbiniekiem (gan uzņēmējdarbības jomās, gan pārvaldības un kontroles jomās) ir atbilstošas prasmes un pieredze.

Politika un procedūras

182. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādei ir atbilstoša politika kredītrisku noteikšanai, pārvaldībai, mērīšanai un kontrolei. Šajā novērtējumā kompetentajām iestādēm jāņem vērā, vai:

- a. vadības struktūra apstiprina politiku kredītriska pārvaldīšanai, mērīšanai un kontrolei un apspriež un izskata to regulāri saskaņā ar riska stratēģijām;
- b. augstākā vadība ir atbildīga par politikas sagatavošanu un īstenošanu, kā arī par kredītriska pārvaldības, mērīšanas un kontroles procedūrām, kā noteikusi vadības struktūra;
- c. politika un procedūras ir atbilstošas un atbilst kredītriska stratēģijai, kā arī tajās ir aptverti visi galvenie uzņēmējdarbības veidi un procesi, kas attiecas uz kredītriska pārvaldību, mērīšanu un kontroli, jo īpaši:
 - kredītu piešķiršana un izcenojumi: piemēram, aizņēmēju, garantiju sniedzēju un nodrošinājuma atbilstība; kredītu limiti; FTI izvēle, CDP un korespondējošās bankas; pieejamo kredītlīniju veidi; piemērojami noteikumi un nosacījumi (tostarp nodrošinājuma un ieskaita līgumu prasības);
 - kredītriska mērīšana un uzraudzība: piemēram, saistīto darījumu partneru grupu identificēšanas kritēriji, aizņēmēju kredīspējas novērtēšanas un nodrošinājuma novērtēšanas kritēriji un to pārskatīšanas regularitāte; kvantitatīvo traucējumu, kredīta vērtības korekciju un noteikumi; un
 - kredītu pārvaldība: piemēram, produktu, noteikumu un nosacījumu pārskatīšanas kritēriji; pārstrukturēšanas kritēriji; aizdevuma klasifikācijas un INK pārvaldības kritēriji;
- d. šāda politika atbilst attiecīgajiem noteikumiem un ir atbilstoša iestādes darbības raksturam un sarežģītībai, kā arī dod skaidru izpratni par kredītrisku, kas piemīt dažādiem produktiem un darbībām saskaņā ar iestādes darbības jomu;
- e. šāda politika ir skaidri formulēta, paziņota un konsekventi piemērota iestādē; un
- f. šāda politika tiek konsekventi piemērota banku grupās un nodrošina pienācīgu kopīgu aizņēmēju un darījuma partneru pārvaldību.

Risku identifikācija, mērīšana, uzraudzība un ziņojumu sniegšana

183. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādei ir atbilstoša kredītriska identificēšanas, izpratnes, mērīšanas, uzraudzības un ziņojumu sniegšanas sistēma atbilstoši iestādes izmēram un sarežģītībai un vai šī sistēma ir saderīga ar attiecīgajām ES prasībām un valsts īstenošanas tiesību aktu prasībām.

184. Šajā nolūkā kompetentajām iestādēm jāizvērtē, vai dati, informācijas sistēmas un analīzes metodes ir piemērotas, lai iestāde spētu izpildīt uzraudzības iestādes ziņošanas prasības un atklāt, novērtēt un regulāri uzraudzīt kredītrisku, kas piemīt visām bilances un ārpusbilances darbībām (attiecīgā gadījumā grupas līmenī), jo īpaši attiecībā uz:

- a. aizņēmēju/darījuma partnera/darījuma kredītrisku un atbilstību;
- b. aizņēmēja un, ja nepieciešams, saistīto aizņēmēju grupu kredītriska darījumiem (neatkarīgi no to veida);
- c. nodrošinājuma segumu (tostarp ieskaites līgumus) un šā seguma atbilstību;
- d. pastāvīgu atbilstību līguma noteikumiem un nolīgumiem (paktiem);
- e. nesankcionētiem pārtēriņa kredītiem un kredītriska darījumu pārklasificēšanas nosacījumiem; un
- f. attiecīgiem kredīta koncentrācijas riska avotiem.

185. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādei ir skaidra izpratne par kredītrisku, kas saistīts ar dažādiem aizņēmējiem, darījumiem un piešķirto kredītu.

186. Tām arī jāizvērtē, vai iestādei ir attiecīgas prasmes, sistēmas un metodoloģija, lai novērtētu šo risku aizņēmēja/darījuma un portfeļa līmenī saskaņā ar iestādes darbību izmēru, raksturu, sastāvu un sarežģītību, ietverot kredītrisku. Jo īpaši kompetentajām iestādēm jānodrošina, ka šādas sistēmas un metodoloģijas:

- a. ļauj iestādei viegli atšķirt dažāda līmeņa aizņēmējus un darījumu risku;
- b. nodrošina stabilu un pārdomātu kredītriska līmeņa un nodrošinājuma vērtības novērtēšanu;
- c. nosaka un mēra kredīta koncentrācijas risku (koncentrāciju vienā vieta, nozarē, ģeogrāfiskā vietā u. tml.);
- d. ļauj iestādei izstrādāt kredītriska aplēses plānošanas mērķiem un attiecībā uz stresa testēšanu;
- e. ļauj iestādei noteikt uzkrājumu līmeni un kredīta vērtības korekcijas, kas nepieciešamas, lai segtu paredzamos un radušos zaudējumus; un

- f. ja tas ir būtiski, cenšas noteikt tos riska elementus, uz kuriem neattiecas vai tikai daļēji neattiecas Regulas (ES) Nr. 575/2013 prasības.

187. Direktīvas 2013/36/ES 101. panta izpratnē, ja iestādei ir atļauts izmantot iekšējās pieejas, lai noteiktu minimālās pašu kapitāla prasības kredīriskam, kompetentajām iestādēm jāpārbauda, vai iestāde turpina izpildīt minimālās prasības, kas noteiktas attiecīgajos ES un valsts tiesību aktos un vai šīs iekšējās pieejas nav saistītas ar būtisku risku nenovērtēšanu.

188. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādes vadības struktūra un augstākā vadība izprot kredītu novērtēšanas sistēmas pamatā esošos pieņēmumus un vai tās ir informētas par attiecīgā modeļa riska pakāpi.

189. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādei ir veikusi stresa pārbaudes, lai izprastu nevēlamu notikumu ietekmi uz kredītriska darījumiem un uz uzkrājumu kredītu zaudējumiem atbilstību. Tām jāņem vērā:

- a. stresa pārbaudes regularitāte;
- b. attiecīgi noteiktie riska faktori;
- c. stresa scenārija pamatā esošie pieņēmumi; un
- d. stresa pārbaudes rezultātu iekšēja izmantošana kapitāla plānošanai un kredītriska stratēģijai.

190. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestāde ir noteikusi un īstenojusi nepārtrauktu un efektīvu kredītriska darījumu (tostarp kredītu koncentrācijas) uzraudzību visā iestādē, cita starpā, izmantojot specifiskus rādītājus un attiecīgus izraisītājus efektīvu agrīnās brīdinājumu nodrošināšanai.

191. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestāde ir īstenojusi regulāru ziņojumu sniegšanu par kredītriska darījumiem, tostarp stresa pārbaudes rezultātu, vadības struktūrai, augstākajai vadībai un attiecīgajiem kredītriska pārvaldītājiem.

Iekšējās kontroles sistēma

192. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādei ir spēcīga un visaptveroša kontroles sistēma un stabili drošības pasākumi, lai mazinātu kredītrisku saskaņā ar tās kredītriska stratēģiju un vēlmi uzņemties kredītrisku. Šim nolūkam kompetentajām iestādēm jāpievērš īpaša uzmanība, vai:

- a. joma, ko aptver iestādes kontroles funkcijas, ietver visas konsolidētās vienības, visus ģeogrāfiskos aspektus vietas un visas ar kredītu saistītās darbības;

- b. pastāv iekšējās kontroles, darbības ierobežojumi un citas prakses, kuru mērķis ir uzturēt kredītriska darījumus tādā līmenī, kas būtu iestādei pieņemams saskaņā ar vadības struktūras un augstākās vadības noteiktajiem parametriem un iestādes vēlmi uzņemties risku; un
- c. iestādei ir atbilstošas iekšējās kontroles un prakses, lai nodrošinātu, ka par politikas, procedūru un ierobežojumu pārkāpumiem un izņēmumiem tiek savlaicīgi sniegti ziņojumi attiecīgā līmeņa vadības rīcībai.

193. Kompetentajām iestādēm jānovērtē limitu sistēma, tostarp, vai:

- a. limitu sistēma ir atbilstoša iestādes organizācijas un kredītu darbības sarežģītībai, kā arī tās kredītriska mērīšanas un pārvaldīšanas iespējas;
- b. noteiktie ierobežojumi ir absolūti un vai ir iespējami ierobežojumu pārkāpumi. Pēdējā gadījumā iestādes politikā skaidri jāapraksta periods un konkrētie apstākļi, kuru laikā ir iespējami šādi ierobežojumu pārkāpumi;
- c. iestādei ir izstrādātas procedūras, lai savlaicīgi nodrošinātu kredīta daļas darbiniekus ar informāciju par viņu limitiem; un
- d. iestādei ir atbilstošas procedūras, lai regulāri atjauninātu limitus (piemēram, lai nodrošinātu konsekveni ar izmaiņām stratēģijās).

194. Kompetentajām iestādēm jānovērtē arī iekšējās revīzijas funkcijas funkcionalitāte. Lai to panāktu, tām jānovērtē, vai:

- a. iestāde regulāri veic kredītriska pārvaldības sistēmas iekšējās revīzijas;
- b. iekšējās revīzijas aptver kredītriska pārvaldības, mērīšanas un kontroles galvenos elementus visā iestādē; un
- c. iekšējās revīzijas funkcija ir efektīva, nosakot iekšējās politikas un attiecīgo ārējo noteikumu ievērošanu un risinot jebkādas novirzes no tiem.

195. Iestādēm ieviešot iekšēju pieeju, lai noteiktu minimālās pašu kapitāla prasības kredītriskam, kompetentajām iestādēm arī jānovērtē, vai iekšējais apstiprināšanas process ir stabils un efektīvs, izvērtējot modeļa pieņēmumus un nosakot jebkādas potenciālās nepilnības attiecībā uz kredītriska modelēšanu, kredītriska kvantitatīvu noteikšanu un kredītriska pārvaldīšanas sistēmu, kā arī uz citām attiecīgajām minimālajām prasībām, kā noteikts attiecīgajos ES un valsts tiesību aktos.

6.2.4. Konstatējumu un rezultātu kopsavilkums

196. Ņemot vērā iepriekš minēto novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāizveido viedoklis par iestādes kredītrisku un darījumu partneru risku. Šis viedoklis jāatspoguļo konstatējumā

kopsavilkumā, ievienojot novērtējumu, kas veikts pamatojoties uz apsvērumiem, kas norādīti 4. tabulā. Ja, pamatojoties uz konkrētu risku apakš kategoriju būtiskumu, kompetentā iestāde nolemj tos novērtēt un izvērtēt individuāli, šajā tabulā sniegtie norādījumi jāpiemēro pēc iespējas analogiski.

4. tabula. Uzraudzības iestāžu apsvērumi, piešķirot kredītriska un darījumu partneru riska izvērtējumu

Riska izvērtēšana	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi par objektīvo risku	Apsvērumi par pārvaldības un kontroles atbilstību
1.	Nav saskatāms nozīmīgs prudenciālās ietekmes risks uz iestādi, ņemot vērā objektīvā riska līmeni, pārvaldību un kontroli.	<ul style="list-style-type: none"> • Kredītriska darījumu raksturs un sastāvs satur nebūtisku risku. Ietekme uz sarežģītiem produktiem un darījumiem nav būtiska. • Kredīta koncentrācijas riska līmenis nav būtisks. • Pārskatīto un ienākumus nenesošo riska darījumu līmenis nav būtisks. Ienākumus nesošo riska darījumu kredītrisks nav būtisks. • Uzkrājumu un kredīta vērtības korekcijas segums ir ļoti augsts. • Garantiju un nodrošinājuma kvalitāte un segums ir ļoti augsts. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pastāv atbilstība starp iestādes kredītriska riska politiku un stratēģiju, un starp tās vispārējo stratēģiju un vēlmi uzņemties risku. • Organizatoriskā struktūra kredītriskam ir stabila ar skaidri noteiktu atbildību, un skaidru uzdevumu sadali starp tiem, kas uzņēmušies risku un pārvaldību un kontroles funkcijas. • Kredītu riska mērīšanas, uzraudzības un ziņojumu sniegšanas sistēmas ir piemērotas. • Iekšējie ierobežojumi un kredītriska kontroles sistēma ir stabila. • Ierobežojumi, kas ļauj mazināt vai ierobežot kredītrisku, saskan ar iestādes kredītriska pārvaldīšanas stratēģiju un vēlmi uzņemties risku.
2.	Saskatāms zems prudenciālās ietekmes risks uz iestādi, ņemot vērā objektīvā riska līmeni, pārvaldību un kontroli.	<ul style="list-style-type: none"> • Kredītriska darījumu raksturs un sastāvs satur zemu risku. Ietekme uz sarežģītiem produktiem un darījumiem ir zema. • Kredīta koncentrācijas riska līmenis ir zems. • Pārskatīto un ienākumus nenesošo riska darījumu līmenis ir zems. Ienākumus nesošo riska darījumu kredītrisks ir zems. • Uzkrājumu un kredīta vērtības korekcijas segums ir augsts. • Garantiju un nodrošinājuma kvalitāte un segums ir augsts. 	
3.	Saskatāms vidējs prudenciālās ietekmes risks uz iestādi, ņemot vērā objektīvā riska līmeni, pārvaldību un kontroli.	<ul style="list-style-type: none"> • Kredītriska darījumu raksturs un sastāvs satur vidēju risku. Ietekme uz sarežģītiem produktiem un darījumiem ir vidēja. • Kredīta koncentrācijas riska līmenis ir vidējs. 	

	kontroli.	<p>līmenis ir vidējs.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Neveikto un ienākumus nenesošo riska darījumu līmenis ir vidējs. Veikto riska darījumu kredītrisks ir vidējs un rada turpmāku pasliktināšanos stresa apstākļos. • Uzkrājumu un kredīta vērtības korekcijas segums ir vidējs. • Garantiju un nodrošinājuma kvalitāte un segums ir vidējs. 	
4.	Saskatāms augsts prudenālās ietekmes risks uz iestādi, ņemot vērā objektīvā riska līmeni, pārvaldību un kontroli.	<ul style="list-style-type: none"> • Kredītriska darījumu raksturs un sastāvs satur augstu risku. Ietekme uz sarežģītiem produktiem un darījumiem ir augsta. • Kredīta koncentrācijas riska līmenis ir augsts. • Neveikto un ienākumus nenesošo riska darījumu līmenis ir augsts. Veikto riska darījumu kredītrisks ir augsts. • Uzkrājumu un kredīta vērtības korekcijas segums ir zems. • Garantiju un nodrošinājuma kvalitāte un segums ir zems. 	

6.3. Tirgus riska novērtēšana

6.3.1. Vispārīgi apsvērumi

197. Tirgus riska novērtējums attiecas uz tiem bilances un ārpusbilances posteņiem, uz kuriem attiecas zaudējumi, kas izriet no izmaiņām tirgus cenās. Kompetentajām iestādēm, izvērtējot tirgus risku, obligāti jāizvērtē šādas apakškategorijas:

- pozīcijas risks, turpmāk nošķirts kā vispārējais un konkrētais risks;
- ārvalstu valūtas risks;
- preču risks; un
- KVK risks.

198. Novērtējumā jāiekļauj vismaz riski, kas izriet no ar procentu likmi saistītiem instrumentiem un kapitālu un ar kapitālu saistītiem instrumentiem regulējuma tirdzniecības portfeli, kā arī gan tirdzniecības, gan bankas portfeli piešķirtajām ārvalstu valūtas pozīcijām un preču riska pozīcijām.

199. Turklāt novērtējumā jāņem vērā šādas tirgus riska apakškategorijas attiecībā uz banku portfeli:

- a. kredītriska starpība, kas rodas no patiesajā vērtībā novērtētajām pozīcijām; un
- b. risks, kas izriet no kapitāla vērtspapīru riska darījumiem.

200. *IRRBB* ir izslēgts no tirgus riska novērtējuma jomas, jo ir ietverts 6.6. iedaļā.

6.3.2. Objektīvā tirgus riska novērtēšana

201. Veicot objektīvā tirgus riska novērtēšanu, kompetentajām iestādēm jānosaka iestādes tirgus riska darījumu galvenie virzītājspēki, un jāizvērtē nozīmīgas prudenciālās ietekmes risku iestādei. Objektīvā tirgus riska novērtēšanu jāsadala šādos galvenajos posmos:

- a. sākotnējais novērtējums;
- b. iestādes pozīciju, uz kurām attiecas tirgus risks, rakstura un sastāva novērtējums;
- c. rentabilitātes novērtējums;
- d. tirgus koncentrācijas riska novērtējums; un
- e. stresa pārbaudes rezultāts.

Sākotnējais novērtējums

202. Lai noteiktu tirgus riska novērtēšanas jomu, kompetentajām iestādēm vispirms jāapzina tirgus riska avoti, kuriem iestāde ir vai varētu būt pakļauta. Lai to izdarītu, kompetentajām iestādēm jāizmanto zināšanas, kas gūtas no citu *SREP* elementu novērtēšanas, no iestādes pozīcijas salīdzināšanas ar tai līdzīgām iestādēm, un no jebkurām citām uzraudzības iestāžu darbībām.

203. Kā minimums, kompetentajām iestādēm vajadzētu ņemt vērā:

- a. iestādes tirgus darbības, uzņēmējdarbības virzienus un produktus;
- b. tirgus riska portfeļa galveno stratēģiju un vēlmi uzņemties risku tirgus darbībā;
- c. tirgus riska pozīciju īpatsvaru aktīvu apjomā, izmaiņas laika gaitā, un iestādes stratēģiju attiecībā uz šīm pozīcijām, ja tāda ir pieejama;
- d. neto peļņas īpatsvaru no tirgus pozīcijām attiecībā uz kopējiem pamatdarbības ieņēmumiem; un
- e. pašu kapitāla prasību attiecībā uz tirgus risku, salīdzinot ar kopējo pašu kapitāla prasību, un - vajadzības gadījumā - iekšējo kapitālu, kas izdalīts tirgus riskam,

salīdzinot ar kopējo iekšējo kapitālu, ieskaitot šo skaitļu vēsturiskās izmaiņas un prognozes, ja iespējams;

204. Savos sākotnējos novērtējumos, kompetentajām iestādēm vajadzētu apsvērt arī būtiskas izmaiņas iestādes tirgus darbībā, koncentrējot uzmanību uz iespējamām izmaiņām kopējos tirgus riska darījumos. Kā minimums, tām vajadzētu novērtēt:

- a. būtiskas izmaiņas tirgus risku stratēģijā, politikā un ierobežojumu izmēros;
- b. iespējamo ietekmi uz šo izmaiņu iestādes riska profilu; un
- c. galvenās tendences finanšu tirgos.

Iestādes tirgus riska darbības raksturs un sastāvs

205. Kompetentajām iestādēm jāanalizē iestādes tirgus riska darījumu raksturs (tirdzniecības un banku portfeļi), lai identificētu konkrētus riska darījumus un saistītos tirgus riska faktoros/virzītājspēkus (piemēram, valūtas maiņas kurss, procentu likmes vai kredītrisku starpības) turpmākai padziļinātai novērtēšanai.

206. Kompetentajām iestādēm jāanalizē tirgus riska darījumi ar attiecīgām aktīvu klasēm un/vai finanšu instrumentiem, atkarībā no to izmēra, sarežģītības un riska līmeņa. Svarīgākajiem riska darījumiem, uzraudzības iestādēm vajadzētu novērtēt ar tiem saistītos riska faktoros un virzītājspēkus.

207. Analizējot tirgus riska darbības, kompetentajām iestādēm arī jāapsver attiecīgo finanšu produktu sarežģītība (piemēram, ārpusbiržas (OTC) produktiem vai produktiem, kas novērtēti, izmantojot novērtēšanas pēc modeļa metodes) un specifisko tirgus darbību sarežģītību (piemēram, ātros tirdzniecības darījumus). Jāņem vērā šādi punkti:

- a. ja iestādei ir atvasināto finanšu instrumentu pozīcijas, kompetentajām iestādēm jānovērtē gan tirgus vērtība, gan nosacītā summa; un
- b. ja iestāde nodarbojas ar ārpusbiržas atvasinātajiem instrumentiem, kompetentajām iestādēm jānovērtē šo darījumu īpatsvars atvasināto instrumentu portfelī un ārpusbiržas portfeļa sadalījumu pēc līguma veida (mijmaiņas darījumu, nākotnes darījumu, u.c.), pamatā esošo finanšu instrumentu utt. (ar šiem produktiem saistīto darījumu partnera kredītrisks ir ietverts kredītriska metodoloģijā).

208. Vajadzības gadījumā, kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt problemātiskās un/vai nelikvīdās pozīcijas (piemēram, "mantotos portfeļus, t.i., nelikvīdu aktīvu portfeļus, kas saistīti ar pārtrauktu banku praksi/darbību, kas tiek pārvaldītas ar noteces modeli), un izvērtēt to ietekmi uz institūcija rentabilitāti.

209. Attiecībā uz šīm iestādēm, kas izmanto iekšējos pieejas, lai aprēķinātu noteiktā pašu kapitāla prasības, kompetentajām iestādēm jāapsver arī šādi rādītāji, lai noteiktu konkrētas riska jomas un saistītos riska virzītājspēkus:

- a. tirgus riska pašu kapitāla prasību sadalījumu starp riskam pakļauto vērtību (*VaR*), riskam pakļauto vērtību spriedzes apstākļos (*SVaR*), papildu riska nodrošinājumu (*IRC*), un korelācijas tirdzniecības portfeļa nodrošinājumu;
- b. riskam pakļautās vērtības sadalījums pa riska faktoriem;
- c. riskam pakļautās vērtības izmaiņas un riskam pakļautās vērtības spriedzes apstākļos (iespējamo rādītāji varētu būt ikdienas/iknedēļas izmaiņas, ceturkšņa vidējie un pretpārbaudes rezultāti); un
- d. *VaR* un *SVaR* piemērotais reizināšanas koeficients.

210. Vajadzības gadījumā, kompetentajām iestādēm vajadzētu arī apsvērt iekšējā riska novērtējumus iestādēs. Tie varētu būt iekšējā *VaR*, ko neizmanto pašu kapitāla prasību aprēķinos, vai tirgus riska jutīgums pret dažādiem riska faktoriem un iespējamām zaudējumiem.

211. Analizējot objektīvo tirgus risku, kompetentajām iestādēm vajadzētu apsvērt "laikaposma" skaitļus un tendences, gan apkopotā veidā, gan portfelī. Ja iespējams, šo analīzi vajadzētu papildināt ar iestādes skaitļu salīdzinājumu ar līdzīgām iestādēm, un ar attiecīgiem makroekonomikas rādītājiem.

Rentabilitātes analīze

212. Kompetentajām iestādēm jāanalizē tirgus darbību vēsturiskā rentabilitāte, tostarp peļņas svārstīgums, lai gūtu labāku izpratni par iestādes tirgus riska profilu. Šī analīze varētu tikt veikta portfeļa līmenī, kā arī sadalot pa uzņēmējdarbības virzieniem vai aktīvu klasēm (potenciāli kā daļu no plašāka novērtējuma, kas veikts kā daļa no *BMA*).

213. Novērtējot rentabilitāti, kompetentajām iestādēm jāpievērš īpaša uzmanība galvenajām riska jomām, kas noteiktas tirgus riska darbības pārbaudes laikā. Kompetentajām iestādēm jānošķir tirdzniecības ieņēmumi un netirdzniecības ieņēmumi (piemēram, komisijas maksas, klientu komisijas u.c.), no vienas puses, un realizētā un nerealizētā peļņa/zaudējumi, no otras puses.

214. Šīm aktīvu klasēm un/vai riska darījumiem, kas rada neparasti lielu peļņu vai zaudējumus, kompetentajām iestādēm jānovērtē rentabilitāte, salīdzinot ar riska līmeni, ko paredzējusi iestāde (piemēram, *VaR*/ neto peļņa no tirdzniecības nolūkā turētajiem finanšu aktīviem un pasīviem), lai noteiktu un analizētu iespējamās pretrunas. Ja iespējams, kompetentajām iestādēm jāsalīdzina iestādes skaitļus ar tās vēsturisko sniegumu, un ar līdzīgām iestādēm.

Tirgus riska koncentrācija

215. Kompetentajām iestādēm jā sagatavo viedoklis par tirgus riska koncentrācijas pakāpi, kurai iestāde ir pakļauta. Vai tā ir pakļauta vienam riska faktoram, vai arī vairākiem savstarpēji saistītiem riska faktoriem.
216. Izvērtējot iespējamo koncentrāciju, kompetentajām iestādēm jāpievērš īpaša uzmanību koncentrācijai sarežģītos produktos (piemēram, strukturētos produktos), nelikvīdos produktos (piemēram, nodrošinātas parādsaistībās (CDO), vai produktos, kas novērtēti, izmantojot novērtēšanas pēc modeļa metodes.

Stresa pārbaude

217. Izvērtējot iestādes objektīvo tirgus risku, ka iestādes, kompetentajām iestādēm jāņem vērā stresa pārbaudes, ko iestāde veic, lai identificētu iepriekš neidentificētus tirgus riska avotus. Tas ir īpaši svarīgi, lai mazas varbūtības riska notikumiem, kas var būt pietiekami pārstāvēti vai pilnīgi nepamanāmi vēsturiskajos datos, to zemās regularitātes dēļ. Vēl potenciālo slēpto neaizsargātību avots, ko kompetentajām iestādēm jāapsver, ir potenciālie lēcieni cenu parametros, piemēram, konkrētās cenas pēkšņas izmaiņas vai preču cenu burbuļi.

6.3.3. Tirgus riska pārvaldības un kontroles novērtēšana

218. Lai panāktu vispārēju izpratni par iestādes tirgus riska profilu, kompetentajām iestādēm jāpārskata pārvaldības un riska pārvaldības sistēma, kas ir tās tirgus darbības pamatā. Lai to panāktu, kompetentajām iestādēm jānovērtē šādi elementi:
- a. Tirgus riska stratēģija un vēlme uzņemties tirgus risku;
 - b. organizatoriskā sistēma;
 - c. politika un procedūras;
 - d. risku identifikācija, mērīšana, uzraudzība un ziņojumu sniegšana; un
 - e. iekšējās kontroles sistēma.

Tirgus riska stratēģija un vēlme uzņemties tirgus risku

219. Kompetentajām iestādēm jāizvērtē, vai iestādei ir laba, skaidri formulēta un dokumentēta tirgus riska stratēģija, ko apstiprinājusi vadības struktūra. Šajā novērtējumā kompetentajām iestādēm īpaši jāņem vērā, vai:
- a. vadības struktūra skaidri pauž tirgus riska stratēģiju un vēlmi uzņemties tirgus risku un procesus to pārskatīšanai (piemēram, kopējās riska stratēģijas pārskatīšanas gadījumā, vai rentabilitātes un/vai kapitāla pietiekamības apsvērumiem);

- b. augstākā vadība pareizi īsteno vadības struktūras apstiprināto tirgus riska stratēģiju, nodrošinot, ka iestādes darbības atbilst pastāvošajai stratēģijai, ka rakstiskās procedūras tiek izstrādātas un īstenotas, un ka ir skaidri un atbilstoši piešķirta atbildība;
- c. iestādes tirgus riska stratēģija pareizi atspoguļo līmeni, kādā iestāde vēlas uzņemties tirgus risku, un vai tas saskan ar vispārējo vēlmi uzņemties risku;
- d. iestādes tirgus riska stratēģija un vēlme uzņemties tirgus risku ir iestādei piemērota, ņemot vērā tās:
 - uzņēmējdarbības modeli;
 - vispārējo riska stratēģiju un vēlmi uzņemties tirgus risku;
 - tirgus vidi un lomu finanšu sistēmā; un
 - finansiālo stāvokli, finansējuma iespējas un kapitāla pietiekamību;
- e. iestādes tirgus riska stratēģija nosaka vadlīnijas dažādu instrumentu un/vai portfeļu pārvaldībai, kas ir pakļauti tirgus riskam, un atbalsta līdzsvarota riska uzņēmējdarbības lēmumu pieņemšanu;
- f. iestādes tirgus riska stratēģija kopumā aptver visas iestādes darbības, kurās pastāv nozīmīgs tirgus risks;
- g. iestādes tirgus riska stratēģijā ņem vērā cikliskos ekonomikas aspektus, un to radītās pārmaiņas tirgus riska pozīciju sastāvā; un
- h. iestādei ir atbilstošs regulējums, lai nodrošinātu, ka tirgus riska stratēģija tiek efektīvi komunicēta visiem attiecīgajiem darbiniekiem.

Organizatoriskā sistēma

220. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādei ir atbilstoša organizatoriskā struktūra tirgus riska pārvaldībai, mērīšanai, uzraudzībai un kontroles funkcijām ar pietiekamiem (gan kvalitatīvo un kvantitatīvo) cilvēku un tehniskiem resursiem. Tām jāņem vērā, vai:

- a. pastāv skaidras atbildības jomas par pienākumu uzņemties uzraudzību, kontroli un ziņojumu iesniegšanu par tirgus risku;
- b. uzņēmējdarbības jomā pastāv skaidrs nodalījums, starp darījumu nodaļu (tie, kas veido nostāju) un noformējuma nodaļu (atbild par sadali, reģistrēšanu un darījumu norēķiniem);

- c. tirgus riska kontroles un pārraudzības sistēma ir skaidri noteikta organizācijā, un funkcionāli un hierarhiski neatkarīga no uzņēmējdarbības jomas, un vai tā ir pakļauta neatkarīgai izvērtēšanai;
- d. riska pārvaldības, mērīšanas, uzraudzības un kontroles funkcijas aptver tirgus risku visā iestādē (tostarp meitasuzņēmumos un filiālēs) un, īpaši, visās jomās, kurās tirgus risks var pastāvēt, to var mazināt vai uzraudzīt; un
- e. tirgus darbībās iesaistītajiem darbiniekiem (gan uzņēmējdarbības jomās un pārvaldības un kontroles jomās) ir atbilstošas prasmes un pieredze.

Politika un procedūras;

221. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādei ir skaidri noteikta politika un procedūras tirgus riska noteikšanai, pārvaldībai, mērīšanai un kontrolei. Tām jāņem vērā:

- a. vai vadības struktūra apstiprina politiku tirgus riska pārvaldīšanai, mērīšanai un kontrolei un apspriež un izskata to regulāri, saskaņā ar riska stratēģijām;
- b. vai augstākā vadība ir atbildīga par to attīstību, nodrošinot atbilstošu vadības struktūras lēmumu īstenošanu;
- c. vai tirgus politika atbilst attiecīgajiem noteikumiem un ir piemērota iestādes darbības raksturam un sarežģītībai, radot skaidru izpratni par tirgus risku, kas piemīt dažādiem produktiem un darbībām saskaņā ar iestādes darbības jomu, un vai šāda politika ir skaidri formulēta, paziņota un konsekventi piemērota visā iestādē; un
- d. grupām, vai šī politika tiek konsekventi piemērota visā grupā, un vai tā ļauj pienācīgi pārvaldīt risku.

222. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādes tirgus politika un procedūras ir stabilas un atbilst tirgus riska stratēģijai, un aptver visus galvenos uzņēmējdarbības veidus un procesus, kas attiecas uz tirgus riska pārvaldību, mērīšanu un kontroli. Jo īpaši, novērtējumam jāaptver:

- a. operāciju raksturs, finanšu instrumentus un tirgus, kuros iestāde var darboties;
- b. regulatīvu mērķu dēļ tirdzniecības portfelī iekļautās pozīcijas un no tirdzniecības portfeļa izslēgtās pozīcijas;
- c. politika attiecībā uz iekšējā riska ierobežošanas pozīcijām;
- d. vajadzības gadījumā iestādes tirdzniecības dienestu definīcija, struktūra un pienākumi;
- e. prasības attiecībā uz tirdzniecības un norēķinu procesiem;

- f. tirgus riska kontroles un ierobežošanas procedūras;
- g. sistēma, lai nodrošinātu, ka visas patiesajā vērtībā novērtētās pozīcijas tiek pakļautas piesardzīgas novērtēšanas korekcijām saskaņā ar attiecīgajiem tiesību aktiem, jo īpaši Komisijas Deleģētā regula (ES) Nr. 526/2014 attiecībā uz regulatīvajiem tehniskajiem standartiem, lai noteiktu kredītriska starpības aizstājējvērtību un ierobežotus mazākus portfeļus kredīta vērtības korekcijas riskam⁷. Šim regulējumam vajadzētu ietvert prasības attiecībā uz sarežģītām pozīcijām, nelikvīdiem produktiem un produktiem, kas novērtēti, izmantojot modeļus;
- h. iestādes piemērotos kritērijus, lai izvairītos no apvienošanas ar personām/grupām, kas iesaistītas krāpnieciskās darbībās un citos noziegumos; un
- i. kārtību jaunām tirgus darbībām un/vai produktiem; galveno riska ierobežošanu vai riska pārvaldības iniciatīvas vajadzētu apstiprināt vadības struktūrai vai tās atbilstoši deleģētai komitejai; kompetentajām iestādēm vajadzētu nodrošināt, ka:
 - jaunas tirgus darbības un/vai produkti, kuriem piemēro atbilstīgas procedūras un kontroles, pirms tie tiek ieviesti vai veikti;
 - iestāde ir veikusi analīzi par to iespējamo ietekmi uz tās kopējo riska profilu.

Risku identifikācija, mērīšana, uzraudzība un ziņojumu sniegšana

223. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādei ir atbilstoša tirgus riska identificēšanas, izpratnes, mērīšanas sistēma, kas ir saskaņā ar iestādes izmēru un sarežģītību, un ka šī sistēma ir saderīga ar attiecīgajām obligātajām prasībām saskaņā ar attiecīgajiem ES un valsts tiesību aktiem. Tām jāapsver, vai:

- a. dati, informācijas sistēmas un mērījumu metodes ļauj valībai novērtēt tirgus risku, kas raksturīgs visām būtiskajām bilances un ārpusbilances darbībām (attiecīgā gadījumā grupas līmenī), tostarp gan tirdzniecības, gan banku portfeļiem, kā arī vai tās atbilst uzraudzības ziņošanas prasībām;
- b. iestādēm ir atbilstošs personāls un metodoloģija, lai novērtētu tirgus risku tirdzniecības un banku portfeļos, ņemot vērā iestādes izmēru un sarežģītību un darbības riska profilu;
- c. iestādes riska mērīšanas sistēma ņem vērā visus būtiskos riska faktorus, kas saistīti ar tirgus riska darījumiem (tai skaitā bāzes risks, kredītriska starpības uzņēmuma obligācijās vai kredītu atvasinātajos instrumentos, un iespējami *vega* un *gamma* riski). Ja daži instrumenti un/vai faktori tiek izslēgti no riska mērīšanas sistēmas,

⁷2014. gada 12. marta Komisijas Deleģētā regula (ES) Nr. 526/2014, OV L 148, 20.5.2014, 17. lpp.

kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt izslēgšanas būtiskumu, un noteikt, vai šāda izslēgšana ir pamatota;

- d. iestādes riska mērīšanas sistēmas spēj identificēt iespējamo tirgus riska koncentrāciju, kas rodas vai nu no riska darījumiem ar vienu riska faktoru, vai no riska darījumiem ar vairākiem riska faktoriem, kas ir savstarpēji saistīti;
- e. riska pārvaldītāji un iestādes augstākā vadība izprot mērījumu sistēmas pamatā esošos pieņēmumus, jo īpaši, attiecībā uz sarežģītākām riska pārvaldības metodēm; un
- f. riska pārvaldītāji un iestādes augstākā vadība apzinās modeļa riska pakāpes, kas ir vedošās iestādes cenu noteikšanas modeļos un riska novērtēšanas metodēs, un vai viņi periodiski pārbauda dažādu tirgus riska darbībām izmantoto modeļu derīgumu un kvalitāti.

224. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestāde ir īstenojusi pietiekamas stresa pārbaudes, kas papildina riska mērīšanas sistēmu. Šim mērķim, tām jāņem vērā šādi elementi:

- a. stresa pārbaudes regularitāte;
- b. vai tiek identificēti attiecīgie riska virzītājspēki (piemēram, nelikviditāte/cenu starpības, koncentrētas pozīcijas, vienvirziena tirgi, u.c.);
- c. stresa scenāriju pamatā esošos pieņēmumus; un
- d. stresa pārbaudes rezultātu iekšēju izmantošanu kapitāla plānošanai un kredītriska stratēģijai.

225. Direktīvas 2013/36/ES 101. panta izpratnē, ja iestādei ir atļauts izmantot iekšējos modeļus, lai noteiktu minimālās pašu kapitāla prasības tirgus riskam, kompetentajām iestādēm jā pārbauda, vai iestāde turpina izpildīt minimālās prasības, kas noteiktas attiecīgajos ES un valsts tiesību aktos, un ka šie iekšējie modeļi nav saistīti ar būtisku risku nenovērtēšanu.

226. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādēs vajadzības gadījumā ir ieviestas atbilstošas uzraudzības un ziņojumu sniegšanas sistēmas attiecībā uz tirgus risku, kas nodrošina tūlītēju rīcību no iestādes augstākās vadības vai vadības struktūras puses attiecīgajā līmenī. Uzraudzības sistēmā jāiekļauj konkrēti rādītāji un attiecīgie cēloņi, lai nodrošinātu efektīvu agrīnās trauksmes brīdinājumus. Kompetentajām iestādēm jāņem vērā, vai:

- a. iestādei ir efektīvas informācijas sistēmas precīzai un savlaicīgai identificēšanai, apkopošanai, uzraudzībai un ziņojumu sniegšanai par tirgus riska darbībām; un
- b. pārvaldības un kontroles nodaļas regulāri sniedz ziņojumus vadības struktūra un augstākai vadībai, kā minimums, informāciju par pašreizējiem tirgus riska

darījumiem, peļņas un zaudējumu rezultātiem un risku novēršanas pasākumiem (piemēram, *Var*), salīdzinot ar politikas ierobežojumiem.

Iekšējās kontroles sistēma

227. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādei ir spēcīga un visaptveroša kontroles sistēma un stabili drošības pasākumi, lai mazinātu tirgus risku saskaņā ar tās tirgus riska pārvaldības stratēģiju un vēlmi uzņemt risku. Tām jāņem vērā, vai:

- a. joma, ko aptver iestādes kontroles funkcija, ietver visas konsolidētās vienības, visas ģeogrāfiskās atrašanās vietas un visas finanšu darbības;
- b. pastāv iekšējās kontroles, darbības ierobežojumi un cita prakse, kuru mērķis ir nodrošināt tirgus riska darījumus tādā līmenī, kas būtu iestādei pieņemams saskaņā ar vadības struktūras un augstākās vadības noteiktajiem parametriem, un iestādes vēlmi uzņemt risku; un
- c. iestādei ir atbilstošas iekšējās kontroles un prakses, lai nodrošinātu, ka par politikas, procedūru un ierobežojumu pārkāpumiem un izņēmumiem tiek savlaicīgi sniegti ziņojumi atbilstīgā līmeņa vadības rīcībai. Tām vajadzētu ņemt vērā, vai iestādes iekšējās kontroles un prakse:
 - spēj identificēt atsevišķu ierobežojumu pārkāpumus, kas radušies dienesta vai uzņēmējdarbības vienību līmenī, kā arī vispārējo ierobežojumu pārkāpumus attiecībā uz tirgus darbībām; un
 - ļauj ikdienā identificēt un uzraudzīt ierobežojumu un/vai izņēmumu pārkāpumus.

228. Kompetentajām iestādēm jānovērtē ierobežojumu limitu sistēma, tostarp, vai:

- a. noteiktie limiti ir absolūti, un vai ir iespējami limitu pārkāpumi. Pēdējā gadījumā, iestādes politikai vajadzētu skaidri aprakstīt laika posmu un konkrētos apstākļus, kuru laikā ir iespējami šādi limitu pārkāpumi;
- b. limitu sistēma nosaka vispārējos ierobežojumus tirgus darbībai un īpašus ierobežojumus attiecībā uz galvenajām riska apakškategorijām; vajadzības gadījumā, tai vajadzētu pieļaut limitu sadali portfelī, dienestā, uzņēmējdarbības vienībā vai instrumentu veidā; detalizācijas pakāpei vajadzētu atspoguļot iestādes tirgus darbības pazīmes;
- c. limitu kopums (ierobežojumi, pamatojoties uz riska rādītājiem, nosacītām robežām, zaudējumu kontroles ierobežojumiem, u.c.), ko izveidojusi institūcija atbilst tās tirgus darbības apjomam un sarežģītībai;
- d. iestādei ir izstrādātas procedūras, lai savlaicīgi nodrošinātu tirgotājus ar informāciju par to limitiem; un

- e. iestādei ir atbilstošas procedūras, lai regulāri atjauninātu limitus.

229. Kompetentajām iestādēm jānovērt iekšējās revīzijas funkcijas funkcionalitāte. Tām jānovērtē, vai:

- a. iestāde regulāri veic tirgus riska pārvaldības sistēmas iekšējās revīzijas;
- b. iekšējās revīzijas funkcija aptver tirgus riska pārvaldības, mērīšanas un kontroles galvenos elementus visā iestādē; un
- c. iekšējās revīzijas funkcija ir efektīva, nosakot iekšējās politikas un visu attiecīgo ārējo noteikumu ievērošanu, un risinot jebkādas novirzes no tiem.

230. Iestādēm, izmantojot iekšējos modeļus, lai noteiktu pašu kapitāla prasības tirgus riskam, kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt, vai iekšējais apstiprināšanas process ir stabils un efektīvs, izvērtējot modeļa pieņēmumus, un nosakot jebkādas potenciālās nepilnības attiecībā uz tirgus riska modelēšanu, tirgus riska kvantitatīvu mērīšanu, tirgus riska pārvaldības sistēmu, un uz citām attiecīgajām minimālajām prasībām, kā noteikts attiecīgajos ES un valsts tiesību aktos.

6.3.4. Konstatējumu un rezultātu kopsavilkums

231. Ņemot vērā iepriekš minēto novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāizveido viedoklis par iestādes tirgus risku. Šim viedoklim papildinātā ar novērtējumu, kas veikts pamatojoties uz apsvērumiem, kas norādīti 5. tabulā, vajadzētu būt atspoguļotam konstatējumu kopsavilkumā. Ja, pamatojoties uz konkrētu risku apakšskategoriju būtiskumu, kompetentā iestāde nolemj tos novērtēt un izvērtēt individuāli, šajā tabulā sniegtos norādījumus jāpiemēro pēc iespējas analogiski.

232. Tā kā faktori, piemēram, sarežģītība, koncentrācijas līmenis un tirgus riska darījumu peļņas svārstīgums, nav ideāli tirgus riska līmeņa rādītāji, novērtējot un izvērtējot objektīvo tirgus risku, kompetentajām iestādēm paralēli, bet ne atsevišķi jāņem vērā visi šie faktori un jāizprot svārstīguma tendenču virzītājspēki.

5. tabula. Uzraudzības iestāžu apsvērumi, piešķirot tirgus riska izvērtējumu

Riska izvērtēšana	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi par objektīvo risku	Apsvērumi par pārvaldības un kontroles atbilstību
1.	Nav saskatāms nozīmīgs prudenciālās ietekmes risks uz iestādi, ņemot vērā objektīvā riska līmeni, pārvaldību un	<ul style="list-style-type: none"> • Riska darījumu sastāvs un raksturs satur nebūtisku tirgus risku. • Iestādes riska darījumi ar tirgus risku ir vienkārši. • Tirgus riska koncentrācijas līmenis ir nebūtisks. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pastāv saskaņa starp iestādes tirgus riska politiku un stratēģiju, un starp tās vispārējo stratēģiju un vēlmi uzņemt risku. • Organizatoriskā struktūra

	kontroli.	<ul style="list-style-type: none"> • Iestādes tirgus risku darījumi rada pastāvīgu peļņu. 	<p>tirgus riskam ir stabila ar skaidri noteiktu atbildību, un skaidru uzdevumu sadali starp tiem, kas uzņēmušies risku un pārvaldību un kontroles funkcijas.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tirgus riska mērīšanas, uzraudzības un ziņojumu sniegšanas sistēmas ir piemērotas. • Iekšējo ierobežojumu un kontroles sistēma attiecībā uz tirgus risku ir stabila un saskaņā ar iestādes riska pārvaldības stratēģiju un vēlmi uzņemt risku.
2.	Saskatāms zems prudenciālās ietekmes risks uz iestādi, ņemot vērā objektīvā riska līmeni, pārvaldību un kontroli.	<ul style="list-style-type: none"> • Tirgus riska darījumu raksturs un sastāvs satur zemu risku. • Iestādes tirgus riska darījumu sarežģītība ir zema. • Tirgus riska koncentrācijas līmenis ir zems. • Iestādes tirgus risku darījumi rada peļņu ar zemu svārstīgumu. 	
3.	Saskatāms vidējs prudenciālās ietekmes risks uz iestādi, ņemot vērā objektīvā riska līmeni, pārvaldību un kontroli.	<ul style="list-style-type: none"> • Tirgus riska darījumu raksturs un sastāvs satur vidēju risku. • Iestādes tirgus riska darījumu sarežģītība ir vidēja. • Tirgus riska koncentrācijas līmenis ir vidējs. • Iestādes riska darījumi ar tirgus risku rada peļņu ar vidēju svārstīgumu. 	
4.	Saskatāms augsts prudenciālās ietekmes risks uz iestādi, ņemot vērā objektīvā riska līmeni, pārvaldību un kontroli.	<ul style="list-style-type: none"> • Tirgus riska darījumu raksturs un sastāvs satur būtisku risku. • Iestādes tirgus riska darījumu sarežģītība ir augsta. • Tirgus riska koncentrācijas līmenis ir augsts. • Iestādes riska darījumi ar tirgus risku rada peļņu ar augstu svārstīgumu. 	

6.4. Operacionālā riska novērtējums

6.4.1. Vispārīgi apsvērumi

233. Kompetentajām iestādēm jānovērtē operacionālais risks visos uzņēmējdarbības virzienos un iestādes darbībās, ņemot vērā iekšējās pārvaldības pasākumu un iestādes mēroga kontroles novērtējuma konstatējumus, kā norādīts 5. sadaļā. Veicot šo novērtējumu, tām vajadzētu noteikt kā operacionālais risks var materializēties (ekonomiskie zaudējumi, iespējamās neveiksmes, nākotnes peļņas zudums, peļņa), un vajadzētu arī apsvērt iespējamo ietekmi attiecībā uz citiem saistītiem riskiem (piemēram, uz kredītriska operacionālo risku, uz tirgus operacionālā riska "robežu gadījumi").

234. Kompetentajām iestādēm jānovērtē operacionālā riska būtiskums, kas izriet no ārpakalpojumiem un darbībām, un vai tie var ietekmēt iestādes spēju apstrādāt darījumus un/vai sniegt pakalpojumus, kā arī izraisīt juridiskas saistības par trešām personām nodarītajiem zaudējumiem (piemēram, klientiem un citām ieinteresētām personām).

235. Novērtējot operacionālo risku, kompetentajām iestādēm jāņem vērā:

a. Reputācijas risks: reputācijas risks ir iekļauts operacionālajā riskā dēļ ciešās saiknes starp tiem (piemēram, lielākai daļai operacionālā riska notikumu ir spēcīga ietekme uz reputāciju). Tomēr reputācijas riska novērtēšanas rezultātus nevajadzētu atspoguļot operacionālā riska izvērtējumā, bet, ja nepieciešams, vajadzētu apsvērt kā daļu no *BMA* un/vai likviditātes riska novērtējuma, jo tā galvenie izraisītie efekti ir peļņas samazināšanās un ieguldītāju, noguldītāju un starpbanku tirgus dalībnieku uzticības zudums vai neapmierinātība ar iestādi.

b. Modeļa risks: modeļa risks ietver divus atšķirīga veida riskus:

i. risku, kas saistīts ar pašu kapitāla prasību nenovērtēšanu ar normatīvajos aktos apstiprinātiem modeļiem (piemēram, uz iekšējiem reitingiem balstīti (*IRB*) modeļi kredītriskam); un

ii. risks ciest zaudējumus, kas saistīti ar attīstību, īstenošanu vai citu neatbilstošu modeļu izmantošanu, ko iestāde var izmantot, lai pieņemtu lēmumus (piemēram, produkta cena, finanšu instrumentu novērtēšana, riska ierobežojumu uzraudzība u.c.).

I) apakšpunktam, kompetentajām iestādēm vajadzētu apsvērt modeļa risku, kā daļu no kapitāla specifisko risku novērtējuma (piemēram, *IRB* modeļa trūkums tiek uzskatīts par daļu no kredītriska novērtējuma), un par kapitāla pietiekamības novērtējumu. ii) apakšpunktam kompetentajām iestādēm vajadzētu apsvērt risku kā daļu no operacionālā riska novērtējuma.

236. Novērtējot operacionālo risku, kompetentās iestādes var izmantot notikumu veida klasifikāciju attīstītās mērīšanas pieejām, kas sniegtas 324. pantā Regulā (ES) Nr. 575/2013, un kuras precizē Komisijas Deleģētās regula, kas izsniegta saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 312. panta 4. punktu, lai gūtu skaidrāku priekšstatu par operacionālā riska spektru, un lai panāktu konsekvences līmeni, analizējot šos riskus visās iestādēs, neatkarīgi no pieņemtās pieejas, lai noteiktu pašu kapitāla prasības attiecībā uz operacionālo risku.

6.4.2. Objektīvā operacionālā riska novērtēšana

237. Kompetentajām iestādēm jāveic operacionālā riska, kuram iestāde ir vai varētu būt pakļauta, rakstura un apjoma novērtējumu. Lai to panāktu, kompetentajām iestādēm padziļināti jāizprot iestādes darbības modelis, tās darbība, riska kultūra un vide, kurā tas darbojas, jo visi šie faktori nosaka iestādes operacionālā riska ietekmi.

238. Objektīvā operacionālā riska novērtēšana, ietver divas darbības, kuras ir aprakstītas sīkāk šajā sadaļā:

- a. sākotnējais izvērtējums; un
- b. iestādes operacionālā riska darījumu rakstura un nozīmīguma novērtējums.

Sākotnējais izvērtējums

239. Lai noteiktu operacionālā riska novērtēšanas jomu, kompetentajām iestādēm vispirms jāapzinās operacionālā riska avoti, kuriem iestāde ir pakļauta. Lai to izdarītu, kompetentajām iestādēm jāizmanto zināšanas, kas gūtas no citu SREP elementu novērtēšanas, no iestādes pozīcijas salīdzināšanas ar tai līdzīgām iestādēm (tostarp, ja nepieciešams, attiecīgus ārējos datus), un no jebkurām citām uzraudzības iestāžu darbībām.

240. Kā minimums, kompetentajām iestādēm jāņem vērā:

- a. galveno stratēģiju operacionālajam riskam un operacionālā riska pielaidi;
- b. uzņēmējdarbības un ārējo vidi (tai skaitā ģeogrāfisko atrašanās vietu), kurā iestāde darbojas;
- c. operacionālā riska pašu kapitāla prasība (nošķirta, izmantojot pamatrādītāja pieeju (PRP), standartizēto pieeju (TSA) un attīstītās mērīšanas pieejas (AMA)) salīdzinājumā ar kopējo pašu kapitāla prasību, un - vajadzības gadījumā - iekšējo kapitālu operacionālā riskam, salīdzinājumā ar kopējo iekšējo kapitālu, ieskaitot vēsturiskās tendences un prognozes, ja tie ir pieejami;
- d. bruto ienākumu, aktīvu un operacionālā riska zaudējumu apjomi un izmaiņas tajos dažu pēdējo gadu laikā;

- e. nesenie būtiskie korporatīvie pasākumi (piemēram, uzņēmumu apvienošana, pārņemšana, atsavināšana un pārstrukturēšana), kas varētu ieviest izmaiņas iestādes operacionālā riska profilā īsā vai vidējā termiņā un ilgtermiņā (piemēram, tāpēc, ka sistēmas, procesi un procedūras netiktu pilnībā saskaņotas ar mātesuzņēmuma riska pārvaldības politiku īsā termiņā);
- f. IT sistēmu un/vai procesu būtisko elementu izmaiņas, kas varētu ieviest izmaiņas operacionālā riska profilā (piemēram, tādēļ, ka jaunā vai nomainītā IT sistēma nav pienācīgi pārbaudīta, vai tāpēc, ka nav veikta pienācīga jaunās sistēmas/procesu apmācība, var radīt kļūdas);
- g. neveiksmes, lai panāktu atbilstību ar spēkā esošajiem tiesību aktiem, vai ar iekšējiem noteikumiem, par kuriem ziņojuši ārējie revidenti un iekšējās revīzijas funkcijas, vai kurus atklājusi publiskā informācija (paturot prātā gan pašreizējo situāciju, gan izmaiņas regulatīvās atbilstības uzvedībā laika gaitā);
- h. uzņēmējdarbības plānu vērienīgums un agresīvās atvieglojumu un kompensācijas sistēmas (piemēram, attiecībā uz pārdošanas mērķiem, darbinieku skaita samazināšanos, u.c.), kas var palielināt neatbilstības, cilvēka kļūdas un darbinieku ļaunprātīgas darbības risku;
- i. procesu un procedūru, produktu (klientiem pārdoto vai tirgoto) un IT sistēmu (tostarp jaunu tehnoloģiju izmantošanu) sarežģītība, tādā mērā, ka tā varētu radīt kļūdas, kavēšanos, specifikācijas neievērošanu, drošības pārkāpumus, u.t.t.; un
- j. iestādes prakse, nodrošinot ārpakalpojumu kvalitātes uzraudzību un informētības līmeni par operacionālo risku, kas saistīts ar ārpakalpojumiem, un par pakalpojumu sniedzēju kopējo riska ietekmi saskaņā ar CEBS *pamatnostādņu par ārpakalpojumiem* prasībām.

241. Vajadzības gadījumā kompetentajai iestādei, vajadzētu analizēt iepriekš minētos aspektus pēc uzņēmējdarbības virziena/juridiskās vienības un ģeogrāfiskās atrašanās vietas, kā arī pēc notikumu veida kategorijām, ar nosacījumu, ka dati ir pieejami, un salīdzināt iestādes pozīciju ar līdzīgām iestādēm.

Operacionālā riska darījumu raksturs

242. Kompetentajām iestādēm jānosaka operacionālā riska darījumu raksturs un jāatšķir tos, kas, visticamāk, novedīs pie "augstas regularitātes/zemas ietekmes" notikumiem, no tādiem, kas izraisa "zemas regularitātes/augsta riska" zaudējumus (kas no prudenciālā viedokļa ir bīstamāki).

243. Šim nolūkam kompetentajām iestādēm jāanalizē riska darījumi attiecībā uz galvenajiem operacionālā riska virzītājspēkiem, lai izveidotu tālredzīgu skatījumu par potenciālo risku un zaudējumiem. Šāda analīze var pieprasīt apsvērt uzņēmējdarbības virzienus, produktus,

procesus un ģeogrāfiskos aspektus, kas attiecas uz iestādi, kā arī operacionālā riska darījumu ar primāriem riska virzītājspēkiem novērtējumu (piemēram, procedūras, cilvēki, sistēmu un ārējos faktorus), izmantojot iestādes riska pašnovērtējumu un salīdzinošu analīzi.

244. Veicot šo analīzi, kompetentajām iestādēm jāņem vērā šāda riska virzītājspēku mijiedarbību, nosakot iestādes operacionālā riska darījumus (piemēram, ietekme uz vairākiem riska virzītājspēkiem, var palielināt operatīvo notikumu iespējamību, un tā izraisītos zaudējumus).

Operacionālā riska darījumu nozīmīgums

245. Kad operacionālā riska galvenie avoti un virzītājspēki ir identificēti, kompetentajai iestādei jākoncentrē uzmanību uz tiem, kam, iespējams, ir visbūtiskākā ietekme uz iestādi. Kompetentajai iestādei jānovērtē iestādes "potenciālā iedarbība" attiecībā uz operacionālā riska virzītājspēkiem, izmantojot ekspertu vērtējumu un kvantitatīvos rādītājus, kas attiecas vai nu uz iestādi vai tai līdzīgajām iestādēm.

246. Novērtējot operacionālā riska nozīmi, kompetentajām iestādēm jāapsver gan regularitāte, gan notikumu nopietnība, kuriem iestāde ir pakļauta.

247. Primārais informācijas avots, kuru kompetentajām iestādēm jāapsver, ir iestādes operacionālo zaudējumu un notikumu datu bāze, kura, ja tāda ir pieejama un uzticama (t.i., precīza un pilnīga), nodrošina iestādes vēsturiskā operacionālā riska profilu.

248. Iestādēm, kas izmanto attīstītās mērīšanas pieeju, lai aprēķinātu minimālās pašu kapitāla prasības, kompetentai iestādei jāapsver arī iekšējās pieejas rezultāti, ar nosacījumu, ka šāda pieeja spēj izmērīt operacionālā riska ietekmi vēlamajā detalizācijas līmenī (piemēram, produktu, procesu, u.c.), un pieņemot, ka modelis ir pietiekami tālredzīgs.

249. Turklāt kompetentajām iestādēm vajadzētu veikt kvalitatīvāku analīzi un izmantot iestādes riska novērtējumu, līdzīgo iestāžu analīžu datus un publiskās un/vai konsorcijas datu bāzes, ja tās ir pieejamas un atbilstošas. Kompetentās iestādes var apsvērt arī citus faktorus, kas attiecas uz konkrēto uzņēmējdarbības vienību u.t.t., ko ietekmē iespējamie trūkumi, kas var sniegt riska darījumu vērtības.

250. Veicot iestādes riska darījumu novērtēšanu, kompetentajām iestādēm jāizmanto uz nākotni orientēta pieeja, lietojot scenāriju analīzi, ko veikusi iestāde, ja tāda ir pieejama, un ņemot vērā jebkādos īstenotos un efektīvos korektīvos pasākumus un seku mazināšanas pasākumus.

Operacionālā riska apakškategoriju novērtēšana

251. Kompetentajām iestādēm jānovērtē operacionālie riski visās operacionālā riska apakškategorijās (noteiktas pēc notikumu veidiem un šo notikumu veidu sīkāku iedalījumu) un visos saistītajos riska virzītājspēkos.

252. Veicot novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāpievērš īpaša uzmanību dažām operacionālā riska apakškategorijām, dēļ to izplatītā rakstura, un to saistības ar lielāko iestāžu daļu, un arī dēļ to iespējamās prudenciālās ietekmes. Šādas apakškategorijas ietver:

- a. vadīšanas risku;
- b. sistēmas - IKT risku; un
- c. modeļu risku.

Vadīšanas risks

253. Kompetentajām iestādēm jānovērtē iestādes riska darījumu nozīmību un saistību ar vadīšanas risku, kā daļu no juridiskā riska, kas ietilpst operacionālā riska jomā, un jo īpaši, ar:

- a. neveiksmīgu produktu pārdošanu, gan mazumtirdzniecības, gan vairumtirdzniecības tirgos;
- b. piespiedu pārrobežu produktu pārdošanu mazumtirdzniecības klientiem, piemēram, apvienoti bankas konti vai papildus produkti, kas klientiem nav nepieciešami;
- c. interešu konfliktiem, veicot uzņēmējdarbību;
- d. standarta procentu likmju, ārvalstu valūtas maiņas likmju vai jebkuru citu finanšu instrumentu vai indeksu manipulācijām, lai uzlabotu iestādes peļņu;
- e. šķēršļiem, lai nomainītu finanšu produktus pastāvēšanas laikā, un/vai lai nomainītu finanšu pakalpojumu sniedzējus;
- f. slikti izstrādātiem izplatīšanas kanāliem, kas var radīt interešu konfliktus nepatiesiem stimuliem;
- g. automātisku produktu atjaunošanu vai izvairīšanos no soda; un/vai
- h. klientu sūdzībām par negodīgu apstrādi.

254. Tā kā vadīšanas risks aptver plašu jautājumu loku, un var rasties no daudziem uzņēmējdarbības procesiem un produktiem, kompetentajām iestādēm vajadzētu piesaistīt *BMA* rezultātus un rūpīgi pārbaudīt stimulēšanas politiku, lai iegūtu augsta līmeņa ieskatu par vadīšanas risku.

255. Vajadzības gadījumā, kompetentai iestādei vajadzētu apsvērt konkurences līmeni tirgos, kuros iestāde darbojas, un noteikt, vai jebkurš dominējošs stāvoklis, vai nu atsevišķi, vai nelielā grupā, rada būtisku pārkāpuma risku (piemēram, kā karteljiem līdzīgas uzvedības rezultāts).

256. Iespējamie rādītāji, lai noteiktu vadīšanas riska esamību, ir:

- a. sankcijas, ko iestādes prakses pārkāpumiem piemēro attiecīgās iestādes;
- b. radniecisko iestāžu prakses pārkāpumiem piemērotās sankcijas; un
- c. sūdzības par iestādi attiecībā uz apdraudēto skaitu un summām.

257. Tomēr kompetentai iestādei vajadzētu piemērot uz nākotni vērstu pieeju, ņemot vērā arī iespējamo regulējuma izmaiņu ietekmi un attiecīgo iestāžu aktivitāti attiecībā uz patērētāju aizsardzību un finanšu pakalpojumu sniegšanu kopumā.

Sistēmas - IKT risks

258. Kompetentās iestādes var novērtēt operacionālo risku, izmantojot dažādas metodikas, pamatojoties uz vispāratzītiem nozares standartiem (piemēram, ISO 27000, Projektu pārvaldības institūts, un Informācijas tehnoloģiju kontroles mērķus (*the Control Objectives for Information and related Technology* jeb *COBIT*), Informācijas tehnoloģiju infrastruktūras bibliotēka (*Information Technology Infrastructure Library* jeb *ITIL*), u.c.). Neatkarīgi no tā, kādu pieeju izmanto, kompetentajai iestādei, kā minimums, vajadzētu izvērtēt:

- a. uzņēmējdarbības nepārtrauktības pārbaudes kvalitāti un efektivitāti (piemēram, iestādes IT sistēmas spēja uzturēt uzņēmējdarbību pilnībā darboties spējīgu);
- b. iekšējās un ārējās piekļuves sistēmām un datiem drošību (piemēram, vai IT sistēma nodrošina informāciju un piekļuvi tikai pareizajiem cilvēkiem);
- c. ziņojumu sniegšanai, riska pārvaldībai, grāmatvedībai, pozīcijas uzturēšanai, u.c. izmantoto datu precizitāti un integritāti (piemēram, vai IT sistēma nodrošina, ka informācija un ziņojumu sniegšana ir precīza, savlaicīga un pilnīga); un
- d. veiklas nomaiņas izpildi (piemēram, vai izmaiņas IT sistēmās tiek veiktas ar pieņemamu budžetu un īstenošanas vajadzīgajā ātrumā).

259. Kompetentajām iestādēm arī jānovērtē IT struktūras sarežģītība, un vai tā varētu ietekmēt iepriekš minētās vienības.

260. Vērtējot šos elementus, kompetentajai iestādei jāapkopo, ja iespējams, attiecīgie iekšējie ziņojumi par starpgadījumiem un iekšējās revīzijas ziņojumi, kā arī citi rādītāji, ko definējusi un izmantojusi iestāde, lai novērtētu un uzraudzītu IKT risku.

261. Kompetentajām iestādēm tad jānovērtē potenciālās IKT ietekmes nozīmīgums riska ziņā gan zaudējumiem, gan kaitējumu iestādes reputācijai. To darot, tām jāpiesaista attiecīgās jutīguma un scenāriju analīzes vai stresa pārbaudes rezultāts, kad vien iespējams.

Modeļa risks

262. Kompetentajām iestādēm jānovērtē iestādes pakļautība modeļu riskam, kas rodas, izmantojot iekšējos modeļus galvenajās uzņēmējdarbības jomās un darbībās, ievērojot definīcijas un prasības, kas noteiktas ar Komisijas Deleģēto regulu, kas izdota saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 312. panta 4. punktu, ciktāl tie ir piemērojami.

263. Kompetentajām iestādēm jāapsver:

- i. cik lielā mērā un kādā nolūkā (piemēram, aktīvu novērtēšana, produktu cenu noteikšana, tirdzniecības stratēģijas, riska pārvaldība) iestāde izmanto modeļus, lai pieņemtu lēmumus, un šādu lēmumu nozīmi uzņēmējdarbībai; un
- ii. iestādes informētības līmenis par, un kā tās pārvalda modeļa risku.

264. i) apakšpunktam, kompetentajām iestādēm jānosaka uzņēmējdarbība / aktivitāte, kurai iestāde būtiski pielieto modeļus. Veicot šo novērtējumu, kompetentās iestādes var apskatīt šādas jomas, kurās iestādes parasti plaši pielieto modeļus:

- a. finanšu instrumentu tirdzniecība;
- b. riska mērīšana un pārvaldība; un
- c. kapitāla sadale (tostarp kreditēšanas politiku un produktu cenas).

265. ii) apakšpunktam kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai:

- a. iestāde ir īstenojusi jebkādu kontroles mehānismu (piemēram, tirgus parametru kalibrēšanu, iekšējo apstiprināšanu vai atpakaļejošas pārbaudes, atkārtotu pārbaudi ar eksperta slēdzienu, u.c.), un to, vai šis mehānisms ir stabils (t.i., attiecībā uz metodēm, regularitāti, pārraudzību, u.c.) un ietver modeļa apstiprināšanas procesu; un
- b. vai iestāde veic piesardzīgu modeļu izmantošanu (piemēram, palielinot vai samazinot attiecīgos parametrus, balstoties uz pozīcijas virzienu, u.c.), ja tā apzinās modeļa trūkumus vai tirgus un uzņēmējdarbības attīstību.

266. Veicot modeļa riska novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāpiesaista citu kapitāla risku un likviditātes un finansējuma risku novērtējumu rezultāti, jo īpaši attiecībā uz izmantoto metodiku atbilstību, lai veiktu riska mērīšanu, cenu noteikšanu un aktīvu un/vai pasīvu novērtēšanu.

267. Tām uzņēmējdarbības jomām, kas padara nozīmīgu modeļu izmantošanu, kompetentajai iestādei pēc tam vajadzētu novērtēt, cik nozīmīga varētu būt modeļa riska ietekme, cita starpā, izmantojot jutīguma un scenāriju analīzes vai stresa pārbaudes.

6.4.3. Reputācijas riska novērtēšana

268. Kompetentajām iestādēm jānovērtē reputācijas risks, kuram iestāde ir pakļauta, izmantojot savu izpratni par iestādes pārvaldību, tās uzņēmējdarbības modeli, produktiem un vidi, kurā iestāde darbojas.

269. Pēc būtības, reputācijas risks vairāk attiecas uz lielām iestādēm, jo īpaši uz tām, kurāmbiržā tiek kotēti kapitāla vai parāda instrumenti, vai tām, kas darbojas starpbanku tirgos. Tādējādi, novērtējot reputācijas risku, kompetentajām iestādēm jāpievērš lielāka uzmanība iestādēm, kas rada šīs īpašības.

270. Kompetentajām iestādēm jāapsver gan iekšējie, gan ārējie faktori vai notikumi, kas varētu radīt bažas iestādes reputācijai. Kompetentajām iestādēm jāapsver šādi kvalitatīvie rādītāji, novērtējot iestādes pakļautību reputācijas riskam:

- a. oficiālo iestāžu sankciju skaitu gada laikā (ne tikai kompetento iestāžu, bet arī sankcijas, kas izriet no nodokļu vai citiem maksājumiem);
- b. mediju kampaņas un patērētāju asociāciju iniciatīvas, kas veicina iestādes reputācijas pasliktināšanos sabiedrības uztverē;
- c. klientu sūdzību skaits un izmaiņas;
- d. negatīvie notikumi, kas ietekmē iestādei līdzīgās iestādes, ja tie sabiedrībai saistās ar visu finanšu sektoru vai iestāžu grupu;
- e. darbības nozarēs, kuras sabiedrība neatbalsta (piemēram, ieroču rūpniecība, embargo valstīm, u.c.), vai darbojoties ar sankciju sarakstos iekļautiem cilvēkiem un valstīm (piemēram, ASV Finanšu ministrijas Ārvalstu aktīvu kontroles birojs (OFAC) saraksti); un
- f. citus "tirgus" rādītājus, ja tādi ir pieejami (piemēram, reitingu pazemināšanos vai akciju cenas izmaiņas gada laikā).

271. Kompetentajām iestādēm jānovērtē iestādes reputācijas riska darījumu nozīmīgums un kā tie ir saistīti ar citiem riskiem (t.i., kredīta, tirgus, operacionālo un likviditātes risku), izmantojot citus riska novērtējumus, lai noteiktu visas iespējamās sekundārās ietekmes jebkurā virzienā (no reputācijas uz citiem riskiem un otrādi).

6.4.4. Operacionālā riska pārvaldības, mērīšanas un kontroles novērtēšana

272. Kompetentajām iestādēm jānovērtē iestādes īpašās sistēmas un pasākumus, lai pārvaldītu un kontrolētu operacionālo risku kā individuālu riska kategoriju. Novērtējumā jāņem vērā kopējā

riska pārvaldības analīzes rezultāti un 5. sadaļā aplūkoto iekšējās kontroles sistēma, jo tā ietekmēs iestādes operacionālā riska darījumus.

273. Kompetentajām iestādēm jāizskata šo pārskatu, ņemot vērā galvenos operacionālā riska virzītājspēkus (t.i. cilvēki, procesi, ārējie faktori, sistēmas), kas var darboties arī kā riska mazināšanas faktori, un jāņem vērā:

- a. operacionālā riska pārvaldīšanas stratēģija un tolerance;
- b. organizatoriskā struktūra;
- c. politika un procedūras;
- d. Operacionālā riska identifikāciju, mērīšanu, uzraudzību un ziņojumu sniegšanu;
- e. uzņēmējdarbības noturības un nepārtrauktības plānus; un
- f. iekšējās kontroles sistēma, kā tā attiecas uz operacionālā riska pārvaldību.

Operacionālā riska pārvaldīšanas stratēģija un riska pieļaujama līmenis;

274. Kompetentajām iestādēm jāizvērtē, vai iestāde ir noteikusi un formalizējusi stabilu operacionālā riska pārvaldības stratēģiju un tolerances līmeni, ko apstiprinājusi vadības struktūra. Šajā novērtējumā kompetentajām iestādēm jāņem vērā, vai:

- a. nodaļas vadība skaidri pauž operacionālā riska pārvaldības stratēģiju un pieļaujamo līmeni, kā arī procesus to pārskatīšanai (piemēram, kopējās riska stratēģijas pārskatīšanas gadījumā, vai zaudējumu tendences un/vai kapitāla pietiekamības apsvērumiem);
- b. valde pareizi īsteno un uzrauga nodaļas vadība apstiprināto operacionālā riska pārvaldīšanas stratēģiju, nodrošinot to, ka iestādes operacionālā riska mazināšanas pasākumi ir saskaņā ar izveidoto stratēģiju;
- c. šīs stratēģijas ir atbilstošas un efektīvas attiecībā uz operacionālā riska profila raksturu un būtiskumu, un to, vai iestāde uzrauga stratēģiju efektivitāti laika gaitā un to atbilstību operacionālā riska pieļaujamajam līmenim;
- d. iestādes operacionālā riska pārvaldīšanas stratēģija ietver visas iestādes darbības, procesus un sistēmas -, tostarp uz nākotni vērsto stratēģisko plānu - kur ir vai varētu būt būtisks operacionālais risks; un
- e. iestādei ir atbilstošs regulējums, lai nodrošinātu, ka operacionālā riska pārvaldības stratēģija tiek efektīvi komunicēta attiecīgajiem darbiniekiem.

275. Lai novērtētu šādu stratēģiju ticamību, kompetentajām iestādēm vajadzētu arī novērtēt, vai iestāde ir piešķirusi pietiekamus resursus to īstenošanai, un to, vai attiecīgie pieņemtie

lēmumi ir neatkarīgi no minimālā pašu kapitāla prasību priekšrocības, kas var rasties (jo īpaši attiecībā uz iestādēm, kas izmanto *BSA* vai *TSA* pieejas, lai noteiktu minimālā pašu kapitāla prasības).

Organizatoriskā sistēma operacionālā riska pārvaldībai un pārraudzībai

276. Kompetentajām iestādēm jānovērtē organizatoriskās sistēmas stabilitāte un efektivitāte attiecībā uz operacionālā riska pārvaldību. Šajā sakarā, kompetentajai iestādei jānosaka, vai:

- a. pastāv skaidri noteikta atbildība, lai identificētu, analizētu, novērtētu, mazinātu, uzraudzītu un sniegtu ziņojumus par operacionālo risku;
- b. operacionālā riska kontroles un uzraudzības sistēmām piemēro neatkarīgu izvērtēšanu, un vai tie, kas uzņēmušies risku ir skaidri nošķirti no riska pārvaldītājiem, vai tie ir nošķirti no riska kontroles un riska pārraudzības funkcijām;
- c. riska pārvaldību, mērīšanas un kontroles funkcijas ietver operacionālā risku visā iestādē (ieskaitot filiāles) integrētā veidā, neatkarīgi no mērīšanas pieejas, ko izmanto, lai noteiktu minimālo pašu kapitālu, un ietver arī ārpakalpojumu uzņēmējdarbības funkcijas un citas darbības; un
- d. operacionālā riska pārvaldības sistēma ir strukturēta ar pietiekamiem un kvalitatīviem atbilstošiem cilvēkresursiem un tehniskajiem resursiem.

Politika un procedūras

277. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādei ir atbilstoša operacionālā riska pārvaldības politika un procedūras, tostarp atlikušo risku pēc mazināšanas metožu piemērošanas. Šajā novērtējumā kompetentajām iestādēm vajadzētu ņemt vērā, vai:

- a. nodaļas vadība apstiprina operacionālā riska pārvaldīšanas politiku, un to regulāri pārskata saskaņā ar operacionālā riska pārvaldības stratēģijām;
- b. valde ir atbildīga par operacionālā riska pārvaldības politikas un procedūru izstrādi un īstenošanu;
- c. operacionālā riska pārvaldības politika un procedūras ir skaidri formalizētas un izplatītas visā iestādē, un aptver visu organizāciju vai vismaz tos procesus un uzņēmējdarbības, kas visvairāk pakļautas operacionālajam riskam;
- d. šāda politika un procedūras aptver visus operacionālā riska pārvaldības, mērīšanas un kontroles elementus, tostarp, ja vajadzīgs, zaudējums datu apkopošanu, kvantitatīvās metodoloģijas, mazināšanas metodes (piemēram, apdrošināšanas polises), cēloņsakarību analīzes metodes attiecībā uz operacionālā riska notikumiem, ierobežojumiem un toleranci un darbībām ar ierobežojumu un tolerances izņēmumiem;

- e. iestāde ir ieviesusi jaunu apstiprināšanas procesu produktiem, procesiem un sistēmām, kam nepieciešama novērtēšana un iespējamā operacionālā risku mazināšana;
- f. šāda politika ir piemērota iestādes darbības raksturam un sarežģītībai, un dod skaidru izpratni par operacionālo risku, kas piemīt dažādiem produktiem un darbībām saskaņā ar iestādes darbības jomu;
- g. šāda politika ir skaidri formulēta, paziņota un konsekventi piemērota iestādē, un banku grupām, vai šī politika tiek konsekventi piemērota visā grupā, un ļauj pienācīgi pārvaldīt risku; un
- h. iestāde veicina operacionālā riska pārvaldības kultūru visā organizācijā, izmantojot apmācību un nosakot mērķus operatīvo zaudējumu samazināšanai.

Risku identifikācija, mērīšana, uzraudzība un ziņojumu sniegšana

278. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādei ir atbilstoša operacionālā riska identificēšanas, mērīšanas uzraudzības sistēma, kas ir saskaņā ar iestādes izmēru un sarežģītību, un ka šī sistēma ir saderīga ar attiecīgajām obligātajām prasībām saskaņā ar attiecīgajiem ES un valsts tiesību aktiem. Kompetentajām iestādēm jāņem vērā, vai:

- a. iestāde ir īstenojusi efektīvus procesus un procedūras visaptverošai operacionālā riska darījumu identificēšanai un novērtēšanai (piemēram, riska un kontroles pašnovērtējums (*RCSA*)), un, lai attiecīgajiem notikumiem noteiktu un piešķirtu precīzu kategoriju (t.i. zaudējumu datu apkopošana), tostarp robežu gadījumos ar citiem riskiem (piemēram, kredītu zaudējumi, ko izraisījis vai kuru papildina operacionālā riska notikums); šajā sakarā kompetentajām iestādēm vajadzētu arī noteikt iestādes spēju identificēt attiecīgo operatīvo zaudējumu galvenos virzītājspēkus, un izmantot šo informāciju operacionālā riska pārvaldības nolūkā;
- b. Direktīvas 2013/36/ES 101. panta izpratnē, ja iestādei ir atļauts izmantot iekšējo modeli, lai noteiktu minimālās pašu kapitāla prasības operacionālajam riskam, iestāde turpina pildīt minimālās prasības, kas noteiktas attiecīgajos ES un valsts tiesību aktos, un vai šis iekšējais modelis ir saistīts ar būtisku risku nenovērtēšanu.
- c. iestādei ir atbilstošas informācijas sistēmas un metodoloģijas, lai izskaitļotu vai novērtētu operacionālo risku, kas saskan, kā minimums, ar prasībām noteikt attiecīgo minimālo pašu kapitālu, kā norādīts attiecīgajā ES un valsts tiesību aktos (piemēram, *TSA*, attiecīgo peļņas un zaudējumu pārskata posteņu pievienošana astoņiem regulatīvajiem uzņēmējdarbības virzieniem, *AMA*, laikrindas garums, apdrošināšanas apsvēršana, korelācija, u.c.);
- d. iestāde ir īstenojusi atbilstošas stresa pārbaudes un scenāriju analīzi, ja nepieciešams, lai izprastu nevēlamo operatīvo notikumu ietekmi uz tās rentabilitāti

un pašu līdzekļiem, pienācīgi ņemot vērā arī iekšējās kontroles iespējamo neveiksmi un samazināšanas metodes; vajadzības gadījumā kompetentajām iestādēm vajadzētu apsvērt konsekvenci šajās analizēs ar RCSA un ar salīdzinošās analīzes rezultātu;

- e. iestādes nodaļu vadība un valde izprot mērīšanas sistēmas pamatā esošos pieņēmumus, un vai tās ir informētas par attiecīgā modeļa riska pakāpi;
- f. institūcija ir noteikusi un īstenojusi nepārtrauktu un efektīvu operacionālā riska darījumu uzraudzību visā iestādē, tostarp ārpalpojumiem un jauniem produktiem un sistēmām, cita starpā, izmantojot īpašus rādītājus (galvenos riska rādītājus un galvenos kontroles rādītājus) un attiecīgos stimulus, lai nodrošinātu savlaicīgus brīdinājumus; un
- g. iestāde ir īstenojusi regulāru ziņojumu sniegšanu par operacionālā riska darījumiem, ieskaitot stresa pārbaudes rezultātus, nodaļas vadībai, valdei un attiecīgās uzņēmējdarbības pārvaldītājiem, un atbilstošus procesus.

Uzņēmējdarbības noturības un nepārtrauktības plāni

279. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādei ir visaptveroši un pārbaudīti uzņēmējdarbības noturības un nepārtrauktības plāni, lai nodrošinātu, ka tā ir spējīga darboties nepārtraukti, un ierobežotu zaudējumus smagu uzņēmējdarbības traucējumu gadījumā.

280. Kompetentajām iestādēm vajadzētu noteikt, vai iestāde ir izveidojusi uzņēmējdarbības nepārtrauktības plānus, kas ir samērīgi ar tās darbību raksturu, izmēru un sarežģītību. Šajos plānos vajadzētu ņemt vērā dažāda veida iespējamus vai ticamos scenārijus, pret kuriem iestāde var būt neaizsargāta.

281. Kompetentajām iestādēm jānovērtē iestādes nepārtrauktības pārvaldības plānošanas procesa kvalitāte un efektivitāte. To darot, kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestāde ievēro atzītos uzņēmējdarbības nepārtrauktības pārvaldības (BCM) procesu kvalitāti. Attiecīgi, kompetentajām iestādēm jāpārbauda, vai iestādes nepārtrauktības pārvaldības plānošanas process ietver:

- a. uzņēmējdarbības ietekmes analīzi;
- b. atbilstīgas atvēršanās stratēģijas, iekļaujot iekšējās un ārējās atkarības un skaidri definētas atvēršanās prioritātes;
- c. visaptverošu un elastīgu plānu izstrādi, lai meklētu risinājumu ticamos scenārijus;
- d. efektīvu plānu pārbaudi;
- e. BCM izpratnes un apmācības programmas; un

- f. saziņas un krīzes pārvaldības dokumentāciju un apmācību.

Iekšējās kontroles sistēma

282. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestādei ir spēcīga kontroles sistēma un stabili drošības pasākumi, lai mazinātu operacionālo risku saskaņā ar tās operacionālā riska pārvaldības toleranci un stratēģiju. Kompetentajām iestādēm jāņem vērā, vai:

- a. joma, ko sedz iestādes kontroles funkcija ietver visas konsolidētās vienības un visas ģeogrāfiskās atrašanās vietas;
- b. pastāv iekšējās kontroles un cita prakse (piemēram, īstenotā politika, u.c.), kuru mērķis ir mazināt un saglabāt operacionālā riska darījumus tādā līmenī, kas būtu iestādei pieņemams saskaņā ar vadības struktūras un augstākās vadības noteiktajiem parametriem, un iestādes riska tolerances līmeni; un
- c. iestādei ir atbilstošas iekšējās kontroles un prakses, lai nodrošinātu, ka par politikas, procedūru un ierobežojumu pārkāpumiem un izņēmumiem tiek savlaicīgi sniegti ziņojumi atbilstīgā līmeņa vadībai, lai tā sāktu rīkoties, un, ja nepieciešams, kompetentajām iestādēm.

283. Kompetentajām iestādēm jānovērtē arī iekšējās revīzijas funkcijas funkcionalitāte. Lai to panāktu, tām jānosaka, vai:

- a. iestāde regulāri veic operacionālā riska pārvaldības sistēmas iekšējās revīzijas;
- b. iekšējās revīzijas aptver operacionālā riska pārvaldības, mērīšanas un kontroles galvenos elementus visā iestādē; un
- c. šādas revīzijas ir efektīvas, nosakot iekšējās politikas un visu attiecīgo ārējo noteikumu ievērošanu, un risinot jebkādas novirzes no tiem.

284. Iestādēm, kas izmanto AMA, lai noteiktu minimālās pašu kapitāla prasības operacionālajam riskam, kompetentajām iestādēm arī jāizvērtē, vai iekšējais pieejas apstiprināšanas process ir labs un efektīvs, izvērtējot modeļa pieņēmumus, un nosakot jebkādas potenciālās nepilnības attiecībā uz operacionālā riska modelēšanu, kvantitatīvu noteikšanu un sistēmām, un uz citām attiecīgajām minimālajām prasībām, kas noteiktas attiecīgajos ES un valsts tiesību aktos.

285. Neatkarīgi no pieejas, ko iestādes izmanto, lai noteiktu reglamentējošo minimālo pašu kapitālu, ja lēmumu pieņemšanā (piemēram, kredītu aizdevumi, cenas noteikšanas, finanšu instrumentu tirdzniecība, u.c.) tiek izmantoti modeļi, kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai pastāv labs iekšējais apstiprināšanas process un/vai modeļa pārskatīšanas process, lai identificētu un mazinātu modeļa risku.

Reputācijas riska pārvaldība

286. Kompetentajām iestādēm jānovērtē, vai iestāde ir īstenojusi pietiekamus pasākumus, stratēģijas, procesus un mehānismus, lai pārvaldītu reputācijas risku. Jo īpašu kompetentajām iestādēm jāņem vērā, vai:

- a. iestāde ir formulējusi politiku un procedūras, lai identificētu, pārvaldītu un uzraudzītu šo risku, un vai šīs politikas un procesi ir samērīgi ar tās izmēru un to nozīmi sistēmā;
- b. iestāde piesardzīgā veidā izskata šo risku, piemēram, nosakot ierobežojumus vai pieprasot apstiprinājumu kapitāla sadalei noteiktām valstīm, nozarēm vai personām un/vai iestādes ārkārtas rīcības plāni ir vērsti uz nepieciešamību aktīvi risināt reputācijas jautājumus krīzes gadījumā;
- c. iestāde veic stresa pārbaudes vai scenāriju analīzi, lai novērtētu jebkādu reputācijas riska sekundāro ietekmi (piemēram, likviditātes, finansēšanas izmaksas, u.c.);
- d. ja pastāv īpaši faktori, kas varētu apdraudēt reputāciju, un, lai aizsargātu savu zīmolu, iestāde rīkojas, izmantojot tūlītējas saziņas kampaņas.
- e. iestāde apsver potenciālā stratēģijas un uzņēmējdarbības plānu, un plašākā nozīmē tās rīcības, ietekmi uz tās reputāciju.

6.4.5. Konstatējumu un rezultātu kopsavilkums

287. Ņemot vērā iepriekš minēto novērtējumu, kompetentajām iestādēm vajadzētu izveidot viedokli par iestādes operacionālo risku. Šim viedoklim papildinātam ar novērtējumu, kas veikts pamatojoties uz apsvērumiem, kas norādīti 6. tabulā, vajadzētu būt atspoguļotam konstatējumu kopsavilkumā. Ja, pamatojoties uz konkrētu risku apakškategoriju būtiskumu, kompetentā iestāde nolemj tos novērtēt un izvērtēt individuāli, šajā tabulā sniegtos norādījumi jāpiemēro pēc iespējas analogiski.

6. tabula. Uzraudzības iestāžu apsvērumi, piešķirot operacionālā riska izvērtējumu

Riska izvērtēšana	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi par objektīvo risku	Apsvērumi par pārvaldības un kontroles atbilstību
1.	Nav saskatāms nozīmīgs prudenciālās ietekmes risks uz iestādi, ņemot vērā objektīvā riska līmeni, pārvaldību un kontroli.	<ul style="list-style-type: none"> • Iestādes operacionālā riska darījumu raksturs a ir ierobežots tikai dažām augsta regularitāte / zema smaguma ietekmes kategorijām. • Iestādes operacionālā riska darījumu nozīme nav būtiska, ņemot vērā scenāriju analīzi un 	<ul style="list-style-type: none"> • Pastāv saskaņa starp iestādes operacionālā riska politiku un stratēģiju, un starp tās vispārējo stratēģiju un vēlmi uzņemt risku. • Operacionālā riska organizatoriskā struktūra

		<p>salīdzinot ar radniecīgās iestādes zaudējumiem.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pēdējos gados iestādes pieredzēto zaudējumu līmenis nav bijis būtisks, vai ir samazinājies no augstāka līmeņa. 	<p>ir stabila ar skaidri noteiktu atbildību, un skaidru uzdevumu sadali starp tiem, kas uzņēmušies risku un pārvaldību un kontroles funkcijas.</p>
2.	<p>Saskatāms zems prudenciālās ietekmes risks uz iestādi, ņemot vērā objektīvā riska līmeni, pārvaldību un kontroli.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Iestādes operacionālā riska darījumu raksturs ir ierobežots galvenokārt augsta regularitāte / zema smaguma ietekmes kategorijām. • Iestādes operacionālā riska darījumu nozīme ir zema, ņemot vērā scenāriju analīzi un salīdzinot ar radniecīgās iestādes zaudējumiem. • Pēdējos gados iestādes pieredzēto zaudējumu līmenis ir bijis zems, vai ir sagaidāms, ka pieaugs no zemāka vēsturiskā līmeņa vai samazināsies no augstāka vēsturiskā līmeņa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Operacionālā riska mērīšanas, uzraudzības un ziņojumu sniegšanas sistēmas ir piemērotas. • Operacionālā riska kontroles sistēma ir stabila.
3.	<p>Saskatāms vidējs prudenciālās ietekmes risks uz iestādi, ņemot vērā objektīvā riska līmeni, pārvaldību un kontroli.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Iestādes operacionālā riska darījumu raksturs ir pakļaujas dažām augsta regularitāte / zema smaguma ietekmes kategorijām. • Iestādes operacionālā riska darījumu nozīme ir vidēja, ņemot vērā scenāriju analīzi un salīdzinot ar līdzīgo iestāžu zaudējumiem. • Dažos pēdējos gados iestādes pieredzēto zaudējumu līmenis ir bijis vidējs, vai ir sagaidāms, ka pieaugs no zemāka vēsturiskā līmeņa vai samazināsies no augstāka vēsturiskā līmeņa. 	
4.	<p>Saskatāms augsts prudenciālās ietekmes risks uz iestādi, ņemot vērā objektīvā riska līmeni, pārvaldību un kontroli.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Iestādes operacionālā riska darījumu raksturs ir pakļaujas visām galvenajām kategorijām. • Iestādes operacionālā riska darījumu nozīme ir augsta un tā turpina palielināties, ņemot vērā scenāriju analīzi un salīdzinot ar līdzīgas iestādes zaudējumiem. • Pēdējo dažu gadu laikā 	

		pieredzēto zaudējumu līmenis ir bijis augsts, vai ievērojami palielinājies risks.	
--	--	---	--

6.5. Novērtējums procentu likmes riskam, kas izriet no darbībām, kuras nav saistītas ar tirdzniecību

6.5.1. Vispārīgi apsvērumi

288. Kompetentajām iestādēm jānovērtē procentu likmes risks, kas rodas no jutīgas procentu likmes pozīcijām, kas izriet no darbībām, kuras nav saistītas ar tirdzniecību (parasti sauc par procentu likmes risku bankas portfeli, vai *IRRBB*), tostarp šo pozīciju limiti, neatkarīgi no to novērtēšanas grāmatvedības mērķiem (ņemiet vērā, ka kredītu ienākumu/izdevumu starpības risks, kas izriet no dažām banku portfeļa pozīcijām, ir iekļauts sadaļā par tirgus risku).

289. Kompetentajām iestādēm, izvērtējot *IRRBB*, jāapsver šādas apakš kategorijas:

- a. riski, kas saistīti ar aktīvu, pasīvu un ārpusbilances pozīciju atlikušajos termiņos nesakritību (pārcenošana risks);
- b. risks, kas rodas no ienesīguma līknes slīpuma un formas izmaiņām (ienesīguma līknes risks);
- c. riski, kas rodas no iespējas ciest zaudējumus negaidītu izmaiņu ienesīguma līknes slīpumā un aprisēs, (bāzes risks); un
- d. riski, kas rodas no iespējām, tostarp ietvertiem atvasinātiem instrumentiem, piemēram, patērētājiem izpērkot nemainīgās likmes produktus, ja mainās tirgus likmes (opciju risks).

290. Kompetentajām iestādēm jāņem vērā, vai iestāde apdomīgi īsteno EBI pamatnostādnes, kas izdotas saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 98. panta 5. punktu. Tas jo īpaši attiecas uz šīs direktīvas 98. panta 5. punktā noteikto uzraudzības iestāžu satricinājumu, kā arī uz iestādes iekšējā procentu likmes riska noteikšanas, mērīšanas, uzraudzības un kontroles procedūrām.

6.5.2. Piemītošā *IRRBB* novērtēšana

291. Veicot *IRRBB* piemītošā līmeņa novērtēšanu, kompetentajām iestādēm jānosaka iestādes *IRRBB* riska darījumu galvenie virzītājspēki, un jāizvērtē šā riska iespējamā prudenciālā ietekme uz iestādi. Objektīvā *IRRBB* novērtēšana jāsadala šādos galvenajos posmos:

- a. sākotnējā novērtēšana;
- b. iestādes procentu likmes riska profila rakstura un sastāva novērtējums;
- c. scenāriju analīzes un stresa pārbaudes rezultātu novērtējums.

Sākotnējais novērtējums

292. Lai noteiktu *IRRBB* izvertēšanas jomu, kompetentajām iestādēm vispirms jāapzina *IRRBB* avoti, kuriem iestāde ir vai varētu būt pakļauta. Lai to izdarītu, kompetentajām iestādēm jāizmanto zināšanas, kas gūtas no citu *SREP* elementu izvertēšanas, no iestādes pozīcijas salīdzināšanas ar tai līdzīgajām iestādēm, un no jebkurām citām uzraudzības iestāžu darbībām.

293. Kā minimums, kompetentajām iestādēm jāņem vērā:

- a. iestādes procentu likmes riska pārvaldība, tostarp galvenā *IRRBB* stratēģija un iestādes vēlme uzņemt risku attiecībā uz procentu likmes risku;
- b. standarta šoka ietekme, kā minēts Direktīvas 2013/36/ES 98. panta 5. punktā, ņemot vērā saskaņā ar minēto pantu izdotās EBI pamatnostādnes par ekonomisko vērtību, kā daļu no pašu kapitāla;
- c. procentu likmes izmaiņu ietekme uz peļņu saskaņā ar iestādes izmantoto metodoloģiju; un
- d. iekšējā kapitāla - vajadzības gadījumā - sadale *IRRBB*, gan kopumā, gan kā daļu no iestādes kopējā iekšējā kapitāla saskaņā ar tās *ICAAP*, tostarp vēsturiskās tendences un prognozes, ja tādas ir pieejami.

294. Savā sākotnējā novērtējumā, kompetentajām iestādēm jāapsver arī nozīmīgas izmaiņas iestādes riska darījumos ar *IRRBB*. Kā minimums, tām jānovērtē šādi aspekti:

- a. būtiskākās izmaiņas iestādes kopējā *IRRBB* stratēģijā, politikā un apjomuierobežojumos;
- b. šo izmaiņu iespējamā ietekme uz iestādes riska profilu; un
- c. galvenās tirgus tendences.

Iestādes procentu likmes riska profila raksturs un sastāvs

295. Kompetentajām iestādēm jāveido skaidrs priekšstats par to, kā procentu likmes izmaiņas var negatīvi ietekmēt iestādes ienākumus un ekonomisko vērtību (sagaidāmās naudas plūsmas pašreizējo vērtību), lai iegūtu gan īstermiņa, gan ilgtermiņa skatījumu uz iespējamiem draudiem kapitāla pietiekamībai.

296. Šim nolūkam kompetentajām iestādēm jāanalizē un jāveido skaidrs priekšstats par iestādes aktīvu, pasīvu un ārpusbilances posteņu riska darījumu struktūru. Jo īpaši:

- a. šo posteņu dažādās pozīcijas banku portfelī, termiņi un pārcenošanas datumi un uzvedības pieņēmumi (piemēram, pieņēmumi attiecībā uz produktiem ar nenoteiktu termiņu);
- b. iestādes procentu naudas plūsmas, ja pieejamas;
- c. produktu īpatsvars ar nenoteiktu termiņu, un produkti ar skaidrām un/vai ietvertām iespējām, īpašu uzmanību pievēršot produktiem ar ietvertām klientu izvēles iespējām; un
- d. iestādes riska ierobežošanas stratēģiju un atvasināto finanšu instrumentu izmantošanu un apjomu (riska ierobežošana pret spekulāciju).

297. Lai labāk noteiktu iestādes sarežģītību un procentu likmes riska profilu, kompetentajām iestādēm jāizprot iestādes aktīvu, pasīvu un ārpusbilances riska darījumu galvenās iezīmes, jo īpaši:

- a. kredītportfelis (piemēram, tādu kredītu apjoms, kuriem nav noteikts atmaksas termiņš, apjoms kredītiem ar priekšapmaksas iespējām vai apjoms mainīgas likmes aizdevumiem ar maksimālām un minimālām robežvērtībām);
- b. obligāciju portfelis (piemēram, investīciju apjoms ar iespējām, iespējamās koncentrācijas);
- c. noguldījumu konti (piemēram, iestādes noguldījumu bāzes likmes jutīgums pret procentu likmju izmaiņām, iespējamās koncentrācijas); un
- d. atvasinātie finanšu instrumenti (piemēram, atvasināto finanšu instrumentu sarežģītība, kurus izmanto vai nu riska ierobežošanai vai spekulatīviem mērķiem, apsvērumi par pārdotajām vai nopirktajām procentu likmes iespējām).

298. Analizējot ietekmi uz iestādes ienākumiem, kompetentajām iestādēm jāņem vērā iestādes dažādie ienākumu un izmaksu avoti un to relatīvais svars. Tām vajadzētu būt informētām par to, cik lielā mērā iestādes peļņa ir atkarīga no procentu likmes jutīgajām pozīcijām, un tām vajadzētu noteikt, kā dažādas procentu likmes izmaiņas ietekmē iestādes neto procentu ienākumus.

299. Analizējot ietekmi uz iestādes ekonomisko vērtību, kompetentajām iestādēm vispirms jāapsver standarta šoka rezultāti, kā minēts Direktīvas 2013/36/ES 98. panta 5. punktā, lai iegūtu sākotnējos kritērijus, ar kuriem salīdzināt kā procentu likmes izmaiņas ietekmē iestādi. Lai nodrošinātu atbilstību, kompetentajām iestādēm jāņem vērā saskaņā ar minēto pantu izdotās EBI pamatnostādnes. Veicot šo novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāpievērš īpaša uzmanība bilances jutīguma ietekmei uz pamatā esošo galveno pieņēmumu izmaiņām (īpaši attiecībā uz klientu kontiem bez konkrētiem pārcenošanas datumiem un/vai pašu kapitālu).

300. Kompetentajām iestādēm jācenšas izprast šo pieņemumu ietekmi, pārskatot "ārējo" standarta pārbaūžu rezultātus, un pēc tam izolēt ekonomiskās vērtības riskus, kas rodas no iestādes uzvedības pielāgošanas, lai tās varētu, cita starpā, identificēt un izprast riskus, kas izriet no ienākumu stabilizēšanas darbībām, nošķirot no tiem riskiem, kas izriet no citiem uzņēmējdarbības modeļa aspektiem.
301. Papildus standarta šoka izmantošanai, kā noteikt Direktīvas 2013/36/ES 98. panta 5. punktā, kompetentajām iestādēm vajadzētu apsvērt iespēju izmantot to izraudzītus šoka scenārijus (piemēram, piemēram, lielākus vai mazākus, visām vai dažām valūtām, pieļaujot atšķirīgas likmes izmaiņas, apsverot bāzes risku, u.c.). Nosakot līmeni, kurā piemērot šos papildu šoka scenārijus, kompetentajām iestādēm vajadzētu ņemt vērā tādus faktorus, kā vispārējo procentu likmes līmeni, ienesīguma līknes formu un attiecīgās valsts finanšu sistēmas īpatnības. Tāpēc iestādes iekšējām sistēmām vajadzētu būt pietiekami elastīgām, lai aprēķinātu jūtīgumu pret jebkuru iepriekš aprakstīto standarta šoku.
302. Savā kvantitatīvajā novērtējumā, kompetentajām iestādēm vajadzētu arī apsvērt iestādes iekšējo metodoloģiju rezultātus, lai novērtētu procentu likmes risku, ja nepieciešams. Veicot šo metodoloģiju analīzi, kompetentajām iestādēm vajadzētu gūt dziļāku izpratni par galvenajiem riska faktoriem, kas ir iestādes procentu likmes riska profila pamatā.
303. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt, vai iestādes, kas veic darbības ar dažādām valūtām, veic procentu likmes riska analīzi katrai valūtai, kurai ir nozīmīga pozīcija iestādē, ņemot vērā vēsturisko sakarību starp valūtām.
304. Analizējot gan no standarta šoka ietekmi, gan iestādes iekšējo metodoloģiju rezultātus, kompetentajām iestādēm vajadzētu apsvērt "konkrēta laika" summas, kā arī vēsturiskās tendences. Šie rādītāji vajadzētu salīdzināt ar līdzīgo iestāžu un pasaules tirgus situāciju.

Scenāriju analīze un stresa pārbaudes

305. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt un ņemt vērā scenāriju analīzes un stresa pārbaūžu rezultātus (izņemot standarta šoka), ko iestāde veic kā daļu no nepārtrauktas iekšējās pārvaldības procesa. Šajā kontekstā, kompetentajām iestādēm vajadzētu būt informētām par galvenajiem iestādes *IRRBB* avotiem.
306. Ja pārskatot iestādes stresa pārbaūžu rezultātus, tiek atklāti vai ir aizdomas par pārcenošanas / termiņu īpašai koncentrācijai dažādos līknes punktos, kompetentās iestādes var pieprasīt papildu analīzi.

6.5.3. *IRRBB* pārvaldības un kontroles novērtēšana

307. Lai panāktu vispārēju izpratni par iestādes procentu likmes riska profilu banku portfeli, kompetentajām iestādēm vajadzētu pārskatīt iestādes procentu likmes riska darījumu pamatā esošo pārvaldību un regulējumu.

308. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt šādus elementus:

- a. Procentu likmes riska stratēģiju un vēlmi uzņemties risku (kā atsevišķus elementus vai kā daļu no plašākas tirgus riska stratēģijas un vēlmes uzņemties risku);
- b. organizatorisko sistēmu;
- c. politiku un procedūras;
- d. risku identifikāciju, mērīšanu, uzraudzību un ziņojumu sniegšanu; un
- e. iekšējās kontroles sistēmu.

Procentu likmes riska stratēģiju un vēlmi uzņemties risku

309. Kompetentajām iestādēm vajadzētu izvērtēt, vai iestādei ir laba, skaidri formulēta un dokumentēta *IRRBB* stratēģija, ko apstiprinājusi nodaļas vadība. Šajā novērtējumā kompetentajām iestādēm vajadzētu ņemt vērā:

- a. vai nodaļas vadībai ir skaidri pausta *IRRBB* stratēģija un vēlme uzņemties risku un procesi to pārskatīšanai (piemēram, pārskatot r riska stratēģiju, vai pauzot bažasm par rentabilitāti vai kapitāla pietiekamību), un to, vai valde pareizi īsteno nodaļu vadības apstiprināto *IRRBB* stratēģiju, nodrošinot, ka iestādes darbība atbilst pastāvošajai stratēģijai, un ka ir izstrādātas un īstenotas rakstiskas procedūras, un ir skaidri un pareizi noteikta atbildība;
- b. vai iestādes *IRRBB* stratēģija atbilstoši atspoguļo iestādes vēlmi uzņemties procentu likmes risku, un vai tas saskan ar vispārējo vēlmi uzņemties risku;
- c. vai iestādes *IRRBB* stratēģija un vēlme uzņemties risku ir iestādei piemērota, ņemot vērā:
 - tās uzņēmējdarbības modeli;
 - tās vispārējo riska stratēģiju un vēlmi uzņemties risku;
 - tās tirgus vidi un lomu finanšu sistēmā; un
 - tās kapitāla pietiekamību;
- d. vai iestādes *IRRBB* stratēģija kopumā aptver visas iestādes darbības, kurās pastāv nozīmīgs *IRRBB*;
- e. vai iestādes *IRRBB* stratēģijā ņem vērā cikliskos ekonomikas aspektus, un to radītās izmaiņas *IRRBB* struktūras sastāvā; un

- f. vai iestādei ir atbilstošs regulējums, lai nodrošinātu, ka *IRRBB* stratēģija tiek efektīvi komunicēta attiecīgajiem darbiniekiem.

Organizatoriskā struktūra

310. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt, vai iestādei ir atbilstoša organizatoriskā struktūra *IRRBB* pārvaldībai, mērīšanai, uzraudzībai un kontroles funkcijām ar pietiekamiem (gan kvalitatīvo un kvantitatīvo) cilvēku un tehniskiem resursiem. Tām vajadzētu ņemt vērā, vai:

- a. pastāv skaidras atbildības jomas par pienākumu uzņemties uzraudzību, kontroli un ziņojumu iesniegšanu par *IRRBB*;
- b. *IRRBB* pārvaldības un kontroles joma ir pakļauta neatkarīgai pārskatīšanai, un vai tā ir skaidri strukturāli identificēta, un ir funkcionāli un hierarhiski neatkarīga no udarbības jomas; un
- c. darbiniekiem, kas nodarbojas ar procentu likmes risku (gan darbības jomā, gan pārvaldības un kontroles jomās) ir atbilstošas prasmes un pieredze.

Politika un procedūras

311. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt, vai iestādē ir skaidri noteikta politika un procedūras *IRRBB* pārvaldībai, kas ir saskaņā ar iestādes *IRRBB* stratēģiju un vēlmi uzņemties risku. Tām vajadzētu ņemt vērā, vai:

- a. nodaļu vadība apstiprina politiku *IRRBB* pārvaldīšanai, mērīšanai un kontrolei un apspriež un izskata to regulāri saskaņā ar riska stratēģijām;
- b. valde ir atbildīga par to attīstību, un nodrošina atbilstošu nodaļu vadības lēmumu īstenošanu;
- c. *IRRBB* politika atbilst attiecīgajiem noteikumiem un ir piemēroti iestādes darbības raksturam un sarežģītībai, kas nodrošina skaidru piemītošā *IRRBB* izpratni;
- d. šāda politika ir skaidri formulēta, paziņota un konsekventi piemērota iestādē;
- e. šāda politika tiek konsekventi piemērota banku grupās un nodrošina pienācīgu riska pārvaldību.
- f. *IRRBB* politika nosaka procedūras jaunu produktu attīstībai, galvenajiem riska ierobežojumiem vai riska pārvaldības iniciatīvām un to, vai šādu politiku ir apstiprinājusi vadības struktūra vai tās atbilstošā deleģētā komiteja. Jo īpaši kompetentajām iestādēm vajadzētu pārliecināties, ka:

- jaunie produkti, jaunie galvenie riska ierobežojumi un riska pārvaldības iniciatīvas tiek pakļautas atbilstīgām procedūrām un kontrolei, pirms tiek ieviestas vai veiktas;
- iestāde ir veikusi to iespējamās ietekmes analīzi uz kopējo riska profilu.

Risku identifikācija, mērīšana, uzraudzība un ziņojumu sniegšana

312. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt, vai iestādei ir atbilstošs regulējums, lai identificētu, izprastu un novērtētu *IRRBB* saskaņā ar iestādes izmēru un sarežģītību. Tām vajadzētu ņemt vērā:

- a. vai informācijas sistēmas un mērījumu metodes nodrošina pārvaldību, lai novērtētu objektīvo procentu risku visos būtiskajos bilances un ārpusbilances riska darījumu posteņos (attiecīgā gadījumā grupas līmenī), tostarp iekšējā riska ierobežošanas, bankas portfelī;
- b. vai iestādei ir atbilstošs personāls un metodoloģijas, lai novērtētu *IRRBB* (atbilstoši EBI *pamatnostādnēm par procentu likmju riska pārvaldības tehniskajiem aspektiem, kurš izriet no ārpustirdzniecības pasākumiem - EBI pamatnostādnēm par IRRBB*), ņemot vērā procentu likmju riska darījumu apjomu, formu un sarežģītību;
- c. vai iekšējās metodoloģijas pamatā esošie pieņēmumi, ņem vērā EBI pamatnostādņu par *IRRBB* norādījumus. Jo īpaši, kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt, vai iestādes pieņēmumi par pozīcijām, kurām nav līgumā noteiktā termiņa un ietvertām klientu izvēles iespējām ir prudenciāli. Kompetentajām iestādēm vajadzētu arī novērtēt, vai iestādes iekļauj pašu kapitālu ekonomiskās vērtības aprēķinos un, ja jā, izanalizēt ietekmi, kas rastos no pašu kapitāla izslēgšanas no šiem aprēķiniem;
- d. vai iestādes riska mērīšanas sistēmas, ņem vērā visas būtiskās procentu likmju riska formas, kurām iestāde ir pakļauta (piemēram pārcenošana risks, ienesīguma līknes risks, bāzes risks un opciju risks). Ja daži instrumenti un/vai faktori tiek izslēgti no riska mērīšanas sistēmas, iestādēm vajadzētu spēt paskaidrot uzraudzības iestādēm kāpēc, un noteikt izņēmumu būtiskuma apjomu;
- e. informācijas sistēmu sniegtās informācijas kvalitāti, precizitāti un savlaicīgumu, un to, vai sistēmas spēj apkopot riska datus visos portfeļos, darbībās un struktūrās, kas paredzētas konsolidācijai. Informācijas sistēmām vajadzētu būt saskaņā ar EBI pamatnostādņu par *IRRBB* norādījumiem;
- f. riska mērīšanas procesā, kam vajadzētu būt saskaņā ar EBI pamatnostādņu par *IRRBB* norādījumiem, izmantoto datu integritāti un laicīgumu;

- g. vai iestādes riska mērīšanas sistēmas spēj identificēt iespējamo *IRRBB* koncentrāciju;
- h. vai riska pārvaldītāji un iestādes augstākā vadība izprot mērījumu sistēmas pamatā esošos pieņēmumus, īpaši attiecībā uz pozīcijām ar nenoteiktu līguma termiņu, un tiem ar tiešām vai netiešām iespējām, kā arī iestādes pieņēmumus par pašu kapitālu; un
- i. vai riska pārvaldītāji un iestādes augstākā vadība apzinās modeļa riska pakāpi, kas dominē iestādes riska mērīšanas metodēs.

313. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt, vai iestāde ir īstenojusi pietiekamas stresa pārbaudes scenārijus, kas papildina riska mērīšanas sistēmu. Savā novērtējumā, tām vajadzētu novērtēt atbilstību attiecīgajām EBI pamatnostādnēm, kas izdotas saskaņā ar 98. panta 5. punktu Direktīvā 2013/36/ES.

314. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt, vai iestādē ir ieviestas atbilstošas mērīšanas un iekšējās ziņojumu sniegšanas sistēmas attiecībā uz *IRRBB*, kas nodrošina tūlītēju darbību iestādes valdes vai nodaļas vadība attiecīgajā līmenī, ja nepieciešams. Uzraudzības sistēmā vajadzētu iekļaut konkrētus rādītājus un attiecīgos cēloņus, lai nodrošinātu efektīvus savlaicīgus brīdinājumus. Kompetentajām iestādēm vajadzētu ņemt vērā, vai pārvaldības un kontroles joma regulāri iesniedz ziņojumus (biežums būs atkarīgs no apjoma, sarežģītības un riska līmeņa *IRRBB* riska darījumos), nodaļas vadībai un augstākai vadībai, kas satur, kā minimums, šādu informāciju:

- a. pārskatu par pašreizējiem *IRRBB* riska darījumiem, peļņas un zaudējumu rezultātiem un riska aprēķinu;
- b. *IRRBB* nozīmīgu limitu pārkāpumi; un
- c. izmaiņas galvenajos pieņēmumos vai parametros, uz kuriem balstās *IRRBB* novērtēšanas procedūras.

Iekšējās kontroles sistēma

315. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt, vai iestādei ir spēcīga un visaptveroša kontroles sistēma un stabili drošības pasākumi, lai mazinātu to ietekmi uz *IRRBB* saskaņā ar tās riska pārvaldības stratēģiju un vēlmi uzņemties risku. Tām vajadzētu ņemt vērā:

- a. vai joma, ko aptver iestādes kontroles funkcija ietver visas konsolidētās vienības, visas ģeogrāfiskās atrašanās vietas un visas finanšu darbības;
- b. vai pastāv iekšējās kontroles, darbības ierobežojumi un citas darbības, kuru mērķis ir uzturēt *IRRBB* riska darījumus tādā vai zemākā līmenī, kas būtu iestādei pieņemams saskaņā ar nodaļas vadības un valdes noteiktajiem parametriem, un iestādes vēlmi uzņemties risku; un

- c. vai iestādei ir atbilstošas iekšējās kontroles un prakses, lai nodrošinātu, ka par politikas, procedūru un ierobežojumu pārkāpumiem un izņēmumiem tiek savlaicīgi sniegti ziņojumi atbilstīgā līmeņa vadības rīcībai.

316. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt ierobežojumu sistēmu, tostarp, vai:

- a. tā atbilst iestādes riska pārvaldības stratēģijai un vēlmei uzņemties risku;
- b. tā ir atbilstoša iestādes organizācijas un *IRRBB* riska darījumu sarežģītībai, kā tās spējai novērtēt un pārvaldīt risku.
- c. tā izskata procentu likmju izmaiņu potenciālo ietekmi uz peļņu un iestādes ekonomisko vērtību; no ienākumu gūšanas viedokļa, ierobežojumus vajadzētu noteikt ienākumu svārstīgumam pieņemamā līmenī saskaņā ar noteiktiem procentu likmju scenārijiem; ierobežojumu formai, lai izskatītu likmju ietekmi uz iestādes ekonomisko vērtību, vajadzētu būt piemērotai iestādes darbības izmēram un sarežģītībai un seguma pozīcijām; bankām, kas nodarbojas ar banku, kas apkalpo privātpersonas, darbību ar dažiem ilgtermiņa instrumentiem, izvēles iespējām klientiem, instrumentiem ar saistītām iespējām vai citiem instrumentiem, kuru vērtība var tikt mainīta procentu likmju izmaiņu rezultātā, var pietikt ar samērā vienkāršiem ierobežojumiem; tomēr plašākas struktūras iestādēm var būt nepieciešami sīkāki ekonomisko vērtību pieņemamo izmaiņu ierobežojumi ;
- d. noteiktie ierobežojumi ir absolūti, un vai ir iespējami ierobežojumu pārkāpumi; pēdējā gadījumā, iestādes politikai vajadzētu skaidri noteikt laika periodu un konkrētos apstākļus, kad šādi pārkāpumi ir iespējami; kompetentajām iestādēm vajadzētu pieprasīt informāciju par pasākumiem, kas nodrošina ierobežojumu ievērošanu; un
- e. iestādei ir atbilstošas procedūras, lai regulāri atjauninātu ierobežojumus.

317. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt iekšējās revīzijas funkcionalitāti. Lai to panāktu, tām vajadzētu novērtēt, vai:

- a. iestāde regulāri veic *IRRBB* pārvaldības sistēmas iekšējās revīzijas;
- b. iekšējās revīzijas aptver *IRRBB* pārvaldības, mērīšanas un kontroles galvenos elementus visā iestādē; un
- c. iekšējās revīzijas funkcija ir efektīva, nosakot iekšējās politikas un attiecīgo ārējo noteikumu ievērošanu, un risinot jebkādas novirzes.

6.5.4. Konstatējumu un rezultātu kopsavilkums

318. Ņemot vērā iepriekš minēto novērtējumu, kompetentajām iestādēm vajadzētu izveidot viedokli par iestādes *IRRBB*. Šim viedoklim papildinātam ar novērtējumu, kas veikts

pamatojoties uz apsvērumiem, kas norādīti 7. tabulā, vajadzētu būt atspoguļotam konstatējumu kopsavilkumā. Ja, pamatojoties uz konkrētu risku apakš kategoriju būtiskumu, kompetentā iestāde nolemj tos novērtēt un izvērtēt individuāli, šajā tabulā sniegtos norādījumus vajadzētu piemērot, cik vien iespējams, analogiski.

7. tabula. Uzraudzības iestāžu apsvērumi, piešķirot *IRRBB* izvērtējumu

Riska izvērtēšana	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi par objektīvo risku	Apsvērumi par pārvaldības un kontroles atbilstību
1.	Nav saskatāms nozīmīgs prudenciālās ietekmes risks uz iestādi, ņemot vērā piemītošā riska līmeni, pārvaldību un kontroli.	<ul style="list-style-type: none"> • Ekonomiskās vērtības jutība pret izmaiņām procentu likmēs nav būtiska. • Peļņas jutība pret izmaiņām procentu likmēs nav būtiska. • Ekonomiskās vērtības un peļņas jutība pret pamatā esošo pieņēmumu izmaiņām (piemēram, produkti, kas saistīti ar izvēles iespējām klientiem) nav būtiska. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pastāv saskaņa starp iestādes procentu likmju riska politiku un stratēģiju, un starp tās vispārējo stratēģiju un vēlmi uzņemties risku. • Procentu likmju riska organizatoriskā struktūra ir stabila ar skaidri noteiktu atbildību, un skaidru uzdevumu sadali starp tiem, kas uzņēmušies risku, un tiem, kas pārvaldību un kontroles funkcijas. • Procentu likmju riska mērīšanas, uzraudzības un ziņojumu sniegšanas sistēmas ir piemērotas. • Iekšējo ierobežojumu un kontroles sistēma attiecībā uz procentu likmju risku ir stabila un ir saskaņā ar iestādes riska stratēģiju un vēlmi uzņemties risku.
2.	Saskatāms zems prudenciālās ietekmes risks uz iestādi, ņemot vērā piemītošā riska līmeni, pārvaldību un kontroli.	<ul style="list-style-type: none"> • Ekonomiskās vērtības jutība pret izmaiņām procentu likmēs ir zema. • Peļņas jutība pret izmaiņām procentu likmēs ir zema. • Ekonomiskās vērtības un peļņas jutība pret pamatā esošo pieņēmumu izmaiņām (piemēram, produkti, kas saistīti ar izvēles iespējām klientiem) ir zema. 	
3.	Saskatāms vidējs prudenciālās ietekmes risks uz iestādi, ņemot vērā piemītošā riska līmeni, pārvaldību un kontroli.	<ul style="list-style-type: none"> • Ekonomiskās vērtības jutība pret izmaiņām procentu likmēs ir vidēja. • Peļņas jutība pret izmaiņām procentu likmēs ir vidēja. • Ekonomiskās vērtības un peļņas jutība pret pamatā esošo pieņēmumu izmaiņām (piemēram, produkti, kas saistīti ar izvēles iespējām klientiem) ir vidēja. 	
4.	Saskatāms augsts prudenciālās ietekmes risks uz iestādi, ņemot vērā piemītošā riska līmeni, pārvaldību un	<ul style="list-style-type: none"> • Ekonomiskās vērtības jutība pret izmaiņām procentu likmēs ir augsta. • Peļņas jutība pret izmaiņām procentu likmēs ir augsta. • Ekonomiskās vērtības un peļņas 	

	kontroli.	jūtība pret pamatā esošo pieņēmumu izmaiņām (piemēram, produkti, kas saistīti ar izvēles iespējām klientiem) ir augsta.	
--	-----------	---	--

7. sadaļa. *SREP* kapitāla novērtējums

7.1. Vispārīgi apsvērumi

319. Kompetentajām iestādēm vajadzētu noteikt, izmantojot *SREP* kapitāla novērtējumu, vai attiecīgās iestādes pašu kapitāls nodrošina stabilu segumu kapitāla riskiem, kuriem iestāde ir vai varētu tikt pakļauta, ja šādi riski tiek vērtēti kā iestādei būtiski.

320. Kompetentajām iestādēm vajadzētu to paveikt, nosakot un uzstādot papildu pašu kapitāla daudzumu (apjoms) un sastāvu (kvalitāte), kas iestādei nepieciešams, lai segtu riska elementus un risku, uz kuriem neattiecas Regulas (ES) Nr. 575/2013 1. pants (“papildu pašu kapitāla prasības”), tostarp, ja nepieciešams, pašu kapitāla prasības, lai segtu risku, ko rada modeļa, kontroles, pārvaldības vai citi trūkumi.

321. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt iestādes pašu kapitāla atbilstību, un ekonomiskās stresa ietekmi uz to, kā noteicošo iestādes dzīvotspējai. Šajos novērtējumos vajadzētu arī apsvērt risku, ko rada pārmērīga aizņemto līdzekļu izmantošana.

322. Šo noteikšanu vajadzētu apkopot un atspoguļot izvērtējumā, pamatojoties uz kritērijiem, kas precizēti šīs sadaļas beigās.

SREP kapitāla novērtēšanas process

323. Ņemot vērā kapitāla risku novērtēšanas rezultātus, kā norādīts 6. sadaļā, kompetentajām iestādēm vajadzētu veikt šādus pasākumus, kas ir daļa no *SREP* kapitāla novērtēšanas procesa:

- a. noteikt papildu pašu kapitāla prasības;
- b. saskaņot papildu pašu kapitāla prasības ar CRD rezervēm un jebkādam makroprudenciālajām prasībām;
- c. noteikt un saskaņot *TSCR* un OKR;
- d. novērtēt pārmērīgu aizņemto līdzekļu risku;
- e. novērtēt, vai ekonomiskā cikla laikā var izpildīt OKR un *TSCR*; un
- f. noteikt kapitāla izvērtējumu..

7.2. Pašu kapitāla papildu prasību noteikšana

324. Kompetentajām iestādēm vajadzētu noteikt papildu pašu kapitāla prasības, kas attiecas uz:

- a. negaidītu zaudējumu risku, un nepietiekamu uzkrājumu segumu sagaidāmiem zaudējumiem 12 mēnešu laikā (izņemot gadījumus, kad noteikts citādi Regulā (ES) Nr. 575/2013) (“negaidīti zaudējumi”);
- b. riska novērtēšanas risku modeļa trūkumu dēļ, kas novērtēti, ņemot vērā Direktīvas 2013/36/ES 101. pantu; un
- c. risku, kas rodas no iekšējās pārvaldības nepilnībām, tai skaitā iekšējās kontroles, pasākumu un citiem trūkumiem.

7.2.1. Pašu kapitālu papildu noteikšana, lai segtu neparedzētus zaudējumus

325. Kompetentajām iestādēm vajadzētu uzstādīt papildu pašu kapitāla prasības, lai segtu negaidītu zaudējumu risku, un iestādei tās vajadzētu izpildīt jebkurā laikā. Kompetentajām iestādēm vajadzētu noteikt papildu pašu kapitāla prasības uz riska pamata katrā konkrētajā gadījumā, izmantojot uzraudzības lēmumu, kuru veido šādi informācijas avoti:

- a. *ICAAP* aprēķini;
- b. uzraudzības aprēķinu rezultāti; un
- c. citiem būtiskiem ieteikumiem, ieskaitot tos, kas saņemti dialogā ar iestādi.

326. *ICAAP* aprēķinus - ja tos uzskata par ticamiem, vai daļēji ticamiem - vajadzētu uzskatīt par uzraudzības kritēriju atskaites punktu, vajadzības gadījumā tos papildinot ar uzraudzības pārbaūžu rezultātiem un citiem saistītiem ieteikumiem. Ja *ICAAP* aprēķins netiek uzskatīts par ticamu, atskaites punktam vajadzētu būt uzraudzības pārbaūžu rezultātam, ko vajadzības gadījumā papildina ar citiem ieteikumiem.

327. Kompetentajām iestādēm nevajadzētu ļaut saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 92. pantu esošo pašu kapitālu izmantot, lai sasniegtu vai kompensēt papildu pašu kapitāla prasības, pamatojoties uz kopējo risku un uz risku katrā konkrētajā gadījumā.

328. Direktīvas 2013/36/ES 98. panta 1. punkta f) apakšpunktam un papildu pašu kapitāla prasību noteikšanai, kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt un apsvērt diversifikācijas efektu, kas izriet no ģeogrāfiskajiem, nozares vai jebkuriem citiem attiecīgiem virzītājspēkiem katrā būtiska riska kategorijā (iekšējo risku diversifikācija). Katram no kapitāla riskiem, uz ko attiecas Regula (ES) Nr. 575/2013, šādiem diversifikācijas efektiem nevajadzētu samazināt minimālo pašu kapitāla prasības, kas aprēķinātas saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 92. pantu.

329. Tomēr diversifikāciju starp riskiem dažādās kategorijās, tostarp tiem, uz kuriem attiecas Regula (ES) Nr. 575/2013 (iekšējo risku diversifikācija), nevajadzētu uzskatīt par daļu no papildu pašu kapitāla prasību noteikšanas.
330. Kompetentajām iestādēm vajadzētu nodrošināt, ka katram riskam noteiktās papildu pašu kapitāla prasības nodrošina adekvātu riska segumu. Lai to panāktu, kompetentai iestādei vajadzētu:
- skaidri pamatot jebkādas papildu pašu kapitāla prasības, kas būtiski atšķiras no ticama *ICAAP* aprēķinu vai aprēķinu rezultātiem; un
 - piemērot papildu pašu kapitāla prasības konsekventi - ja tās nav balstītas uz iestādei specifiskiem apsvērumiem - lai nodrošinātu saskaņu ar prudenciālajiem rezultātiem visās iestādēs.
331. Nosakot papildu pašu kapitālu, kompetentajām iestādēm vajadzētu apsvērt pārrunu rezultātus un mijiedarbību ar iestādi.

ICAAP aprēķins

332. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt *ICAAP* aprēķinu ticamību, novērtējot, vai tie ir:
- detalizēti: Aprēķiniem / metodoloģijām vajadzētu ļaut iedalīt aprēķinus pēc riska veidiem, nevis iesniegt vienu (ekonomiskais kapitāls) aprēķinu, kas aptver visus riskus. Šo sadalījumu vajadzētu ieviest ar *ICAAP* metodoloģiju. Gadījumos, ja kompetentā iestāde to uzskata par vajadzīgu, aplēses var sniegt, izmantojot nelielu atdeves aprēķinus, piemēram, attiecībā uz riskiem, ko nevar izmērīt uz individuāli (piemēram, kredītu koncentrācijas risks);
 - ticami: Aprēķiniem / izmantotajām metodoloģijām vajadzētu pierādāmi segt aprēķināmo risku (piemēram, kredītu koncentrācijas riska aprēķinu vajadzētu izmantot piemērotam nozaru sadalījumam, kas atspoguļo faktiskās sakarības un portfeļu sastāvu) un vajadzētu balstīties uz atzītiem vai piemērotiem modeļiem un piesardzīgiem pieņēmumiem;
 - saprotami: Aprēķinu / metodoloģiju pamatā esošajiem virzītājspēkiem vajadzētu būt skaidri noteiktiem. "Melnās kastes" aprēķins nebūtu pieņemams. Kompetentajām vajadzētu nodrošināt, ka iestāde sniedz skaidrojumu par jomām, kurās iespējam pieļaut visvairāk kļūdu izmantotajos modeļos, un kā tās tiek uzskaitītas un labotas galīgajā *ICAAP* aprēķinā; un
 - salīdzināmi: Kompetentajām iestādēm vajadzētu apsvērt *ICAAP* aprēķinu piemerošanas periodu / riska apmēru un ticamības intervālus (vai līdzvērtīgu mērīšanu), pielāgojot vai pieprasot iestādei pielāgot šos mainīgos lielumus, lai

veicinātu salīdzināmību ar līdzīgajām iestādēm un uzraudzības kritēriju novērtējumu.

333. Kompetentajām iestādēm vajadzētu turpināt izvērtēt *ICAAP* aprēķinu ticamību, salīdzinot tos ar uzraudzības kritēriju iznākumu attiecībā uz tiem pašiem riskiem, un citiem attiecīgiem ieguldījumiem.
334. *ICAAP* aprēķinu vajadzētu uzskatīt par daļēji ticamu, ja, neskatoties uz to, ka tas neatbilst visiem iepriekšminētajiem kritērijiem, aprēķins joprojām šķiet ļoti ticams, lai gan tam vajadzētu būt izņēmuma kārtā, un vajadzētu būt veiktiem pasākumiem, lai uzlabotu *ICAAP* aprēķinā identificētos trūkumus.

Uzraudzības standarti

335. Kompetentajām iestādēm vajadzētu izstrādāt un piemērot riskam specifiskus uzraudzības standartus, ko izmantot, lai pārbaudītu *ICAAP* aprēķinus tādiem būtiskiem riskiem vai tādu risku elementiem, kas neattiecas uz Regulu (ES) Nr. 575/2013, vai lai turpinātu papildu pašu kapitāla prasības noteikšanu katrā konkrētā riska gadījumā, ja šo būtisko risku vai šo risku elementu *ICAAP* aprēķini tiek uzskatīti par neticamiem, vai tie nav pieejami.
336. Uzraudzības standartus vajadzētu izstrādāt, lai nodrošinātu piesardzīgu, konsekventu (kalibrēts atbilstoši turēšanas periodiem / riska rādītāju un ticamības līmeņiem, kā noteikts Regulā (ES) Nr. 575/2013), pārredzamu un salīdzināmu mērīšanu, ar ko var aprēķināt un salīdzināt iestādes potenciālās pašu kapitālu prasības pēc riska veida (izņemot riskus, uz kuriem attiecas Regula (ES) Nr. 575/2013).
337. Ņemot vērā dažādus atšķirīgus uzņēmējdarbības modeļus, kuros darbojas iestādes, uzraudzības standartu iznākums, var nebūt piemērots katrai iestādei visos gadījumos. Kompetentajām iestādēm vajadzētu to risināt, izmantojot vispiemērotāko standartu, ja ir pieejamas vairāki varianti, un, piemērojot izpratni par standartu, lai ņemtu vērā uzņēmējdarbības modelim specifiskus apsvērumus.
338. Ja kompetentās iestādes ņem vērā uzraudzības kritērijus, nosakot papildu pašu kapitāla prasības, kas ir daļa no dialoga, tām vajadzētu iestādei izskaidrot motīvus un vispārējos pamatprincipus, uz kuriem balstās kritēriji..

Citi saistītie ieteikumi

339. Kompetentajām iestādēm vajadzētu izmantot citus saistītos ieteikumus, lai papildu pašu kapitāla prasības noteiktu katrā konkrētā riska gadījumā. Citi saistītie ieteikumi var ietvert riska novērtējumu rezultātus (saskaņā ar 6. sadaļā noteiktajiem kritērijiem), līdzīgo grupu salīdzinājumus, ieskaitot ziņojumu (-us), ko izdevusi EBI saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 78. panta prasībām, kritērijus, ko EBI izdod saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 101. pantu, riskam specifiskas stresa pārbaudes, makrouzraudzības (izraudzītie) iestāžu ieteikumus, u.c.

340. Citiem attiecīgajiem ieteikumiem vajadzētu kompetento iestādi pārvērtēt īpaša riska *ICAAP* / standarta aprēķinu piemērotību / ticamību, un/vai veikt rezultāta korekcijas, ja tā paūšaubas par precizitāti (piemēram, ja riska vērtējums satur ievērojami atšķirīgu riska pakāpi attiecībā uz aprēķinu, vai ja salīdzinošais pārskats liecina, ka iestāde būtiski atšķiras no līdzīgās grupas attiecībā uz pašu kapitāla prasību segt salīdzināmus riska darījumus).
341. Lai nodrošinātu konsekveni, nosakot papildu pašu kapitāla prasības katra konkrētā riska gadījumā, kompetentajām iestādēm vajadzētu izmantot tās pašas līdzīgu objektu grupas, kas izveidotas, lai analizētu kapitāla riskus, kā norādīts 6. sadaļā.
342. Ja kompetentās iestādes uzturot dialogu ņem vērā citus saistītos ieteikumus, nosakot papildu pašu kapitāla prasības, tām vajadzētu iestādei izskaidrot motīvus un vispārējos pamatprincipus, kas izmantoti ieteikumus piemērojot..

7.2.2. Pašu kapitāla vai citu pasākumu noteikšana, lai segtu modeļa neatbilstības

343. Ja, pārskatot iekšējo pieeju saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 101. panta prasībām, vai izmantojot salīdzinošu analīzi, ko veic saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 78. pantu, kompetentās iestādes identificē modeļa neatbilstības, kas varētu novest pie minimālā pašu kapitāla prasību nenovērtēšanas, kas noteiktas Regulā (ES) Nr. 575/2013, tām vajadzētu noteikt papildu pašu kapitāla prasības, lai segtu risku, ko rada modeļa neatbilstības, kas var novest pie risku novērtēšanas par zemu, ja tiek noteikts, ka šis ir piemērotāks nekā citi uzraudzības pasākumi. Kompetentajām iestādēm vajadzētu tikai noteikt papildu pašu kapitāla prasības attiecībā uz šo risku segumu kā pagaidu pasākumu, kamēr neatbilstības tiks risinātas.

7.2.3. Pašu kapitāla vai citu pasākumu noteikšana, lai segtu citus neatbilstības

344. Kompetentajām iestādēm vajadzētu noteikt papildu pašu kapitālu, lai segtu risku, ko rada kontroles, pārvaldības vai citas neatbilstības - identificētas saskaņā ar riska novērtējumu, kas izklāstīts 4. līdz 6. sadaļā - ja tas tiek uzskatīts par piemērotāku nekā citi uzraudzības pasākumi. Kompetentajām iestādēm vajadzētu tikai noteikt papildu pašu kapitāla prasības attiecībā uz šo risku segumu kā pagaidu pasākumu, kamēr neatbilstības tiks risinātas.

7.2.4. Pašu kapitāla vai citu pasākumu noteikšana, lai segtu finansējuma risku

345. Kompetentajām iestādēm vajadzētu noteikt papildu pašu kapitāla prasības, lai segtu finansējuma risku - identificēti saskaņā ar riska novērtējumu, kas izklāstīta 8. sadaļā - ja tas ir noteikts par piemērotāku nekā citi uzraudzības pasākumi.

7.3. Saskaņošana ar kapitāla rezerves prasībām un makroprudenciālām prasībām

346. Nosakot papildu pašu kapitāla prasības (vai citus kapitāla pasākumus - skatīt 10.3. iedaļu), kompetentajām iestādēm vajadzētu saskaņot papildu pašu kapitāla prasības ar visām

pastāvošajām kapitāla rezerves prasībām un/vai makroprudenciālām prasībām, kas izskata tādus pašus riskus vai šo risku elementus. Kompetentajām iestādēm nevajadzētu uzstādīt papildu pašu kapitāla prasības (vai citus kapitāla rādītājus), ja risku jau nosedz kapitāla rezerves prasības un/vai papildu makroprudenciālās prasības.

7.4. TSCR noteikšana

347. Kompetentajām iestādēm vajadzētu noteikt *TSCR* kā summu no:

- a. pašu kapitāla prasības, saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 92. pantu; un
- b. papildu pašu kapitāla prasību summas (kas noteikta saskaņā ar iepriekš noteiktiem kritērijiem), un no papildu pašu kapitāla, kas nepieciešams, lai segtu būtiskas starprisku koncentrācijas.

348. Kompetentajām iestādēm vajadzētu noteikt sastāva prasību papildu pašu kapitāla prasībām, lai segtu šādus riska veidus vismaz 56% no 1. līmeņa pamata kapitāla (*CET1*) un vismaz 75% no 1. līmeņa (*T1*):

- a. kredītu, tirgus un operacionālā riska elementiem (uz ko neattiecas Regula (ES) Nr. 575/2013);
- b. kredīta koncentrācijas riska un *IRRBB*;
- c. modeļa trūkumu riska, kas varētu novest pie pašu kapitāla atbilstīgā līmeņa novertēšanas par zemu, ja papildu pašu kapitāla prasības tiek izmantotas, lai segtu šo risku.

349. Kompetentajām iestādēm pēc saviem ieskatiem vajadzētu noteikt pašu līdzekļu sastāvu, lai segtu citus riska veidus, un vajadzētu censties nodrošināt stabilu radušos risku segumu.

350. Kompetentajām iestādēm nevajadzētu izmantot citus ieteikumus un instrumentus, kā tikai tos, kas izmantoti pašu līdzekļu noteikšanai (kā definēts Regulas (ES) Nr. 575/2013 otrā daļā) *TSCR* novērtēšanā/aprēķināšanā.

7.5 Pašu kapitāla prasību artikulācija

351. Kompetentajām iestādēm vajadzētu pārliecināties, ka pastāv konsekvence, nosakot papildu pašu kapitāla prasības, un par tām paziņot iestādei un/vai vajadzības gadījumā arī citām kompetentām iestādēm. Informāciju vismaz ir jāsniedz par iestādes *TSCR* kā *TREA* attiecību (koeficientu), kas sagrupēts pēc prasības sastāva.

352. Lai paziņotu *TSCR* kā procentuālo attiecību, kompetentajām iestādēm vajadzētu izteikt to, izmantojot šādu formulu (t.i., 8% *TREA* prasību dalītājs, kā noteikts Regulā (ES) Nr. 575/2013):

$$TSCR\ ratio = 8\% \times \frac{TSCR \times 12.5}{TREA}$$

353. Vajadzības gadījumā Kompetentajām iestādēm vajadzētu veikt vajadzīgos pielāgojumus iepriekšminētajam, lai iekļautu papildu kapitāla prasības, kas noteiktas, lai redzētu ar kopējo bilanci nesaistītos riska darījumus, un/vai lai nodrošinātu, ka papildu pašu kapitāla prasības nav mazākas par nominālvērtību sliksni (piemēram, ja rodas parādsaistības), ko var izteikt atsevišķi.

354. Līdzās vispārējai prasībai kompetentās iestādes var arī izteikt TSCR, sadalot papildu pašu kapitāla prasības, pamatojoties uz katru konkrēto risku atsevišķi.

TSCR piemērs

No DATUMA un IESTĀDEI (ja nav norādīts citādi) ir pienākums uzturēt TSCR, kas ir X% no TREA:

- 8% (satur vismaz x% CET1 un x% T1) ir pašu kapitāla prasības, kas noteiktas Regulas (ES) Nr. 575/2013 92. pantā;

- X% ir papildu pašu kapitāls, kas pārsniedz 92. panta Regulā (ES) Nr. 575/2013 noteikto prasību, no kuriem X% (kas ietver vismaz x% CET1 un x% T1) paredzēti, lai segtu neparedzētus zaudējumus, kas identificēti ar SREP, un X% (satur vismaz x% CET1 un x% T1%) paredzēti, lai segtu CITUS [piemēram, pārvaldības bažas], kas identificēti ar SREP.

355. Lai panāktu turpmāku konsekvenci, kompetentās iestādes var papildus paziņot iestādēm un/vai, ja vajadzīgs, citām kompetentām iestādēm OCR un tā sastāvdaļas - TSCR, CRD rezerves prasības un papildu pašu kapitāla prasības, lai segtu makroprudenciālos riskus - kā TREA īpatsvars (koeficientu), kas sadalīts pēc prasību sastāva.

OCR saiknes piemērs

No DATUMA, IESTĀDEI (ja nav norādīts citādi) ir pienākums uzturēt vispārējo kapitāla prasību (OCR) X% apmērā no TREA, no kuriem vismaz X% vajadzētu būt CET1 un vismaz X% vajadzētu būt T1.

No šiem X% OCR:

• X% atspoguļo kopējo SREP kapitāla prasību (TSCR), kurai vajadzētu atbilst visu laiku, no kuriem:

- 8% (satur vismaz x% CET1 un x% T1) ir pašu kapitāla prasības, kas noteiktas Regulas (ES) Nr. 575/2013 92. pantā;

- X% ir papildu pašu kapitāls, kas pārsniedz 92. panta Regulā (ES) Nr. 575/2013 noteikto prasību, no kuriem X% (kas ietver vismaz x% CET1 un x% T1) paredzēti, lai segtu neparedzētus zaudējumus, kas identificēti ar SREP, un X% (satur vismaz x% CET1 un x% T1) paredzēti, lai segtu CITUS [piemēram, pārvaldības bažas], kas identificēti ar SREP.

• X% atspoguļo Direktīvā 2013/36/ES minētās kapitāla rezerves (100% CET1) prasības, ko piemēro IESTĀDE, no tām:

- 2.5% pārstāv kapitāla saglabāšanas rezerves prasību;

- X% atspoguļo CITAS [piemēram precikliskas kapitāla rezerves (CyCB) un O-SII] prasības.

7.6 Pārmērīgas aizņemto līdzekļu izmantošanas riska novērtēšana

356. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt risku, ko rada pārmērīga aizņemto līdzekļu izmantošana iestādes pašu kapitālā.

357. Veicot novērtējumu, kompetentajām iestādēm vajadzētu ņemt vērā šādus aspektus:

- a. aizņemto līdzekļu sviras pašreizējo līmeni, salīdzinot ar radniecīgo grupu un, ja piemērojams, rādītāja novirze no regulatīviem minimāliem ierobežojumiem;
- b. izmaiņas iestādes aizņemto līdzekļu īpatsvara rādītājos, tostarp pašreizējo un nākotnē paredzamo zaudējumu paredzamo ietekmi uz aizņemto līdzekļu īpatsvaru. Kompetentajām iestādēm vajadzētu arī apsvērt iespējamo ietekmi uz izsvērtajos rādītājos atspoguļoto aizņemto līdzekļu īpatsvara rādītāja pašreizējās un paredzamās ietekmes izaugsmi.;
- c. cik lielā mērā pastāv pārmērīgi aizņemto līdzekļu izmantošanas risks, kas rodas dažādās stresa situācijās (uz kuriem attiecas arī 7.7 iedaļa); un
- d. vai varētu pastāvēt pārmērīgi aizņemto līdzekļu izmantošanas risks konkrētām institūcijām, kas nav pietiekami aplūkots aizņemto līdzekļu īpatsvara rādītājos.

7.7 Atbilstība prasībām visa ekonomikas cikla laikā

358. Kompetentajām iestādēm vajadzētu noteikt iestādes pašu kapitāla pietiekamību (daudzums un sastāvs), lai segtu svārstības visa ekonomikas cikla laikā, un to, vai ir nepieciešami pasākumi, lai novērstu iespējamās neatbilstības

359. Lai to izdarītu, kompetentajām iestādēm vajadzētu izmantot stresa pārbaudes (pašas iestādes un/vai uzraudzības pārbaudes), lai noteiktu bāzes scenāriju un nelabvēlīgu scenāriju ietekmi uz pieejamajiem pašu līdzekļiem un to, vai tie ir pietiekami, lai segtu kapitāla prasības (*OCR* un *TSCR*), vai jebkuru citu radītāju, ko noteikušas kompetentas iestādes sistēmas mēroga stresa pārbaudēs. Kompetentajām iestādēm vajadzētu arī apsvērt stresa pārbaudžu ietekmi uz iestādes aizņemto līdzekļu īpatsvara rādītājiem.

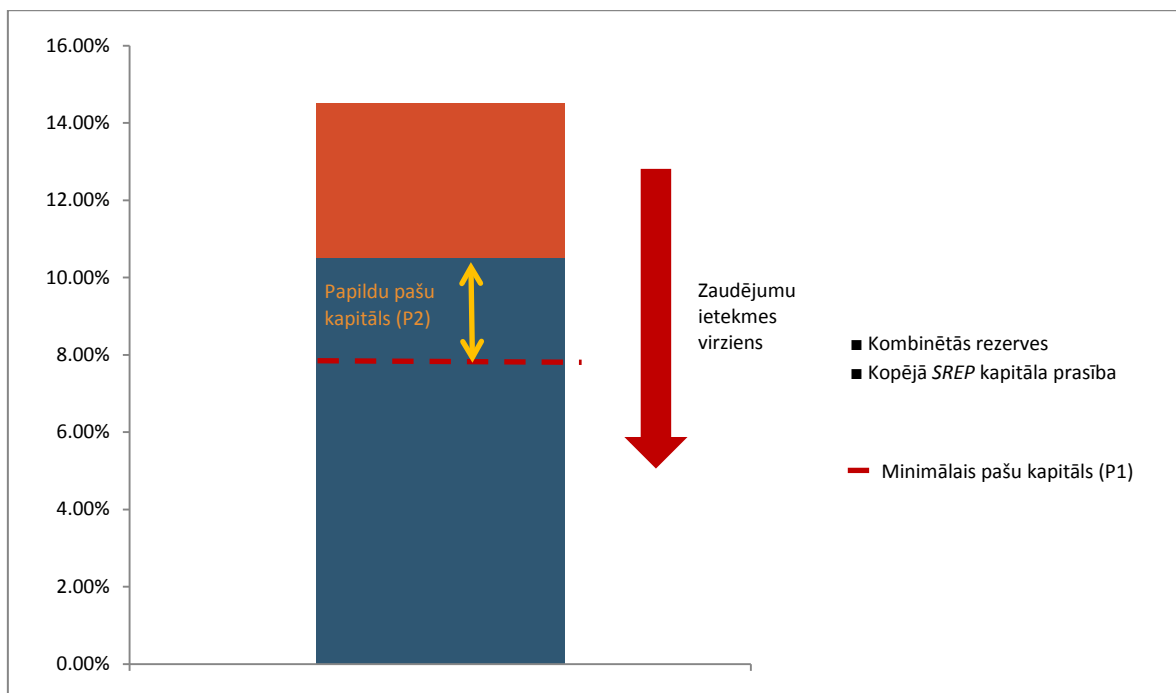
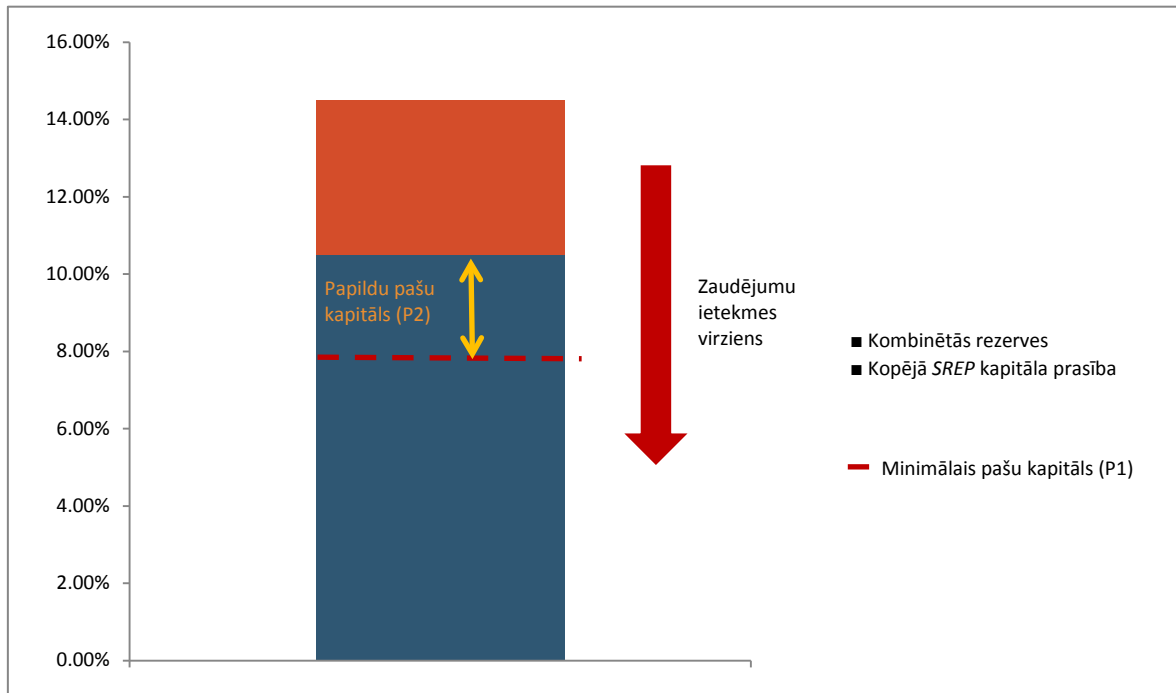
360. Kompetentajām iestādēm vajadzētu veikt šo noteikšanu, analizējot stresa pārbaudes, ko iestāde veic savā *ICAAP*, un uzraudzības stresa pārbaudes, jo īpaši:

- a. stresa pārbaudes rezultātu, ko iestāde izmanto kā daļu no *ICAAP*, pamatojoties uz ticamu, bet smagu stresu, kas attiecas uz tās uzņēmējdarbības modeli un riska profilu saskaņā ar EBI pamatnostādnēm par stresa pārbaudēm, un ko attiecīgi ietekmē kompetentās iestādes; un/vai
- b. uzraudzības stresa pārbaudžu rezultātus, ko kompetentās iestādes veic saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 100. pantu, un saskaņā ar EBI pamatnostādnēm par stresa testēšanu, kas izdotas saskaņā ar šo pantu un , un kuru spektrā, piemēram, ir:
 - i. noteikts iestādēm īstenojams īpašus "enkuru" scenārijs / pieņēmumu izteikšana; kā arī
 - ii. sistēmas mēroga stresa pārbaudēs ar konsekventu metodoloģiju un scenārijiem, ko veic vai nu iestādes, vai arī uzraudzības iestādes.

361. Pamatojoties uz proporcionālas pieejas ieviešanu, kompetentās iestādes var apsvērt piemērot šaurākas stresa pārbaudes iestādēm, kurām ir cita nekā 1.kategorija. Kompetentajām iestādēm vajadzētu izanalizēt stresa pārbaudžu rezultātus, kas aptver laika periodu nākotnē, kā norādīts EBI pamatnostādnēs par stresa pārbaudēm. Resursu sākumpunktam vajadzētu būt iestādei pieejamiem pašu līdzekļiem brīdī, kad sākas stress.

362. Lai konstatētu *OCR* pārkāpumu, jebkuri pieņēmumi attiecībā uz makrouzraudzības prasībām (piemēram, izmaiņas prasību līmenim, vai kuras rezerves var izmantot) scenārija laikā vajadzētu būt saskaņotām ar makrouzraudzības (izraudzījusies) iestādi, ar prasībām, kuru secības kārtība norādīta nākamajā diagrammā.

Attēls 3. Pašu kapitāla prasību gradācija

363. Ņemot vērā stresa pārbažu rezultātus, kompetentajām iestādēm vajadzētu apsvērt, vai un kādi pasākumi ir nepieciešami, saskaņā ar 365-366. punktā noteiktajiem kritērijiem, atkarībā no scenārijiem un stresa pārbažu veida (iestādes ICAAP vai uzraudzības stresa pārbaudes), lai ievērotu visus prasību pārkāpumus vai cita attiecīga mērķa rādītājus, ko nosaka kompetentās iestādes sistēmas mēroga stresa pārbaudēs. Jebkurā gadījumā, kompetentajām

iestādēm vajadzētu pieprasīt, lai iestādes iesniedz ticamu kapitāla plānu, nodrošinot, ka tas spēj izpildīt *TSCR*, vai jebkura cita attiecīga mērķa rādītājus, ko nosaka kompetentās iestādes sistēmas mēroga stresa pārbaudēs visa pieņemtā laika periodā.

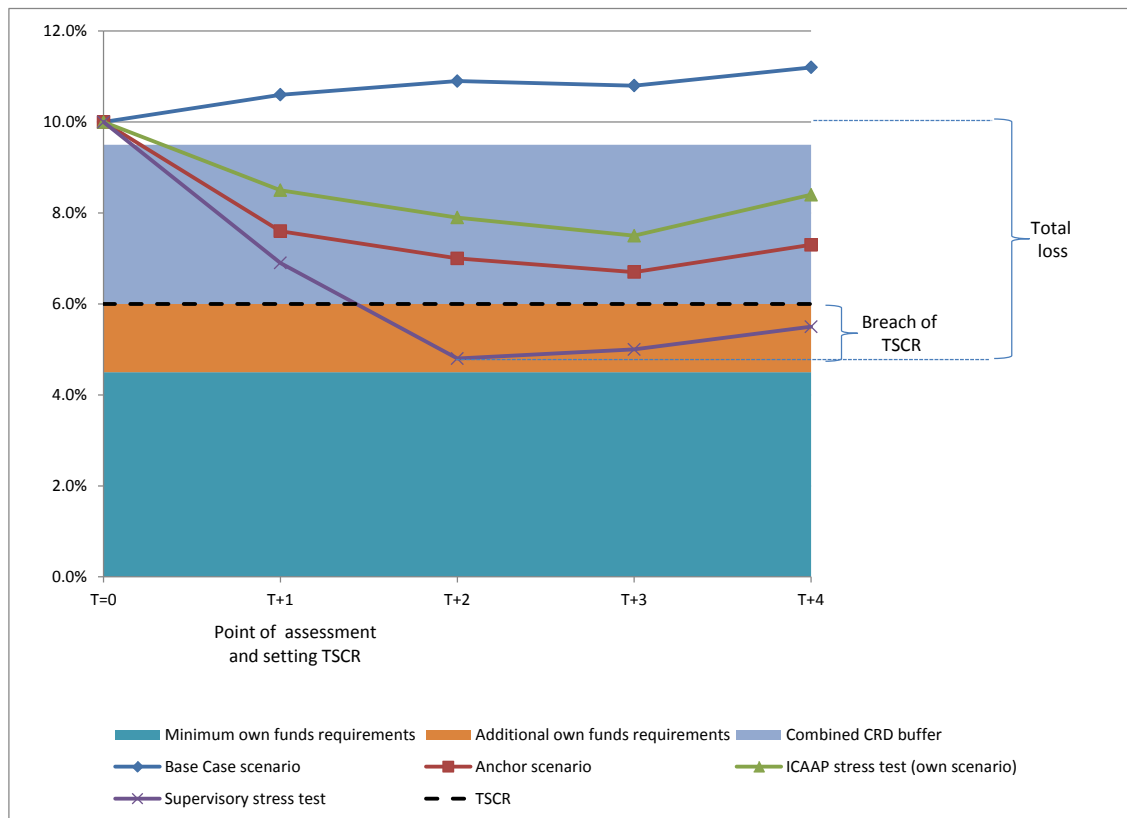
364. Analizējot kapitāla plānu, kompetentajām iestādēm vajadzētu pārskatīt un apsvērt uzticamu mazinošu pārvaldības darbību piemērotību, kuras iestāde norāda, ka veiks. Kompetentajām iestādēm vajadzētu tās novērtēt iestādes juridisko un reputācijas ierobežojumu kontekstā, norādot, cik lielā mērā tās ir jau noteiktas valsts dokumentos (piemēram, dividenžu politika) un iestādes biznesa plānu un paziņojumus par vēlmi uzņemties risku. Kompetentajām iestādēm vajadzētu arī novērtēt mazinošo darbību ticamību saistībā ar plašākiem makroekonomikas apsvērumiem.

365. Turklāt kompetentajām iestādēm vajadzētu, attiecīgā gadījumā, apsvērt 10.3 iedaļā norādītos papildu pasākumus. Nosakot šos pasākumus, kompetentajām iestādēm vajadzētu ņemt vērā:

- a. laika posmu, kad notiek pārkāpums, salīdzinājumā ar stresa pārbaudžu sākumpunktu;
- b. pārkāpuma nozīmīgumu, salīdzinājumā ar stresa pārbaudžu sākumpunktu;
- c. absolūtās un relatīvās resursu samazināšanās nozīmīgumu, salīdzinājumā ar stresa pārbaudžu sākumpunktu;
- d. iestādes stratēģiju un finanšu plānus un novērtējuma rezultātus, ko veic saskaņā ar *BMA*, kā norādīts 4. sadaļā;
- e. makrouzraudzības (izraudzīta) iestādes pozīciju par prasību turēt pašu kapitālu, lai izpildītu *CRD* kapitāla rezerves, kas nav kapitāla saglabāšanas rezerves (piemēram, pretcikliskas rezerves, O-SII rezerves) saskaņā ar pieņemtajiem stresa apstākļiem; un
- f. izmaiņas makroekonomiskos apstākļos, faktiskajā pašu kapitāla līmenī un *TREA* no stresa pārbaudžu sākumpunkta, brīdī, kad tiek veikts novērtējums.

366. Ja saskaņā ar stresa pārbaudžu rezultātiem, un, ņemot vērā pašreizējo makroekonomisko vidi, pastāv nopietns risks, ka iestāde nebūs spējīga izpildīt *TSCR*, kompetentajām iestādēm vajadzētu apsvērt iespēju noteikt papildu pašu kapitāla prasības, kā rezultātā nepieciešama *TSCR* pārskatīšana saskaņā ar 7.4 iedaļā noteiktajiem noteikumiem (skatīt 4. attēlu).

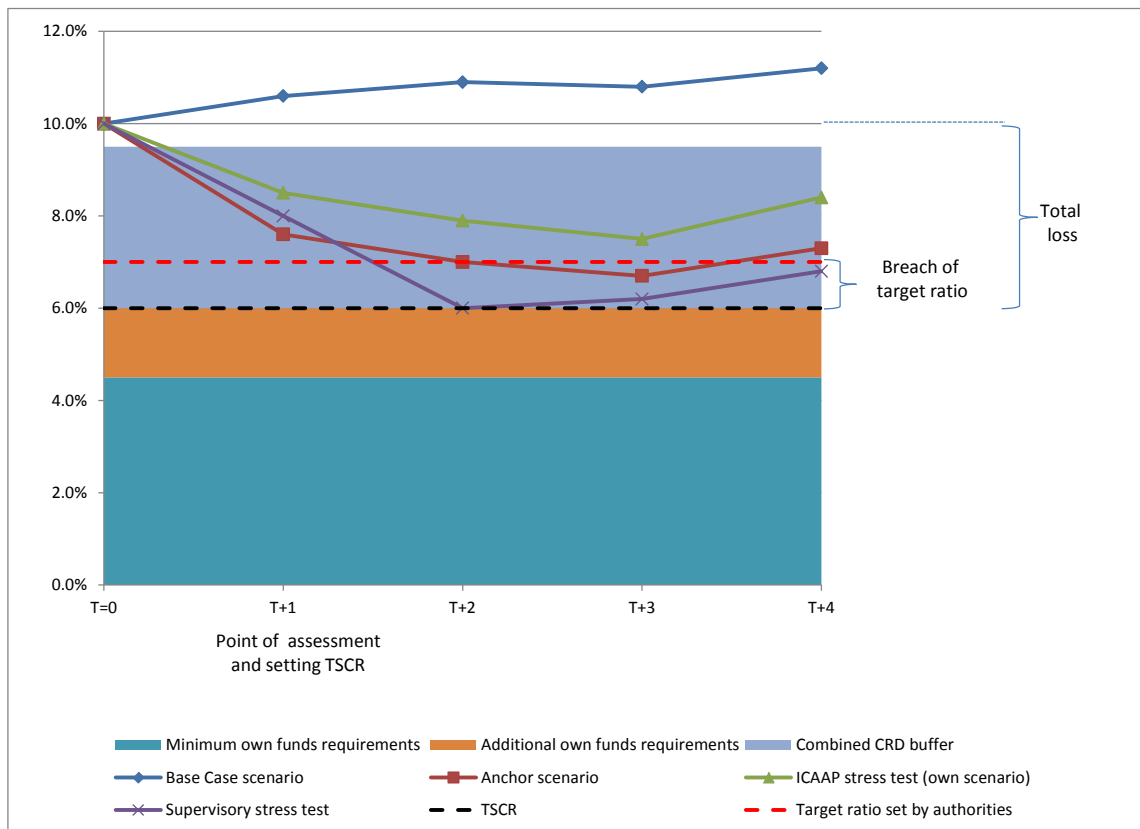
Attēls 4. Ilustratīvs piemērs izmaiņām kapitāla resursos (CET1) ekonomiskā ciklā un TSCR pārkāpumu laikā

EN	LV
Kopējie zaudējumi	Kopējie zaudējumi
TSCR pārkāpums	TSCR pārkāpums
TSCR novērtēšanas un noteikšanas punkts	TSCR novērtēšanas un noteikšanas punkts
Minimālā pašu kapitāla prasības	Mīnīmālā pašu kapitāla prasības
Pamatscenārijs	Pamatscenārijs
Uzraudzības stresa pārbaudes	Uzraudzības stresa pārbaudes
Papildu pašu kapitāla prasības	Papildu pašu kapitāla prasības
Enkura scenārijs	Enkura scenārijs
TSCR	TSCR
Kombinētā CRD rezerve	Kombinētā CRD rezerve
ICAAP stresa pārbaude (pašu scenārijs)	ICAAP stresa pārbaude (pašu scenārijs)

367. Ja saskaņā ar stresa pārbažu rezultātiem, un, ņemot vērā pašreizējo makroekonomisko vidi, pastāv nopietns risks, ka iestāde nespēs sasniegt TSCR, ko nosaka kompetentā iestāde sistēmas mēroga stresa pārbaudē augstākā līmenī nekā iestādes TSCR, kompetentajām iestādēm vajadzētu apsvērt papildu pašu kapitāla prasību sistēmiskā riska mērķiem (skatīt 5. attēlu).

Attēls 5. Ilustratīvs piemērs izmaiņām kapitāla resursos (CET1) ekonomiskā ciklā un mērķa rādītāju pārkāpumu laikā

EN	LV
Kopējie zaudējumi	Kopējie zaudējumi
Mērķa rādītāju pārkāpums	Mērķa rādītāju pārkāpums
TSCR novērtēšanas un noteikšanas punkts	TSCR novērtēšanas un noteikšanas punkts
Minimālā pašu kapitāla prasības	Minimālā pašu kapitāla prasības
Pamatscenārijs	Pamatscenārijs
Uzraudzības stresa pārbaudes	Uzraudzības stresa pārbaudes
Papildu pašu kapitāla prasības	Papildu pašu kapitāla prasības
Enkura scenārijs	Enkura scenārijs
TSCR	TSCR
Kombinētā CRD rezerve	Kombinētā CRD rezerve
ICAAP stresa pārbaude (pašu scenārijs)	ICAAP stresa pārbaude (pašu scenārijs)
Iestāžu noteiktais mērķa rādītājs	Iestāžu noteiktais mērķa rādītājs

7.8 Konstatējumu un novērtējumu kopsavilkums

368. Ņemot vērā iepriekš minēto novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāsniedz viedoklis par to, vai esošie pašu kapitāla resursi nodrošina drošu segumu riskiem, kuriem ir vai varētu tikt pakļauta iestāde. Šim viedoklim papildinātam ar novērtējumu, kas veikts pamatojoties uz apsvērumiem, kas norādīti 8.tabulā, vajadzētu būt atspoguļotam konstatējumu kopsavilkumā.

Tabula 8. Uzraudzības iestāžu apsvērumi, piešķirot *IRBB* vērtējumu

Vērtējums	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi
1.	Esošā pašu kapitāla apjoms un struktūra nerada nekādu saskatāmu risku iestādes dzīvotspējai.	<ul style="list-style-type: none"> • Iestādei esošā pašu kapitāla līmenis ir pietiekami augstu virs <i>OCR</i>, un ir paredzams, ka tāds saglabāsies arī nākotnē. • Stresa pārbaude neatklāj nekādu vērā ņemamu risku attiecībā uz smagas, bet ticams ekonomiskās lejupslīdes ietekmi uz pašu kapitālu. • Brīva kapitāla plūsma starp vienībām grupā, vajadzības gadījumā, nav traucēta, vai visas vienības ir labi kapitalizētas virs uzraudzības prasībām. • Iestādei ir ticams un izpildāms kapitāla plāns, kuram vajadzības gadījumā ir potenciāls būt efektīvam. • Iestādes aizņemto līdzekļu īpatsvara rādītāji ir pietiekami augstu virs jebkura normatīvā minimuma, un nav saskatāms pārmērīgi aizņemto līdzekļu izmantošanas risks.
2.	Esošā pašu kapitāla apjoms un struktūra rada zemu riska līmeni iestādes dzīvotspējai.	<ul style="list-style-type: none"> • Iestāde ir tuvu dažu kapitāla rezervju pārkāpšanai, bet joprojām acīmredzami pārsniedz tās <i>TSCR</i>. • Stresa pārbaude atklāj zema līmeņa risku attiecībā uz smagas, bet ticams ekonomiskās lejupslīdes ietekmi uz pašu kapitālu, bet pārvaldības darbības, lai to risinātu, šķiet ticamas. • Brīva kapitāla plūsma starp vienībām grupā, vajadzības gadījumā, ir vai varētu būt nedaudz traucēta. • Iestādei ir ticams un izpildāms kapitāla plāns, kuram vajadzības gadījumā ir potenciāls būt efektīvam. • Iestādes aizņemto līdzekļu īpatsvara rādītājs ir virs ikviena regulējuma minimuma. Pastāv zems pārmērīgi aizņemto līdzekļu izmantošanas riska līmenis.

3.	Esošā pašu kapitāla apjoms un struktūra rada vidēja riska līmeni iestādes dzīvotspējai.	<ul style="list-style-type: none"> • Iestāde, izmanto kādu no kapitāla rezervēm. Iestādei ir potenciāls pārkāpt <i>TSCR</i>, ja situācija pasliktinās. • Stresa pārbaude atklāj vidēju riska līmeni attiecībā uz smagas, bet ticams ekonomiskās lejupslīdes ietekmi uz pašu kapitālu. Pārvaldības darbības, lai to risinātu, nav ticamas. • Brīva kapitāla plūsma starp vienībām grupā, vajadzības gadījumā, ir traucēta. • Iestādei ir kapitāla plāns, kura efektivitāte ir maz ticama. • Iestādes aizņemto līdzekļu īpatsvara rādītājs ir virs ikviena regulējuma minimuma, bet stresa pārbaude atklāj bažas par smagas, bet ticamas ekonomiskās lejupslīdes ietekmi uz koeficientu. Pastāv vidējs pārmērīgi aizņemto līdzekļu izmantošanas riska līmenis.
4.	Esošā pašu kapitāla apjoms un struktūra rada augstu riska līmeni iestādes dzīvotspējai.	<ul style="list-style-type: none"> • Iestāde ir tuvu <i>TSCR</i> pārkāpumam. • Stresa testēšana atklāj, ka <i>TSCR</i> tiktu pārkāpts tuvu pie smagas, taču iespējamās ekonomikas lejupslīdes sākuma. Pārvaldības darbības to pamatoti nerisinās. Brīva kapitāla plūsma starp vienībām grupā, vajadzības gadījumā, ir traucēta. • Iestādei nav kapitāla plānu, vai arī ir tāds, kas ir acīmredzami nepietiekams. • Iestādes aizņemto līdzekļu īpatsvara rādītājs ir tuvu ikviena regulējuma minimuma pārkāpumam. Pastāv augsts pārmērīgi aizņemto līdzekļu izmantošanas riska līmenis.

8. sadaļa Likviditātes un finansējuma risku novērtēšana

8.1 Vispārīgi apsvērumi

369. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt likviditātes un finansējuma riskus, kas tiek uzskatīti par iestādei būtiskiem. Šīs sadaļas mērķis ir nodrošināt vienotas metodoloģijas, kas jāņem vērā, novērtējot individuālos riskus, riska pārvaldību un kontroli. Tās nav izsmeljošas un paver iespēju kompetentām iestādēm ņemt vērā citus papildu kritērijus, kurus tās varētu uzskatīt par nozīmīgiem, balstoties uz pieredzi un konkrētajām iestādes īpatnībām.

370. Šī sadaļa nodrošina kompetentās iestādes ar vienotiem elementiem, lai vērtētu likviditātes un finansējuma riskus.

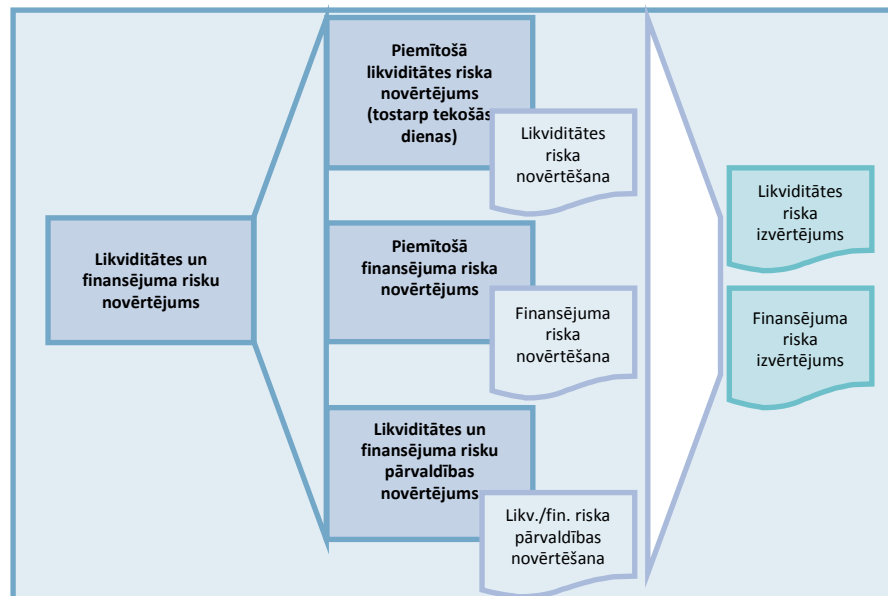
371. Metodoloģija ietver trīs galvenās sastāvdaļas:

- a. piemītošā likviditātes riska novērtējumu;
- b. piemītošā finansējuma riska novērtējumu; un
- c. likviditātes un finansējuma risku pārvaldības novērtējumu..

372. Likviditātes un finansējuma risku novērtējumā, kompetentajām iestādēm vajadzētu pārbaudīt iestādes atbilstību obligātajām prasībām, kas noteiktas attiecīgajos ES un dalībvalstu nacionālajos tiesību aktos. Tomēr šīs pamatnostādnes paplašina novērtēšanas jomu ārpus šīs minimālās prasības, lai ļautu kompetentajām iestādēm izveidot visaptverošu priekšstatu par riskiem.

373. Šī novērtējuma darba gaita ir attēlota 6. attēlā.

Attēls 6. Likviditātes un finansējuma risku novērtējuma elementi

374. Saskaņā ar šajā sadaļā norādītajiem kritērijiem, kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt visus trīs komponentus, lai veidotu priekšstatu par piemītošā likviditātes un finansējuma riska līmeni, ar kuru saskaras iestāde, un par iestādes likviditātes un finansējuma riska pārvaldības un kontroles kvalitāti. Ņemot vērā, ka likviditātes risks un finansējuma risks un to pārvaldība ir savstarpēji saistīti un savstarpēji atkarīgi, sadaļa, lai novērtētu likviditātes un finansējuma riska pārvaldību un kontroli, ir vienāda abiem riskiem.

375. Veicot likviditātes un finansējuma risku novērtējumu, kā daļu no *SREP*, kompetentās iestādes var izmantot informācijas avotu kombināciju, tai skaitā:

- a. iestādes uzņēmējdarbības modeļa analīzes rezultātus jo īpaši tos, kas var palīdzēt izprast likviditātes un finansējuma risku galvenos avotus;
- b. informāciju, kas izriet no galveno rādītāju uzraudzības;
- c. uzraudzības iestāžu pārskatus, un jo īpaši informāciju, ko iestāde sniedz likviditātes riska ziņojumos saskaņā ar Regulas (ES) 575/2013 415. pantu;
- d. dažādu uzraudzības iestāžu darbību rezultātus;
- e. iestādes sniegto informāciju, tostarp informāciju no *ILAAP*;
- f. iekšējās vai ārējās revīzijas ziņojumu konstatējumus un novērojumus;
- g. EBI ieteikumus un pamatnostādnes, kā arī makrouzraudzības iestāžu vai ESRK izdotos brīdinājumus un ieteikumus.
- h. riskus, kuri atklāti citās iestādēs ar līdzīgu uzņēmējdarbības modeli (radniecīgā grupa).

376. Šajā sadaļā noteikto metodoloģiju un kopējo elementu īstenošanā, kompetentajām iestādēm vajadzētu noteikt attiecīgos kvantitatīvos rādītājus un citus rādītājus, kurus arī varētu izmantot, lai uzraudzītu galvenos rādītājus, kā norādīts 3. sadaļā.
377. Visu individuālo risku novērtējumu rezultātus vajadzētu atspoguļot konstatējumu kopsavilkumā, kas sniedz skaidrojumu par galvenajiem riska virzītājspēkiem un vērtējumu.
378. Veidojot katru riska vērtējumu, kompetentajām iestādēm vajadzētu ņemt vērā gan piemītošā riska, gan iestādes pārvaldības un kontroles kvalitātes un efektivitātes novērtējumu, paturot prātā, ka riska pārvaldības un kontroles novērtējums ir viens un tas pats gan likviditātes riskam, gan finansējuma riskam.
379. Saskaņā ar šo pamatnostādņu īstenošanu dalībvalstīs, kompetentās iestādes var izmantot dažādas metodes, lai lemtu par individuālā riska vērtējumu. Dažos gadījumos, piemītošā riska līmeni un riska pārvaldības un kontroles kvalitāti var izvērtēt atsevišķi, izveidojot starpposma un gala vērtējumu, savukārt citos novērtēšanas procesos var arī neizmantot starpposma vērtējumu.

8.2 Novērtējot likviditātes risku

380. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt iestādes īstermiņa un vidēja termiņa likviditātes risku atbilstīgos laika posmos, tai skaitā vienas dienas perioda ietvaros, lai nodrošinātu, ka iestāde uztur pietiekamas likviditātes rezervju līmeņus, gan parastos, gan stresa apstākļos. Šis novērtējums ietver šādus elementus:
- a. likviditātes vajadzību novērtējums īstermiņā un vidējā termiņā;
 - b. dienas likviditātes riska novērtējums;
 - c. likviditātes rezervju un kompensējošās kapacitātes novērtējums; un
 - d. uzraudzības iestāžu likviditātes stresa pārbaudes.
381. Lai novērtētu likviditātes vajadzības, rezerves un kompensējošo kapacitāti parastos apstākļos, kompetentajām iestādēm vajadzētu papildināt analīzi ar pierādījumiem no ziņošanas veidnēm kā papildu uzraudzības rādītājus, kā norādīts Komisijas Deleģētās regulas noteikumos, kas izdota ievērojot Regulas (ES) Nr. 575/2013 415. panta 3. punkta b) apakšpunktu.
- Likviditātes vajadzību novērtēšana īstermiņā un vidējā termiņā;
382. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt iestādes likviditātes vajadzības īstermiņā un vidējā termiņā gan parastos, gan stresa apstākļos (stressa situācijās). Tām vajadzētu ņemt vērā:

- a. iestādes stresa likviditātes vajadzības dažādos laikos jo īpaši pirms 30 dienām, no 30 dienām līdz 3 mēnešiem, un pēc 3 līdz 12 mēnešiem, un īpaši smagu, bet ticamu stresa situāciju ietekmi uz iestādes likviditātes vajadzībām (neto izejošās naudas plūsmas), lai aptvertu īpatnējos/ideosinkrātiskos, tirgus mēroga un kombinētos stresa situāciju; un
- b. likviditātes vajadzību apjomu, atrašanās vietu un valūtu un, ja iestāde veic darbības ar dažādām būtiskām valūtām, atsevišķu stresa situāciju ietekmes dažādās valūtās, lai atspoguļotu valūtas konvertējamības risku.

383. Kompetentajām iestādēm vajadzētu atbalstīt īstermiņa likviditātes riska novērtēšanu, analizējot, kā minimums, *LCR* kā norādīts Komisijas Deleģētajā regulā, kas izdota saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 460. pantu, un jo īpaši:

- a. vai iestāde pareizi sniedz ziņojumus par *LCR* pozīciju; un
- b. vai *LCR* adekvāti nosaka iestādes likviditātes vajadzības.

384. Novērtējot satricinājumu ietekmi uz iestādes likviditātes vajadzībām, kompetentajām iestādēm vajadzētu ņemt vērā visus iestādes likviditātes riska būtiskos avotus. Jo īpaši tām vajadzētu ņemt vērā:

- a. iespēju, ka visas piemērojamās prasības, kas izriet no attiecīgajiem ES un valsts tiesību aktiem, nevar pienācīgi identificēt iestādes likviditātes vajadzības gadījumiem, kad prasībām tiek izmantoti stresa scenāriji, tostarp, vajadzības termiņi ir īsāki par 30 dienām. *LCR* ieviešanas laikā, kompetentās iestādes var pievērst īpašu uzmanību iestādes iespējai palielināt *LCR*, iesaistot ļoti īsa termiņa aizņēmumus un aizdevumus, darbību, kas, kamēr prasība ir mazāk nekā 100%, var palielināt *LCR*, nesamazinot likviditātes risku;
- b. riskus, kas rodas saistībā ar finanšu un kapitāla tirgus institucionālajiem partneriem, attiecībā uz bilances posteņu un finansējuma koncentrāciju, un ņemot vērā darbības, kuras iestāde var veikt, lai saglabātu savu reputāciju / franšīzi;
- c. riskus, kas rodas saistībā ar iespējamo naudas plūsmu / ārpusbalances posteņiem (piemēram, kredītu līnijām, drošības rezerves pieprasījumiem) un darbībām (piemēram, likviditātes atbalsts nekonsolidētām īpašam mērķim dibinātām sabiedrībām ārpus līgumā noteiktajām saistībām), ņemot vērā darbības, ko iestāde var veikt, lai saglabātu savu reputāciju / franšīzi;
- d. Līdzekļu ieplūdi un aizplūdi uz bruto pamata, kā arī neto pamata: ja pastāv ļoti augsta ieplūde un aizplūde, kompetentajām iestādēm vajadzētu pievērst īpašu uzmanību iestādes riskam, ja ieplūde netiek saņemta, kad paredzēts, pat tad, ja ir ierobežots neto aizplūdes risks;

- e. riskus, kas rodas saistībā ar iestādes klientiem, ņemot vērā darbības, kuras iestāde var veikt, lai saglabātu savu reputāciju / franšīzi. Šim nolūkam kompetentajām iestādēm vajadzētu pielietot metodoloģiju par klientu noguldījumu klasifikāciju dažādās riska kategorijās saskaņā ar 421. panta 3. punktu Regulā 575/2013, lai sniegtu ziņojumus par likviditāti; un
- f. risku, ka pārmērīgs risks vidēja termiņa un ilgtermiņa finansējuma profilā negatīvi ietekmēs darījumu partneru uzvedību, kas saistīti ar īstermiņa likviditātes pozīciju.

Dienas likviditātes riska novērtējums;

385. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt iestādes pakļautību dienas likviditātes riskam izvēlētajā laika periodā, tostarp dienas likvīdo aktīvu pieejamību, ņemot vērā negaidītas dienas aizplūdes vai ieplūdes trūkuma neparedzamo raksturu. Šajā novērtējumā vajadzētu ietvert, kā minimums, dienas likviditātes novērtējumu, kas pieejama vai kam var piekļūt parastos apstākļos, kā arī saskaņā ar finanšu un operacionālo satricinājumu (piemēram, IT neveiksmes, juridiskie ierobežojumi attiecībā uz līdzekļu pārvedumu).

386. Jurisdikcijām, kurās ziņošana par dienas risku vēl nav pieejama, kompetentajām iestādēm vajadzētu paļauties uz pašas iestādes dienas likviditātes riska analīzi.

Likviditātes rezervju un kompensējošās kapacitātes novērtējums

387. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt iestādes likviditātes rezerves atbilstību, un vai iestādes kompensējošā kapacitāte atbilst mēneša likviditātes vajadzībām, kā arī dažādos laika periodos, iespējams, līdz 1 gadam, tostarp uz nakti. Šajā novērtējumā vajadzētu ņemt vērā:

- a. tieši pieejamās likviditātes rezerves, vai arī iestādes izdzīvošanas periodus saskaņā ar dažādiem stresa scenārijiem;
- b. kopējo kompensējošo kapacitāti, kas pieejama iestādei visā attiecīgā stresa scenārija periodā;
- c. raksturlielumi, piemēram, dažādu stresa scenāriju un periodu smagums un ilgums, vērtējot iestādes likviditātes vajadzības;
- d. aktīvu apjoms, kurus būtu nepieciešams likvidēt attiecīgajos laika periodos;
- e. vai faktiskā likviditātes rezerve un kompensējošā kapacitāte, tostarp likvīdo aktīvu kvalitāte, ir saskaņā ar iestādes likviditātes riska pielaidi; un
- f. likvīdo aktīvu klasifikāciju un kvalitāti, kā norādīts *LCR*, kā atskaites punktu, kā norādīts Komisijas Deleģētajā regulā, kas izdota saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 460. pantu.

388. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt iestādes spēju savlaicīgi pārvērst naudā likvidos aktīvus, lai izpildītu likviditātes vajadzības stresa periodā. Tām vajadzētu ņemt vērā:

- a. vai iestāde, pārbauda tās pieeju tirgum, pārdodot vai periodiski veicot repo darījumus;
- b. vai pastāv augstas koncentrācijas, kas var radīt likviditātes rezerves un kompensējošās kapacitātes pārvērtēšanas risku;
- c. vai rezerves aktīvi nav apgrūtināti (kā noteikts EBI pamatnostādnēs attiecībā uz informācijas atklāšanu par apgrūtinātiem un neapgrūtinātiem aktīviem⁸), kurus kontrolē attiecīgais personāls, un kuri ir viegli pieejami likviditātes pārvaldīšanas funkcijām;
- d. vai likvīdo aktīvu nominālvērtība atbilst likviditātes valūtas vajadzību struktūrai/izvietojumam;
- e. vai iestāde ir aizņēmusies likvidos aktīvus, un vai ir nepieciešams tos atgriezt īstermiņa likviditātes stresa periodā, kas nozīmētu, ka iestādei tie vairs nebūtu pieejami, lai apmierinātu stresa perioda līdzekļu aizplūdes, apsverot darījuma kopējo efektu; un
- f. pieņemto likviditātes nodrošinājuma mehānismu sagaidāmā vērtība, ja kompetentās iestādes nosaka, ka šādus mehānismus var zināmā mērā iekļaut kompensējošā kapacitātē.

Uzraudzības iestāžu likviditātes stresa pārbaudes

389. Kompetentajām iestādēm vajadzētu izmantot likviditātes stresa pārbaudes, ko definē un veic kompetentās iestādes, kā neatkarīgu īstermiņa un vidēja termiņa likviditātes risku novērtēšanas instrumentu, lai:

- a. noteiktu likviditātes riskus dažādos laika periodos un dažādos stresa scenārijos. Stresa scenārijiem vajadzētu balstīties uz 30 dienu LCR stresa pieņēmumiem, bet kompetentās iestādes var paplašināt novērtējuma diapazonu, analizējot riskus 30 dienu periodā, kā arī periodā, kas ilgāks par 30 dienām, un mainīt LCR pieņēmumus, lai atspoguļotu riskus, kurus LCR nenosedz pietiekamā līmenī;
- b. sniegtu viedokli par likviditātes risku papildus iestādes sniegtajai informācijai par iestādes iekšējām stresa pārbaudēm;
- c. apzinātu un aprēķinātu likviditātes riska konkrētas sfēras; un

⁸ EBI/PN/2014/03 no 27.06.2014.

- d. sniegtu viedokli par kopējo likviditātes risku, kam ir pakļauta iestāde, kas ļaus tām salīdzināt iestāžu relatīvo risku. Kā minimums, tajā vajadzētu iekļaut uzraudzības iestāžu stresa pārbaudi, apvienojot iestādei specifisko un tirgus mēroga stresa situāciju.

390. Kompetentās iestādes var novērtēt likviditātes seguma prasības iespējamās izmaiņas un jutību saskaņā ar 412. panta 3. punktu un 414. panta Regulā (ES) Nr. 575/2013 piemērošanu vieglu stresa scenāriju laikā, izmantojot uzraudzības vai iestādes likviditātei specifiskā stresa pārbaudi. Šajā novērtēšanā izmantotajiem scenārijiem parasti vajadzētu būt mazāk smagiem (piemēram, tikai tirgus mēroga stresa situācija) nekā scenārijiem, ko izmanto, lai pārbaudītu iestādes ilgzturību (tirgus mēroga un sistēmiskie stresa situācijas), un līdz ar to atspoguļot situācijas, kurās iestādēm nevajadzētu izmantot to minimālās likviditātes rezerves.

8.3 Piemītošā finansējuma riska novērtēšana

391. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt iestādes finansējuma risku un to, vai vidēja termiņa un ilgtermiņa saistības atbilst virknei stabilu finansēšanas instrumentu gan parastos, gan stresa apstākļos. Šis novērtējums ietver šādus elementus:

- a. iestādes finansējuma profila novērtējumu;
- b. finansējuma profila stabilitātes riska novērtējumu;
- c. faktiskās tirgus pieejamības novērtējumu; un
- d. finansējuma risku gaidāmo pārmaiņu novērtējumu, pamatojoties uz iestādes finansēšanas plānu.

Iestādes finansējuma profila novērtēšana

392. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt iestādes finansējuma profila atbilstību, tostarp gan vidēja, gan ilgtermiņa līgumsaistību un uzvedības neatbilstību, attiecībā uz tās uzņēmējdarbības modeli, stratēģiju un riska pielaidi. Precīzāk tām vajadzētu ņemt vērā:

- a. vai iestādes vidēja termiņa un ilgtermiņa saistības atbilst virknei stabilu finansēšanas instrumentu saskaņā ar 413. pantu Regulā (ES) Nr. 575/2013, un vai tās faktiskā neatbilstība attiecīgajā laika periodā ir pieņemamās robežās, attiecībā uz iestādes konkrēto uzņēmējdarbības modeli;
- b. vai - ņemot vērā kompetentās iestādes viedokli par iestādes vēlamā finansējuma profilu - iestādes faktiskais finansējuma profils neatbilst tās vēlamajam profilam;
- c. (vietējās) regulējošie un līgumiskie faktori, kas ietekmē finansējuma nodrošinātāju uzvedības īpašības (piemēram, tīrvērtes, iekšējās rekapitalizācijas, noguldījumu garantiju sistēmas, u.c. noteikumi, jo tie var ietekmēt finansējuma nodrošinātāju

uzvedību), jo īpaši, ja pastāv būtiskas izmaiņas vai atšķirības starp jurisdikcijām, kurās iestāde darbojas; un

- d. ka finansējuma termiņstruktūras pāveidošana novedīs pie noteikta līmeņa neatbilstībām, tomēr tām jāpaliek pārvaldāmām un kontrolējamām, lai novērstu uzņēmējdarbības modeļa sabrukumu stresa periodu vai tirgus apstākļu izmaiņu laikā.

393. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt, vai potenciālie trūkumi, kas izriet no iestādes finansējuma profila, piemēram, termiņu nesakritības, kas pārkāpj pieņemamas robežas, finansējuma avotu pārmērīgas koncentrācijas, pārmērīgi aktīvu apgrūtinājumi vai ilgtermiņa aktīvu nepiemērots vai nestabils finansējums, varētu radīt nepieņemamu pieaugumu iestādes finansējuma izmaksās. Tām vajadzētu ņemt vērā:

- a. risku, ka finansējums tiks pārjaunots ar paaugstinātām procentu likmēm, ja pastāv pārmērīga atkarība no konkrētiem finansējuma avotiem, iestādes finansējuma vajadzības paaugstinās vai finansējuma avoti uztver iestādi par tādu, kam ir riskantāks profils, jo īpaši, ja nav paredzams, ka šis paaugstināto izmaksu slogs tiks automātiski novirzīts uz klientiem; un
- b. vai aktīvu apgrūtinājuma līmeņa paaugstināšanās virs pieļaujamās robežas samazina pieejamību pie nenodrošinātā finansējuma un palielina tā cenu.

Finansējuma profila stabilitātes riska novērtēšana

394. Kompetentajām iestādēm vajadzētu ņemt vērā faktorus, kas var samazināt finansējuma profila stabilitāti attiecībā gan uz aktīvu, gan uz pasīvu veidu un īpašībām. Tām vajadzētu ņemt vērā:

- a. faktu, ka dažas konkrētas aktīvu klases būs iestādei un/vai sistēmai nozīmīgākas nekā citas;
- b. strukturālā termiņa nesakritības starp aktīviem un pasīviem dažādās nozīmīgajās valūtās, vajadzības gadījumā, kā arī apkopojumā, un kādā mērā valūtu neatbilstības ,pārklājot strukturālās termiņu nesakritības, ietekmē uz finansējuma profila stabilitāti attiecināmo kopējo risku; un
- c. atbilstošus strukturālās finansēšanas rādītājus (atbilstoši iestādes darbības modelim). Strukturālā finansējuma rādītāju piemēri var ietvert kredītu / noguldījumu attiecību, klientu finansējuma deficītu un uzvedībai pielāgotu termiņa sadalījumu (no kuriem neto stabilā finansējuma attiecības rādītājs ir atbilstošs piemērs).

395. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt uz finansējuma profila ilgtermiņa attiecināmos riskus, kas izriet no koncentrācijas finansējuma avotos. Tām vajadzētu ņemt vērā šādus faktorus:

- a. koncentrāciju dažādos aspektos, īpaši un vajadzības gadījumā: izmantoto finansēšanas instrumentu veids, specifiski finansējuma tirgi, individuāli vai saistīti darījumu partneri un citi koncentrācijas riski, kas var ietekmēt piekļuvi finansējumam nākotnē (koncentrējoties uz tirgiem un instrumentiem, kas attiecas uz ilgtermiņa finansējuma profilu, un atzīmējot, ka viņu viedoklis par koncentrācijas risku īstermiņa likviditātes profilam var būt svarīgs); un
- b. risks, ka aktīvu apgrūtinājumam var būt negatīva ietekme uz tirgus vēlmi attiecībā uz iestādes beznodrošinājuma parādiem (kontekstā ar tirgus (-u), īpatnībām kurā iestāde darbojas, un iestādes darbības modeli). Faktori šim novērtējumam, var ietvert:
 - apgrūtināto un / vai aizņemto aktīvu kopējā summa salīdzinājumā ar bilanci;
 - pieejamību brīvajiem aktīviem (aktīvi, kas nav apgrūtināti, bet ko var apgrūtināt), jo īpaši, ja tie apsvērti attiecībā uz kopējo nenodrošināto klientu līdzekļu bāzes finansējumu;
 - pārsniegta nodrošinājuma līmeni attiecībā pret kapitāla bāzi; pārsniegtais nodrošinājums attiecas uz to, kādā mērā aktīvu vērtība, ko izmanto, lai iegūtu nodrošinātu finansējumu, pārsniedz iegūtā finansējuma nominālo vērtību (piemēram, ja EUR 120 vērtu aktīvu izmanto 100 EUR vērtam nodrošinātam finansējumam, pārsniegtais nodrošinājums ir 20); un
 - pārsniegta nodrošinājuma līmeņa ietekme uz noguldījumu apdrošināšanas sistēmu, ja iestāde kļūst maksātnespējīga.

Faktiskās tirgus piekļuves novērtēšana

396. Kompetentajām iestādēm vajadzētu apzināt iestādes faktisko piekļuvi tirgum, un pašreizējos un nākotnes draudus šai piekļuvei tirgum. Jāņem vērā vairāki faktori:

- a. jebkura zināmā informācija, tostarp informācija no pašas iestādes, kas norāda, ka iestāde izvirza augstas prasības attiecībā uz konkrēto tirgu vai darījumu partneriem (tostarp centrālās bankas), kas tai ir svarīgi attiecībā uz to tirgus / darījumu partneru kapacitāti;
- b. visas nozīmīgās vai negaidītās izmaiņas aizdevumu izsniegšanā, par kurām kompetentās iestādes uzzina katrā nozīmīgā tirgū (tostarp nozīmīgās valūtās); jāņem vērā, ka kompetentās iestādes varētu gaidīt no iestādēm brīdinājumu par šādām izmaiņām. Tām vajadzētu arī izvērtēt, vai šādas izmaiņas ir saistītas ar

iestādes stratēģisko izvēli, vai arī tās ir pazīmes, kas liecina par samazinātu pieeju tirgum;

- c. risks, ka ziņas par iestādi, var negatīvi ietekmēt tirgu (uztvere / uzticēšanās), un tādējādi arī piekļuvi tirgum. Šādas ziņas var būt vai var nebūt vēl tirgum zināmas ; un
- d. pazīmes, ka īstermiņa likviditātes risks (piemēram, ja īstermiņa likviditātes risks tiek vērtēts kā augsts) var samazināt iestādes piekļuvi tās galvenā finansējuma tirgum.

Finansējuma risku paredzamo pārmaiņu novērtējumu, pamatojoties uz iestādes finansēšanas plānu.

397. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt finansējuma risku paredzamās pārmaiņas, pamatojoties uz iestādes finansēšanas plānu. Šajā novērtējumā vajadzētu ņemt vērā šādus aspektus:

- a. kā iestādes finansēšanas plāns, kad izpildīts pilnā apmērā, ietekmēs iestādes finansējuma risku, paturot prātā, ka finansēšanas plāna izpilde var palielināt vai samazināt finansējuma riska profilu; un
- b. uzraudzības viedokli par plāna iespējamību.

8.4 Likviditātes un finansējuma riska pārvaldības novērtējums

398. Lai panāktu vispārēju izpratni par iestādes likviditātes un finansējuma riska profilu, kompetentajām iestādēm vajadzētu arī pārskatīt pārvaldību un risku vadības sistēmu, kas ir tās likviditātes un finansējuma riska pamatā. Lai to panāktu, kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt:

- a. likviditātes riska stratēģiju un likviditātes riska pielaidi;
- b. organizatorisko struktūru, politiku un procedūras;
- c. risku identifikāciju, mērīšanu, pārvaldību, uzraudzību un ziņojumu sniegšanu;
- d. iestādes likviditātei specifisku stresa pārbaudi;
- e. iekšējās kontroles sistēmu attiecībā uz likviditātes riska pārvaldību;
- f. iestādes likviditātes plānus neparedzētām situācijām; un
- g. iestādes finansējuma plānus.

Likviditātes riska stratēģija un likviditātes riska pielāide

399. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt, vai iestāde atbilstoši definē un paziņo likviditātes riska stratēģiju un likviditātes riska pielāidi. Tām vajadzētu ņemt vērā:

- a. vai likviditātes riska stratēģiju un likviditātes riska pielāidi izveido, apstiprina un atjaunina vadības struktūra;
- b. vai iestādei ir atbilstošs regulējums, lai nodrošinātu, ka likviditātes riska stratēģija tiek efektīvi paziņota attiecīgajiem darbiniekiem;
- c. vai likviditātes riska stratēģija un pielāide ir skaidri definēta, atbilstoši dokumentēta, efektīvi īstenota un paziņota visiem attiecīgajiem darbiniekiem;
- d. vai likviditātes riska pielāide ir iestādei piemērota, ņemot vērā tās darbības modeli, kopējo riska pielāidi, lomu finanšu sistēmā, finanšu stāvokli un finansēšanas kapacitāti; un
- e. vai iestādes likviditātes riska stratēģija un pielāides regulējums ir atbilstoši integrēts tās kopējā vēlmē uzņemties risku.

Organizatoriskā struktūra, politika un procedūras;

400. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt, vai iestādei ir atbilstoši pasākumi likviditātes un finansējuma riska vadībai un pārvaldīšanai. Šajā novērtējumā kompetentajām iestādēm vajadzētu ņemt vērā:

- a. vai vadības struktūrvienība apstiprina likviditātes un finansējuma riska pārvaldības vadību un politiku, un apspriež un pārskata to regulāri;
- b. vai augstākā vadība ir atbildīga par likviditātes un finansējuma riska pārvaldības politikas un procedūru izstrādi un īstenošanu;
- c. vai augstākā vadība nodrošina vadības struktūras lēmumu uzraudzību;
- d. vai likviditātes un finansējuma riska pārvaldības sistēma ir iekšēji saskaņota un nodrošina *ILAAP*, ir visaptveroša, un labi integrēta iestādes plašākā riska pārvaldības procesā;
- e. vai politika un procedūras ir iestādei piemērotas, ņemot vērā tās likviditātes riska pielāidi; un
- f. vai politika un procedūras ir pienācīgi definētas, formulētas un efektīvi paziņotas visā iestādē.

401. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt, vai iestādes organizatoriskā struktūra ir atbilstoša likviditātes un finansējuma riska pārvaldībai, mērīšanai un kontroles funkcijām, ar

pietiekamiem cilvēku un tehniskiem resursiem, lai attīstītu un īstenotu šīs funkcijas, un lai veiktu nepieciešamos uzraudzības uzdevumus. Tām vajadzētu ņemt vērā:

- a. vai likviditātes riska kontroles un uzraudzības sistēmas un procesus kontrolē neatkarīgas kontroles funkcijas;
- b. vai riska pārvaldības, mērīšanas, uzraudzības un kontroles funkcijas sedz likviditātes risku visā iestādē (tostarp meitasuzņēmumos) un, jo īpaši, visās jomās, kurās likviditātes risks var pastāvēt, to var mazināt vai uzraudzīt; un
- c. vai iestādei ir likviditātes un finansējuma politikas dokumentu kopums, kas šķiet pietiekams, lai veicinātu iestādes darbinieku prudenciālu uzvedību un ļautu efektīvi darboties kontroles funkcijām; un
- d. vai iestādei ir atbilstoša rakstiski sastādīta iekšējā politika un procedūras likviditātes un finansējuma riska pārvaldībai, kā arī iestādes likviditātes un finansējuma riska pārvaldības sistēmas piemērotība.

402. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt iestādes pieejas piemērotību, lai saglabātu piekļuvi tai nozīmīgiem finansējuma tirgiem. Tām vajadzētu ņemt vērā:

- a. iestādes pieeju, lai uzturētu pastāvīgu klātbūtni tirgos (tirgus piekļuves pārbaude); īpašām mazām iestādēm vai specializētiem uzņēmējdarbības modeļiem, tirgus piekļuves pārbaude var nebūt būtiska;
- b. iestādes pieeju, lai attīstītu ciešas attiecības ar finansējuma nodrošinātājiem, lai samazinātu risku, ka tā pieejamība tiek samazināta; un
- c. pierādījumus, ka iestāde turpinās pastāvēt ar pastāvīgu piekļuvi tirgum stresa laikā (lai gan tas var būt iestādei dārgāk, to darīt šādos laikos).

Riska identifikācija, mērīšana, pārvaldība, uzraudzība un ziņojumu sniegšana

403. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt, vai iestādei ir piemērots regulējums un IT sistēmas, lai identificētu un mērītu likviditātes un finansējuma risku, saskaņā ar iestādes izmēru, sarežģītību, riska pielaidi un riska uzņemšanās kapacitāti. Tām vajadzētu ņemt vērā šādus faktoros:

- a. vai iestāde ir īstenojusi atbilstošas metodes, lai projicētu naudas plūsmas atbilstošos laika posmos, veicot ierasto uzņēmējdarbību un stresa situācijās, un vispusīgi būtiska riska virzītājspēkos.
- b. vai iestāde izmanto atbilstošus galvenos pieņēmumus un metodoloģijas, kas regulāri tiek pārskatīti, atzīstot mijiedarbību starp dažādiem riskiem (kredītu, tirgus u.c.), kas izriet gan no bilances, gan ārpusbilances posteņiem;

- c. ja tas ir piemērojams, vai visas būtiskās juridiskās personas, filiāles un meitas uzņēmumi tajā pašā jurisdikcijā, kurā darbojas iestāde, tiek iekļauti; un
- d. vai iestāde izprot spēju piekļūt finanšu instrumentiem, lai kur tie tiek turēti, ņemot vērā jebkādos juridiskus, regulējošus un darbības ierobežojumus, kas attiecas uz to izmantošanu, ieskaitot, piemēram, aktīvu nepieejamību apgrūtinājumu dēļ dažādos laikposmos.

404. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt, vai iestādēm ir piemērota ziņojumu sniegšanas sistēma par likviditātes un finansējuma risku. Tām vajadzētu ņemt vērā:

- a. vai pastāv noteikts ziņošanas kritēriju kopums, ko apstiprinājusi augstākā vadība, norādot likviditātes un finansējuma risku ziņojumu sniegšanas apmēru, veidu un regularitāti, un kurš ir atbildīgs par ziņojumu sagatavošanu;
- b. informācijas sistēmu, pārvaldības informācijas un iekšējās informācijas plūsmas kvalitāti un atbilstību, kas atbalsta likviditātes un finansējuma risku pārvaldību, un vai dati un informācija, ko iestādes izmanto, ir saprotami mērķa auditorijai, precīzi un izmantojami (piemēram, savlaicīgi, ne pārāk sarežģīti, ievērojot pareizo sfēru, u.c.); un
- c. vai īpašie ziņojumi un dokumenti, kas satur visaptverošu un viegli pieejamu informāciju par likviditātes risku, tiek regulāri iesniegti attiecīgajām saņēmējiem (piemēram, vadības struktūrai, augstākai vadībai vai aktīvu un pasīvu komitejai).

405. Kompetentajām iestādēm vajadzētu izvērtēt dienas likviditātes riska mērīšanas procesa atbilstību, jo īpaši attiecībā uz tām iestādēm, kas piedalās maksājumu, norēķinu un tīrvērtes sistēmās. Tām vajadzētu ņemt vērā:

- a. vai iestāde atbilstoši uzrauga un kontrolē naudas plūsmas un likvidos resursus, kas pieejami, lai apmierinātu dienas prasības un prognozē, vai dienas laikā radīsies naudas plūsmas; un
- b. vai iestāde veic atbilstīgu specifiska stresa pārbaudi dienas operācijām (kur iestādei vajadzētu apsvērt scenārijus, kas ir līdzīgi iepriekš minētajiem).

406. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt, vai iestādei ir pietiekams rādītāju kopums attiecībā uz likviditātes un finansējuma pozīciju, kas ir piemērots iestādes uzņēmējdarbības modelim un raksturam, apjomam un sarežģītībai. Tām vajadzētu ņemt vērā:

- a. vai rādītāji adekvāti sedz iestādes galveno strukturālo finansējuma ievainojamību, kas, vajadzības gadījumā, aptver šādus aspektus:
 - atkarības pakāpe no viena tirgus vai pārāk maza tirgu / darījumu partneru skaita;

- finansējuma avotu "elastību" un faktoru virzītājspēku uzvedību;
 - īpašu instrumentu koncentrāciju;
 - aktivitāšu koncentrāciju dažādās valūtās;
 - termiņu galvenās koncentrācijas un termiņu nesakritība ilgākā laika posmā; un
- b. vai rādītāji ir atbilstoši dokumentēti, periodiski pārskatīti, tiek izmantoti, lai noteiktu iestādes riska pielaidi, vai tie ir daļa no pārvaldības ziņojumiem, un tiek izmantoti, lai noteiktu darbības ierobežojumus.

Iestādes likviditātei specifiska stresa pārbaude

407. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt, vai iestāde ir īstenojusi pienācīgu likviditātei specifisku stresa pārbaudi, kā daļu no kopējās stresa pārbaudžu programmas, saskaņā ar *CEBS pamatnostādņēm par stresa pārbaudēm*, lai izprastu nevēlamu notikumu ietekmi uz tās riska pozīcijām, un uz likvīdo aktīvu kvantitatīvo un kvalitatīvo pietiekamību, un lai noteiktu, vai iestādes likviditātes līmenis ir pietiekams, lai segtu riskus, kas var kristalizēties dažādu stresa scenāriju laikā, un/vai lai nodrošinātos pret riskiem, ko rada kontroles, vadības vai citi trūkumi. Šim nolūkam kompetentajām iestādēm vajadzētu ņemt vērā to, vai iestādes stresa pārbaudes sistēma ir piemērota, lai:

- a. noteiktu iestādes izdzīvošanas horizontu, ņemot vērā, tās esošo likviditātes rezervi un stabilus finansējuma avotus, un, ņemot vērā, iestādes riska pielaidi smagas, taču iespējamās likviditātes krīzes periodā;
- b. analizētu stresa scenāriju ietekmi uz konsolidēto grupas mēroga likviditātes pozīciju, un uz atsevišķu vienību un darbības jomu likviditātes pozīciju; un
- c. izprastu, kur var rasties riski, neatkarīgi no tās organizatoriskās struktūras un centralizētas likviditātes riska pārvaldības pakāpes.

408. Kompetentajām iestādēm vajadzētu arī novērtēt, vai atsevišķām vienībām un/vai likviditātes apakšgrupām, kas ir pakļautas ievērojamam likviditātes riskam, ir nepieciešamas papildu pārbaudes. Šajās pārbaudēs vajadzētu ņemt vērā scenāriju sekas dažādos laika periodos, tostarp dienas laikā.

409. Kompetentajām iestādēm vajadzētu pārliecināties, ka iestāde nodrošina dažādu stresa scenāriju modelētu ietekmi, kā arī vairākas jutības pārbaudes (pamatojoties uz samērīguma principu). Rūpīgi vajadzētu apsvērt stresa scenāriju izstrādes novērtējumu, un mākslīgi radīto stresa situāciju veidus, ņemot vērā to, vai šajā izstrādē iestāde apskata ne tikai pagātni, bet izmanto arī hipotēzes, pamatojoties uz eksperta slēdzienu. Kompetentajām iestādēm vajadzētu izanalizēt, vai, kā minimums, tiek apsvērti šādi scenāriji:

- a. īstermiņa un ilgtermiņa;
- b. iestādei specifiski un tirgus mēroga (notiek vienlaicīgi dažādos tirgos); un
- c. a) un b) kombinācija.

410. Svarīgs aspekts, ko kompetentajām iestādēm vajadzētu ņemt vērā, novērtējot iestādes stresa pārbaudes sistēmu, ir hipotēzes stresa scenārija (-u) ietekmes modelēšana uz iestādes naudas plūsmu un uz kompensējošo kapacitāti un izdzīvošanas horizontu, un vai modelēšana atspoguļo atšķirīgas ietekmes, kuras ekonomiskais stress var radīt gan uz iestādes aktīviem, gan uz tās ienākošām un izejošām naudas plūsmām.

411. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt, vai iestāde veic konservatīvu pieeju, nosakot stresa pārbaudes pieņēmumus. Atkarībā no scenārija veida un smaguma, kompetentajām iestādēm vajadzētu apsvērt, vairāku pieņēmumu piemērotību, jo īpaši:

- a. klientu bāzes finansējuma samazināšanās;
- b. nodrošinātā un nenodrošinātā kapitāla tirgus dalībnieku finansējuma samazinājums;
- c. korelācija starp finansējuma tirgiem un diversifikācija dažādos tirgos;
- d. papildu iespējamie ārpusbilances riska darījumi;
- e. finansējuma būtība (piemēram, ja finansējums sniedzējam ir atsaukšanas iespējas);
- f. jebkura iestādes kredītreitinga pasliktināšanās ietekme;
- g. ārvalstu valūtas konvertējamība un piekļuve ārvalstu valūtas tirgiem;
- h. spēja pārvest likviditāti starp vienībām, nozarēm un valstīm;
- i. nākotnes bilances izaugsmes aplēses; un
- j. reputācijas riska apsvērumu dēļ netieša nepieciešamība iestādei pārjaunot aktīvus un paplašināt vai saglabāt cita veida likviditātes atbalstu.

412. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt, vai iestādes likviditātei specifiska stresa pārbaudes pārvaldības sistēma ir piemērota, un vai tā ir pareizi integrēta kopējā riska pārvaldības stratēģijā. Tām vajadzētu ņemt vērā:

- a. vai stresa pārbaūžu apjoms un biežums, ir piemēroti iestādes raksturam un sarežģītībai, tās likviditātes riska darījumiem un relatīvai nozīmei finanšu sistēmā;
- b. vai stresa pārbaudes rezultāti ir integrēti iestādes stratēģiskās plānošanas procesā likviditātes un finansējuma nodrošināšanai, un ko izmanto, lai palielinātu

likviditātes pārvaldības efektivitāti krīzes gadījumā, tostarp iestādes likviditātes atvēršanās plānā;

- c. vai iestādei ir piemērots atbilstošu riska faktoru noteikšanas process, lai veiktu stresa pārbaudes, ņemot vērā, visas būtiskās ievainojamības, kas var mazināt konkrētās iestādes likviditātes pozīciju;
- d. vai pieņēmumi un scenāriji tiek pārskatīti un atjaunināti pietiekami bieži; un
- e. kur tiek novērtēta grupas likviditātes pārvaldība, vai iestāde pievērš pietiekamu uzmanību jebkādiem iespējamām šķēršļiem likviditātes pārvešanai grupas ietvaros.

Likviditātes riska iekšējās kontroles sistēma

413. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt, vai iestādei ir spēcīga un visaptveroša iekšējo ierobežojumu un kontroles sistēma, un stabili drošības pasākumi, lai mazinātu vai ierobežotu likviditātes risku saskaņā ar tās riska pielaidi. Tām vajadzētu ņemt vērā, vai:

- a. ierobežojumu un kontroles sistēma atbilst iestādes sarežģītībai, izmēram un uzņēmējdarbības modelim un atspoguļo atšķirīgus likviditātes riska būtiskos virzītājspēkus, piemēram, termiņu nesakrītības, valūtu neatbilstības, darījumus ar atvasinātajiem finanšu instrumentiem, ārpusbilances posteņus un dienas likviditātes risku;
- b. iestāde ir īstenojusi pietiekamas ierobežojumu un pārraudzības sistēmas, kas ir saskaņā ar tās likviditātes riska pielaidi, un kas izmanto likviditātes stresa pārbažu rezultātus;
- c. riska ierobežojumus regulāri pārskata iestādes kompetentās struktūras, un skaidri par tiem paziņo visiem attiecīgajiem darbības virzieniem;
- d. pastāv skaidras un pārredzamas procedūras attiecībā uz to, kā individuālā likviditātes riska ierobežojumi tiek apstiprināti un pārskatīti;
- e. pastāv skaidras un pārredzamas procedūras attiecībā uz to, kā tiek uzraudzīta individuālā likviditātes riska ierobežojumu atbilstība, un kā tiek apstrādāti ierobežojumu pārkāpumi (tostarp skaidra eskalācija un ziņošanas procedūras); un
- f. ierobežojumu un kontroles sistēma palīdz iestādei nodrošināt daudzveidīgu finansēšanas struktūras pieejamību, un pietiekamus un pieejamus likvidos aktīvos.

414. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt, vai iestāde ir īstenojusi atbilstošu iekšējo cenu noteikšanas sistēmu kā daļu no likviditātes riska kontroles sistēmas. Tām vajadzētu ņemt vērā:

- a. vai iestādes iekšējo cenu noteikšanas sistēma aptver visas būtiskās iestādes darbības;
- b. vai iestādes līdzekļu pārvedumu cenu noteikšanas sistēma ietver visas attiecīgās likviditātes izmaksas, ieguvumus un riskus;
- c. vai izveidotais mehānisms ļauj pārvaldībai pienācīgi stimulēt likviditātes riska pārvaldīšanu;
- d. vai pārvedumu cenu noteikšanas metodoloģija un tās kalibrēšana tiek attiecīgi pārskatītas un atjauninātas, ņemot vērā iestādes izmēru un sarežģītību;
- e. vai pārvedumu cenu noteikšanas sistēma un tās metodoloģija tiek paziņota attiecīgajiem darbiniekiem; un
- f. kā papildu faktors, vai iestādes politika par līdzekļu pārvedumu cenu noteikšanas (FTP) metodoloģijas ietveršanu iekšējo cenu noteikšanas sistēmā tiek izmantota, lai izvērtētu un lemtu par darījumiem ar klientiem (tas ietver abas bilances puses, piemēram, piešķirot aizdevumus un pieņemot noguldījumus).

415. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt, vai iestādei ir pietiekama kontrole attiecībā uz likvīdo aktīvu rezervi. Tām vajadzētu ņemt vērā, vai:

- a. kontroles sistēma ietver savlaicīgu likvīdo aktīvu rezerves uzraudzību, tostarp aktīvu kvalitāti, to koncentrāciju, tūlītēju pieejamību grupas vienībai, kas izmanto aktīvus, lai segtu likviditātes riskus un jebkādas šķēršļus to laicīgai pārvēršanai skaidrā naudā; un
- b. iestādei ir atbilstoša politika par tirgus apstākļu uzraudzību, kas var ietekmēt tās spēju ātri pārdot aktīvus vai slēgt šo aktīvu atpakaļpirkuma/repo darījumus tirgū.

Likviditātes ārkārtas rīcības plāns

416. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt, vai iestādes likviditātes ārkārtas plāns (*LCP*) adekvāti nosaka politiku, procedūras un rīcības plānus, kā reaģēt uz smagiem potenciālajiem pārtraukumiem iestādes spējā finansēt sevi. Tām vajadzētu ņemt vērā ārkārtas finansēšanas pasākumu saturu un apjomu, kas iekļauti *LCP*, un jo īpaši tādos faktoros kā:

- a. vai *LCP* adekvāti izskaidro vadības pasākumus attiecībā uz tās aktivizēšanu un uzturēšanu;
- b. vai *LCP* pienācīgi atspoguļo iestādes likviditātei specifisku un plašāka riska profilu;

- c. vai iestādei ir likviditātes agrīnās brīdināšanas indikatoru sistēma, kas varētu būt efektīva, ļaujot iestādei savlaicīgi identificēt tirgus apstākļu pasliktināšanos, un ātri noteikt kādas darbības vajadzētu veikt;
- d. vai *LCP* skaidri formulē visus būtiskos (potenciālos) finansējuma avotus, tostarp aptuvenās summas, kas pieejamas dažādiem likviditātes avotiem, un paredzamo laiku, kas nepieciešams, lai iegūtu līdzekļus no tiem;
- e. vai pasākumi ir saskaņā ar iestādes kopējo riska stratēģiju un likviditātes riska pielaidi; un
- f. pieņēmumu piemērotību attiecībā uz centrālās bankas finansējuma lomu iestādes *LCP*. Faktoru piemēri, kurus kompetentās iestādes var apsvērt, varētu ietvert iestādes viedokli par:
 - pašreizējo un turpmāko pieejamību potenciālajiem alternatīviem finansējuma avotiem, kas saistīti ar centrālās bankas aizdevumu programmu;
 - aizdevumu iespēju veidi, pieņemams nodrošinājums un operacionālas procedūras piekļuvei centrālās bankas līdzekļiem; un
 - kādos apstākļos centrālās banka finansējums būtu vajadzīgs, nepieciešamā summa, un periods, par kādu, iespējams, būtu jāveic šāda centrālās bankas finansējuma izmantošana.

417. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt, vai *LCP* aprakstītās darbības ir iespējamās attiecībā uz stresa scenārijiem, kuros tās paredzēts veikt. Tām vajadzētu ņemt vērā šādus faktorus:

- a. konsekvences līmeni un mijiedarbību starp iestādes ar likviditāti saistītām stresa pārbaudēm, tās *LCP* un tās likviditātes agrīnās trauksmes rādītājiem;
- b. vai darbības, kas noteiktas *LCP*, var tikt uzskatītas par piemērotām, lai iestāde spētu adekvāti reaģēt uz dažādiem iespējamiem smaga likviditātes stresa scenārijiem, tostarp iestādei specifisko un tirgus mēroga stresu, kā arī iespējamā mijiedarbība starp tiem; un
- c. vai *LCP* noteiktās darbības ir prudenciāli kvantitatīvas attiecībā uz likviditāti ģenerējošu kapacitāti stresa apstākļos, un laiku, kas nepieciešams, lai tās izpildītu, ņemot vērā operacionālās prasības, piemēram, ieķīlājot nodrošinājumu centrālajā bankā.

418. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt iestādes pārvaldības sistēmas atbilstību attiecībā uz tās *LCP*. Tām vajadzētu ņemt vērā šādus faktorus:

- a. eskalācijas piemērotību un prioritāšu noteikšanas procedūras, sīki izklāstot, kad un kā katrs no pasākumiem var tikt un tam vajadzētu būt aktivizētam;
- b. vai iestādei ir atbilstoša politika un procedūras attiecībā uz saziņu iestādē un ar ārējām pusēm; un
- c. konsekvences pakāpe starp *LCP* un iestādes darbības nepārtrauktības plāniem.

Finansēšanas plāni

419. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt, vai finansēšanas plāns ir iespējams un piemērots attiecībā uz iestādes raksturu, apjomu un sarežģītību, tās pašreizējo un plānoto darbību un tās likviditātes un finansējuma profilu. Tām vajadzētu ņemt vērā šādus faktoros:

- a. vai finansēšanas plāns ir stabils attiecībā uz spēju atbalstīt prognozētās iestādes darbības nelabvēlīgu scenāriju laikā;
- b. paredzamās izmaiņas iestādes finansējuma profilā, kas rodas, izpildot finansēšanas plānu, un vai tas ir piemērots, ņemot vērā iestādes darbību un uzņēmējdarbības modeli;
- c. vai finansējuma plānojums atbalsta jebkurus nepieciešamos vai vēlamos uzlabojumus iestādes finansējuma profilā;
- d. savu viedokli par iestāžu plānoto tirgus darbību (izmaiņām) to jurisdikcijā vispārējā līmenī, un to, ko tas nozīmē individuāla finansēšanas plāna iespējamībai;
- e. vai finansēšanas plāns ir:
 - integrēts ar iestādes vispārējo stratēģisko plānu;
 - saskaņā ar uzņēmējdarbības modeli; un
 - saskaņā ar likviditātes riska pielaidi;

420. Turklāt, kompetentās iestādes var apsvērt:

- a. vai iestāde atbilstoši analizē un apzinās finansēšanas plāna piemērotību un atbilstību, ņemot vērā, iestādes pašreizējās likviditātes un finansējuma pozīcijas, un to paredzamo attīstību. Kā daļu no šī, kompetentās iestādes var apsvērt, vai iestādes augstākā vadība var izskaidrot, kāpēc finansējuma plāns ir realizējams un, kur slēpjas tā trūkumi;
- b. iestādes politiku, kas nosaka, kādi finansējuma izmēri un kādi tirgi ir iestādei nozīmīgi (un vai tā ir pietiekama);

- c. laikposms, ko iestāde paredzējusi migrācijai uz citu finansēšanas profilu, ja nepieciešams vai vēlams, paturot prātā, ka var būt iesaistīti riski, ja migrācijas beidzamajā posmā tā ir vai nu pārāk ātra vai pārāk lēna; un
- d. vai finansēšanas plānā ietvertas dažādas stratēģijas un skaidras pārvaldības procedūras savlaicīgai stratēģijas izmaiņu īstenošanai.

421. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt, vai iestādes finansēšanas plāns tiek atbilstoši īstenots. Kā minimums, tām vajadzētu ņemt vērā:

- a. vai finansēšanas plāns tiek pareizi dokumentēts un paziņot visiem attiecīgajiem darbiniekiem;
- b. vai finansēšanas plāns ir iekļauts iestādes ikdienas darbībā, jo īpaši finansējuma lēmumu pieņemšanas procesā;

422. Turklāt, kompetentās iestādes var ņemt vērā to, vai iestāde spētu saskaņot finansēšanas plānu ar kompetentajām iestādēm sniegtajiem datiem finansēšanas plāna veidnē.

423. Kompetentajām iestādēm vajadzētu apsvērt iestādes procesu kvalitāti, kas saistīti ar finansēšanas plāna izpildes uzraudzību, un spēju savlaicīgi reaģēt uz novirzēm. Šajā novērtējumā kompetentajām iestādēm vajadzētu ņemt vērā šādus faktoros:

- a. precizējumu kvalitāti (augstākai) vadībai par finansēšanas plāna izpildes pašreizējo statusu;
- b. vai finansēšanas plāns paredz alternatīvus atkāpšanās pasākumus, kas jāīsteno, ja ir izmaiņas tirgus apstākļos; un
- c. iestādes politiku un praksi par finansēšanas plāna regulāru pārskatīšanu un aktualizēšanu, ja faktiskais finansējums būtiski atšķiras no finansēšanas plāna.

8.5 Konstatējumu un novērtējumu kopsavilkums

424. Ņemot vērā iepriekš minēto novērtējumu, kompetentajām iestādēm vajadzētu izveidot viedokli par iestādes finansējuma un likviditātes risku. Šim viedoklim papildinātam ar novērtējumu, kas veikts pamatojoties uz apsvērumiem, kas norādīti 9. un 10. tabulā, vajadzētu būt atspoguļotam konstatējumu kopsavilkumā.

Tabula 9. Uzraudzības iestāžu apsvērumi, piešķirot likviditātes riska vērtējumu

Riska vērtējums	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi par piemītošo risku	Apsvērumi par pārvaldības un kontroles atbilstību
1.	Nav saskatāms nozīmīgs	<ul style="list-style-type: none"> • Nepastāv saskatāms risks, kas izrietētu no neatbilstības 	<ul style="list-style-type: none"> • Pastāv saskaņa starp iestādes likviditātes riska

	prudenciālās ietekmes risks uz iestādi, ņemot vērā piemītošā riska līmeni, pārvaldību un kontroli.	(piemēram, starp termiņiem, valūtām, u.c.). <ul style="list-style-type: none"> Likviditātes rezerves izmērs un sastāvs ir atbilstošs un piemērots. Citi likviditātes riska virzītājspēki (piemēram, reputācijas risks, nespēja pārvirzīt likviditāti grupas iekšienē, u.c.) nav būtiski.	politiku un stratēģiju, un starp vispārējo stratēģiju un vēlmi uzņemties risku. <ul style="list-style-type: none"> Likviditātes riska organizatoriskā struktūra ir stabila ar skaidri noteiktu atbildību, un skaidru uzdevumu sadali starp tiem, kas uzņēmušies risku un tiem, kas nodrošina pārvaldības un kontroles funkcijas.
2.	Saskatāms zems prudenciālās ietekmes risks uz iestādi, ņemot vērā piemītošā riska līmeni, pārvaldību un kontroli.	<ul style="list-style-type: none"> Neatbilstības (piemēram, starp termiņiem, valūtām, u.c.) ietver zemu risku. Risks, kas saistīts ar likviditātes rezerves izmēru un sastāvu ir zems. Citi likviditātes riska virzītājspēki (piemēram, reputācijas risks, nespēja pārvirzīt likviditāti grupas iekšienē, u.c.) ir vāji. 	<ul style="list-style-type: none"> Likviditātes riska mērīšanas, uzraudzības un ziņojumu sniegšanas sistēmas ir piemērotas. Iekšējo ierobežojumu un kontroles sistēma attiecībā uz likviditātes risku ir stabila, un ir saskaņā ar iestādes riska pārvaldības stratēģiju un vēlmi uzņemties risku/pielaidi.
3.	Saskatāms vidējs prudenciālās ietekmes risks uz iestādi, ņemot vērā piemītošā riska līmeni, pārvaldību un kontroli.	<ul style="list-style-type: none"> Neatbilstības (piemēram, starp termiņiem, valūtām, u.c.) ietver vidēju risku. Risks, kas saistīts ar likviditātes rezerves izmēru un sastāvu ir vidējs. Citi likviditātes riska virzītājspēki (piemēram, reputācijas risks, nespēja pārvirzīt likviditāti grupas iekšienē, u.c.) ir vidēji. 	
4.	Saskatāms augsts prudenciālās ietekmes risks uz iestādi, ņemot vērā piemītošā riska līmeni, pārvaldību un kontroli.	<ul style="list-style-type: none"> Neatbilstības (piemēram, starp termiņiem, valūtām, u.c.) ietver augstu risku. Risks, kas saistīts ar likviditātes rezerves izmēru un sastāvu ir augsts. Citi likviditātes riska virzītājspēki (piemēram, reputācijas risks, nespēja pārvirzīt likviditāti grupas iekšienē, u.c.) ir augsts. 	

Tabula 10. Uzraudzības iestāžu apsvērumi, piešķirot finansējuma riska vērtējumu

Riska vērtējums	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi par piemītošo risku	Apsvērumi par pārvaldības un kontroles atbilstību
1.	Nav saskatāms nozīmīgs prudenciālās	<ul style="list-style-type: none"> Nepastāv saskatāms risks iestādes finansējuma profilam vai tā ilgtspējai. 	<ul style="list-style-type: none"> Pastāv saskaņa starp iestādes finansējuma riska politiku un stratēģiju, un

	ietekmes risks uz iestādi, ņemot vērā piemītošā riska līmeni, pārvaldību un kontroli.	<ul style="list-style-type: none"> • Finansējuma stabilitātes risks nav būtisks. • Citi finansējuma riska virzītājspēki (piemēram, reputācijas risks, piekļuve finansējuma tirgiem, u.c.) nav būtiski. 	<p>starp vispārējo stratēģiju un vēlmi uzņemties risku.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Finansējuma riska organizatoriskā struktūra ir stabila ar skaidri noteiktu atbildību, un skaidru uzdevumu sadali starp tiem, kas uzņēmušies risku un tiem, kas nodrošina pārvaldības un kontroles funkcijas. • Finansējuma riska mērīšanas, uzraudzības un ziņojumu sniegšanas sistēmas ir piemērotas. • Iekšējo ierobežojumu un kontroles sistēma attiecībā uz finansējuma risku ir stabila, un ir saskaņā ar iestādes riska pārvaldības stratēģiju un vēlmi uzņemties risku/pielaidi.
2.	Saskatāms zems prudenciālās ietekmes risks uz iestādi, ņemot vērā piemītošā riska līmeni, pārvaldību un kontroli.	<ul style="list-style-type: none"> • Risks, kas saistīts ar iestādes finansējuma profilu un tā ilgtspēju, ir zems. • Finansējuma stabilitātes risks ir zems. • Citi finansējuma riska virzītājspēki (piemēram, reputācijas risks, piekļuve finansējuma tirgiem, u.c.) ir vāji. 	
3.	Saskatāms vidējs prudenciālās ietekmes risks uz iestādi, ņemot vērā piemītošā riska līmeni, pārvaldību un kontroli.	<ul style="list-style-type: none"> • Risks, kas saistīts ar iestādes finansējuma profilu un tā ilgtspēju, ir vidējs. • Finansējuma stabilitātes risks ir vidējs. • Citi finansējuma riska virzītājspēki (piemēram, reputācijas risks, piekļuve finansējuma tirgiem, u.c.) ir vidēji. 	
4.	Saskatāms augsts prudenciālās ietekmes risks uz iestādi, ņemot vērā piemītošā riska līmeni, pārvaldību un kontroli.	<ul style="list-style-type: none"> • Risks, kas saistīts ar iestādes finansējuma profilu un tā ilgtspēju, ir augsts. • Finansējuma stabilitātes risks ir augsts. • Citi finansējuma riska virzītājspēki (piemēram, reputācijas risks, piekļuve finansējuma tirgiem, u.c.) ir spēcīgi. 	

9. sadaļa *SREP* likviditātes novērtējums

9.1 Vispārīgi apsvērumi

425. Kompetentajām iestādēm vajadzētu noteikt, izmantojot *SREP* likviditātes novērtējumu, vai iestādē esošā likviditāte sniedz atbilstošu segumu likviditātes un finansējuma riskiem, kas noteikti saskaņā ar 8. sadaļu. Kompetentajām iestādēm vajadzētu arī noteikt, izmantojot *SREP* likviditātes novērtējumu, vai ir nepieciešams noteikt īpašas likviditātes prasības, lai segtu likviditātes un finansējuma riskus, kuriem iestāde ir vai varētu būt pakļauta.

426. Kompetentajām iestādēm vajadzētu apsvērt iestādes likviditātes rezerves, kompensējošo kapacitāti un finansējuma profilu, kā arī tās *ILAAP* un pasākumus, politiku, procesus un mehānismus likviditātes un finansējuma riska mērīšanai un pārvaldīšanai, kā noteicošos iestādes dzīvotspējai. Šo noteikšanu vajadzētu apkopot un atspoguļot novērtējumā, pamatojoties uz kritērijiem, kas precizēti šīs sadaļas beigās.

427. *ILAAP* rezultātiem, vajadzības gadījumā, vajadzētu būt iekļautiem kompetentās iestādes secinājumos par likviditātes pietiekamību.

428. Kompetentajām iestādēm vajadzētu veikt *SREP* likviditātes novērtēšanas procesu, izmantojot šādas darbības:

- a. kopējais likviditātes novērtējums;
- b. nepieciešamības pēc īpašiem likviditātes pasākumiem noteikšana;
- c. potenciālo specifisko likviditātes prasību kvantēšana - kritēriju aprēķini;
- d. specifisku likviditātes prasību artikulācija; un
- e. likviditātes vērtējuma noteikšana.

9.2 Kopējais likviditātes novērtējums

429. Lai novērtētu, vai iestādē esošie likviditātes līdzekļi nodrošina atbilstošu likviditātes un finansējuma risku segumu, kompetentajām iestādēm vajadzētu izmantot šādus informācijas avotus:

- a. iestādes *ILAAP*;
- b. likviditātes riska novērtēšanas rezultātus;
- c. finansējuma riska novērtēšanas rezultātus;

- d. uzraudzības iestāžu kritēriju aprēķina rezultātu; un
- e. citus attiecīgos rezultātus (no pārbaudēm uz vietas, radniecīgās grupas analīzes, stresa pārbaudes, u.c.).

430. Kompetentajām iestādēm vajadzētu apsvērt iestādes *ILAAP* uzticamību, tostarp likviditātes un finansējuma riska rādītājiem, ko izmanto iestāde.

431. Novērtējot iestādes *ILAAP* sistēmu - tostarp, ja nepieciešams, iekšējās metodoloģijas, lai aprēķinātu iekšējās likviditātes prasības - kompetentajām iestādēm vajadzētu izvērtēt, vai *ILAAP* aprēķini ir:

- a. ticami: vai aprēķini / izmantotās metodoloģijas atbilstoši ietver riskus, kurus tām paredzēts risināt; un
- b. saprotami: vai pastāv skaidrs sadalījums un kopsavilkums attiecībā uz *ILAAP* aprēķinu pamatā esošajiem komponentiem.

432. Lai novērtētu iestādes likviditātes pietiekamību, kompetentajām iestādēm vajadzētu arī apvienot savus likviditātes riska un finansējuma riska novērtējumus, jo īpaši, tām būtu jāņem vērā konstatējumi par:

- a. riskiem, kas nav ietverti likviditātes prasībās, kas noteiktas Regulā (ES) Nr. 575/2013, tostarp dienas likviditātes riskam un likviditātes riskam ārpus 30 dienu laika perioda;
- b. citiem riskiem, kurus pietiekamā mērā nesedz un nemēra iestāde, kā sekas no nenovērtētas līdzekļu aizplūdes, pārvērtētas līdzekļu ieplūdes, pārvērtētas likviditātes rezerves aktīvu vērtības vai kompensējošās kapacitātes, vai no operacionālā viedokļa likvīdo aktīvu nepieejamības (aktīviem, kas nav pieejami pārdošanai, aktīviem, kas ir apgrūtināti, u.c.);
- c. kompensējošās kapacitātes specifiskām koncentrācijām un/vai finansējumiem, ko sniedz darījuma partneris, un/vai produkts/veids;
- d. finansējuma nesakritībām konkrētām termiņu grupām īstermiņā, vidējā termiņā un ilgtermiņā;
- e. finansējuma nesakritību atbilstoša seguma esamību dažādās valūtās;
- f. strauja krituma efektiem; un
- g. citiem uzraudzības likviditātes stresa pārbaudes attiecīgiem rezultātiem.

433. Kompetentajām iestādēm jāiztulko vispārējo novērtējumu likviditātes vērtējumā, kam vajadzētu atspoguļot kompetento iestāžu viedokli par draudiem iestādes ilgtspējai, kas var rasties no likviditātes un finansējuma riskiem.

9.3 Nepieciešamības pēc īpašiem likviditātes pasākumiem noteikšana

434. Kompetentajām iestādēm vajadzētu lemt par nepieciešamību piemērot iestādeiīpašas uzraudzības likviditātes prasības, pamatojoties uz to uzraudzības spriedumu, un tam sekojošajām pārrunām ar iestādi, ņemot vērā,:

- a. iestādes darbības modeli un stratēģiju un to uzraudzības novērtējumu;
- b. informāciju no iestādes *ILAAP*;
- c. uzraudzības likviditātes un finansējuma risku novērtējumus, tostarp piemītošā likviditātes riska novērtējumu, piemītošo finansējuma risku un likviditātes un finansējuma risku pārvaldību un kontroli, ņemot vērā iespēju, ka identificētie riski un apdraudējumi var viens otru pastiprināt; un
- d. potenciālo sistēmisko likviditātes risku.

435. Ja kompetentās iestādes secina, ka ir nepieciešams piemērot īpašas likviditātes prasības, lai risinātu likviditātes un finansēšanas problēmas, tām būtu jāpieņem lēmums par to, kā piemērot kvantitatīvās prasības, kas ietvertas šajā sadaļā, un/vai par to, kā piemērot kvalitātes prasības, kā minēts 10. sadaļā.

436. Nosakot strukturālās, ilgtermiņa uzraudzības prasības, kompetentajām iestādēm vajadzētu apsvērt nepieciešamību pēc papildu īstermiņa / vidēja termiņa prasībām kā pagaidu risinājuma, lai mazinātu riskus, kas joprojām pastāv, līdz strukturālās prasības uzrāda vēlamos rezultātus.

437. Ja kompetentās iestādes secina, ka pastāv augsts risks, ka iestādes finansējuma izmaksas nepieņemami pieaugs, tām vajadzētu apsvērt pasākumus, tostarp noteikt papildu pašu kapitāla prasības (kā minēts 7. sadaļā), lai kompensētu palielinātā peļņas un zaudējumu ietekmi, ja iestāde nevar novirzīt pieaugošās finansējuma izmaksas uz saviem klientiem, vai arī pieprasīt izmaiņas finansējuma struktūrā, lai mazinātu finansējuma izmaksu risku.

9.4 Specifisko kvantitatīvās likviditātes prasību noteikšana

438. Kompetentajām iestādēm vajadzētu izstrādāt un piemērot uzraudzības likviditātes kritērijus kā kvantitatīvus instrumentus, lai atbalstītu savu vērtējumu par to, vai iestādes rīcībā esošie likviditātes līdzekļi nodrošina stabilu segumu likviditātes un finansējuma riskiem. Tos vajadzētu izmantot, lai nodrošinātu piesardzīgu, konsekventu, pārskatāmu un salīdzināmu kritēriju, ar ko aprēķināt un salīdzināt konkrētas kvantitatīvas likviditātes prasības iestādēm.

439. Izstrādājot uzraudzības likviditātes kritērijus, kompetentajām iestādēm vajadzētu ņemt vērā šādus kritērijus:

- a. kritērijiem vajadzētu būt prudenciāliem/adekvātiem, konsekventiem un pārredzamiem;
- b. kritērijus vajadzētu izstrādāt, izmantojot likviditātes un finansējuma riska uzraudzības novērtējumu, un uzraudzības likviditātes stresa pārbaudes; uzraudzības likviditātes stresa pārbaudēm vajadzētu būt galvenajam kritēriju elementam;
- c. kritērijiem vajadzētu nodrošināt salīdzināmus rezultātus un aprēķinus tā, lai kvantificētos likviditātes prasību rādītājus iestādēm ar līdzīgiem uzņēmējdarbības modeļiem un riska profiliem, var salīdzināt; un
- d. kritērijiem vajadzētu palīdzēt uzraudzītājiem noteikt iestādei atbilstīgu likviditātes līmeni.

440. Ņemot vērā dažādus atšķirīgus uzņēmējdarbības modeļus, pēc kādiem darbojas iestādes, uzraudzības kritēriju iznākums, var nebūt piemērots katrai iestādei visos gadījumos. Kompetentajām iestādēm vajadzētu to risināt, izmantojot vispiemērotāko kritēriju, ja ir pieejamas alternatīvas, un/vai, piemērojot kritēriju iznākumam spriedumu, lai ņemtu vērā iestādes uzņēmējdarbības modelim specifiskus apsvērumus.

441. Kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt jebkuru kritēriju piemērotību, ko piemēro iestādēm, un tos pastāvīgi pārskatīt un atjaunināt, ņemot vērā to izmantošanas pieredzi.

442. Ja kompetentās iestādes ņem vērā uzraudzības kritērijus, nosakot specifiskas likviditātes prasības, kas ir daļa no dialoga, tām vajadzētu iestādei izskaidrot motīvus un vispārējos pamatprincipus, uz kuriem balstās kritēriji.

443. NSFR, līdz tā īstenošanai, var tikt izmantots kā bāzes punkts, lai noteiktu īpašas kvantitatīvas likviditātes prasības stabilam finansējumam, ja nepieciešams.

444. Ja kompetentās iestādes nav izstrādājušas savu kritēriju īpašu kvantitatīvo likviditātes prasību kvantēšanai, tās var piemērot kritēriju, izmantojot šādas darbības:

- a. neto izejošo naudas plūsmu un atbilstošo likvīdo aktīvu salīdzinošā analīze stresa apstākļos, noteiktā laika posmā: līdz 1 mēnesim (tostarp, diennaktī), no 1 mēneša līdz 3 mēnešiem, un no 3 mēnešiem līdz 1 gadam. Šim nolūkam kompetentajām iestādēm vajadzētu plānot neto aizplūdes (bruto ieplūdes un aizplūdes) un kompensējošo kapacitāti dažādās termiņa grupās, ņemot vērā stresa apstākļus (piemēram, pārdomāts/prudenciāls novērtējums stresa apstākļos pieņēmumiem par likvīdiem aktīviem, salīdzinot ar pašreizējo novērtējumu parastos apstākļos un pēc diskonta), veidojot stresa termiņa sadalījumu nākamajam gadam;

- b. pamatojoties uz stresa termiņa sadalījuma novērtējumu, iestādes izdzīvošanas perioda novērtēšana;
- c. vēlamā / uzraudzības minimālā izdzīvošanas perioda noteikšana, ņemot vērā iestādes riska profilu un tirgus un makroekonomikas apstākļus; un
- d. ja vēlamais / uzraudzības minimālais izdzīvošanas periods ir garāks par iestādes pašreizējo izdzīvošanas periodu, kompetentās iestādes var noteikt likvīdo aktīvu papildu summas (papildu likviditātes rezerves), kas jāuztur iestādē, lai pagarinātu izdzīvošanas periodu līdz vajadzīgajam minimumam.

445. Galvenais kompetentās iestādes kritērija elements, lai aprēķinātu īpašās kvantitatīvās likviditātes prasības, būs dati, kas iegūti, izmantojot uzraudzības pārskatu saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 415. pantu par likviditāti un par stabilu finansējumu individuāli un konsolidēti un par papildu likviditātes uzraudzības rādītājiem. Kritēriju modeli ietekmēs šī ziņojuma saturs, un kritēriju īstenošana būs atkarīgs no tā, kad ziņojumi būs pieejami.

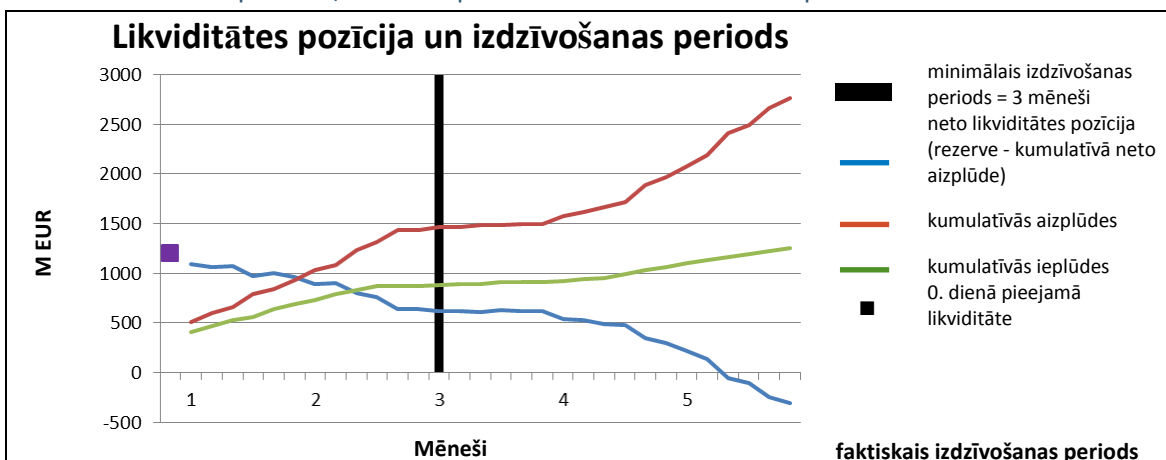
446. Zemāk ir daži piemēri no iespējamajām pieejām:

- a. 1. piemērs: iestāde ar sākotnējo likviditātes rezervi EUR 1 200. Kumulatīvs ieplūdes un kumulatīvās aizplūdes aprēķinātas stresa apstākļos, tiek prognozētas par 5 mēnešu laika periodu. Šajā laika periodā, iestāde izmanto likviditātes rezervi katru reizi, kad ieplūde nesasniedz aizplūdi. Rezultāts ir, ka saskaņā ar noteiktajiem stresa apstākļiem, iestāde varētu izdzīvot 4,5 mēnešus, kas ir ilgāk par uzraugu noteikto minimālo izdzīvošanas periodu (šajā piemērā, 3 mēneši):

11. tabula Ilustratīvs kritērija piemērs likviditātes aprēķināšanai

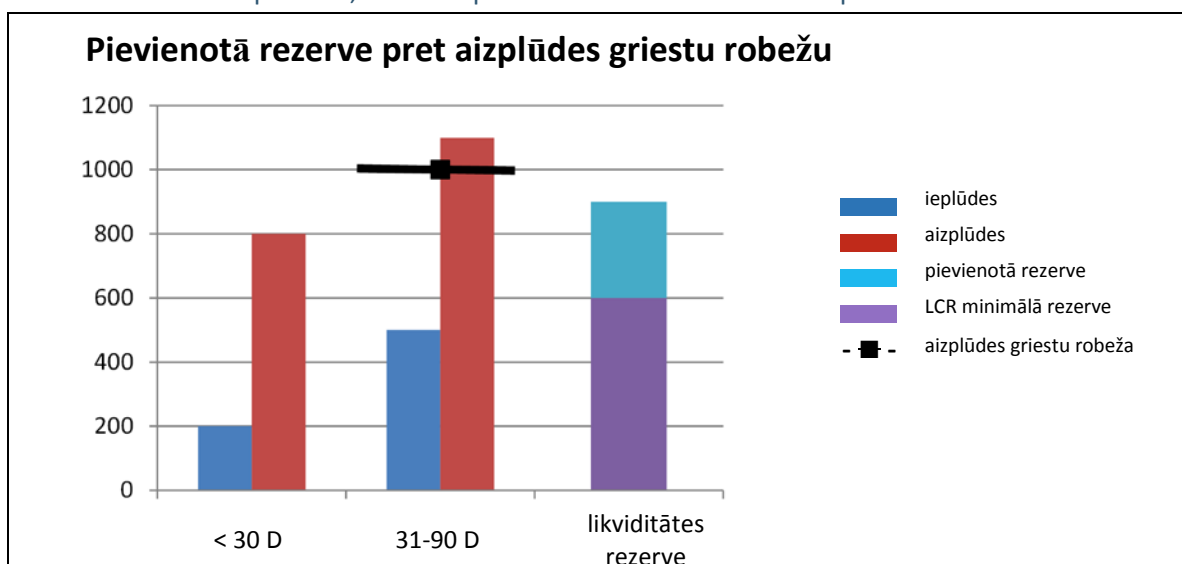
Laiks mēnešos	Kumulatīvās aizplūdes	Kumulatīvās ieplūdes	Kumulatīvās neto aizplūdes	Neto likviditātes pozīcija (rezerve - kumulatīvā neto aizplūde)	0. dienā pieejamā likviditāte
					1 200
1	511	405	106	1 094	
	598	465	133	1 067	
	659	531	128	1 072	
	787	563	224	976	
	841	642	199	1 001	
	933	693	240	960	
2	1 037	731	306	894	
	1 084	788	295	905	
	1 230	833	397	803	
	1 311	875	435	765	
	1 433	875	558	642	
	1 440	876	564	636	
3	1 465	882	583	617	
	1 471	889	582	618	
	1 485	891	594	606	
	1 485	911	574	626	
	1 492	916	576	624	
	1 493	916	577	623	
4	1 581	918	663	537	
	1 618	945	673	527	
	1 666	956	710	490	
	1 719	993	726	474	
	1 885	1 030	856	344	
	1 965	1 065	900	300	
5	2 078	1 099	980	220	
	2 192	1 131	1 061	139	Izdzīvošanas periods
	2 415	1 163	1 252	-52	
	2 496	1 194	1 302	-102	
	2 669	1 224	1 445	-245	
	2 764	1 253	1 511	-311	

7. attēls Ilustratīvs piemērs, nosakot īpašu kvantitatīvu likviditātes prasību

- b. 2. piemērs: uzraudzības iestāžu noteiktais minimālais izdzīvošanas periods ir 3 mēneši. Alternatīva mērīšana, lai noteiktu minimālo izdzīvošanas periodu, kas var arī atrisināt uzraudzības iestāžu bažas, ka atšķirība starp ieplūdi un aizplūdi ir nepieņemami augsta, ir noteikt aizplūdes griestus. Šajā attēlā mehānisms aizplūdes griestu noteikšanai attēlots ar melno horizontālo joslu. Iestādei ir nepieciešams samazināt aizplūdes līmeni, nesasniedzot griestus. Griestus var iestatīt vienai vai vairākām termiņu kategorijām un neto aizplūdēm (pēc ieplūdes korekcijām) vai bruto aizplūdēm. Trešajā ailē attēlota alternatīva rezerves prasības pievienošanai:

8. attēls Ilustratīvs piemērs, nosakot īpašas kvantitatīvas likviditātes prasības

9.5 Īpašo kvantitatīvo likviditātes prasību formulēšana

447. Lai atbilstoši formulētu īpašas kvantitatīvās likviditātes prasības, kompetentajām iestādēm vajadzētu izmantot vienu no šādām pieejām:

1. 1. pieeja - pieprasīt augstāku LCR nekā tas noteikts regulatīvā minimumā (ja šāds rādītājs ir ieviests ar valsts vai ES regulējošām prasībām), tādā izmērā, ka identificētie trūkumi tiek pietiekami mazināti;
2. 2. pieeja – pieprasīt noteikt minimālo izdzīvošanas periodu tādā garumā, ka identificētie trūkumi tiek pietiekami mazināti; izdzīvošanas periodu var uzstādīt vai nu tieši, kā prasību, vai netieši, nosakot aizplūdes summu griestus attiecīgajā laika grupā; kompetentās iestādes var pieprasīt dažāda veida likvidos aktīvus (piemēram, aktīvi atbilstīgi centrālajām bankām), lai segtu riskus, kuri (pietiekami) netiek segti ar LCR;
3. 3. pieeja - pieprasīt minimālo kopējo likvīdo aktīvu summu vai kompensējošo kapacitāti, vai nu kā minimālo kopējo summu vai kā minimālo summu, kas pārsniedz piemērojamo regulatīvo minimumu, tādā apjomā, ka identificētie trūkumi tiek pietiekami mazināti; kompetentās iestādes var noteikt prasības attiecībā uz likvīdo aktīvu sastāvu, tostarp operacionālajām prasībām (piemēram, tieša konvertējamība naudā, vai likvīdo aktīvu noguldījums centrālajā bankā).

448. Kompetentās iestādes var strukturēt īpašas kvantitatīvas prasības stabilam finansējumam, pieprasot stabila finansējuma minimumu pamatojoties uz NSFR.

449. Lai nodrošinātu konsekveni, kompetentajām iestādēm vajadzētu strukturēt īpašas kvantitatīvās likviditātes prasības tādā veidā, lai nodrošinātu plaši konsekventus uzraudzības rezultātus dažādās iestādēs, ņemot vērā, ka tāda veida prasības var atšķirties starp iestādēm to individuālo apstākļu dēļ. Papildus kvantitātei, struktūrai vajadzētu norādīt prasības paredzamo sastāvu un raksturu. Visos gadījumos vajadzētu norādīt uzraudzības prasību un jebkādu piemērojamo Direktīvas 2013/36/ES prasību. Likviditātes rezervēm un kompensējošai kapacitātei, ko iestāde tur, lai apmierinātu uzraudzības prasības, vajadzētu būt pieejamām iestādei izmantošanai stresa laikos.

450. Nosakot īpašas kvantitatīvās likviditātes prasības, un, paziņojot par tām iestādei, kompetentajām iestādēm vajadzētu pārliecināties, ka iestāde nekavējoties paziņos, ja tās neatbilst prasībām, vai arī nav sagaidāms, ka tās varētu izpildīt prasības īstermiņā. Kompetentajām iestādēm vajadzētu pārliecināties, ka iestāde šo paziņojumu iesniedz bez liekas kavēšanās, kopā ar iestādes izstrādātu plānu, kā laikus atjaunot atbilstību prasībām. Kompetentajām iestādēm vajadzētu izvērtēt iestādes atjaunošanas plāna iespējamību, un veikt atbilstīgus uzraudzības pasākumus, ja plāns netiek uzskatīts par realizējamu. Ja plāns tiek uzskatīts par realizējamu, kompetentajām iestādēm vajadzētu: noteikt vajadzīgos

pagaidu uzraudzības pasākumus, pamatojoties uz apstākļiem iestādē; uzraudzīt atjaunošanas plāna īstenošanu; un cieši uzraudzīt iestādes likviditātes pozīciju, prasot iestādei palielināt ziņošanas regularitāti, ja nepieciešams.

451. Neraugoties uz iepriekš minēto, kompetentās iestādes var arī noteikt kvalitatīvas prasības kā ierobežojumus / griestu robežas / robežas nesakritībām, koncentrācijām, vēlmei uzņemt risku, kvantitatīvos ierobežojumus attiecībā uz nodrošināto aizdevumu izsniegšanu, u.c., saskaņā ar šo pamatnostādņu 10. sadaļā noteiktajiem kritērijiem.

452. Zemāk attēloti daži piemēri no dažādām pieejām attiecībā uz īpašo kvantitatīvo likviditātes prasību struktūru:

Īpašu prasību formulēšanas piemērs

No 2015. gada 1. janvāra līdz norādīts citādāk, Bankai X ir nepieciešams:

- a. 1. pieeja - nodrošināt, ka tās kompensējošā kapacitāte ir visu laiku vienāda ar vai lielāka nekā, piemēram, 125% no likviditātes neto aizplūdes, ko mēra ar LCR.
- b. 2. pieeja - nodrošināt, ka tās kompensējošā kapacitāte sniedz vēlamo rezultātu jebkurā izdzīvošanas perioda punktā, kas ir vienāds ar vai lielāks par 3 mēnešiem, ko mēra ar iekšējo likviditātes stresa pārbaudi / termiņu sadalījumu / īpašiem rādītājiem, kurus izstrādājis projekta vadītājs.
- c. 3. pieeja
 - nodrošina, lai tās kompensējošā kapacitāte vienmēr ir vienāda ar vai lielāka par EUR X miljardi; vai
 - nodrošina, lai tās kompensējošā kapacitāte vienmēr ir vienāda ar vai lielāka par EUR X miljardi, pārsniedzot minimālo prasību saskaņā ar LCR.
- d. 4. pieeja nodrošina, ka tās stabilais finansējums ir vienāds ar vai lielāks par EUR X miljardi, pārsniedzot minimālo prasību saskaņā ar NSFR.

9.6 Konstatējumu un vērtējumu kopsavilkums

453. Ņemot vērā iepriekš minēto novērtējumu, kompetentajām iestādēm jāsniedz viedoklis par to, vai esošie likviditātes resursi nodrošina drošu segumu riskiem, kuriem iestāde ir vai varētu tikt pakļauta. Šis viedoklis kopā ar novērtējumu, kas veikts pamatojoties uz apsvērumiem, kas norādīti 12. tabulā, jāatspoguļo konstatējumu kopsavilkumā.

454. Lai pieņemtu kopīgu lēmumu (kur tas nepieciešams), kompetentajām iestādēm jāizmanto likviditātes novērtējums un rezultāts, lai noteiktu, vai likviditātes resursi ir pietiekami.

Tabula 12. Uzraudzības apsvērumi par likviditātei piešķirto vērtējumu

Vērtējums	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi
1.	iestādes likviditātes pozīcija un finansējuma profils nerada nekādu saskatāmu risku iestādes dzīvotspējai/ilgtspējai.	<ul style="list-style-type: none"> • Iestādes kompensējošā kapacitāte un likviditātes rezerves krietni pārsniedz konkrētās uzraudzības kvantitatīvās prasības, un ir sagaidāms, ka tās saglabāsies tādā līmenī arī nākotnē. • Ilgtermiņa finansējuma (> 1 gads) sastāvs un stabilitāte nerada nekādu saskatāmu risku attiecībā uz iestādes darbībām un uzņēmējdarbības modeli. • Brīva likviditātes plūsma starp vienībām grupā, vajadzības gadījumā, nav traucēta, vai visām vienībām ir kompensējošā kapacitāte un likviditātes rezerves, kas pārsniedz uzraudzības prasības. • Iestādei ir iespējams un ticams likviditātes ārkārtas plāns, kam ir potenciāls būt efektīvam, ja nepieciešams.
2.	iestādes likviditātes pozīcija un finansējuma profils rada zemu riska līmeni iestādes dzīvotspējai/ilgtspējai.	<ul style="list-style-type: none"> • Iestādes kompensējošā kapacitāte un likviditātes rezerves pārsniedz konkrētās uzraudzības kvantitatīvās prasības, bet pastāv risks, ka tās nesaglabāsies šādā līmenī nākotnē. • Ilgtermiņa finansējuma (> 1 gads) sastāvs un stabilitāte rada zemu riska līmeni attiecībā uz iestādes darbībām un uzņēmējdarbības modeli. • Brīva likviditātes plūsma starp vienībām grupā, vajadzības gadījumā, ir vai varētu būt nedaudz traucēta. • Iestādei ir iespējams un ticams likviditātes ārkārtas situāciju plāns, kam ir potenciāls, lai gan ne bez riska,

		būt efektīvam, ja nepieciešams.
3.	iestādes likviditātes pozīcija un finansējuma profils rada vidēju riska līmeni iestādes dzīvotspējai/ilgtspējai.	<ul style="list-style-type: none"> • Iestādes kompensējošā kapacitāte un likviditātes rezerves pasliktinās un/vai ir zem konkrētās uzraudzības kvantitatīvās prasības, un pastāv šaubas par iestādes spēju savlaicīgi atjaunot atbilstību šīm prasībām. • Ilgtermiņa finansējuma (> 1 gads) sastāvs un stabilitāte rada vidēju riska līmeni attiecībā uz iestādes darbībām un uzņēmējdarbības modeli. • Brīva likviditātes plūsma starp vienībām grupā, vajadzības gadījumā, ir traucēta. • Iestādei ir likviditātes ārkārtas plāns, kura efektivitāte ir maz ticama.
4.	iestādes likviditātes pozīcija un finansējuma profils rada augstu riska līmeni iestādes dzīvotspējai/ilgtspējai.	<ul style="list-style-type: none"> • Iestādes kompensējošā kapacitāte un likviditātes rezerves strauji pasliktinās un/vai ir zem konkrētās uzraudzības kvantitatīvās prasības, un pastāv nopietnas šaubas par iestādes spēju savlaicīgi atjaunot atbilstību šīm prasībām. • Ilgtermiņa finansējuma (> 1 gads) sastāvs un stabilitāte rada augstu riska līmeni attiecībā uz iestādes darbībām un uzņēmējdarbības modeli. • Brīva likviditātes plūsma starp vienībām grupā, vajadzības gadījumā, ir smagi traucēta. • Iestādei nav likviditātes ārkārtas plāna, vai arī ir tāds, kas ir acīmredzami nepietiekams.

10. sadaļa Vispārējais *SREP* novērtējums un uzraudzības pasākumu piemērošana

10.1 Vispārīgi apsvērumi

455. Šī sadaļa iekļauj *SREP* elementu novērtējuma konstatējumu kombināciju vispārējā *SREP* novērtējumā. Tā attiecas arī uz kompetento iestāžu uzraudzības pasākumu piemērošanu, lai novērstu trūkumus, kas konstatēti, veicot *SREP* elementu novērtējumu. Kompetentās iestādes var piemērot uzraudzības pasākumus, kā noteikts Direktīvā 2013/36/ES (104. un 105. pants) un valsts tiesību aktos, un, ja vajadzīgs, agrīnas iejaukšanās pasākumus, kā noteikts 2014/59/ES Direktīvas 27. pantā, vai kombinējot iepriekš minēto.

456. Kompetentajām iestādēm vajadzētu izmantot uzraudzības pilnvaras, pamatojoties uz atsevišķu *SREP* elementu novērtējumos konstatētajiem trūkumiem, un ņemot vērā vispārējo *SREP* novērtējumu, tostarp vērtējuma rezultātu, apsverot:

- a. trūkumu / ievainojamību būtiskumu un potenciālo prudenciālo ietekmi uz jautājumu/problēmu nerisināšanu (t.i., vai ir nepieciešams šo jautājumu/problēmu risināt, piemērojot kādu īpašu pasākumu);
- b. vai šie pasākumi atbilst / ir samērīgi ar konkrētā *SREP* elementa vispārējo novērtējumu (un vispārējo *SREP* novērtējumu);
- c. vai trūkumi / ievainojamības jau ir risinātas / segtas ar citiem pasākumiem;
- d. vai citi pasākumi sasniegtu tādu pašu mērķi, ar mazāku administratīvo un finansiālo ietekmi uz iestādi;
- e. pasākuma piemērošanas optimālo līmeni un ilgumu, lai sasniegtu uzraudzības mērķi; un
- f. iespēju, ka konstatētie riski un ievainojamības var tikt savstarpēji sasaistīti un/vai pašpastiprināti, attiecīgi pamatojot uzraudzības pasākumu stingrības palielināšanu.

457. Piemērojot uzraudzības pasākumus, lai risinātu konkrētus trūkumus, kas konstatēti novērtējot *SREP* elementus, kompetentajām iestādēm vajadzētu ņemt vērā vispārējo kvantitatīvās pašu kapitāla un likviditātes prasības, ko piemēro, pamatojoties uz 7. un 9. sadaļā noteiktajiem kritērijiem.

458. Kompetentās iestādes var veikt uzraudzības pasākumus, kas tieši saistīti ar jebkādu uzraudzības darbību rezultātiem (piemēram, klātienes pārbaudes, vadības struktūras locekļu

piemērotības novērtējumi un galvenās funkcijas u.c.), ja šādu darbību rezultātiem, nepieciešama tūlītēja uzraudzības pasākumu piemērošana, lai novērstu būtiskus trūkumus.

10.2 Vispārējais *SREP* novērtējums

459. Nosakot vispārējo *SREP* novērtējumu, kompetentajām iestādēm vajadzētu ņemt vērā *SREP* elementu novērtējuma konstatējumus, it īpaši:

- a. riskus, kuriem iestāde ir vai varētu būt pakļauta;
- b. varbūtību, ka iestādes pārvaldība, kontroles trūkumi un/vai uzņēmējdarbības modelis vai stratēģija var paaugstināt vai mazināt šos riskus, vai pakļaut iestādi jauniem riska avotiem;
- c. vai iestādes pašu kapitāls un likviditātes resursi nodrošina stabilu šo risku segumu; un
- d. iespējamo pozitīvo un negatīvo mijiedarbību starp elementiem (piemēram, kompetentās iestādes var uzskatīt spēcīgu kapitāla pozīciju par iespējamo mazināšanas faktoru noteiktām bažām, kuras konstatētas likviditātes un finansējuma jomā, vai gluži pretēji, ka vāja kapitāla pozīcija var saasināt bažas šajā jomā).

460. Pamatojoties uz šiem apsvērumiem, kompetentajām iestādēm vajadzētu noteikt iestādes dzīvotspēju, kas definēta kā iestādes tuvums neveiksmes punktam, balstoties uz pašu kapitāla un likviditātes resursu pietiekamību, pārvaldību, kontroli un/vai uzņēmējdarbības modeli vai stratēģiju, lai segtu riskus, kam iestāde ir vai varētu būt pakļauta.

461. Balstoties uz iepriekš noteikto, kompetentajām iestādēm vajadzētu:

- a. veikt visus uzraudzības pasākumus, kas nepieciešami, lai novērstu bažas (papildus īpašiem pasākumiem, kas veikti, lai risinātu konkrētus *SREP* novērtējuma konstatējumus);
- b. noteikt turpmāko iestādes uzraudzības resursu sadali un plānošanu, tostarp to, vai iestādi vajadzētu iekļaut uzraudzības pārbaudes programmās;
- c. noteikt vajadzību pēc agrīnās iejaukšanās pasākumiem, kā noteikts Direktīvas 2014/59/ES 27. pantā; un
- d. noteikt, vai iestādi var uzskatīt par "maksātneespējīgu vai iespējami maksātneespējīgu" saskaņā ar Direktīvas 2014/59/ES 32. pantu.

462. Vispārējais *SREP* novērtējums jāatspoguļo ar tādu vērtējuma rezultātu, kas balstās uz 13. tabulā noteiktajiem apsvērumiem, un ir skaidri dokumentēts vispārējā *SREP* novērtējuma gada kopsavilkumā. Šajā gada kopsavilkumā vajadzētu iekļaut arī kopējo *SREP* vērtējuma

rezultātu un *SREP* elementu vērtējumu rezultātus, un visus uzraudzības konstatējumus pēdējo 12 mēnešu laikā.

Tabula 13. Uzraudzības iestāžu apsvērumi, piešķirot vispārējo *SREP* vērtējumu

Vērtējums	Uzraudzības iestāžu viedoklis	Apsvērumi
1.	Identificētais risks nerada nekādu saskatāmu risku iestādes dzīvotspējai.	<ul style="list-style-type: none"> • Iestādes uzņēmējdarbības modelis un stratēģija nerada bažas. • Iekšējās pārvaldības un iestādes mēroga kontroles pasākumi nerada bažas. • Iestādes kapitāla un likviditātes riski nerada saskatāmu nozīmīgas prudenciālās ietekmes risku. • Esošā pašu kapitāla sastāvs un daudzums nerada bažas. • Iestādes likviditātes pozīcija un finansēšanas profils nerada bažas.
2.	Identificētais risks rada zema līmeņa risku iestādes dzīvotspējai.	<ul style="list-style-type: none"> • Pastāv zema līmeņa bažas par iestādes uzņēmējdarbības modeli un stratēģiju. • Pastāv zema līmeņa bažas par iestādes pārvaldības vai iestādes mēroga kontroles pasākumiem. • Pastāv zema līmeņa nozīmīgas prudenciālās ietekmes risks attiecībā uz kapitāla un likviditātes riskiem. • Pastāv zema līmeņa bažas par esošā pašu kapitāla sastāvu un daudzumu. • Pastāv zema līmeņa bažas par iestādes likviditātes pozīciju un/vai finansējuma profilu.
3.	Identificētais risks rada vidēja līmeņa risku iestādes dzīvotspējai.	<ul style="list-style-type: none"> • Pastāv vidēja līmeņa bažas par iestādes uzņēmējdarbības modeli un stratēģiju. • Pastāv vidēja līmeņa bažas par iestādes pārvaldības vai iestādes mēroga kontroles pasākumiem. • Pastāv vidēja līmeņa nozīmīgas prudenciālās ietekmes risks attiecībā uz kapitāla un likviditātes riskiem. • Pastāv vidēja līmeņa bažas par iestādē esošā pašu kapitāla sastāvu un daudzumu. • Pastāv vidēja līmeņa bažas par iestādes likviditātes pozīciju un/vai finansējuma profilu. • Iestāde var sākt sastādīt izvēlnes opcijas

		atvесеļоšanās plānā.
4.	Identificētais risks rada augsta līmeņa risku iestādes dzīvotspējai.	<ul style="list-style-type: none"> • Pastāv augsta līmeņa bažas par iestādes uzņēmējdarbības modeli un stratēģiju. • Pastāv augsta līmeņa bažas par iestādes pārvaldības vai iestādes mēroga kontroles pasākumiem. • Pastāv augsta līmeņa nozīmīgas prudenciālās ietekmes risks attiecībā uz kapitāla un likviditātes riskiem. • Pastāv augsta līmeņa bažas par iestādē esošā pašu kapitāla sastāvu un daudzumu. • Pastāv augsta līmeņa bažas par iestādes likviditātes pozīciju un/vai finansējuma profilu. • Iestāde, iespējams, ir uzkrājusi nozīmīgu skaitu izvēļu savā atvесеļоšanās plānā..
5.	Iestāde tiek uzskatīta par "maksātnespējīgu vai iespējams maksātnespējīgu".	<ul style="list-style-type: none"> • Pastāv tūlītējs risks iestādes dzīvotspējai. • Iestāde atbilst "maksātnespējīga vai iespējams kļūs maksātnespējīga" nosacījumiem, kā norādīts Direktīvas 2014/59/ES 32. panta 4. punktā⁹.

463. Nosakot, ka iestādei ir "maksātnespējīga vai iespējams kļūs maksātnespējīga", kas atspoguļojas kopējā SREP "F" vērtējumā, kompetentajām iestādēm vajadzētu sadarboties ar noregulējuma iestādēm, lai konsultētos par konstatējumiem, ievērojot Direktīvas 2014/59/ES 32. pantā noteikto procedūru.

10.3 Kapitāla pasākumu piemērošana

464. Kompetentajām iestādēm vajadzētu piemērot papildu pašu kapitāla prasības, nosakot TSCR saskaņā ar 7. sadaļā norādīto procesu un kritērijiem.

⁹ Jo īpaši, kompetentā iestāde uzskata, ka 1) iestāde pārkāpj, vai pastāv objektīvi elementi, lai atbalstītu konstatējumu, ka iestāde tuvākajā nākotnē pārkāps pastāvīgas atļaujas prasības tādā veidā, kas varētu attaisnot kompetentās iestādes atļaujas atsaukšanu, tādu iemeslu dēļ, tai skaitā, bet ne tikai, ka iestādei ir radušies vai varētu rasties zaudējumi, kas noārda visus vai ievērojamu daudzumu no tās pašu kapitāla; 2) iestādes aktīvi ir vai pastāv objektīvi elementi, lai atbalstītu konstatējumu, ka iestādes aktīvi būs, tuvākajā nākotnē, mazāki nekā tās pasīvi; vai 3) iestāde ir, vai pastāv objektīvi elementi, lai atbalstītu konstatējumu, ka iestādetuvākajā nākotnē būs nespējīga samaksāt savus parādus vai izpildīt citas saistības noteiktajā termiņā.

Direktīvas 2014/59/ES 32. panta 2. punkta d) apakšpunkts arī norāda ārkārtas valsts atbalsta kritērijus, lai noteiktu, vai iestāde ir "maksātnespējīga vai iespējams kļūs maksātnespējīga", bet šie kritēriji netiek uzskatīti par SREP un lēmumi, kas tos pieņēmušas kompetentās iestādes.

465. Neskatoties uz iepriekšējā punktā minētajām prasībām, kompetentās iestādes var, pamatojoties uz *SREP* elementu novērtējumā konstatēto ievainojamību un trūkumiem, noteikt papildu kapitāla pasākumus, tostarp:

- a. pieprasot iestādei izmantot neto peļņu, lai stiprinātu pašu kapitālu saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta h) apakšpunktu;
- b. ierobežojot vai aizliedzot sadalījumus vai procentu maksājumus attiecībā uz iestādes akcionāriem, locekļiem vai 1. līmeņa papildu kapitāla instrumentu turētājiem, ja šāds aizliegums nerada iestādes saistību neizpildes gadījumu saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta i) apakšpunktu; un/vai
- c. pieprasot iestādei piemērot īpašu pieeju aktīviem saistībā ar pašu kapitāla prasībām saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta d) apakšpunktu.

10.4 Likviditātes pasākumu piemērošana

466. Kompetentajām iestādēm vajadzētu piemērot īpašas likviditātes prasības, saskaņā ar 9. sadaļā norādīto procesu un kritērijiem.

467. Neskatoties uz īpašas aprēķināšanas prasībām, kompetentās iestādes var, pamatojoties uz likviditātes un finansējuma riska novērtējumos konstatēto ievainojamību un trūkumiem, noteikt papildu kapitāla pasākumus, tostarp:

- a. noteikt īpašas likviditātes prasības, tostarp termiņu nesakritības ierobežojumus starp aktīviem un pasīviem saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta k) apakšpunktu.; un/vai,
- b. ieviest citus administratīvus pasākumus, tostarp uzraudzības maksājumus, saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 105. pantu.

10.5 Citu uzraudzības pasākumu piemērošana

468. Lai risinātu konkrētus *SREP* elementu novērtējumā konstatētos trūkumus, kompetentās iestādes var uzskatīt par nepieciešamu piemērot pasākumus, kas nav tieši saistīti ar kvantitatīvajām kapitāla vai likviditātes prasībām. Šī sadaļa sniedz neizsmeļošu sarakstu ar iespējamiem uzraudzības pasākumiem, ko var piemērot, pamatojoties uz 104. un 105. pantu Direktīvā 2013/36/ES.

Uzņēmējdarbības modeļa analīze

469. Uzraudzības pasākumi, lai novērstu *BMA* konstatētos trūkumus, varētu iesaistīt pieprasījumu iestādei pielāgot pārvaldības un kontroles pasākumus, lai palīdzētu īstenot uzņēmējdarbības modeli un stratēģiju, vai ierobežot noteiktus darbību veidus.

470. Saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta b) apakšpunktu kompetentās iestādes var pieprasīt iestādei veikt korekcijas riska pārvaldības un kontroles pasākumos vai pārvaldības pasākumos, lai tie atbilstu vēlamajam uzņēmējdarbības modelim vai stratēģijai, tostarp:

- a. pielāgojot stratēģijā pieņemto finanšu plānu, ja tas nav pamatots ar iekšējā kapitāla plānošanu vai ticamiem pieņēmumiem;
- b. pieprasot organizatoriskās struktūras izmaiņas, pastiprinot riska pārvaldības un kontroles funkcijas un pasākumus, lai atbalstītu uzņēmējdarbības modeļa vai stratēģijas īstenošanu; un/vai
- c. pieprasot veikt izmaiņas IT sistēmā un veikt tās nostiprināšanu, lai atbalstītu uzņēmējdarbības modeļa vai stratēģijas īstenošanu.

471. Saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta e) apakšpunktu kompetentās iestādes var pieprasīt iestādei veikt darbības, lai grozītu tās uzņēmējdarbības modeli un stratēģiju, ja:

- a. tos neatbalsta attiecīgi organizatoriskie, pārvaldības vai riska kontroles un pārvaldības pasākumi;
- b. tos neatbalsta kapitāla un darbības plāni, tostarp, atbilstoša finanšu, cilvēku un tehnoloģiju (IT) resursu sadale; un/vai
- c. stratēģija izraisa sistēmiskā riska palielināšanos, vai arī rada draudus finanšu stabilitātei.

472. Saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta f) apakšpunktu kompetentās iestādes drīkst:

- a. pieprasīt iestādēm samazināt risku, kas saistīts ar produktiem, ko tās rada/izplata, tajā skaitā:
 - pieprasot veikt izmaiņas riskos, kas saistīti ar noteiktu produktu piedāvājumu; un/vai
 - pieprasot uzlabot pārvaldības un kontroles pasākumus produktu izstrādei un uzturēšanai;
- b. pieprasot iestādei samazināt risku, kas saistīts ar tās sistēmām, piemēram:
 - pieprasot uzlabot sistēmas, vai palielināt investīciju līmeni vai paātrināt jaunu sistēmu ieviešanu; un/vai
 - pieprasot uzlabot pārvaldības un kontroles pasākumus sistēmas izstrādei un uzturēšanai;

Iekšējā pārvaldība un iestādes mēroga kontrole

473. Uzraudzības pasākumi, lai novērstu iekšējās pārvaldības un iestādes mēroga kontroles novērtējumā konstatētos trūkumus, var koncentrēties uz prasību iestādei nostiprināt pārvaldības un kontroles pasākumus, vai samazināt risku, kas saistīts ar tās produktiem, sistēmām un darbībām.

474. Saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta b) apakšpunktu kompetentās iestādes drīkst:

- a. pieprasīt iestādei veikt tās vispārējo pārvaldības pasākumu un organizācijas izmaiņas un organizācija, tostarp pieprasot:
 - o izmaiņas organizatoriskajā vai funkcionālajā struktūrā, tostarp ziņojumu sniegšanas kārtībā;
 - o riska politikas grozījumus un to, kā tā tiek izstrādāta un īstenota visā organizācijā; un/vai
 - o palielināt pārskatāmību attiecībā uz pārvaldības pasākumiem;
- b. pieprasīt iestādei veikt izmaiņas vadības struktūras organizācijā, sastāvā vai darba kārtībā;
- c. pieprasa iestādei nostiprināt tās vispārējā riska pārvaldības pasākumus, ar līdzekļiem, tostarp pieprasot:
 - o riska vēlmes uzņemties risku izmaiņas (samazinājumu), vai izmaiņas, nosakot riska apetītes pārvaldības kārtību, un izmaiņas vispārējā riska stratēģijas izstrādē;
 - o *ICAAP* vai *ILAAP* procedūru un modeļu uzlabojumus, ja tie nav uzskatāmi par derīgiem mērķim;
 - o uzlabot stresa testēšanas iespējas un vispārējo stresa testu programmu; un/vai
 - o uzlabojumus ārkārtas gadījumiem paredzēto līdzekļu/ ārkārtas situāciju plānošanā;
- d. pieprasīt iestādei nostiprināt iekšējās kontroles pasākumus un funkcijas ar līdzekļiem, tostarp pieprasot:
 - o darbinieku, kas veic iekšējo audita funkcijas, neatkarību un atbildību; un/vai
 - o iekšējo pārskatu sniegšanas procesa uzlabojumus, lai nodrošinātu, ka ziņojumu sniegšana vadības struktūrvienībai ir atbilstoša;

- e. pieprasīt iestādei uzlabot informācijas sistēmas vai darbības nepārtrauktības pasākumus, piemēram, nosakot, ka:
 - o sistēmu uzticamības uzlabojumi; un/vai
 - o darbības nepārtrauktības plānu izstrāde un pārbaude.

475. Saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta g) apakšpunktu kompetentās iestādes var pieprasīt iestādēm:

- a. veikt izmaiņas atalgojuma politikā; un/vai
- b. ierobežot mainīgo atalgojumu kā procentus no tīrajiem ieņēmumiem.

Kredītrisks un darījuma partneru risks

476. Uzraudzības pasākumi, lai novērstu trūkumus, kas konstatēti kredītriska un darījuma partneru riska, ar to saistītās pārvaldības un kontroles kārtības novērtējumā, iespējams, koncentrēsies uz prasību iestādei samazināt piemītošā riska līmeni vai nostiprināt pārvaldības un kontroles kārtību.

477. Saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta b) apakšpunktu kompetentās iestādes var pieprasīt iestādēm:

- a. aktīvāk iesaistīt vadības struktūrvienību vai tās komitejas attiecīgos kredītu lēmumos;
- b. pilnveidot kredītriska novērtēšanas sistēmas;
- c. uzlabot kredīta procesu kontroli; un/vai
- d. palielināt nodrošinājuma pārvaldību, novērtēšanu un uzraudzību.

478. Saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta d) apakšpunktu kompetentās iestādes var pieprasīt iestādēm:

- a. piemērot īpašu finansēšanas kārtību, un - kur to atļauj grāmatvedības normas un noteikumi - pieprasīt palielināt finansējumu;
- b. piemērot zemāko sliekšni (vai augstāko robežvērtību) iekšējā riska rādītājiem un/vai riska pakāpēm, ko izmanto, lai aprēķinātu riska darījumu vērtības konkrētiem produktiem, nozarēm vai parādnieku veidiem;
- c. piemērot augstākus diskontus nodrošinājuma vērtībai; un/vai
- d. turēt papildu pašu kapitālu, lai kompensētu starpību starp uzkrājumu bilances vērtību un aktīvu prudenciālo novērtēšanu (aktīvu kvalitātes pārskatīšanas

iznākums), norādot paredzamos zaudējumus, kurus nesedz bilancē norādītie uzkrājumi.

479. Saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta e) apakšpunktu kompetentās iestādes var pieprasīt iestādēm:

- a. samazināt lielos riska darījumus vai citus riska koncentrācijas kredītu avotus;
- b. noteikt stingrākus kredīta piešķiršanas kritērijus visiem vai dažiem produktiem vai debitoru kategorijām; un/vai
- c. samazinās savu atkarību no, vai iegūt aizsardzību pret, īpašiem darījumiem (piemēram, hipotekārais kredīts, eksporta finansēšana, komerciālais nekustamais īpašums, vērtspapirizēšana, u.c.), parādnieku kategorijām, nozarēm, valstīm u.c.

480. Saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta j) apakšpunktu kompetentās iestādes var pieprasīt iestādei uzlabot vadības struktūrvienībai un augstākajai vadībai sniegto ziņojumu par kredītrisku sniegšanas kvalitāti un biežumu.

Tirgus risks

481. Uzraudzības pasākumi, lai novērstu trūkumus, kas konstatēti tirgus riska un ar to saistītās pārvaldības un kontroles kārtības novērtējumā, iespējams, koncentrēsies uz prasību iestādei samazināt tai piemītošā riska līmeni vai nostiprināt pārvaldības un kontroles kārtību.

482. Saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta b) apakšpunktu kompetentās iestādes var pieprasīt iestādēm novērst konstatētās nepilnības attiecībā uz iestādes spēju identificēt, novērtēt, uzraudzīt un kontrolēt tirgus risku, tostarp veicot šādas darbības:

- a. uzlabojot iestādes iekšējo pieeju sniegumu, vai tās atpakaļejošās pārbaudes vai stresa testēšanas spēju;
- b. uzlabojot ziņojumu sniegšanas kvalitāti un biežumu, ziņojot iestādes augstākajai vadībai par tirgus risku; un/vai
- c. pieprasot biežāku un vairāk padziļinātu tirgus aktivitātes iekšējo revīziju.

483. Saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta e) apakšpunktu kompetentās iestādes drīkst:

- a. ierobežot investīcijas noteiktos produktos, ja iestādes politika un procedūras nenodrošina, ka no šiem produktiem izrietošais risks būs pietiekami aptverts un kontrolēts;
- b. pieprasīt iestādei iesniegt plānu, lai pakāpeniski samazinātu tās riska darījumus ar problemātiskajiem aktīviem un/vai nelikvidajām pozīcijām; un/vai

- c. pieprasīt atbrīvoties no finanšu produktiem, ja iestādes vērtēšanas procesi nesniedz to konservatīvus vērtējumus, kas atbilst Regulas (ES) Nr. 575/2013 standartiem.

484. Saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta f) apakšpunktu kompetentās iestādes drīkst:

- a. pieprasīt iestādei samazināt tai piemītošā tirgus riska līmeni (izmantojot riska ierobežošanu vai aktīvu pārdošanu), ja iestādes vērtēšanas sistēmās tiek konstatēti būtiski trūkumi; un/vai
- b. pieprasīt iestādei palielināt atvasināto instrumentu darījumu summu, kas slēgti, izmantojot centrālos darījumu partnerus (CCP).

Operacionālais risks

485. Uzraudzības pasākumi, lai novērstu trūkumus, kas konstatēti operacionālā riska un ar to saistītās pārvaldības un kontroles kārtības novērtējumā, iespējams, koncentrēsies uz prasību iestādei samazināt tai piemītošā riska līmeni vai nostiprināt pārvaldības un kontroles kārtību.

486. Saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta b) apakšpunktu kompetentās iestādes drīkst:

- a. peiprasīt aktīvāk iesaistīt vadības struktūrvienību vai tās komitejas operacionālā riska pārvaldības lēmumos;
- b. pieprasīt iestādei apsvērt tai piemītošo operacionālo risku, apstiprinot jaunus produktus un sistēmas; un/vai
- c. pieprasīt iestādei uzlabot operacionālā riska identificēšanas un novērtēšanas sistēmas.

487. Saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta e) un f) apakšpunktu kompetentās iestādes drīkst:

- a. pieprasīt iestādei samazināt ārpalpojumu apjomu; un/vai
- b. pieprasīt iestādei atvieglot operacionālā riska darījumus (piemēram, ar apdrošināšanu, ieviešot vairāk kontroles punktus, u.c.).

Procentu likmes risks, kas izriet no darbībām, kuras nav saistītas ar tirdzniecību

488. Neatkarīgi no prasības turēt papildu pašu kapitālu saskaņā ar 104. panta 1. punkta a) apakšpunktu, kompetentajām iestādēm jāapsver uzraudzības pasākumu piemērošana šādos gadījumos:

- a. ja eksistē procentu likmes risks, kas izriet no darbībām, kuras nav saistītas ar tirdzniecību, un ja tas ir būtisks (skatīt 8. sadaļu);
- b. ja *SREP* rezultāti liecina par jebkādiem trūkumiem iestādei piemītošā *IRRBB* līmeņa un ar to saistīto pārvaldības un kontroles pasākumu novērtējumā; vai
- c. ja iestāde sniedz ziņojumu, ka tās ekonomiskā vērtība varētu samazināties par vairāk nekā 20% no pašu kapitāla ("standarta stresa situācija"), kā pēkšņu un negaidītu procentu likmju izmaiņu sekas saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 98. panta 5. punktu..

489. Saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta b) apakšpunktu kompetentās iestādes var pieprasīt iestādei veikt darbības, lai novērstu konstatētās nepilnības attiecībā uz iestādes spēju identificēt, novērtēt, uzraudzīt un kontrolēt procentu likmes risku, kas izriet no darbībām, kuras nav saistītas ar tirdzniecību, tostarp veicot šādas darbības:

- a. uzlabot tās stresa testēšanas jaudu; un/vai
- b. pilnveidot ziņojumu sniegšanu iestādes vadības struktūrvienībai par likviditātes pārvaldību.

490. Saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta f) apakšpunktu, kompetentās iestādes var prasīt iestādēm piemērot variācijas ar risku saistītajām iekšēji noteiktajām robežām, lai samazinātu risku, kas saistīts ar darbībām, pakalpojumiem un sistēmām.

491. saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta j) apakšpunktu kompetentās iestādes var pieprasīt iestādei veikt papildu vai biežāku ziņojumu sniegšanu par *IRRBB* pozīcijām.

492. Pasākums (-i), ko izmanto, reaģējot uz standarta stresa situāciju piemērošanu, ir atkarīgs no izmantotās aprēķina metodes sarežģītības, un standarta stresa situācijas piemērotības, un ekonomiskās vērtības līmeņa. Ja ekonomiskās vērtības samazinājums ir noteikts ar relatīvi vienkāršu vai standarta aprēķina metodi, kompetentās iestādes sākotnēji var pieprasīt papildus, iespējams, iekšējo, informāciju. Tomēr, ja samazinājums ir balstīts uz sarežģītāka modeļa rezultātiem, par kuriem kompetentajām iestādēm ir vairāk informācijas, tās var veikt atbilstoša pasākuma (-u) novērtējumu daudz ātrāk. Pēdējā gadījumā, veicot pasākuma izvēli, jāņem vērā *IRRBB* novērtējuma rezultātus, kas veikts saskaņā ar šo pamatnostādņu 6. sadaļu.

Likviditātes risks

493. Saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta k) apakšpunktu kompetentās iestādes drīkst:

- a. izvirzīt prasības par turamo likvida aktīvu koncentrāciju, tostarp:
 - o prasības par iestādes likvido aktīvu profila uzbūvi attiecībā uz darījumu partneriem, valūtu u. tml.; un/vai

- o finansējuma koncentrācijas maksimumu, limitus vai ierobežojumus;
- b. izvirzīt ierobežojumus īstermiņa līgumu un uzvedības termiņu nesakritībām starp aktīviem un pasīviem;
 - o ierobežojumus termiņu neatbilstībām (noteiktās laika posmu grupās) starp aktīviem un pasīviem;
 - o ierobežojumus par minimālajiem izdzīvošanas periodiem; un/vai
ierobežojumus par atkarību no atsevišķiem īstermiņa finansējuma avotiem, piemēram, naudas tirgus finansējuma.

494. saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta j) apakšpunktu kompetentās iestādes var izvirzīt iestādei prasību nodrošināt biežāku ziņojumu sniegšanu par likviditātes pozīcijām, tostarp:

- a. ziņošanas regularitāti par likviditātes segumu un/vai neto stabilo finansējumu; un/vai
- b. citu likviditātes ziņojumu regularitāti un graularitāti, piemēram, "papildu uzraudzības rādītāji".

495. Saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta b) apakšpunktu kompetentās iestādes var pieprasīt veikt darbības, lai novērstu konstatētās nepilnības attiecībā uz iestādes spēju identificēt, novērtēt, uzraudzīt un kontrolēt likviditātes risku, tostarp:

- a. pilnveidot iestādes stresa testu veiktspēju, lai uzlabotu spēju identificēt un kvantitatīvi noteikt iestādei būtiskus likviditātes riskus;
- b. pilnveidot iestādes spēju likvidos aktīvus pārvērst naudā;
- c. pilnveidot likviditātes ārkārtas situāciju rīcības plānu un likviditātes agrīno brīdinājumu rādītāju sistēmu; un/vai
- d. pilnveidot ziņojumu sniegšanu iestādes vadības struktūrvienībai par likviditātes pārvaldību.

Finansējuma risks

496. Saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta k) apakšpunktu kompetentās iestādes var pieprasīt veikt darbības, lai grozītu iestādes finansējuma profilu, tostarp:

- a. samazināt atkarību no noteiktiem (potenciāli svārstīgiem) finansējuma tirgiem, piemēram, no finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku sniegtā finansējuma;

- b. samazināt finansējuma profila koncentrāciju attiecībā uz darījumu partneriem, augstākajiem punktiem ilgtermiņā termiņu profilā, (neatbilstību) valūtās, u. tml.; un/vai
- c. samazinot apgrūtināto aktīvu apjomu, potenciāli nošķirot kopējo apgrūtinājumu un pārsniegtu nodrošinājumu (piemēram, attiecībā uz segtajām obligācijām, seguma pieprasījumiem, u.c.).

497. saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta j) apakšpunktu kompetentās iestādes var pieprasīt iestādei veikt papildu vai biežāku ziņojumu sniegšanu par finansējuma pozīcijām, tostarp:

- a. biežāku regulējuma pārskatu sniegšanu, kas attiecas uz finansējuma profila uzraudzību (piemēram, NSFR ziņojumi un "papildu uzraudzības rādītāji"); un/vai
- b. biežāka ziņojumu sniegšana uzraudzības iestādei par iestādes finansēšanas plānu.

498. Saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta b) apakšpunktu kompetentās iestādes drīkst:

- a. pieprasīt darbības, kas jāveic, lai novērstu trūkumus, kas atklāti saistībā ar iestādes finansējuma riska kontroli, tajā skaitā:
 - uzlabot ziņošanu iestādes pārvaldes struktūrvienībai par finansējuma riska pārvaldes informāciju;
 - pārvērtējot vai uzlabojot finansēšanas plānu; un/vai
 - nosakot ierobežojumus vēlmei uzņemt risku / pielaidei;
- b. uzlabotu iestādes stresa pārbaudes iespējas ar līdzekļiem, tostarp pieprasot iestādei aptvert ilgākus stresa periodus.

10.6 Mijiedarbība starp uzraudzības un agrīnās iejaukšanās pasākumiem

499. Papildus šajā sadaļā minētajiem uzraudzības pasākumiem, kompetentās iestādes var piemērot agrīnas iejaukšanās pasākumus, kā noteikts Direktīvas 2014/59/ES 27. pantā, kas paredzēti, lai papildinātu uzraudzības pasākumu kopumu, kas minēti Direktīvas 2013/36/ES 104. un 105. pantā.

500. Kompetentajām iestādēm vajadzētu piemērot agrīnas iejaukšanās pasākumus, neskarot jebkādus citus uzraudzības pasākumus, un, piemērojot agrīnas iejaukšanās pasākumus, vajadzētu izvēlēties vispiemērotāko pasākumu (-us), lai nodrošinātu atbildes reakciju, kas ir samērīga ar konkrētajiem apstākļiem.

10.7 Mijiedarbība starp uzraudzības un makroprudenciālajiem pasākumiem

501. Ja iestāde ir pakļauta makroprudenciālajiem pasākumiem, kompetentajām iestādēm vajadzētu izvērtēt:

- a. vai, saskaņā ar iestādes uzraudzības iestādes apstiprināto modeļu izmantošanu, lai aprēķinātu pašu kapitāla prasību, konkrētā ievainojamība / trūkums, uz ko vērsts makroprudenciālais pasākums, netiek ietverts pasākuma pielietojuma kapacitātē, tā modeļa īpatnību dēļ (piemēram, ja makroprudenciālais pasākums palielina riska pakāpes konkrētām riska darījumu kategorijām, kas nozīmē, ka pasākums attieksies tikai uz iestādēm, kas piemēro standartizēto pieeju, lai aprēķinātu minimālās pašu kapitāla prasības kredīriskam, un tāpēc iestādes, kas piemēro IRB pieejas, netiks tieši ietekmētas); un
- b. vai makroprudenciālais pasākums pienācīgi koncentrējas uz konkrētai iestādei pamatā esošiem riskiem / ievainojamībām / trūkumiem, attiecīgā gadījumā.

502. Ja makroprudenciālais pasākums, sava modeļa īpatnību dēļ, neattiecas uz konkrēto iestādi (kā aprakstīts iepriekš), kompetentās iestādes var apsvērt iespēju paplašināt pasākuma ietekmi tieši uz šo iestādi (piemēram, piemērojot līdzvērtīgas riska pakāpes noteiktām riska darījumu klasēm, kurām paredzēts makroprudenciālais pasākums).

503. Ja *SREP* novērtējums paredz, ka makroprudenciālais pasākums nav atbilstošs, lai risinātu iestādes pamatā esošo riska līmeni vai trūkumus (t.i., iestāde ir pakļauta vai rada lielāku riska līmeni, nekā to līmeni, uz kuru vērsts makroprudenciālais pasākums, vai konstatētie trūkumi ir būtiskāki nekā tie, uz kuriem vērsts pasākums), kompetentajām iestādēm vajadzētu apsvērt makroprudenciālā pasākuma papildināšanu ar papildu iestādei specifiskiem pasākumiem.

11. sadaļa *SREP* piemērošana pārrobežu grupām

504. Šī sadaļa pievēršas kopējo *SREP* procedūru un metodoloģiju piemērošanai, kā noteikts šajās pamatnostādnēs saistībā ar pārrobežu grupām un tosabiedrībām. Tā arī nodrošina saites ar kopīgo novērtējumu un lēmuma pieņemšanas procesu, kas veicams saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 113. pantu un Komisijas Īstenošanas regulu (ES) Nr. 710/2014 attiecībā uz nosacījumiem, lai piemērotu kopīgā lēmuma pieņemšanas procesu iestādei specifiskām prudenciālajām prasībām¹⁰.

11.1 *SREP* piemērošana pārrobežu grupām

505. Piemērojot *SREP* un šīs pamatnostādnes attiecībā uz pārrobežu grupām, kompetentajām iestādēm vajadzētu novērtēt grupas dzīvotspēju kopumā, kā arī tās atsevišķās sabiedrības. To var izdarīt, dalot procesu divās stadijās: 1) kompetentās iestādes veic sākotnējo sabiedrību, kas atrodas to tiešā uzraudzībā, novērtējumu, un 2) kompetentās iestādes kopīgi apspriež un pabeidz vērtējumu uzraugu kolēģiju ietvaros saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 113. un 116. pantā minētajām prasībām.

506. Saskaņā ar pamatnostādņu piemērošanas jomu kā apspriests 1. sadaļā:

- a. konsolidējošajiem uzraugiem vajadzētu veikt sākotnējo mātes uzņēmuma un iestāžu grupas novērtējumu konsolidētā līmenī; un
- b. kompetentajām iestādēm vajadzētu veikt sākotnējo sabiedrību, kas atrodas to pārraudzībā, novērtējumu (individuāli vai daļēji konsolidēti, ja nepieciešams).

507. Gadījumos, kad šīs vadlīnijas tiek piemērotas pārrobežu grupas meitas uzņēmumam, kā norādīts iepriekšējā punktā, meitas uzņēmuma kompetentās iestādes, veicot sākotnējo novērtējumu, galvenokārt apsver iestādes individuāli, t.i., izvērtē uzņēmējdarbības modeli, stratēģiju, iekšējo pārvaldību un iestādes mēroga kontroles, kapitāla un likviditātes riskus, kapitāla un likviditātes pietiekamību sabiedrībā, kā tas tiktu darīts atsevišķas iestādes gadījumā. Šādu sākotnējo novērtējumu konstatējumi, ja vajadzīgs, ietver arī galveno apdraudējumu noteikšanu pārrobežu vai grupas ietvaros, kas var būt saistīti ar iestādes atkarību no mātes / grupas finansējuma, kapitāla, tehnoloģiju nodrošinājuma atbalsta, u. tml.. Savā sākotnējā novērtējumā, kas veikti individuāli, kompetentajām iestādēm vajadzētu atspoguļot arī sabiedrības stiprās puses un sabiedrības patstāvību mazinošos faktorus, kas saistīti ar sabiedrības piederību grupai un kas var būt saistīti ar grupas nodrošināto tehnoloģisko atbalstu, finanšu atbalsta pasākumiem, u. tml..

¹⁰2014. gada 23. jūnija Komisijas Īstenošanas regulu (ES) Nr. 710/2014, OV L 188, 27.6.2014, 19. lpp.

508. Jebkura šāda sākotnējā *SREP* elementu novērtējuma rezultātiem tostarp, ja tie identificēti, viedokļiem par būtiskākajām atkarībām no mātes / grupas, vajadzētu kalpot kā vērtējumam, kas iekļaujams kopīgā novērtējuma un lēmumu pieņemšanas procesā saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 113. panta prasībām, un tāpēc kompetentajām iestādēm tos vajadzētu apspriest iestāžu uzraudzības kolēģijas ietvaros, kas izveidotas saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 116. pantu.

509. Pēc diskusijām uzraudzības kolēģijas ietvaros un kopīgā novērtējuma procesa rezultātiem, kompetentajām iestādēm vajadzētu pabeigt to attiecīgo *SREP* novērtējumu, veicot nepieciešamās korekcijas, pamatojoties uz rezultātiem, kas gūti kolēģijas diskusijās.

510. Ja kompetentās iestādes sākotnējā novērtējuma rezultāti atklāj noteiktus trūkumus, kas saistīti ar grupas iekšējām pozīcijām (piemēram, augsta riska darījumu koncentrācija saistībā ar mātes uzņēmumu, paļaušanās uz grupas iekšējo finansējumu, bažas par sabiedrības stratēģijas ilgtspēju, u.c.), kas negatīvi ietekmē vispārējo sabiedrības dzīvotspēju, vērtējot to individuāli, kompetentajām iestādēm vajadzētu, uzraudzības kolēģijas ietvaros, apspriest vai nepieciešamā gadījumā mainīt sabiedrības galīgo novērtējumu, ņemot vērā grupas kopējo apjomu, ieskaitot konsolidētās grupas uzņēmējdarbības modeli, stratēģiju un grupas iekšējo finanšu atbalsta pasākumu esamību un to īpatnības.

511. Kompetentajām iestādēm uzraudzības kolēģijas ietvaros vajadzētu apspriest un saskaņot:

- a. plānošanu, ieskaitot regularitāti, un termiņus, kādos jāveic konsolidētās grupas un tās sabiedrību dažādu *SREP* elementu novērtēšana, lai nodrošinātu grupas riska un likviditātes riska pārskatusagatavošanu, kas nepieciešams kopīgo lēmumu pieņemšanai, kā noteikts Direktīvas 2013/36/ES 113. pantā;
- b. informāciju par to, kā piemērot kritērijus, ko izmanto, lai novērtētu *SREP* elementus;
- c. pieeju, lai novērtētu un noteiktu rezultātu risku apakškategoriņām individuāli, ja šādas apakškategorijas ir identificētas kā būtiskas;
- d. informāciju, kas nepieciešama no iestādes konsolidētā un sabiedrību līmenī, lai veiktu *SREP* elementu novērtējumu, ieskaitot to, no ICAAP un ILAAP;
- e. novērtējumu rezultātus, ieskaitot *SREP* vērtējuma rezultātus, kas piešķirti elementiem, un vispārējo *SREP* novērtējumu un vispārējo *SREP* vērtējuma rezultātu konsolidētā un sabiedrības līmenī. Apspriežot individuālo ar kapitālu un likviditāti saistīto risku novērtējumu, kompetentajām iestādēm vajadzētu koncentrēties uz riskiem, kas tiek identificēti kā būtiski attiecīgajām sabiedrībām; un
- f. plānotos uzraudzības un agrīnās intervences pasākumus, ja vajadzīgs.

512. Gatavojot vispārējā *SREP* novērtējuma kopsavilkumu pārrobežu grupai un tās vienībām, kompetentajām iestādēm vajadzētu strukturēt to tādā veidā, kas nodrošinātu *SREP* ziņojuma grupas riska ziņojuma, likviditātes riska novērtējuma un grupu likviditātes riska novērtējuma ziņojuma veidnes aizpildīšanu, kas nepieciešamas kopīgu lēmumu pieņemšanai saskaņā ar Direktīvas 2013/36 / ES 113. pantu, kā norādīts Komisijas Īstenošanas regulā (ES) Nr. 710/2014 attiecībā uz piemērošanas nosacījumiem par kopīgo lēmumu pieņemšanas procesu attiecībā uz iestādei specifiskām prudenciālām prasībām .

11.2 *SREP* kapitāla novērtējums un iestādei specifiskās prudenciālās prasības

513. Kapitāla pietiekamības un prasību noteikšana, saskaņā ar 7. sadaļā aprakstīto pārrobežu grupu procesu, ir daļa no kompetento iestāžu kopīgā lēmuma pieņemšanas procesa saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 113. pantu.

514. Uzraudzības pilnvaru īstenošana un uzraudzības pasākumu veikšana, tostarp, piemērojot papildu pašu kapitāla prasības saskaņā ar 104. panta 1. punkta a) apakšpunktu, konsolidētā vai atsevišķasatsevišķas sabiedrības līmenī, kā norādīts 7. sadaļā, jānosaka balstoties uz kompetento iestāžu kopīgu lēmumu saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 113. pantu.

515. Pārrobežu grupas mātesuzņēmumam vai meitasuzņēmumiem, papildu pašu kapitāla prasības piemērošanu saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 104. panta 1. punkta a) apakšpunktu, kontekstā ar minētās direktīvas 103. pantu, vajadzētu veikt saskaņā ar kopīgo lēmumu pieņemšanas procesu, kas paredzēts minētās direktīvas 113. pantā.

516. Saistībā ar diskusijām par pašu kapitāla līmeņa pietiekamību, un nosakot papildu pašu kapitāla prasības, kompetentām iestādēmiestādēm vajadzētu apsvērt:

- a. risku būtiskuma un konstatēto trūkumu novērtējumu gan konsolidēta, gan atsevišķu sabiedrību līmenī (t.i., kuri riski ir būtiski grupai kopumā, un, kas ir būtiski tikai vienai sabiedrībai), un pašu kapitāla līmeni, kas nepieciešams, lai segtu šādus riskus;
- b. ja konstatētie trūkumi ir kopīgi visām sabiedrībāmsabiedrībām (piemēram, tie paši pārvaldības trūkumi pastāv visās sabiedrībās, vai izmantoto modeļu trūkumi vairākās sabiedrībās), koordinējot novērtēšanu un uzraudzības pasākumus, un jo īpaši, izlemjot, vai pasākumi būtu jāpiemēro konsolidētā līmenī vai proporcionāli sabiedrības līmenī attiecībā uz sabiedrībām, kam raksturīgi kopēji trūkumi;
- c. ICAAP novērtējuma rezultātus un viedokļus par ICAAP aprēķinu uzticamību, un to izmantošanu, nosakot papildu pašu kapitāla prasības;

- d. uzraudzības kritēriju rādītāju aprēķinu rezultātus izmanto, lai noteiktu papildu pašu kapitāla prasības attiecībā uz visām grupā ietvertajām sabiedrībām un konsolidētā līmenī; un
- e. papildu pašu kapitāla prasības, ko piemērot sabiedrībām un konsolidētā līmenī, lai pārliecinātos, ka pastāv galīgo pašu kapitāla prasību konsekvence, un vai ir nepieciešama pašu kapitāla pārvietošana no konsolidēta uz atsevišķu sabiedrību līmenilīmeni.

517. Lai noteiktu *TSCR*, kā norādīts 7. sadaļā, kompetentajām iestādēm jāapsver tāda paša līmeņa piemērošana kā kopīgo lēmumu prasībām saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 113. pantu. Jo īpaši, *TSCR* un citus kapitālamērus, ja nepieciešams, vajadzētu noteikt struktūras konsolidētā un atsevišķu struktūras vienību līmeņos sabiedrībām, kas darbojas citās dalībvalstīs. Daļējas konsolidācijas līmenī *TSCR* un citiem kapitāla mēriem vajadzētu attiekties tikai uz daļēji konsolidētās grupas mātesuzņēmumu, lai izvairītos no divkāršas papildu pašu kapitāla prasības aprēķināšanas, ko kompetentās iestādes apsver piemērot meitasuzņēmumiem citās dalībvalstīs.

11.3 *SREP* likviditātes novērtējums un iestādei specifiskās prudenciālās prasības

518. Ievērojot Direktīvas 2013/36/ES 113. panta 1. punkta b) apakšpunktu, kompetentajām iestādēm vajadzētu apsvērt nozīmīgos "jautājumus" un/vai būtiskos "konstatējumus" vismaz šādos gadījumos, ja:

- a. kompetentās iestādes ierosinājušas īpašas kvantitatīvās likviditātes prasības; un/vai
- b. kompetentās iestādes ierosinājušas kādus citus mērsmērus, kas nav īpašas kvantitatīvās likviditātes prasības, un likviditātes riskam un/vai finansējuma riskam piešķirtais vērtējums ir "3" vai "4".

11.4 Citu uzraudzības pasākumu piemērošana

519. Kompetentajām iestādēm, kas atbild par pārrobežu grupām un to struktūrā ietilpstošo sabiedrību uzraudzību, vajadzētu pārrunāt un koordinēt, ja iespējams, visus uzraudzības un agrīnās iejaukšanās pasākumu piemērošanu grupai un/vai tās būtiskajām sabiedrībām, lai nodrošinātu, ka vispiemērotākie pasākumi tiek konsekventi piemēroti identificētajām ievainojamībām, ņemot vērā grupas izmērus, tostarp savstarpējo atkarību un grupas iekšējo kārtību, kā apspriests iepriekš.

12. sadaļa Nobeiguma noteikumi un īstenošana

520. No 2016. gada 1. janvāra tiek atceltas šādas pamatnostādnes:

- a. 2006. gada 25. janvāra *CEBS pamatnostādnes par uzraudzības pārbaudes procesa piemērošanu saskaņā ar 2. pīlāru* (PN03);
- b. "Ieteikumi uzraudzības iestādēm" sadaļa dokumentā *CEBS pamatnostādnes par procentu likmju riska, kas ir izriet no ne-tirdzniecības darbībām, pārvaldības tehniskajiem aspektiem saskaņā ar uzraudzības pārbaudes procesu* no 2006. gada 3. oktobraoktobra
- c. 2010. gada 2. septembra *CEBS pamatnostādnes par koncentrācijas risku pārvaldību saskaņā ar uzraudzības pārbaudes procesu* (PN31)
- d. *CEBS pamatnostādnes kopīgai elementu novērtēšanai, uz ko attiecas uzraudzības pārbaudes un novērtēšanas procesi un kopīgu lēmumu par kapitāla pietiekamību pārrobežu grupās* (PN39) no 2010. gada 7. aprīļa; un
- e. *EBI Pamatnostādnes par kapitāla pasākumiem nenodrošinātu kredītņēmēju FX kreditēšanai saskaņā ar uzraudzības pārbaudes un novērtēšanas procesu* (EBA/GL/2013/02) no 2013. gada 20. decembra.

521. Kompetentajām iestādēm ir jāīsteno šīs pamatnostādnes, iekļaujot tās savās uzraudzības procedūrās līdz 2016.gada 1. janvārim.

522. Uz īpašiem noteikumiem šajās pamatnostādnēs attiecas šādi pārejas pasākumi, lai gan kompetentās iestādes var paātrināt šo pāreju pēc saviem ieskatiem:

- a. pieejas īstenošana attiecībā uz risku diversifikāciju un pašu kapitāla sastāvu, lai segtu *TSCR*, kā norādīts 7. sadaļā netiek prasīts līdz 2019. gada 1. janvārim; un
- b. kvantitatīvo prasību struktūra, kas saistīta NSFR, kā noteikts 9. un 10. Sadaļā, netiek prasīta līdz attiecīgās prasībās Regulā (ES) Nr. 575/2013 ir noteiktas, un stājas spēkā.

523. Īstenojot šīs pamatnostādnes, un jo īpaši 7., 10. un 11. sadaļu, kompetentajām iestādēm jānodrošina, ka *SREP* kapitāla pietiekamības un vispārējo novērtējumu, papildu pašu kapitāla prasību noteikšana un citu kapitāla pasākumu ieviešana, neskar un neapdraud iestādes atbilstību BāzelesI sliekšnim, kā minēts Regulas (ES) Nr. 575/2013 500. pantā.

Pielikumi

1. pielikums. Operacionālais risks, piemēri saiknei starp zaudējumiem un riska virzītājspēkiem

Lai izprastu operacionālā riska izpausmes, ir nepieciešams saprast sakarību starp konkrētā riska gadījuma virzītājspēkiem un riska ietekmi (t.i. iznākumu). Šajā tabulā doti daži piemēri¹¹.

	Virzītājspēks	Riska notikums	Ietekmes veidi (rezultāti)
Cilvēki	Ļaunprātīga dedzināšana - personas apzināti izraisīta darbība	Ugunsgrēks - notikums	<ul style="list-style-type: none"> • Nāve / traumas • Finansiāli zaudējumi / izmaksas • Īpašuma bojājums • Klientu traucējumi
Process	Manuālās kļūdas	Neprecīzi konti	<ul style="list-style-type: none"> • Finansiāli zaudējumi • Pārstrādāšanas konti
Sistēmas	IT programmatūras vaina	Slēgti / nepieejami bankomāti	<ul style="list-style-type: none"> • Klientu sūdzības • Kompensācija • Kaitējums reputācijai • Normatīvs brīdinājums
Ārējs	Ļoti smagas sniega vētra	Ēku nepieejamība / ārkārtas pasākumu piesaukšana	<ul style="list-style-type: none"> • Klientu traucējumi • Finansiāli zaudējumi • Remonta izmaksas

¹¹ Pamatcēlonis rada risku, vairākus rezultātus ietekmē, daži no kuriem ir aprēķināmi

2. pielikums Izvēlētās atsauces un normatīvās prasības attiecībā uz iekšējo pārvaldību un iestādes mēroga kontroli

1. Direktīvas 2013/36/ES 73. līdz 74., 88., 91. līdz 96. un 98. pants.
2. EBI *Pamatnostādnes par iekšējo pārvaldību.*
3. EBI *Pamatnostādnes par vadības struktūras locekļu un personu, kas pilda būtiskākās funkcijas, piemērotības novērtēšanu (EBI/PN/2012/06).*
4. CEBS *Pamatnostādnes par stresa pārbaudēm.*
5. EBI *Pamatnostādnes par atalgojuma politiku un praksi.*
6. EBI *Regulatīvie tehniskie standarti par atjaunošanas plānu novērtēšanu saskaņā ar 6. panta 8) apakšpunktu Direktīvā 2014/59/ES.*
7. EBI *Regulatīvie tehniskie standarti par atvесеļošanās plānu saturu saskaņā ar 5. panta 10. punktu Direktīvā 2014/59/EU.*
8. EBI *Pamatnostādnes par mainīgajam atalgojumam piemērojamo nosacīto diskonta likmi (EBI/PN/2014/01)*
9. Komisijas Deleģētā regula (ES) Nr. 527/2014 attiecībā uz regulatīvajiem tehniskajiem standartiem, kas precizēinstrumentu klases noteikšanu, kas adekvāti atspoguļo iestādes kredīta kvalitāti, rodoties bažām par iestādes finansiālo stāvokli, un ir piemēroti izmantošanai ar mainīgo atalgojumu (OV L 148, 20.5.2014., 21. lpp.)
10. Bāzeles Banku uzraudzības komitejas, *Principi efektīvai riska datu apkopošanai un riska ziņošanai*, 2013. gada janvāris
11. Finanšu stabilitātes padome, *Principi efektīvai riska apetītes sistēmai* 2013. gada novembris
12. Finanšu stabilitātes padomespadomes *Norādījumi par uzraudzības mijiedarbību ar finanšu iestādēm attiecībā uz riska kultūru*, 2014. gads

3. pielikums. Izvēlētās atsauces un normatīvās prasības, kas attiecas uz kapitāla riskiem

Kredītrisks un darījuma partneru risks

1. Kapitāla prasības attiecībā uz kredītrisku - vispārīgie principi (Regulas (ES) Nr. 575/2013 107. līdz 110. pants)
2. 1. pīlāra pašu kapitāla aprēķini - standartizētā pieeja (Regulas (ES) Nr. 575/2013 111. līdz 141. pants)
3. Iekšēja pieeja, lai aprēķinātu pašu kapitāla prasības - uz iekšējiem reitingiem balstīta pieeja (Regulas (ES) Nr. 575/2013 142. līdz 191. pants)
4. Kredītriska mazināšana (Regulas (ES) Nr. 575/2013 192. līdz 241. pants)
5. Vērtspapīrošana (Regulas (ES) Nr. 575/2013 242. līdz 270. pants)
6. Darījumu partneru kredītrisks (Regulas (ES) Nr. 575/2013 271. līdz 311. pants)
7. Pašu kapitāla prasības attiecībā uz norēķinu risku (Regulas (ES) Nr. 575/2013 378. līdz 380. pants)
8. Riska darījumi ar pārvestupārvestu kredītrisku (Regulas (ES) Nr. 575/2013 404. līdz 410. pants)
9. Lielu riska darījumu režīms (Regulas (ES) Nr. 575/2013 395. līdz 401. pants)
10. EBA īstenošanas tehniskie standarti par iestāžu sniegtajiem uzraudzības pārskatiem (*pārskatīti un ienākumus nenesoši riska darījumi*)

Tirgus risks

1. Vispārējās prasības attiecībā uz tirdzniecības portfeli (Regulas (ES) Nr. 575/2013 102. līdz 106. pants)
2. 1. pīlāra pašu kapitāla aprēķini (Regulas (ES) Nr. 575/2013 325. līdz 377. pants)
3. Uz kredītakredīta vērtības korekcijas riska attiecināmās pašu kapitāla prasības (Regulas (ES) Nr. 575/2013 381. līdz 386. pants)
4. Iekšējā pieeja pašu kapitāla prasību aprēķināšanai specifiskajam riskam, kas rodas no parāda instrumentu pozīcijām tirdzniecības portfeli (Direktīvas 2013/36/ES 77. panta 3. punkts).
5. Likviditātes nepietiekamības risks Direktīvas 2013/36/ES 83. panta 2. punkts.

6. Bāzes risks (Direktīvas 2013/36/ES 83. panta 3. punkts).
7. Izvietošanas pozīcijas (Direktīvas 2013/36/ES 83. panta 3. punkts).
8. Iestādes veiktās stesa pārbaudes, izmantojot iekšējos modeļus (Direktīvas 2013/36/ES 98. panta 1. punkta g) apakšpunkts)
9. Vērtēšanas korekcijas tirdzniecības portfeli esošajām pozīcijām, (Direktīvas 2013/36/ES 98. panta 4. punkts)

Operacionālais risks

1. Vispārīgās prasības operacionālā riska pārvaldībai (Direktīvas 2013/36/ES 76. līdz 78. pants un 85. pants)
2. Vispārīgie principi, kas reglamentē dažādu pieeju izmantošu pašu kapitāla prasību aprēķināšanai (Regulas (ES) Nr. 575/2013 312. līdz 314. pants)
3. Pamatrādītāja pieeja (Regulas (ES) Nr. 575/2013 315. līdz 316. pants)
4. Standartizētā pieeja (Regulas (ES) Nr. 575/2013 317. līdz 320. pants)
5. Attīstītās mērīšanas pieejas (Regulas (ES) Nr. 575/2013 321. līdz 324. pants)
6. Bāzeles Banku uzraudzības komiteja, *Operacionālā riska drošas pārvaldīšanas un uzraudzības principi*, 2011. gada jūnijs

Procentu likmes risks no netirdzniecības darbībām

1. Vispārīgas prasības par procentu likmes risku, kas izriet no netirdzniecības darbībām (Direktīvas 2013/36/ES 84. pants)
2. Ietekme ekonomisko vērtību, ko izraisa procentu likmes izmaiņas izmaiņas par 200 bāzes punktiem (Direktīvas 2013/36/ES 98. panta 5. punkts)

4. pielikums. Izvēlētās atsauces un normatīvās prasības, kas attiecas uz likviditātes un finansējuma riskiem

1. Likviditāte (Regulas (ES) Nr. 575/2013 411. līdz 428. pants)
2. Likviditātes prasību pakāpeniska ieviešana (Regulas (ES) Nr. 575/2013 460. līdz 461. pants)
3. Komisijas Delegētā Regula, kas izdota saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 460. pantu
4. Ziņojumi un pārskatīšana – Likviditātes prasības (Regulas (ES) Nr. 575/2013 509. pants)
5. *SREP* – Likviditātes risks (Direktīvas 2013/36/ES 86. pants)
6. EBUK (CEBS) *Pamatnostādnes par likviditātes rezervēmrezervēm un izdzīvošanas periodiem*, 2009. gada decembris
7. EBI *Pamatnostādnes par privātpersonu vai MVU noguldījumiem, uz kuriem likviditātes pārskatu nolūkos attiecas atšķirīgās izejošās naudas plūsmas* (EBI/PN/213/01)
8. Bāzeles Banku uzraudzības komiteja, *Uzraudzības instrumenti dienas likviditātes pārvaldībai*, 2013. gada aprīlis